CLASICII LITERATURII UNIVERSALE

SHAKESPEARE

OPERE

★★★★★

EDITURA DE STAT PENTRU LITERATURĂ ȘI ARTĂ

CLASICII
LITERATURII
UNIVERSALE

WILLIAM SHAKESPEARE

OPERE

★ ★
★ ★ ★

EDITURA DE STAT PENTRU LITERATURĂ ȘI ARTĂ
București 1958

WILLIAM SHAKESPEARE

TITUS ANDRONICUS
NEVESTELE VESELE DIN WINDSOR
HENRIC AL V-LEA

EDITURA DE STAT PENTRU LITERATURĂ ȘI ARTĂ
București 1958

TITUS ANDRONICUS

În românește de *Dan Duțescu*

Numărul mare de întîmplări sîngeroase, stîngăciile de prozodie ale tragediei lui Titus Andronicus au făcut ca paternitatea lui Shakespeare să fie pusă la îndoială în cîteva rînduri.

Există mărturii, datînd din veacul al XVII-lea, care atestă că, în orice caz, Shakespeare a revăzut piesa aflată într-o versiune mai veche, căreia i-a păstrat evidenta atmosferă caracteristică dramei „de sînge şi de tunet". Criticii shakespeareani au scos în evidenţă numeroase pasaje care îşi vor afla ecoul în drame ulterioare ca de pildă *Iuliu Cezar*, *Richard al III-lea*, *Neguţătorul din Veneţia* sau *Henric al VI-lea — Partea I.*

Este sigur că „o carte conţinînd drama unui nobil roman, Tytus Andronicus", din care, însă, nu s-a păstrat nici un exemplar, a circulat în Anglia în jurul anului 1590. Cam în aceeaşi perioadă se atestă existenţa unei tragedii cu titlu identic, reprezentată în Germania de o trupă engleză. E posibil ca aceste informaţii să se refere la piesa lui Shakespeare. Nu s-au aflat încă sursele istorice din care s-ar fi putut inspira acţiunea tragediei. Cercetările de pînă acum nu au găsit corespondenţe cu vreun eveniment din istoria romană care să fi stat la temelia construcţiei lui *Titus Andronicus*; personajele sînt, probabil, de asemenea fanteziste.

Piesa a fost scrisă înainte de 1591 şi tipărită pentru prima dată în 1600.

PERSOANELE

SATURNINUS, fiul ultimului împărat al Romei, ulterior proclamat împărat

BASSIANUS, fratele lui Saturninus, îndrăgostit de Lavinia

TITUS ANDRONICUS, general roman în războiul împotriva goţilor

MARCUS ANDRONICUS, tribun al poporului, fratele lui Titus

LUCIUS
QUINTUS
MARTIUS
MUTIUS } fiii lui Titus Andronicus

MICUL LUCIUS, fiul lui Lucius

PUBLIUS, fiul lui Marcus Andronicus

SEMPRONIUS
CAIUS
VALENTIN } rude ale lui Titus

AEMILIUS, un nobil roman

ALARBUS
DEMETRIUS
CHIRON } fiii Tamorei

AARON, un maur, iubitul Tamorei

Un căpitan, un tribun, un sol şi un ţăran. Goţi şi romani

TAMORA, regina goţilor

LAVINIA, fiica lui Titus Andronicus

O doică şi un copil negru

Senatori, tribuni, ofiţeri, soldaţi şi oameni din suită.

Acţiunea se petrece la Roma şi în împrejurimi.

ACTUL I

SCENA 1

Roma. Mormîntul Andronicilor.
Pe o estradă, tribuni și senatori; intră Saturninus și sprijinitorii săi dintr-o parte, și Bassianus cu sprijinitorii săi din cealaltă parte, cu tobe și stindarde.

SATURNINUS

Prea nobili patricieni, sprijinitori,
Cu armele-apărați dreptatea mea;
Și cetățeni, prieteni buni și dragi,
Pledați cu spada dreptul meu la tron:
Sînt primul fiu al celui ce purtă
Pînă deunăzi diadema Romei;
Ci dăinuiască-n mine cinstea tatii
Și nu-mi nedreptățiți întîietatea.

BASSIANUS

Romani, sprijinitorii mei, prieteni,
Dacă Bassianus, fiul lui Cezár,
E drag privirilor regeștii Rome,

Păziţi acest urcuş spre Capitoliu
Şi nu lăsaţi necinstea să rîvnească
Împărătescul tron, ce-i hărăzit
Celui mai drept, mai cumpătat, mai bun;
Doar meritul să strălucească viu.
Romani, luptaţi s-alegeţi după voie.

(Intră Marcus Andronicus, sus pe estradă, ducînd coroana în mînă.)

MARCUS

Voi, prinţi, ce, dezbinaţi în două taberi,
Rîvniţi pizmaş puterea şi imperiul,
Aflaţi prin mine că poporul Romei,
Al cărui reazem sîntem, într-un glas
Numeşte drept ales pentru domnie
Pe-Andronicus, supranumit şi Pius,
Cinstindu-i faptele în slujba Romei:
Bărbat mai nobil, mai viteaz războinic
Azi nu trăieşte-ntre-ale urbei ziduri.
Senatul îl recheamă în cetate
Din lung război cu goţii cei barbari.
Cu fiii săi, a duşmanilor spaimă,
A-ngenuncheat un neam călit în lupte.
Sînt zece ani de cînd a luat asupră-şi
A Romei cauză, şi-a-nfrînt cu fierul
Orgoliul dúşmanului: de cinci ori
S-a-ntors la Roma-nsîngerat, purtîndu-şi
În racle fiii bravi căzuţi;
Şi astăzi, în sfîrşit, cu prăzi bogate,
Ni s-a întors Andronicus cel bun,
Vestitul Titus, în deplin triumf.
Noi vă rugăm, de dragu-acelui nume
Ce vrednic vreţi să-l duceţi mai departe,
Şi întru dreptu-acestui Capitoliu,
Faţă de care v-arătaţi cucernici,
Să vă-nfrînaţi avîntul, forţa strînsă
S-o-mprăştiaţi, precum vă cere legea,
Iar meritele vi le-mpărtăşiţi
Poporului în pace şi-umilinţă.

SATURNINUS

Mi-alină gîndurile vorba-i caldă.

BASSIANUS

Marcus Andronicus, atît mă-ncred
În cinstea ta, tu, om dintr-o bucată,
Şi-atît te venerez, cu toţi ai tăi,
Cu Titus, frate vrednic, şi-ai săi fii,
Cu cea spre care mă smeresc cu gîndul,
Lavinia, cerească întrupare,
Podoaba cea fără de preţ a Romei,
Încît am să-mi împrăştii credincioşii,
Lăsînd fortuna şi voinţa obştii
Să cîntărească-n taler dreptul meu.

(Sprijinitorii lui Bassianus ies.)

SATURNINUS

Prieteni, ce m-aţi sprijinit cu sîrg,
Vă mulţumesc; plecaţi acum în voie.
Încredinţez fiinţa-mi şi norocul
Iubirii şi bunăvoinţei ţării.

(Sprijinitorii lui Saturninus ies.)

Fii dreaptă, Romă, şi-ngăduitoare,
Cît te iubesc şi eu şi-ţi port de grijă.
Deschideţi porţile, să intru.

BASSIANUS

La fel şi eu, tribuni, un biet potrivnic.

(Trompete. Amîndoi urcă la Senat.)

CĂPITANUL

Loc, loc, romani! Andronicus cel bun,
Virtutea-ntruchipată, scutul Romei,
În bătălii învingător de-a pururi,
Cu cinste şi noroc s-a-napoiat

Din locul unde-a stăvilit cu spada
Şi-a aruncat în jug vrăjmaşii Romei.

(Sunet de tobe şi trompete, după care intră Martius şi Mutius; după ei doi bărbaţi purtînd o raclă acoperită cu giulgiu negru; apoi Lucius şi Quintus. După ei Titus Andronicus; apoi Tamora, regina goţilor, şi fiii ei, Alarbus, Demetrius şi Chiron; Aaron maurul şi alţi goţi, captivi; soldaţi urmaţi de mulţime. Purtătorii aşază racla jos, apoi vorbeşte Titus.)

TITUS

Cernită Romă-nvingătoare, Ave!
Ca nava care, descărcîndu-şi marfa,
Se-ntoarce grea de preţuri la limanul
De unde s-a desprins de ţărm, pornind,
La fel Andronicus, încins cu lauri,
Venit-a-n lacrimi să-şi salute ţara,
În lacrimi de voioasă regăsire.
Tu, mare zeu ce aperi Capitoliul,
Primeşte-acum smerite-a'noastre rituri!
Din douăzeci şi cinci de fii viteji —
Priam avu de două ori atîţia —
Aceştia-s rămăşiţa, vii şi morţi!
Pe vii cinstească-i Roma cu iubire;
Pe cei căzuţi îi duc la-ngropăciune,
În ultimul lăcaş, lîngă strămoşi.
Mi-a dat răgaz duşmanul să-mi culc spada.
O, Titus, rău şi uitător cu-ai tăi,
Cum rabzi ca fiii dragi, neîngropaţi,
Să zăbovească pe temutul Styx ?
Făceţi-mi loc, să-i culc lîngă-ai lor fraţi.

(Se deschide mormîntul.)

Vă-ntîmpinaţi tăcuţi, ca toţi cei duşi,
Şi-n pace odihniţi, eroi răpuşi!
Lăcaş sfinţit al bucuriei mele,
Chilie scumpă-a celor buni şi vrednici,
Cîţi fii de-ai mei îi ţii sub lespezi reci,
Departe de-al lor tată pînă-n veci!

LUCIUS

Pe cel mai mîndru got captiv ni-l dă
Ca să-l trunchiem de mîini și-apoi pe rug
Ad manes fratrum [1] carnea să-i jertfim
'Naintea temniței lumești ce-i strînge;
Iar umbrele atunci vor fi-mpăcate
Şi noi iertați de-a zeilor urgie.

TITUS

Vi-l dau pe cel mai bun din cei rămași,
Pe fiul mare-al jalnicei regine.

TAMORA

Stați, frați romani! Învingător prea nobil,
Îndură-te de lacrimile mele,
De plînsul unei mame sfîșiate;
Şi de ți-au fost vreodată dragi feciorii,
Gîndește-te că drag îmi e și-al meu.
Nu e de-ajuns c-am fost aduși la Roma
Să-ncununăm intrarea-ți triumfală,
Captivii tăi și-ai jugului roman;
Dar trebuie să-mi sfîrteci fiii-n stradă
Fiindcă-au luptat, vitejii, pentru țară ?
De-s vrednici de cinstire fiii tăi,
Deopotrivă sînt și-aceștia vrednici.
O, Titus, nu-ți mînji cu sînge morții.
Vrei să te-nalți cu duhul pîn'la zei ?
Înalță-te-arătîndu-ți îndurarea,
Căci îndurarea-i semnul celor nobili:
De trei ori nobil Titus, cruță-mi fiul.

TITUS

Te stăpînește, doamnă, și mă iartă.
Sînt frații lor, pe care goții tăi
Văzutu-i-au murind ; pentru-ai lor frați

[1] Pentru sufletele fraților (în limba latină, în original) (n.t.).

Uciși, vor jertfă după rit: alesul
E fiul tău, și trebuie să moară
Spre alinarea umbrelor ce gem.

LUCIUS

Duceţi-l! Faceţi focul de îndată;
Pe rug de lemne, cu-ale noastre spade
Să-l căsăpim și focul mistuiască-l.

(Ies Lucius, Quintus, Martius și Mutius, ducîndu-l pe Alarbus.)

TAMORA

O, crudă și păgînă pietate!

CHIRON

Mai blîndă-mi pare barbaria Sciției.

DEMETRIUS

N-o pune-alături de semeața Romă.
Alarbus odihni-va; noi rămînem
Să tremurăm cînd Titus se încruntă.
Fii tare, mamă, și nădăjduiește
C-aceiași zei ce-au dat reginei Troiei
Prilej de cruntă răzbunare-asupra
Tiranului din Tracia-n casa lui [1]
Vor întări-o pe regina gotă —
Cînd goții erau goți, și tu regină —
Să răsplătească sîngele vărsat.

(Lucius, Quintus, Martius și Mutius se înapoiază cu spadele însîngerate.)

LUCIUS

Privește, tată, ritu-i împlinit:
Trunchiat-am mădularele lui Alarb,

---

[1] Este vorba de Hecuba, al cărei fiu, Polydorus, a fost ucis de Polymnestor, regele Chersonezului trac. Hecuba s-a răzbunat scoţînd ochii ucigaşului şi omorîndu-i doi fii (n.t.).

Iar măruntaiele hrănesc văpaia
Şi ca tămîia-nmiresmează cerul.
Rămîne doar să-i îngropăm pe fraţi
Şi Roma să-i primească-n zvon de trîmbiţi.

TITUS

Aşa să fie: sufletelor lor
Un ultim bun rămas le spune Titus.

(Sunet de trompete; racla este coborîtă în mormînt.)

În pace odihniţi, copii, şi-n cinste;
Scut vajnic Romei, odihniţi în pace,
Feriţi de-a' lumii mreje şi năpaste!
Aici trădarea nu-şi arată colţii,
Aici nu creşte pizma, nici nu cresc
Veninuri blestemate, nu-s furtuni,
Nici larmă, ci tăcere şi somn veşnic:
În pace odihniţi, copii, şi-n cinste!

(Intră Lavinia.)

LAVINIA

În pace şi-n cinstiri trăiască Titus;
Prea nobil tată, să trăieşti în slavă!
Pe-acest mormînt aduc prinos de lacrim
Iubiţilor mei fraţi, şi-ngenunchez
'Naintea ta, şi plînsul mă îneacă
De bucurie că te văd acasă.
O! Binecuvîntează-mă cu mîna
A' cărei fapte Roma le slăveşte.

TITUS

Prea bună Romă, mi-ai păstrat cu drag
Balsamul bătrîneţii şi-al durerii!
Să-ntreci, Lavinia,-n zile pe-al tău tată
Şi faima veşnică, spre slava cinstei!

(Intră Marcus Andronicus şi tribunii; se înapoiază Saturninus, Bassianus şi alţii.)

MARCUS

Trăiască Titus, fratele meu drag,
Triumfător slăvit în ochii Romei!

TITUS

Îți mulțumesc, cinstite frate Marcus.

MARCUS

Şi bun venit, nepoți, de la izbîndă,
Şi voi cei vii, şi voi cei duşi spre slăvi!
Norocul vostru-i una, prinți viteji,
Ce-ați tras din teacă spada-n slujba țării;
Mai trainic însă e triumful lor
Ce, năzuind spre pacea lui Solon [1],
Înfrînge sorții, odihnind în glorie.
Titus Andronicus, poporul Romei,
De care eşti legat întru dreptate,
Ți-a-ntins prin mine, al său tribun şi reazim,
Această robă albă nentinată
Şi te numeşte-ales pentru domnie.
Alături de-aceşti fii ai celui dus:
Fii *candidatus* [2] deci, şi te-nveşmîntă
Spre-a da un rege ne-mplinitei Rome.

TITUS

Mai bună împlinire i se cade
Decît un moş împovărat de ani.
De mă-nveşmînt, mai rău vă-ncurc la treabă:
Să fiu alesul vostru azi, iar mîine
Să las domnia, să mă lase viața,
Şi iar să dau de furcă tuturor?
De patruzeci de ani te apăr, Romă,
Şi te-am purtat în lupte cu izbîndă.

---

[1] Înțeleptul atenian Solon (cca 638—cca 558 î.e.n.), care a spus că nici un om nu poate fi fericit înainte de a muri (n.t.).
[2] În limba latină în original (n.t.).

Din fiii mei viteji, înnobilaţi
Pe cîmpul de bătaie, pentru jertfă,
Am dus la groapă douăzeci și unu.
Dă-mi un toiag să-mi sprijin bătrînețea
Şi nu un sceptru să domnesc în lume.
Cel de pe urmă l-a purtat spre slavă.

MARCUS

Vei cere, Titus, și-ți vor da domnia.

SATURNINUS

Așa de sigur ești, tribun semeț ?

TITUS

Domol, Saturninus.

SATURNINUS

Romani, dreptate:
Sus spada, patricieni, şi n-o culcaţi
Cît nu va fi Saturnin împărat.
Andronicus, mai bine-n iad să pleci
Decît să-mi furi iubirea celor mulți!

LUCIUS

Înfumurate prinț, curmi gîndul bun
Ce-ţi hărăzea prea nobilul meu tată!

TITUS

Ci fii pe pace, prințe, îți redau
A lor iubire, și-i înțarc pe ei.

BASSIANUS

Andronicus, eu nu te măgulesc,
Eu te respect, de-acum pînă la moarte;
De-mi întărești puterea cu ai tăi

Ți-oi dovedi recunoștința mea,
Răsplata vrednică a celor nobili.

TITUS

Popor al Romei și tribuni ai obștii,
Lăsați-l pe Andronic să aleagă
În locul vostru. Vă-nvoiți din inimi?

UNUL DINTRE TRIBUNI

Spre-a mulțumi pe-Andronicus cel bun
Și spre-a-i cinsti întoarcerea cu bine,
Poporul se închină vrerii lui.

TITUS

Tribuni, vă mulțumesc, și iată-mi vrerea:
Făceți-l împărat pe-ntîiul fiu
Al celui dus, și cred c-a lui virtute
Va străluci asupra Romei noastre
Ca razele lui Titan pe pămînt,
Dînd rod dreptății-n țară. Dac-alegeți
După-al meu sfat, atunci încununați-l
Strigînd: „Trăiască împăratul nostru!“

MARCUS

Cu ropote și voci, cu mic și mare,
Plebei și patricieni, îl proclamăm
Pe Saturnin mare-mpărat al Romei:
„Trăiască împăratul Saturnin!“

(Sunet prelung de trîmbițe.)

SATURNINUS

Titus Andronicus, pentru-al tău sprijin
Întru a noastră-alegere de astăzi
Îți mulțumesc acuma prin cuvinte
Și-ți voi plăti cu fapte bunătatea:
Ca început, o, Titus, spre-a-nălța

Şi numele şi neamul tău cinstit,
Lavinia-mi va fi împărătească,
Stăpîna Romei, inimii stăpînă,
Şi-n sfîntul Pantheon ne-om cununa.
Îţi e plăcută hotărîrea, Titus?

TITUS

Da, vrednic prinţ; şi iau unirea voastră
Ca pe un semn de-adîncă preţuire.
Aici în văzul Romei, lui Saturnin,
Cezár şi duce-al statului roman,
Imperatór al lumii largi, i-nchin
Carul de luptă, spada-mi şi captivii;
Sînt daruri vrednice de-al Romei Cezar:
Primeşte, deci, tribut, ale onoarei
Însemne prosternate dinainte-ţi.

SATURNINUS

Îţi mulţumesc, părinte-al vieţii mele!
Va scrie-n hronici cît de mîndru sînt
De tine şi de darul tău; de uit
Vreunul din nespusele-ţi prinoase,
Uitaţi, romani, credinţa ce-mi purtaţi.

TITUS

(către Tamora)

Eşti, doamnă, prinsa unui împărat,
Ce, pentru treapta şi onoarea ta,
Te va ţinea, cu toţi ai tăi, în cinste.

SATURNINUS

Mîndreţe de femeie;-aş lua-o, zău,
De-ar fi s-aleg din nou pe gustul meu.
Alungă-ţi norii din priviri, frumoaso.
Ai luptei sorţi îţi răvăşiră duhul,
Dar n-ai venit să fii dispreţul Romei:
Regească îţi va fi primirea-n toate.
Încrede-te în mine şi nu-ţi pierde

Nădejdea. Te mîngîie-acel ce poate
Să-ţi dea mai mult decît coroana gotă.
Te supără, Lavinia, ce spun?

LAVINIA

Nu, doamne, căci nobleţea e chezaşă
Regeştii curtenii din vorba ta.

SATURNINUS

Îţi mulţumesc, prea gingaşă Lavinia.
Toţi prinşii-s liberi, fără de răscumpăr.
Trompetele şi tobele să-mi sune.

(Trîmbiţe. Saturninus o curtează pe Tamora în şoaptă.)

BASSIANUS
(către Titus)

Îngăduie, fecioara e a mea.

(O cuprinde pe Lavinia.)

TITUS

Ei, cum aşa? Vorbeşti chiar înadins?

BASSIANUS

Da, nobile Andronicus, şi, încă,
Sînt hotărît să-mi fac dreptate singur.

MARCUS

Suum cuique[1] este legea Romei:
Pe drept ia prinţul numai ce-i al lui.

LUCIUS

Aşa va fi, cît Lucius trăieşte.

---

[1] Fiecăruia ce i se cuvine (în limba latină, în original) (n.t.).

TITUS

În lături, trădători. Să vie garda!
Trădare, doamne.-O fură pe Lavinia.

SATURNINUS

O fură? Cine?

BASSIANUS

Cel ce cu dreptate
Şi-ar lua aleasa şi din fund de lume.
(Marcus şi Bassianus ies cu Lavinia.)

MUTIUS

Daţi ajutor s-o ducem, fraţii mei,
Iar eu cu spada voi păzi intrarea.
(Lucius, Quintus şi Martius ies.)

TITUS

Spre ei, stăpîne. Ţi-o voi da-napoi.

MUTIUS

Pe-aici nu treci.

TITUS

Cum! Fiu nelegiuit,
Mi-aţii intrarea-n Roma?
(Îl înjunghie pe Mutius.)

MUTIUS

Lucius, mor!
(Moare.)
(Intră Lucius.)

LUCIUS

Nedrept ești, tată, și mai rău de-atîta;
În ceartă strîmbă ți-ai ucis feciorul.

TITUS

Nici tu, nici el nu sînteți fiii mei;
Ei nu mi-ar face-asemenea necinste.
Mișelule, dă-i fata înapoi.

LUCIUS

Moartă, de vrei, dar nu spre-a fi a lui,
Ea legiuit făgăduită-altúia.

(Iese.)

SATURNINUS

Nu, Titus, nu; nu-i trebuie lui Cezar
Nici ea, nici tu, nici cei din osul tău:
Mă-ncred, din delăsare,-n cel ce-a rîs
De mine-odată; dar în tine nu,
Și-n trădătorii-ți fii cu nasul sus,
Încîrdășiți să mă batjocorească.
În Roma altă ciucă n-au găsit
Decît pe Saturnin? I-ai ațîțat
Chiar tu la faptă, cînd te lăudai
Umflat că ți-am cerșit din mîini imperiul.

TITUS

Îngrozitor! Ce-nvinuiri sînt astea?

SATURNINUS

Dar mergi pe drumul tău: dă-ți schimbăcioasa
Cui a răpit-o cu-nfloriri de spadă.
Breaz ginere ți-ai luat, bun să se-nhaite
Cu alde ticăloasele-ți odrasle,
Să umple Roma de blestemății.

TITUS

Cuţit ţi-e vorba-n inima-mi rănită.

SATURNINUS

Regină-a goţilor, Tamora mîndră,
Ce adumbreşti frumoasele din Roma
Ca maiestuoasa Phoebe printre nimfe,
De ţi-e plăcut să-mi fii aleasă, iată,
Te-aleg să fii mireasa mea, Tamora,
Şi te voi face-mpărăteasa Romei.
Crăiasă-a goţilor, vorbeşte, vrei?
Şi jur aici, pe zeii toţi ai Romei,
Căci preotul şi-aiasma sînt aproape,
Şi lumînările ard viu, şi totul
Stă-n aşteptare pentru taina nunţii,
Că n-oi mai saluta a' Romei străzi,
Nici n-oi urca-n palat, cît nu-mi voi duce
Mireasa cununată lîngă mine.

TAMORA

Şi-aici, în văzul cerului, jur Romei
Că de-o înalţi pe-a goţilor regină,
Dorinţelor ea slujnică-ţi va fi,
Şi mamă bună tinereţii tale.

SATURNINUS

Spre Pantheon, frumoasa mea. Urmaţi-l
Pe nobilul Cezár cu-aleasa-i mîndră,
De cer trimeasă prinţului Saturnin
Ce-nţelepţeşte-i cuceri norocul:
Acolo împlini-vom ritul nunţii.

(Ies toţi, afară de Titus.)

TITUS

Eu nu-s chemat să însoţesc mireasa.
Cînd ţi-a mai fost dat, Titus, să mergi singur,
Aşa-njosit şi-nvinuit de rele?

(Intră Marcus, Lucius, Quintus şi Martius.)

MARCUS

Priveşte, Titus! Uite ce-ai făcut:
În ceartă rea ucis-ai un fiu vrednic.

TITUS

O, nu, tribun smintit, nu-i fiul meu
Nici tu, nici ăștia, înhăitați la fapta
Ce-a necinstit familia noastră toată:
Nevrednic frate, și nevrednici fii!

LUCIUS

Să-l îngropăm măcar cum se cuvine.
Înmormîntați-l lîngă frații noștri.

TITUS

Mișei, plecați! Aicea nu va zace!
Acest lăcaș, pe care mai măreț
L-am reclădit, se-nalță de cinci veacuri.
În slavă dorm aici soldații Romei,
Nu cei uciși în lașe-ncăierări.
Duceți-l unde știți: aici nu intră.

MARCUS

E nepios din partea ta, o, frate.
Măcar de dragul faptelor viteze
Se cade să-l culcăm cu frații săi.

QUINTUS ŞI MARTIUS

Da, trebuie, de nu, îl însoțim.

TITUS

Ce ticălos rosti cuvîntul „trebui"?

QUINTUS

Cel ce l-ar dovedi, dar nu aici.

TITUS

Cum? Vreţi să-l îngropaţi în ciuda mea?

MARCUS

Nu, nobil Titus, însă te rugăm
Să-i ierţi lui Mutius, să-l îngropăm.

TITUS

Chiar şi tu, Marcus, herbul mi-ai străpuns
Şi cinstea mi-ai rănit, cu-aceşti băieţi:
Duşman îl ţin pe fiecare-n parte.
Plecaţi acum şi nu mă tulburaţi.

MARTIUS

Nu este-ntr-ale lui: mai bine haidem.

QUINTUS

Eu nu plec pînă nu-l îngrop pe Mutius.
(Marcus şi fiii lui Titus îngenunchează.)

MARCUS

Frate, căci astfel sîngele se roagă...

QUINTUS

O, tată, căci acelaşi sînge strigă...

TITUS

Tu nu vorbi, de vrei să fie bine...

MARCUS

Vestite Titus, sufletul meu geamăn...

LUCIUS

Părinte drag, noi os din osul tău...

MARCUS

Îngăduie-i lui Marcus să-şi îngroape
În al virtuţii cuib nepotul vrednic,
Ce-n cinste a murit, pentru Lavinia.
Tu eşti roman. O, nu fi ca barbarii.
Şi grecii l-au înmormîntat pe Ajax
Cînd s-a-njunghiat şi înţeleptul fiu
Al lui Laertes [1] i-a rugat milos.
Pe Mutius, mîndria ta, nu-l ţine
Afară-n drum.

TITUS

Ridică-te, o, Marcus.
E cea mai neagră zi din viaţa mea,
Să fiu de-ai mei dezonorat în Roma.
Înmormîntaţi-l, şi apoi pe mine!

(Mutius este aşezat în mormînt.)

LUCIUS

Dormi, dragul nostru, lîngă fraţii tăi;
Trofee ţi-om aşterne pe mormînt.

TOŢI

(îngenunchind)

Nici unul dintre noi nu verse lacrimi.
Trăieşte-n slăvi cel mort pe-altarul cinstei.

MARCUS

Ca să ieşim din negura tristeţii:
Prin ce tertipuri s-a-nălţat şireata
Crăiasă gotă-aşa de sus la Roma ?

TITUS

Eu, Marcus, nu ştiu cum; dar asta este.
Tertip sau nu, doar cerul poate spune.

---

[1] E vorba de Ulise (n.t.).

Cum să nu-i cate-n coarne celui care
O cocoță cînd ea nici nu visa ?

MARCUS

Ba da, și cu prisos l-o răsplăti.

(Trompete. Intră, de o parte, Saturninus cu suita, Tamora, Demetrius, Chiron și Aaron; de partea cealaltă, Bassianus, Lavinia și alții.)

SATURNINUS

Deci, Bassianus, izbîndiși cu bine:
Dea Domnul bucurie de mireasă.

BASSIANUS

Așijderi, doamne. Eu mai mult nu spun,
Nici nu-ți urez mai rău; și-acum, adio.

SATURNINUS

Mișelule!
De are Roma legi sau noi putere,
Te vei căi, și tu și cîrdul tău.

BASSIANUS

Furt, doamne,-i spui, cînd iau ce este-al meu,
Aleasă dragă și acum soție ?
Dar hotărască legile cetății;
Pînă pe-atuncea, ce-i al meu e-al meu.

SATURNINUS

Mă rog, te văd tăios cu noi la vorbă,
Dar mi-e c-ai să ne simți și tu tăișul.

BASSIANUS

De ce-am făcut eu, doamne, da-voi seama
Cum voi putea mai bine, chiar cu viața.

Atîta țin măria ta să știe,
În numele credinței ce port Romei:
Acest senior din fața noastră, Titus,
A fost lovit în inimă și-n cinste;
Spre a-ți aduce înapoi mireasa
El și-a ucis feciorul cel mai mic,
Din dragostea ce-ți poartă și stîrnit
Cînd și-a văzut călcată hotărîrea.
Primește-l, dar, în grații, Saturninus,
Pe cel ce se-arătă în toată fapta
Părinte ție și prieten Romei.

TITUS

Domol cu laudele, Bassianus,
Căci tu și-aceștia mi-ați mînjit onoarea.
Să-mi fie jude cerul drept și Roma
Cît mi-am iubit și venerat Cezárul!

TAMORA

Înaltul meu stăpîn, dacă Tamora
E dragă-acestor ochi regești ai tăi,
Ascultă-mi ruga nepărtinitoare
Și iartă tot trecutul, bunul meu.

SATURNINUS

Cum, doamnă, terfelit să fiu pe față
Și să mă-mpac nerăzbunat, ca lașii?

TAMORA

Nu, doamne, nu; păzească zeii Romei
Ca eu să-ngădui necinstirea ta!
Dar iau asupră-mi nevinovăția
Lui Titus cel cuminte: furia lui
Dă glas neostoitului amar.
La ruga mea, privește-l cu ochi blînzi;

Pe-un gînd deşert, nu-ţi pierde un prieten,
Nici nu-i răni simţirea cu-ncruntări.

(aparte lui Saturninus)

Stăpîne, fă cum spun, şi vei învinge;
Ascunde-ţi tot necazul şi obida;
Eşti nou înscăunat; ca nu cumva
Popor şi patricieni, scurmînd dreptatea,
Să treacă lîngă Titus şi să-ţi smulgă
Domnia, pentru nerecunoştinţă —
Îngrozitor păcat în ochii Romei —
Te pleacă rugii, şi-apoi, las' pe mine.
Găsi-voi eu o zi să-i căsăpesc
Şi să le răzui şleahta şi tot neamul.
Călăi haini ai fiului meu drag:
Îi fac eu să priceapă ce înseamnă
Ca o regină să-ngenunche-n stradă
Şi să cerşească milă în zadar.

(tare)

Hai, vin', Andronicus; hai, bunul meu.
Îmbrăţişează-l şi alină-i gîndul
Ce se-nfioară sub privirea-ţi cruntă.

SATURNINUS

Sus, Titus, sus; a-nvins împărăteasa.

TITUS

Îţi mulţumesc, măria ta; şi dînşii;
Prind viaţă nouă din privirea-ţi caldă.

TAMORA

Sînt parte vie-acum din Roma, Titus,
Romană înfiată spre noroc,
Şi caut să dau sfatul bun lui Cezar.
Azi moară toate certurile, Titus;
Şi fie cinstea mea, stăpîne bun,

Că am adus între prieteni pacea.
Iar pentru tine, prinţe Bassianus,
M-am pus chezaşă faţă de-mpărat
Că mai blajin vei fi şi mai supus.
Nu vă sfiiţi, seniori, şi tu, Lavinia,
La sfatul meu, umil îngenuncheaţi,
Să-i cereţi împăratului iertare.

LUCIUS

Îi cerem; şi jurăm în faţa lui
Şi-a cerului că încă prea uşor
Păzit-am cinstea sorii şi a noastră.

MARCUS

Acestea le-ntăresc cu spusa mea.

SATURNINUS

În lături. Încetaţi şi daţi-mi pace.

TAMORA

Nu, bunul meu, să fim cu toţi prieteni:
Doar vezi că-ţi cer iertare în genunchi.
Fă-mi voia, dragul meu, întoarce-ţi capul.

SATURNINUS

De-al tău hatîr, şi-al fratelui tău, Marcus,
Şi pentru rugăciunea prea frumoasei,
Le păsuiesc cumplitele greşeli:
Sculaţi-vă!
Lavinia, m-ai lăsat ca pe-un calic,
Dar mi-am găsit perechea, şi-am jurat
Holtei din templu să nu ies. Să mergem!
Vom prăznui la curte două nunţi.
Lavinia, eşti poftita mea, cu-ai tăi.
Azi fi-va ziua dragostei, Tamora.

TITUS

Iar mîine de vrea Cezar să vîneze
Cu mine cerbul şi pantera,-n zvon
De corn şi de copoi i-oi da bineţe.

SATURNINUS

Aşa să fie, Titus. Mulţumesc.

(Trompete. Ies.)

ACTUL II

SCENA 1

Roma. În fața palatului.

Intră Aaron.

AARON

Spre culmi, Tamora suie-acum Olimpul,
Ieșită din bătaia întîmplării.
Rămas în văi e trăsnetul furtunii,
Iar gheara pizmei n-o mai poate-ajunge.
Ca soarele de aur, dimineața,
Ce-nvăpăind cu-oglinzi de foc oceanul
Gonește-n car de flăcări peste zodii
Și din tării privește-n jos la culmi,
Așa e și Tamora.
La semnul ei, virtutea se-ncovoaie
Și tremură la încruntarea-i rece.
Croiește-ți inima și gîndul, Aaron,
Să urci cît ea de sus, crăiasca ta
Ibovnică, pe care-ncătușată
În lanțul dragostei, mai strîns o ții
Legată de-ai lui Aaron ochi vrăjiți,
Decît fu Prometeu de Caucaz.
În lături strai de sclav și gînd de slugă!

În aur și mărgăritar sclipi-voi,
Slujind acestei noi împărătese.
Slujind, zic? Desfrînîndu-mă cu ea,
Zeița mea, semiramidă, nimfă,
Sirenă, ce-l vrăji pe Saturnin,
Sortindu-i, lui și Romei, prăbușirea.
Hei, ce furtună-i asta?

(Intră Demetrius și Chiron, certîndu-se.)

DEMETRIUS

Ai mintea scurtă, Chiron, duhul bont,
Și ești mojic de vrei să-mi furi iubirea
Ce poate cu iubire îmi răspunde.

CHIRON

În toate cați să fii mai breaz, Demetrius,
Și-acum încerci cu ifos să mă-ncaleci.
C-un an sau doi, cît ne desparte vîrsta,
Nu-s mai sărman, nici tu mai norocit:
La fel de înzestrat sînt ca și tine
Să merit farmecele celei dragi.
Și spada mea ți-o dovedi pe piele
Ce aprig caut dragostea Laviniei.

AARON

Ei, nu se mai astîmpără flăcăii!

DEMETRIUS

Măi, țîncule, nesocotită, mama,
Ți-a prins la brîu o sabie de lemn,
Și-acum, înfierbîntat, te dai la oameni.
Hai, pleacă, încleiază-ți spanga-n teacă
Pînă te-nveți s-o mînuiești mai bine.

CHIRON

Cu bruma de pricepere ce am,
Mă tem că ai să-mi simți din plin curajul.

DEMETRIUS

Se oțărăște țîncul!

(Își trag spadele.)

AARON

(înaintînd)

Vai, copii!
Cum cutezați, aproape de palat,
În văzul tuturor, să trageți spada?
Mi-e cunoscut deplin temeiul certei:
N-aș vrea nici pentru-un milion de galbeni
Să-l afle cei pe care îi privește,
Nici pentru mult mai mult n-ar vrea regina
S-ajungă de ocară pe la curte.
În teacă spada, că-i rușine...

DEMETRIUS

Teacă
Îmi fac din pieptul lui, și-apoi cu pumnul
Îi vîr pe beregată înapoi
Ocara ce mi-a împroșcat-o-n față.

CHIRON

Încearcă numai, laș spurcat la gură,
Ce știi să fulgeri și să tuni din clanță
Și nu-ndrăznești nimic să-ncepi cu arma!

AARON

Destul, vă spun!
Pe zeii dragi ai goților războinici,
Mărunta voastră harță ne-o veni
De hac la toți. Voi nu știți că-i primejdie
Să-ncerci să-ncaleci dreptul unui prinț?
Cum? A ajuns Lavinia de doi bani,
Sau Bassianus s-a prostit, de-ncap
Asemeni certuri pentru-a ei iubire

Fără de frîu sau fără răzbunare ?
Băgați de seamă, domnișorilor,
De află-mpărăteasa, nu-i de bine.

CHIRON

Din parte-mi, afle ea și lumea-ntreagă.
Lavinia e mai mult decît o lume.

DEMETRIUS

Mucosule, o slujnică ți-ajunge.
Lavinia-i visul fratelui mai mare.

AARON

Sînteți nebuni ? Au nu știți că la Roma
Bărbații-s iuți din fire și nu rabdă
Potrivnici în iubire ? Voi, copii,
Vă căutați cu dinadinsul moartea.

CHIRON

De mii de ori aș cere moartea, Aaron,
Spre-a dobîndi iubirea celei dragi.

AARON

Spre-a dobîndi-o, cum ?

DEMETRIUS

Ce mare lucru ?
Femeie e, deci poate fi curtată,
Femeie e, deci poate fi supusă,
Lavinia e, deci trebuie iubită.
Morarul, vezi, nu știe toată apa
Ce trece pe la moară ; și-i ușor
Să furi un pic din pîinea începută.
O fi Bassianus frate de-mpărat,
Dar alții mai semeți purtat-au coarne.

AARON

(aparte)

Şi tot atît de mîndre ca Saturnin.

DEMETRIUS

Cum nu şi-ar face vise-acel ce ştie
S-o-ncînte cu priviri şi vorbe dulci?
De cîte ori n-ai doborît o ciută
Şi-ai dus-o-acasă pe sub nasul pazei?

AARON

O mică prădăciune, aşadară,
V-ar fi pe plac.

CHIRON

O, da, mi-ar fi pe plac.

DEMETRIUS

Deştept eşti, Aaron.

AARON

Dacă-aţi fi la fel,
Am fi scutiţi de-atîta tura-vura.
Măi flăcăiaşi! Da' proşti mai sînteţi voi
Să vă certaţi! Te superi de se-nfruptă
Şi celălalt?

CHIRON

Pe cinstea mea, eu nu.

DEMETRIUS

Nici eu, de-mi capăt partea.

AARON

Porniți atunci uniți asupra prăzii:
Prin șiretlic ușor veți dobîndi
Ce jinduiți; și să vă intre-n cap
Că de nu poate fi cum ați dori-o,
Mai bine fie cum se nimerește.
Lucreția [1], vă spun, n-a fost mai castă
Decît Lavinia, draga lui Bassianus.
Nu lîncede oftări, ci cale scurtă
Ne trebuie, și eu i-am dat de rost.
La marea vînătoare ce ne-așteaptă
Frumoasele romane vor da buzna.
Pădurea se întinde-n lung și-n lat,
Și firea a păstrat și neumblate
Coclauri numai bune de dezmăț.
Momiți ușoara ciută într-acolo
Și-o luați cu sila de nu vrea cu vorba.
Așa, și nu altfél, pîndiți norocul.
Veniți să-mpărtășim ce-am pus la cale
Crăiesei noastre-al cărei sacru spirit
Frămîntă fărdelegi și răzbunări;
Iar ea ne-o unge osiile cu sfaturi,
Și ceartă nu va-ngădui-ntre voi,
Ci v-o purta spre culmile dorinței.
La curte bîrfa stă în mare cinste:
Palatu-i plin de șoapte, ochi, urechi;
Pădurea-i aspră, surdă, grea și deasă;
Acolo-n bunget, lei viteji, vă faceți,
Sub pleoapa cerului închisă, pofta,
Și vă-mbăiați în farmecul Laviniei.

CHIRON

Povața ta nu știe frica, Aaron.

---

[1] Soția lui Tarquinius Collatinus. A fost siluită de Sextus Tarquinius (n.t.).

DEMETRIUS

Sit fas aut nefas pînă prind șuvoiul
Și-mi răcoresc dogoarea, leac s-alin
Zvîcnirile. *Per Styga, per manes vehor.*[1]

(Ies.)

SCENA 2

O pădure.

Se aud sunete de corn și cîini lătrînd. Intră Titus Andronicus, însoțit de vînători, Marcus, Lucius, Quintus și Martius.

TITUS

Vînatu-așteaptă, soarele mijește,
Mireasmă-i în poieni, pădurea-i verde.
Descălecați aici, porniți copoii
Și să-l trezim pe Cezar cu frumoasa-i
Mireasă, și pe prinț, în lung răsunet
De corn, ce va răzbate pîn' la curte.
Băieți, purtați de grijă, ca și noi,
Să facem scut în jurul lui Saturnin.
M-a chinuit cu vise rele noaptea,
Dar zorii îmi insuflă noi nădejdi.

(Lătrat de cîini și lung răsunet de corn.)
(Intră Saturnin, Tamora, Bassianus, Lavinia, Demetrius, Chiron și suita.)

Măriei tale, bună dimineața;
Domniță, tot atît de bună, vouă;
Făgăduit-am, doamne, zvon de corn.

---

[1] *Sit fas aut nefas*, de e bine sau rău; *Per Styga, per manes vehor*, peste Styx, prin împărăția umbrelor (în limba latină, în original). Aceste două locuțiuni nu se încadrează perfect în text (n.t.).

SATURNINUS

Şi l-ai sunat voios; dar prea din noapte
Să placă proaspetelor cununate.

BASSIANUS

Lavinia, ce spui?

LAVINIA

Spun nu. Sînt trează
De două ceasuri şi mai bine încă.

SATURNINUS

Şi-acum, pe cai şi-n care, la vînat!

(Către Tamora)

Domniţă, vei vedea o vînătoare
Romană.

MARCUS

Cîinii mei, măria ta,
Vor fugări pantera cea mai mîndră
Şi vor urca pe culmi de rîpi ca zidul.

TITUS

Iar calul meu, în zbor de rîndunea,
Va urmări vînatul peste plaiuri.

DEMETRIUS

(aparte)

Noi, Chiron, nu vînăm cu cai şi cîini,
Dar ne-o pica o căprioară-n mîini.

(Ies.)

SCENA 3

O parte singuratică a pădurii.
Intră Aaron ducînd o pungă de aur.

AARON

Un om mintos ar crede că eu-s prost
Să-ngrop atît bănet sub un copac
Ca să m-aleg pe urmă fără el.
Ci afle cel ce mă socoate tîmp
Că galbenii vor bate o urzeală
Ce, iscusit țesută, va-nnoda
O bine măiestrită fărdelege.
Dormi, aur scump, să nu-și închidă geana
Cei ce Tamorei îi primesc pomana.

(Intră Tamora.)

TAMORA

Frumosul meu Aaron, de ce stai crunt
Cînd totu-n bucurie se desfată ?
E ciripit de păsări în hățișuri,
Stă șarpele încolăcit la soare,
Frunzișu-nfiorat de vîntul proaspăt
Întinde joc de umbre-ntretăiate.
Să stăm sub dulcea lui răcoare, Aaron,
Cît gîngavul ecou, cu vocea spartă,
Întoarnă cornul clar, prostind copoii,
Ce parcă-aud îndemn din două părți.
Să ne lungim să le-auzim lătratul.
Iar după încleștare, cum gustară
Pe vremi rătăcitorul prinț și Dido,
Cînd, prinși de fericit potop de ape,
Au stat feriți în peștera ascunsă,
Și noi, ușori de dulcea-nfiorare,
Ne-om cufunda-mpletiți în somn de aur;
Pe cînd copoi și corni și viers de mierle
Ne-or fi ca îngînatul unei mame
Ce-n legănat de cînt și-adoarme pruncul.

AARON

Domniță, setea ta e a Venerei.
Saturn o stăpînește pe a mea:
Ce-nseamnă ochiul meu țintind ca moartea,
Tăcerea mea, înneguratul gînd,
Și mătăsosul păr ce se desfașă
Cum se descolăcește o năpîrcă
Pîndind s-arunce moarte ?
Nu, doamnă, nu sînt semne-ale Venerei:
Am răzbunarea-n piept, am moarte-n mîini,
Sînge și ură îmi zvîcnesc sub frunte.
Împărăteasa sufletului meu,
Ce nu-și dorește-alt cer decît e-n tine,
Azi e sorocul negru-a' lui Bassianus,
Iar Philomela lui își pierde limba,
Feciorii tăi dau iama-n cinstea ei
Și mîinile își spală-n sînge cald.
Vezi ce-am aici ? Ia, rogu-te, răvașul
De moarte ticluit și dă-l lui Cezar.
Nu mă-ntreba nimic; am fost zăriți;
Se-apropie doi miei din turma noastră
Ce încă nu visează ce-i așteaptă.

TAMORA

O, maur scump, mai scump decît mi-e viața.

AARON

Domniță, taci, căci vine Bassianus;
Găsește-i pricină, iar eu îi caut
Pe fiii tăi, să țină hangul sfadei.

(Iese.)

(Intră Bassianus și Lavinia.)

BASSIANUS

Măi, măi, pe cine văd ? Crăiasa Romei
Despovărată de alai domnesc ?
Sau chiar Diana,-n straiele reginei,

A părăsit olimpicele crînguri
Să vadă vînătoarea din pădure?

TAMORA

Hăitaș sfruntat ce-adulmeci pașii noștri,
De aș avea putere ca Diana,
Te-ai pomeni împodobit la tîmple
Cu coarne, ca Actèon; iar copoii
Ți-ar sfîrteca piciorul nou strunjit,
Iscoadă necioplită ce ne ești!

LAVINIA

Cu voia voastră, prea suavă doamnă,
Se spune c-aveți daru-ncornorării;
Și să mai stai în cumpeni că voi doi
V-ați tras deoparte și-i cercați puterea.
Păzească-ți zeii soțul de copoi!
Mai mare mila să ți-l ia drept cerb.

BASSIANUS

Regină, cinstea ta ajunse, vai,
Cum e și pielea pe harapul tău:
Pătată, urîcioasă și scîrnavă.
De ce te-ai rupt de-alai, de ce-ai lăsat
Hăt colo armăsarul alb ca neaua,
Și-ai rătăcit spre-acest desiș ascuns,
Avînd de-nsoțitor un maur bárbar
De nu te-ar fi mînat porniri murdare?

LAVINIA

Iar de-ți curmarăm jocul, ai cuvînt
S-arunci ocară soțului meu nobil
Că-i necioplit. Hai, rogu-te, să mergem,
Și s-o lăsăm cu-amorul ei corbesc;
E locul tocmai bun în hăul ăsta.

BASSIANUS

Mă duc să-i dau de veste lui Saturnin.

LAVINIA

De mult îi merge vestea de-a'ei fapte,
Biet rege,-atît de crunt nedreptățit!

TAMORA

De ce-am răbdare să le-ndur veninul?

(Intră Demetrius și Chiron.)

DEMETRIUS

Dar ce-i, regină scumpă, mamă bună,
Obrajii tăi de ce sînt palizi, stinși?

TAMORA

Degeaba crezi că s-au golit de sînge?
Aceștia doi m-au îmbiat încoace;
Un hău pustiu și negru, cum vedeți;
E vară, dar copacii-s goi, sfrijiți,
Acoperiți cu mușchi și vîsc hidos.
O rază nu răzbate,-un suflet nu-i
Afar' de buha nopții și corbi cobe.
Și arătîndu-mi groapa asta-a groazei
Mi-au spus c-aici, în bezna grea a nopții,
Puzderii de strigoi și șerpi cu șuier,
Broscoi umflați și-arici, tot mii și mii,
Înalță-atîtea vaiere-ascuțite,
Că orice muritor care le-aude
Pe loc își pierde mințile sau moare.
Și cum sfîrșiră basmul lor drăcesc
Îndată-au spus că m-or lega de vrejul
Unui schelet de jneapăn, chiar aicea,
Și pradă m-or lăsa cumplitei morți;
Și mi-au strigat: „cățea destrăbălată"
Și „gotă nesătulă" și cuvinte
Cum nu i-e dat urechii să audă;
Iar voi de nu veneați ca prin minune,
Aș fi căzut jertfită răzbunării.
Ci răzbunați-o, de vi-i dragă mama,
Sau nu vă mai numiți copiii mei.

DEMETRIUS

Dovada iat-o, că-s feciorul tău.
(Îl înjunghie pe Bassianus.)

CHIRON

Şi mărturia mea, pînă-n plăsele.
(Îl înjunghie şi el pe Bassianus, care moare.)

LAVINIA

Da, vin, Semiramidă, nu, Tamora,
Căci nici un nume nu ţi-ar sta mai bine.

TAMORA

Dă-mi junghiul; veţi vedea, băieţii mei,
Că răul mamei mîna ei l-îndreaptă.

DEMETRIUS

Stai, doamnă, căci mai mult i se cuvine:
Întîi baţi spicu, -apoi dai foc la paie.
Cocuţa-şi trîmbiţa neprihănirea
Şi jurămîntul nunţii şi credinţa,
Şi-n visu-i gol ţi-nfruntă maiestatea.
S-o laşi să-şi ducă zestrea în mormînt ?

CHIRON

De-o duce,-atunci mai bine eunuc.
Tîrăşte-i soţul în vreo groapă-ascunsă
Şi-om face hoitul pernă poftei noastre.

TAMORA

Dar după ce-aţi luat mierea, n-o cruţaţi,
Căci de rămîne viespea, ne înţeapă.

CHIRON

Avem noi grijă, doamnă, fii pe pace,
Hai, domnișoară,-acum vom lua cu sila
Neprihănirea ta gingaș păstrată.

LAVINIA

Tamora! Chipul tău e de femeie...

TAMORA

Nu vreau s-o mai aud; plecați cu ea!

LAVINIA

Rugați-o să asculte doar o vorbă.

DEMETRIUS

Ascult-o, doamnă: lacrimile ei
Ți-aduc doar slavă; inima să-ți fie
Ca steiul nendurat la plînsul ploii.

LAVINIA

Cînd și-au mai dăscălit tigruții mama?
O! N-o-nvăța tu ură; ea ți-a dat-o;
Căci laptele s-a preschimbat în marmur;
Chiar de la sînul ei ai supt cîinie.
Dar nu toți fiii mamei sînt asemeni.

(Către Chiron)

Înduplecă-i tu mila de femeie.

CHIRON

Cum, ai voi să mă arăt fiu vitreg?

LAVINIA

Așa-i!
Corboaica nu clocește ciocîrlii:

Şi totuşi mi s-a spus, o, de-ar fi astfel,
Că leu-nduioşat a suferit
Să-i sfîrtece crăieştile lui labe.
Hrăneşte corbul pui de cuc, zic unii,
În timp ce-ai săi se sting lihniţi în cuib:
Deşi din inimă spui nu, arată-mi
Nu bunătate, dar un pic de milă.

TAMORA

Eu nu cunosc ce-i mila: hai, luaţi-o!

LAVINIA

Atunci să te-nvăţ eu! De dragul tatei,
Ce te-a cruţat cînd te putea ucide,
Nu fi-mpietrită:-auzul surd destupă-ţi.

TAMORA

De nu-mi vei fi făcut vreun rău tu însuţi,
Vezi, tocmai pentru el sînt nendurată.
Vă amintiti, băieţi, c-am plîns zadarnic
Să-l scap pe-al vostru frate de la jertfă.
Dar crudul Titus nu s-a-nduplecat.
Luaţi-o, deci, şi daţi-o prin tărbacă:
Cel mai cîinos din voi mi-e cel mai drag.

LAVINIA

Tamora, fii regină milostivă,
Cu mîna ta omoară-mă pe loc;
Căci nu de viaţă m-am rugat atîta;
Ucisă-am fost cu el odat', sărmana.

TAMORA

Ce-mi ceri, atunci? Dă-mi pace, miorlăito.

LAVINIA

Cerşesc o moarte iute; şi-ncă-un lucru;
Sfiala mă opreşte să-i dau glas.

Mă apără de pofta lor cumplită
Şi zvîrle-mă-ntr-o groapă urîcioasă
Ca ochi de om să nu-mi mai vadă trupul;
Fii astfel ucigașă milostivă.

TAMORA

Să-i jefuiesc de ce li se cuvine ?
Ba potolească-și poftele cu tine.

DEMETRIUS

Hai, hai, că prea-ndelungă ni-i zăbava.

LAVINIA

Nici milă! Nici sfială! O, tu, fiară
Ce-ai pîngărit cuvîntul de femeie.
Urgie să se-abată...

CHIRON

Atunci ți-astup gurița. Adu-i soțul.
Aici ne spuse Aaron să-l ascundem.

(Demetrius aruncă trupul lui Bassianus în groapă; apoi Demetrius și Chiron ies, tîrînd-o pe Lavinia.)

TAMORA

Spor, fiii mei, și treabă împlinită.
Dar inima-mi nu-și afle-alinul plin
Cît n-or fi toți Andronicii răpuși.
Și-acum să-mi caut eu frumosul maur
Cît fiii mei focoși rup floarea caței.

(Iese.)

(Intră Aaron, cu Quintus și Martius.)

AARON

Hai, domnii mei, cu pasul mai vîrtos:
Vă duc eu drept la groapa-aceea hîdă,
Unde-am zărit pantera adormită.

QUINTUS

Mi-s ochii ca de plumb; o fi vreun semn ?

MARTIUS

Ai mei la fel: de nu mi-ar fi rușine,
Lăsa-m-aș de vînat, să dorm oleacă.

(Cade în groapă.)

QUINTUS

Cum! Ai căzut ? Ce groapă-ascunsă-i asta,
Acoperită cu măceși sălbatici
Pe-a' căror frunze-s stropi de sînge proaspăt
Ca roua presărată-n zori pe floare ?
Aducător de moarte-mi pare locul.
Vorbește, frate, te-ai lovit căzînd ?

MARTIUS

Loviți mi-s ochii, frate, de-o cumplită
Priveliște ce inima-ți îneacă.

AARON

(aparte)

Mă duc acum s-aduc pe rege-aici:
Doar n-o să dea el greș cu bănuiala
Că ei l-au căsăpit pe frate-său.

(Iese.)

MARTIUS

De ce nu-mi vii într-ajutor, să ies
Din groapa asta hidă, necurată ?

QUINTUS

Mă simt cuprins de-o teamă peste fire,
Tot trupu-mi tremură-n sudori de gheață

Și inima din mine bănuiește
Mai multe decît pot vedea cu ochii.

MARTIUS

Spre-a dovedi că inima-ți nu minte
Priviți, aici în copcă, tu și Aaron,
Vedenie de sînge și de moarte.

QUINTUS

Aaron s-a dus; și inima miloasă
Nu-mi lasă ochii să privească-o dată
În față presimțirea ce-o-nfioară.
O, spune-mi cum e; căci nicicînd nainte
N-am fost copil, să tremur de ce nu știu.

MARTIUS

Scăldat în sînge zace Bassianus,
Căzut grămadă ca un miel junghiat
În groapa-ntunecată care-l soarbe.

QUINTUS

De-i întuneric, cum de știi că-i el?

MARTIUS

Pe degetul mînjit de sînge poartă
Un nestemat ce-nvăpăiază groapa,
Dezvăluind pereții-i zgrunțuroși
Și ca o luminiță-ntr-un mormînt
Străluce pe obrajii lui de mort.
La fel de pal lucea pe Pyram luna
Cînd sta scăldat în sînge de fecioară.
O, frate! Adă-mi mîna ta pierită,
De ești pierit de groază ca și mine,
Să ies din hăul căpcăun ca gura
Încețoșată-a Cocytului[1] antic.

---

[1] Cocytus, rîu din Epir, socotit de poeți a fi unul din rîurile Infernului (n.t.).

QUINTUS

Întinde-mi mîna, iar de n-am tăria
Să-ți fac atîta bine, s-ar putea
Să mă înghită pîntecele lacom,
Mormîntu-adînc al bietului Bassianus.
N-am vlagă-n mine să te trag la mal.

MARTIUS

Nici eu să ies, făr'de-ajutorul tău.

QUINTUS

Mai dă-mi o dată mîna; nu te las
Cît n-ai urcat, sau nu m-am prăvălit.
Nu poți veni la mine:-atunci, vin eu.

(Cade în groapă.)
(Intră Aaron cu Saturninus.)

SATURNINUS

Hai, vino: vreau să văd ce groapă-i colea
Și ce dihanie sări într-însa.
Hei, cine-a coborît acum pe urmă
În gura asta de pămînt căscată?

MARTIUS

Nefericitul fiu al lui Andronic,
Adus aici în ceasul blestemat
Ca să-l găsesc pe fratele tău mort.

SATURNINUS

Pe fratele meu mort! Vorbești în șagă:
Doar i-am lăsat, pe el și pe domniță,
Nu-i nici un ceas de-atunci, în foișorul
De miazănoapte-al vînătoarei noastre.

MARTIUS

Noi nu știm unde l-ai lăsat în viață,
Dar, vai! aici găsitu-l-am răpus.

(Intră Tamora, cu suita; Titus Andronicus și Lucius.)

TAMORA

Unde-i stăpînul meu, Cezárul?

SATURNINUS

Aici, Tamora; strîns de jalea morții.

TAMORA

Și unde-ți este fratele, stăpîne?

SATURNINUS

Îmi scormonești pînă-n străfunduri rana:
Sărmanul Bassianus zace mort.

TAMORA

Atunci tîrziu aduc răvașul morții,

(îi dă o scrisoare)

Urzeala prea grăbitei tragedii.
Cum poate oare chip de om să-mbrace
În zîmbet sîngeroasa lui cîinie?

SATURNINUS

(citește)

„Iar de dăm greș, iubite vînător,
Și nu-l găsim (e vorba de Bassianus),
Fii bun și sapă-i groapa dumneata:
Știi gîndul nostru. Caută-ți răsplata
Printre urzicile de lîngă ulmul

Ce adumbrește căscătura gropii
Unde-am statornicit să-l azvîrlim.
Vei dobîndi, astfel, prieteni veșnici."
Mai pomenit-ai faptă ca aceasta,
Tamora! Iată groapa, iată ulmul.
Seniori, poate-l aflați pe vînătorul
Ce l-a ucis aici pe Bassianus.

AARON

Stăpîne milostiv, găsit-am punga.

SATURNINUS
(către Titus)

Doi pui de-ai tăi, jivine sîngeroase,
Pe frate mi l-au jefuit de viață.
La temniță cu ei, seniori, și-acolo
S-aștepte pînă ce vom născoci
Nemaigîndite cazne pentru ei.

TAMORA

Cum! Sînt aici în groapă? O, minune!
Cît de ușor se dă-n vileag omorul!

TITUS

Slăvite Cezar! Pe genunchii-mi slabi
Atît hatîr îți cer, cu lacrimi grele,
Ca vina blestemaților mei fii,
Da, blestemați, de s-o vădi a lor...

SATURNINUS

De s-o vădi! E limpede ca ziua.
Cine-a găsit răvașul? Tu, Tamora?

TAMORA

Andronicus el însuși l-a adus.

TITUS

Da, doamne, eu; dar ia-mă de zălog
Şi pe mormîntul sfînt al tatei, jur
Că vor fi gata, la porunca ta,
Să dea răspuns cu viaţa bănuielii.

SATURNINUS

N-ai să le fii zălog: tu vii cu mine.
Aduceţi mortul; voi, pe ucigaşi;
O vorbă să nu scoată; vina-i clară.
Şi, zei, de e sfîrşit mai rău ca moartea,
Acel sfîrşit va fi răsplata lor.

TAMORA

Andronicus, mă voi ruga de rege:
Nu-ţi teme fiii, căci le-o merge bine.

TITUS

Hai, Lucius, vin'; nu sta cu ei la vorbă.

(Ies pe rînd.)

SCENA 4

O altă parte a pădurii.
Intră Demetrius şi Chiron, cu Lavinia, siluită; mîinile îi sînt retezate, limba tăiată.

DEMETRIUS

Hai, mergi şi spune, de-ţi mai umblă limba,
Cin' ţi-a tăiat-o şi ţi-a rupt fetia.

CHIRON

Aşterne-ţi gîndul, fă-te înţeleasă,
De poţi cu cioatele să faci pe scribul.

DEMETRIUS

Privește-o cum mai bîiguie prin semne.

CHIRON

Mergi, cere apă să te speli pe mîini.

DEMETRIUS

N-ai limbă să mai ceri, nici mîini să speli.
Hai s-o lăsăm să umble în muțenie.

CHIRON

De-aș fi în halul ei, m-aș spînzura.

DEMETRIUS

Dar ștreangul cu ce mîini l-ai înnoda ?

(Demetrius și Chiron ies.)
(Intră Marcus, venind de la vînătoare.)

MARCUS

Pe cine văd ? Nepoata mea fugind ?
Stai, unde-i soțul tău ? O, de visez,
Mi-aș da averea toată să fiu treaz!
De-s treaz, trăsnească-mă vreun meteor
Să mă cufund în somnul cel de veci!
Copilă dragă, spune-mi, ce mîini crude
Au retezat trupșorul tău de ramuri,
Podoabe scumpe,-a căror umbră dulce
Visatu-și-o-au regi, s-adoarmă-ntr-însa ?
Mai mare fericire nu-și doreau
Decît iubirea ta. De ce stai mută ?
Vai! vai! un roș șuvoi de sînge cald
Ca șipotu-nspumat, zburlit de vînt,
Se umflă și se soarbe între buze
O dată cu suflarea ta de miere.
Desigur, vreun Tereu [1] te-a necinstit

[1] Shakespeare face aluzie la legenda Philomelei, fiica regelui Pandion al Atenei și soră cu Procne, soția lui Tereu, regele Traciei. Despărțită de sora ei Philomela,

Şi limba ţi-a tăiat-o ca să taci.
Ah! Îţi întorci obrazul ruşinată,
Şi-oricît de rău te-ai vlăguit de sînge,
Ce dă ca din trei braţe de fîntînă,
Obrajii tăi sînt purpurii ca Títan
Roşind cînd îl înfruntă cîte-un nor.
Să-ţi fiu tălmaci? Să spun că e aşa?
De ţi-aş citi în gînd, de-aş şti eu fiara,
Să-mi vărs pe ea tot focul, să m-alin.
Amarul zăvorît ca un cuptor
Îţi arde inima şi-o face scrum.
Şi Philomela limba şi-a pierdut-o,
Dar ea-şi ţesu durerea pe-un gherghef.
Copilă, tu n-ai parte nici de-atîta;
Un mai viclean Tereu a retezat
Gingaşe degetele tale dragi,
Ce-ar fi ţesut mai bine decît ea.
O, de-ţi vedea el mîinile de crin,
Înfiorate pe-a' lăutei strune
Ce se topeau de-atîtea dezmierdări,
Nu le-atingea nici pentru-o lume, monstrul.
Sau de-auzea cereasca armonie
Din viersul tău suav, scăpa cuţitul
Şi adormea ca Cerber, la piciorul
Poetului din Tracia [1]. Hai, să mergem,

Procne îşi petrece timpul în tristeţe, pînă ce-l înduplecă pe soţul ei să plece la Atena şi să-i aducă sora în Tracia. Tereu se supune dorinţei ei. Ajuns la Atena, se îndrăgosteşte de Philomela şi o siluieşte. Pentru ca fapta lui să nu poată fi dată în vileag, el taie limba Philomelei şi o închide într-un castel părăsit. Soţiei lui îi povesteşte că Philomela a murit pe drum. În timpul captivităţii, Philomela ţese pe un gherghef povestea nenorocirii ei şi izbuteşte într-ascuns să trimită ţesătura surorii ei. Procne o eliberează pe Philomela, şi amîndouă pun la cale pedepsirea cruntă a lui Tereu. Îi ucid fiul, pe Itys, şi i-l servesc drept mîncare la masă. Aflînd că s-a ospătat din carnea fiului său, Tereu trage spada să ucidă pe cele două femei, însă în clipa aceea el se preface în pupăză, Philomela în privighetoare, iar Procne în rîndunică (n.t.).

[1] E vorba de Orfeu, despre care se spunea că este fiul lui Apollo. Acesta îi dăruise o liră la care Orfeu cînta cu atîta măiestrie, încît şi rîurile cele mai repezi încetau să mai

Şi-orbeşte-ţi tatăl. Astfel de privelişti
Răpesc lumina ochilor de tată.
Potopul de un ceas îneacă lunca,
Dar luni întregi de lacrimi ochii lui?
Nu, nu fugi, căci vom jeli cu tine,
De-ar fi ca jalea noastră să te-aline.

(Ies.)

---

curgă, fiarele îşi uitau sălbăticia şi pînă şi munţii se apropiau ca să-i asculte cîntecul. Orfeu a coborît în Infern, unde cu vraja cîntecului său l-a adormit pe Cerber, cîinele cu trei capete, păzitorul Infernului (n.t.).

ACTUL III

SCENA 1

O stradă din Roma.

Intră senatori, tribuni și judecători, cu Martius și Quintus legați, îndreptîndu-se spre locul execuției; Titus merge înaintea lor, pledînd.

TITUS

O, ascultați-mă, tribuni, senatori,
Din milă pentru anii ce-i pierdui
În greu război, cît voi dormeați în tihnă,
Și sîngele vărsat de dragul Romei,
Și nopțile geroase cît vegheam,
Și lacrimile-amare ce vedeți
Că-mi umplu brazdele-n obrajii supți;
Fiți milostivi cu fiii osîndiți,
Al căror suflet nu-i mîrșav, cum credeți.
La douăzeci și doi de fii n-am plîns,
Căci au murit în pat înalt de cinste.
Dar pentru ei, tribuni, scriu în țărînă,

(se aruncă la pămînt)

Cu lacrimi grele, sfîșierea mea,
Să-i potolesc cu plînsul meu nesațul,

Căci ar roşi de sînge nentinat.

(Ies senatorii, tribunii etc., împreună cu osîndiţii.)

Pămînte! te-oi cinsti cu ploi mai multe
Din negurile ochilor bătrîni,
Decît April cel tînăr cu potoape.
De-i secetă, eu tot îţi voi da stropi,
Şi iarna-ţi voi topi cu lacrimi neaua,
Şi-n primăvară veşnică te-oi ţine,
Dar nu sorbi al fiilor dragi sînge.

(Intră Lucius cu spada trasă.)

Cinstiţi tribuni! Bătrîni senatori nobili,
Curmaţi osînda morţii, dezlegaţi-i,
Să pot să spun că lacrimile mele
Dintîi vărsate-s vajnici oratori.

LUCIUS

Părinte drag, în van te jeluieşti.
Tribunii nu te-aud, aici nu-i nimeni
Şi-ţi povesteşti amarul unor pietre.

TITUS

O, Lucius, lasă-mă să-ţi apăr fraţii.
Cinstiţi tribuni, vă mai implor o dată...

LUCIUS

Nici un tribun nu te aude, tată.

TITUS

Totuna-i, omule: de-ar auzi
Ei nu m-ar lua în seamă; de m-ar lua,
Lor milă nu le-ar fi; dar eu, eu trebui'
Să-i rog, de-a surda.
De-aceea-mi spun amarul unor pietre
Ce nu pot da răspuns durerii mele,
Dar totuşi sînt mai bune ca tribunii,
Căci ele nu voiesc să-mi curme vorba.

Cînd plîng, îmi stau umile la picioare
Sub plînsul meu, și parcă plîng și ele;
Și de-ar purta veșminte marțiale
N-ar mai găsi tribuni ca ele Roma.
Ca ceara-i piatra, piatră sînt tribunii;
Dar piatra tace, ea nu face rău,
Tribunii c-un cuvînt te-aruncă morții.

(Se ridică.)

Dar tu ce stai aici cu spada trasă ?

LUCIUS

Am încercat să-i izbăvesc pe frați;
Iar pentru fapta mea judecătorii
M-au surghiunit de-acum și pînă-n veci.

TITUS

O, fericitule! te-au îndrăgit.
Vai, Lucius, prost ce ești, nu vezi că Roma
E doar pustia tigrilor sălbatici,
Și tigrii pradă; Roma n-are pradă
Decît pe mine și pe-ai mei: ferice
C-ai fost de-aceste fiare surghiunit!
Dar cine vine înspre noi cu Marcus ?

(Intră Marcus și Lavinia.)

MARCUS

Gătește ochii tăi bătrîni să plîngă
Sau inima ta mare să se sfarme;
Mistuitoare jale îți aduc.

TITUS

Mă mistuie ? Atunci s-o văd cu ochii.

MARCUS

Aceasta era fiica ta.

TITUS

De bună seamă, Marcus, e și-acum.

LUCIUS

O, zei! Ce văd mă sfîșie.

TITUS

Sus, inimă de ceară, și privește-o.
Lavinia, ce mînă blestemată
Te-aduse ciungă-n ochii mei de tată ?
Ce om nebun mai toarnă apă-n mare,
Sau mai aruncă-un vreasc pe Troia-n flăcări ?
Durerea mea și-așa era la culme,
Și-acum, ca Nilul, potopește zarea.
O spadă, să-mi tai mîinile și eu
Căci pentru Roma au luptat zadarnic;
Cînd mă hrăneau, mi-au alăptat năpasta;
În rugă vană le-nălțam spre cer
Și-o viață m-au slujit spre nemplinire;
Atîta slujbă le mai cer acum:
Ca una s-o reteze pe cealaltă.
Lavinia, e bine că n-ai mîini,
Căci mîini, în slujba Romei, tot degeaba-s.

LUCIUS

Și cine mi te-a chinuit, vorbește!

MARCUS

O, clopoțelul gîndurilor ei,
Ce clincăia în gureș zvon de-argint,
E smuls acum din fragedu-i lăcaș.
Ucisă e privighetoarea dulce
Ce ne-ncînta, cu viersul ei, auzul.

LUCIUS

O, spune tu, făptașul cine este ?

MARCUS

Așa cum o vedeți am întîlnit-o
Gonind prin crîng, umblînd să se ascundă,
Întocmai ca o ciută săgetată.

TITUS

O, draga tatei dragă; dacă fiara
Mă sfîșia pe mine, nu-ncercam
Dureri mai mari; eu stau ca pe o stîncă
Împresurat de marea nesfîrșită
Și-o văd crescînd spre mine val cu val
Și-aștept, acum, acum, talazul lacom
Să mă înghită-n hăul lui de sare.
Pe-aici au mers spre moarte bieții-mi fii;
Și tot aici stă fiul surghiunit,
Și-aici îmi plînge fratele năpasta;
Dar greul sufletului-i ea, cea dragă,
Mai dragă decît sufletul din mine.
De te vedeam doar zugrăvită astfel,
Aș fi înnebunit: au ce m-așteaptă
Acum cînd văd nenorocirea vie ?
N-ai mîini să ștergi de lacrimi ochii tăi,
Nici glas să-mi spună cin' te-a chinuit.
Bărbatul tău e mort, și pentru el
Doi frați ai tăi sînt osîndiți să moară.
Privește, Marcus, fiule, privește-o,
Cînd am vorbit de frații ei, noi lacrimi
I-au stat pe obrăjori, ca stropi de miere
Pe crinul rupt ce stă să ofilească.

MARCUS

Ea plînge fiindcă i-au ucis bărbatul,
Sau fiindcă-și știe frații fără vină.

TITUS

De ți-au ucis ei soțul, fii voioasă.
Căci fapta lor a răzbunat-o legea.
Nu, nu sînt ei în stare de-așa faptă;

Priviți și voi durerea sorii lor.
Copilă, dă-mi să te sărut pe buze,
Sau tu mă-nvață cum să te alin.
Ai vrea să stăm în jur lîng-o fîntînă,
Și unchiul tău cel drag, și bunul Lucius,
Și tu, și eu să ne privim obrajii,
Mînjiți cum sînt, ca lunca încă moale
De mîzga ce rămîne după ape ?
Și îndelung să ne privim într-însa
Cît cerul ei și-o tulbura seninul
De sarea lacrimilor noastre-amare ?
Sau mîinile să ne tăiem și noi ?
Sau limba să ne-o retezăm cu dinții,
Și, muți, urîtul zilelor să-l ducem,
Sau ce să facem ? Hai să stăm la sfat,
Noi cei cu grai, să născocim o cazná
Ce-o uluí și peste veacuri lumea.

LUCIUS

O, nu mai plînge, tată, jalea ta
Privește cum o frînge, sărăcuța.

MARCUS

Destul, copilă! Titus, șterge-ți ochii.

TITUS

O, Marcus, frate Marcus, tu îmi spui ?
Năframa ta o lacrimă nu-mi soarbe,
Căci e-necată de-ale tale, bietul.

LUCIUS

Lavinia mea, să-ți șterg eu obrăjorii.

TITUS

O, Marcus, uite! O-nțeleg din semne;
De-ar avea glas, lui Lucius i-ar spune
Același lucru ce ți-am spus eu ție:

Năframa lui, scăldată-n plîns de frate,
Nu-i de folos obrajilor ei jalnici.
Ce-mpărtășire a durerii-i asta
Ce-ajută cît dă iadul fericire ?

(Intră Aaron.)

AARON

Andronicus, Cezárul m-a mînat
Să te vestesc că de ți-s dragi feciorii,
El, Lucius, sau tu, bătrîne Titus,
Sau unul din ai tăi, să-și taie mîna
Și s-o trimeată regelui; drept care
Îți va trimite cei doi fii în viață
Și vina lor va fi răscumpărată.

TITUS

O, rege milostiv; o, scumpe Aaron!
A mai cîntat vreun corb ca dulcea mierlă
Ce ne vestește soarele în zori ?
Din inimă-i trimit lui Cezar mîna:
O, Aaron, bunul meu, m-ajuți s-o tai ?

LUCIUS

Oprește, tată! Mîna ta cea sfîntă
Care-a culcat atîți dușmani în lupte
N-ai s-o trimiți; mai bine dreapta mea;
Eu am prisos de sînge, căci sînt tînăr,
De-aceea mîna mea să-i izbăvească.

MARCUS

Din voi, a cărui mînă n-a rotit
Securea-nsîngerată pentru Roma
Și-a scris pe zidul dușman nimicire ?
Greu să-l măsori din doi pe cel mai vrednic.
Dar mîna mea a fost trîndavă; ea
Răscumpere-mi nepoții de la moarte.
Așa voi fi păstrat-o cu folos.

AARON

Ei, haide, învoiţi-vă; te pomeni
Că pîn'le duc iertarea, mor cu zile.

MARCUS

Să cadă mîna mea.

LUCIUS

Pe ceruri, nu!

TITUS

O, nu vă mai certaţi; aceste vreascuri
Sînt bune doar de rupt; du mîna mea.

LUCIUS

Părinte scump, de mă socoţi fiu vrednic,
O, lasă-mă să-mi izbăvesc eu fraţii.

MARCUS

De dragul tatei şi-amintirea mamei,
Vreau să-ţi arăt iubirea mea de frate.

TITUS

Cădeţi la învoială; eu mă cruţ.

LUCIUS

Mă duc s-aduc o bardă.

MARCUS

Pentru mine.

(Lucius şi Marcus ies.)

TITUS

Ia vino, Aaron; vreau să-i păcălesc:
O mînă de-ajutor, şi-ţi dau o mînă.

AARON

(aparte)

Eu-s om cinstit, şi păcăleli de astea
În viaţa mea eu n-am să trag nici una.
Îţi pregătesc eu altă păcăleală
Şi-ai s-o înghiţi curînd: un bob zăbavă.

(Îi taie mîna lui Titus)

(Lucius şi Marcus se înapoiază.)

TITUS

V-am împăcat: ce-a fost să fie, este.
Tu, Aaron, du lui Cezar mîna mea.
Să-i spui că mîna asta i-a scutit
Primejdii multe; roagă-l s-o îngroape.
Mai mult a meritat, să-i recunoaştem.
Cît despre fiii mei, să-i spui că-i ţin
Ca nestemate ieftin dobîndite;
Şi totuşi scump, căci cumpăr ce-i al meu...

AARON

Mă duc, Andronicus, şi-n schimbul mîinii,
Curînd îi vei avea pe fii cu tine.

(aparte)

De la grumaz în sus. A, cum mă-ngraşă
Chiar numai gîndul faptei blestemate!
Să-ncerce proştii lumea rea s-o dreagă,
În Aaron sufletu-i ca pielea-i neagră.

(Iese.)

TITUS

Ridic spre ceruri mîna mea stingheră,
Iar ciotul slab îl plec pînă-n pămînt.

De sînt puteri ce milă au de lacrimi,
Spre ele strig!

(Către Lavinia)

Da, suflete,-ngenunche,
Căci ruga noastră va răzbi în ceruri,
Sau plînsul nostru va-mpîcli seninul
Și soarele l-o aburi cu ceață
Cum îl îngroapă-n sînul lui vreun nour.

MARCUS

O, frate, nu vorbi ce nu se poate
Și nu-ncerca adîncuri fără fund.

TITUS

Genune fără fund îmi e durerea:
Tot fără fund și patima să-mi fie.

MARCUS

Dar plînsul drămuiește-ți-l cu rost.

TITUS

De-ar fi-n năpasta mea un dram de rost,
Atunci mi-aș ține-n țarc durerea, poate.
Cînd plînge cerul, nu se-neacă glia ?
Cînd vînturi rag, nu-nnebunește marea
Și-amenință, buhavă, cerul tot ?
Tu cauți rosturi în turbarea asta ?
Eu sînt oceanu.-Auzi cum urlă jalea ?
Ea cerul care plînge, eu pămîntul;
Sînt marea; plînsul ei mă răscolește.
Sînt glia; nesfîrșitele ei lacrimi
Se fac puhoi, m-acoperă, mă-neacă.
În pîntece nu-i pot ține amarul,
Ci trebuie să-l vărs ca omul beat.
Dă-mi voie dar, căci cei ce pierd au voie
Să-și lepede din măruntaie fierea.

(Intră un sol, aducînd două capete și o mînă.)

SOLUL

Cinstite Titus, rea răsplată capeți
În schimbul mîinii ce-ai jertfit lui Cezar.
Ai capetele fiilor tăi vrednici
Și mîna ta, zvîrlită înapoi.
Durerea-ți le e joacă, jertfa rîs.
Și jale mi-e de jalea ta, mai rău
Decît de amintirea morții tatei.

(Iese.)

MARCUS

Acum înghețe Etna cea fierbinte
Și inima să-mi fie iad nestins!
Nu poți răbda urgii după urgii.
De plîngi cu cei ce plîng, un pic îi mîngîi,
Dar jalea zeflemită-i fund de iad.

LUCIUS

Vederea lor îți lasă rană-adîncă
Și totuși viața hîdă nu sleiește.
Îi lasă moartea numele de viață
Cînd n-a rămas din ea decît suflarea.

(Lavinia îl sărută pe Titus.)

MARCUS

Biet suflet, nu-i balsam sărutul tău,
Cum nu-i e gheața șarpelui flămînd.

TITUS

Cînd va-nceta înfricoșatul vis ?

MARCUS

Piei, dulce amăgire: mori, Andronic:
Tu nu visezi: vezi capetele lor,
Vitează mînă, fiica ta ciuntită,
Și fiul surghiunit, pe toți îi vezi

Cu văzul stins; mă vezi pe mine, frate,
Ca pe o stană rece, fără simțuri.
Acum nu-ți voi mai ține-n frîu durerea.
Ci smulge-ți părul de argint, și mîna
Cu dinții sfîșie-o; iar groaza asta
S-o strîngem pe vecie între pleoape!
E vreme de furtună: ce stai molcom?

TITUS

Ha, ha, ha!

MARCUS

Cum, Titus, rîzi? Nepotrivită-i clipa.

TITUS

Eu nu mai am o lacrimă să vărs;
Și-afară de-asta, jalea mi-i dușmană:
Ea ar voi să-mi roadă ochii umezi
Și să-i orbească-n lacrimi. Dar atunci
Cum să mai aflu hăul Răzbunării?
Căci aste două tigve m-amenință
Și parcă-mi strigă să nu știu ce-i tihna
Atîta timp cît n-oi întoarce răul
În gîtul celor ce l-au făptuit.
Voi, crunt loviților, stați roată-n juru-mi
Ca să mă-ntorc spre fiecare-n parte,
Să jur în mine c-am să-ndrept tot răul.
Da, am jurat. Tu, frate, ia o tigvă,
Iar eu voi duce-n mînă pe cealaltă.
Lavinia, ajută-ne și tu:
Du-mi mîna, draga tatei, între dinți.
Iar tu, băiatule, tu pleacă, du-te,
Ești surghiunit, nu-i loc să mai rămîi;
Tu fugi la goți, și-acolo strînge oaste;
Și de ți-s drag, sărută-mă și-ascultă:
Te du; pe noi ne-așteaptă treabă multă.

(Titus, Marcus și Lavinia ies.)

LUCIUS

Rămîi cu bine,-Andronic, nobil tată;
Cel mai năpăstuit bărbat al Romei:
Cu bine, mîndră Romă;-ți lasă Lucius
Zăloage mai de preț ca viața lui.
Cu bine, soră nobilă, Lavinia;
O, ce n-aș da să fii ce-ai fost odată;
Azi Lucius și Lavinia trăiesc
Doar în uitare și în chin amarnic.
De are Lucius zile, i-o plăti
Semețului Saturnin și reginei,
Făcîndu-i să cerșească pe la porți.
Acum la goți; voi ridica o oaste
Să mă răzbun pe Roma și Saturnin.

(Iese.)

SCENA 2

Tot Roma. O cameră în casa lui Titus, unde este întinsă o masă de ospăț.

Intră Titus, Marcus, Lavinia și micul Lucius.

TITUS

Așa, așa, ședeți; și să-mbucăm
Doar cît să ne păstrăm în noi tăria
De-a răzbuna amara noastră jale.
Destramă-ți, Marcus, nodul de pe frunte;
Nici ea, nici eu, sărmanii, n-avem mîini
Și nu putem da strigăt viu durerii
Cu brațe cruce. Mi-a rămas doar dreapta
Să-mi ciocănească pieptul, nemiloasă.
Iar cînd în golul temniței de carne,
Înnebunită, inima mă rupe,
Atunci izbesc, așa.

(Către Lavinia.)

Durere vie, tu vorbești prin semne!
Cînd biata inimă zvîcnește-avană,
Tu nu o poți lovi, s-o potolești.

Rănește-o cu oftări, ucide-o-n geamăt;
Sau ia un cuțitaș în dinți, și fă-ți
În dreptul inimii o crestătură
Ca toată lacrima din bieții ochi
Să curgă-n golul ei, și, năpădind-o,
Să-nece-n apă-amară plîngăcioasa.

MARCUS

Rușine, frate, s-o înveți să-și curme,
Cu mîna ei, plăpînda tinerețe.

TITUS

Alei! Te-a și scrîntit la cap durerea ?
Eu singur am temei să mă smintesc.
Cu care mînă vrei să-și curme viața ?
Și ce tot pomenești de mîini, o, Marcus?
Îi ceri tu lui Eneas iar să-nșire
Cum arse Troia și nădejdea lui ?
Mai schimbă vorba, nu tot mîini, într-una,
Să ne-amintești că noi rămas-am ciungi.
O, păcătos ce sînt, pripit la gură,
De parcă noi uitam că n-avem mîini
De n-ar fi pomenit de mînă Marcus:
Hai să mîncăm: să te hrănesc, copilă:
Dar n-avem de băut. Auzi-o, Marcus;
Eu pot să-i deslușesc vorbirea ciungă:
Ea spune că se-adapă doar cu lacrimi,
Dospite-n chin, mustite pe obraji.
O, jale mută,-nvăț să te citesc.
Fără de greș ți-oi înțelege semnul,
Precum sihaștrii adînciți în rugă.
Înalță-ți cioatele spre cer, suspină,
Clipește,-ngenunchează, pleacă-ți capul,
Iar eu din semnul tău oi smulge slove
Și-ncet, încet, ți-oi învăța vorbirea.

BĂIATUL

Bunicule, mai lasă plînsul jalnic
Și-nveselește-i gîndul cu vreo snoavă.

MARCUS

Cum își frămîntă inima, micuțul,
Și-l plînge pe bunicul sfîșiat.

TITUS

Taci, lăstăraș; tu ești făcut din lacrimi,
Și lacrimile te-or topi curînd.

(Marcus lovește în taler cu cuțitul.)

În ce dai cu cuțitul, frate Marcus?

MARCUS

În ceea ce-am ucis; o muscă, doamne.

TITUS

Rușine, ucigaș! M-ai săgetat.
Mi-s ochii îmbîcsiți de hidoșenii.
Cînd căsăpești făpturi nevinovate,
Nevrednic ești să-i fii lui Titus frate.
Hai, pleacă, n-ai ce sta cu mine-alături.

MARCUS

Dar, doamne, n-am ucis decît o muscă.

TITUS

Dar dacă avea musca tată, mamă?
Cum a lăsat să-i cadă aripioara
Și-și bîzîie văzduhului durerea!
Sărmana muscă blîndă,
Care-a venit cu zumzetu-i zglobiu
S-aducă voioșie! Și-ai ucis-o!

MARCUS

Era o muscă neagră, urîcioasă
Ca maurul reginei; și-am ucis-o.

TITUS

O, o, o!
Atunci te rog să-mi ierți dojana, frate,
Căci ai făcut o faptă milostivă.
Ia dă-mi cuțitul, să-mi bat joc de ea,
Și să mă-ncînt că-i maurul venit
Cu moartea-n gînd, să-mi dea otravă mie.
Na, ție,-așa! Și na! pentru Tamora.
Ah! Ticăloasa!
Și totuși cred că nu ne înjosim
Și că putem zdrobi aici o muscă
Ce vine-n chip de maur negru-tuci.

MARCUS

Biet om! Atît de crunt lovit, încît
Ia umbre mincinoase drept făpturi.

TITUS

Hai, strîngeți. Noi, Lavinia, să mergem
La tine în iatac, și să-ți citesc
Istorii triste din trecute vremi.
Hai, fiule, și tu: ți-i văzul bun
Și-ai să citești cînd abureşte-al meu.

(Ies.)

ACTUL IV

SCENA 1

Roma. Grădina lui Titus.
Intră Titus și Marcus. Apoi intră micul Lucius, cu Lavinia alergînd după el.

BĂIATUL

Ajută-mă, bunicule! Lavinia
M-aleargă peste tot. De ce, nu știu:
Privește-o, unchiule, ce iute vine:
O, mătușică scumpă, ce-oi fi vrînd ?

MARCUS

Stai lîngă mine, n-ai de ce te teme.

TITUS

Prea mult te îndrăgește, să-ți vrea răul.

BĂIATUL

Da, mă-ndrăgea cînd era tata-n Roma.

MARCUS

Ce spune, oare, prin aceste semne ?

TITUS

N-ai frică, Lucius: spune ea ceva.
Vezi, tu, ce mult așteaptă de la tine;
Ar vrea să mergi cu ea, s-o însoțești.
O, mai cu sîrg Cornelia n-a citit
Fiilor ei, decît ea ție versuri
Măiestre și *Orátorul* lui Tullius.

MARCUS

Și nici nu bănuiești de ce te-ndeamnă ?

BĂIATUL

Nu, doamne, nu știu; nici nu bănuiesc,
Afară doar de n-o fi apucată;
Căci tata-mare deseori spunea
Că marile dureri îți fură mintea.
Și am citit că, la troieni, Hecuba
A-nnebunit de jale; și mi-e frică.
Cu toate că știu bine că mătușa
Mă are drag cum m-avea drag și mama,
Și nu m-ar spăimînta decît în furie.
Și-atunci zvîrlit-am cărțile, fugind,
Mai știu eu, fără rost. Dar să mă ierți,
Mătușă scumpă, și de vrea să meargă
Și unchiul Marcus, te-nsoțesc voios.

MARCUS

Da, Lucius, vin și eu.

(Lavinia întoarce cărțile pe care le-a scăpat Lucius.)

TITUS

Dar ce-i, Lavinia? Marcus, ce-o fi asta ?
O carte parc-ar vrea să răsfoiască.

Copilă, care carte? Tu deschide-i;
Ești mai citit, și te pricepi mai bine;
Hai, să-ți alegi o carte dintr-a' mele
Și amăgește-ți chinul, pînă cerul
Va da-n vileag făptașul blestemat.
De ce-și ridică brațele pe rînd?

MARCUS

Socot că vrea să spună că-s mai mulți
Încîrdășiți la faptă; da, așa-i;
Sau poate roagă cerul s-o răzbune.

TITUS

Ce carte tot împinge ea acolo?

BĂIATUL

Ovid, bunicule, *Metamorfozele*;
Mi-a dat-o mama.

MARCUS

Poate c-o alege
Pe ea din toate,-n dorul dispărutei.

TITUS

Priviți ce-nfrigurat o răsfoiește!
(O ajută.)
Ce vrea să afle? Să-ți citesc, Lavinia?
E basmul cel de jale-al Philomelei,
Cu mîrșavul Tereu, siluitorul;
Mă tem că siluirea-i rădăcina
Durerii tale.

MARCUS

Vezi, frate, vezi! ne-arată care pagini.

TITUS

Te-au prins, copile drag, te-au siluit,
Te-au pîngărit, precum pe Philomela,
În codrul nemilos, pustiu și negru?
Vedeți, vedeți!
Da, e un loc aidoma, o vale
Unde-am vînat, — de n-am mai fi vînat —
Lăsat de fire pentru ucigași
Şi siluiri, cum l-a descris poetul.

MARCUS

De ce-ar clădi natura locuri rele
De nu s-ar desfăta cu rele zeii?

TITUS

Dă semn, copilă,-n jur ai doar prieteni.
Ce prinț roman s-a-ncumetat la faptă:
S-a strecurat Saturnin, ca pe vremi
Tarquin ce-a pîngărit-o pe Lucreția?

MARCUS

Stai jos, copilă; frate, stai cu mine.
Apollo, Pallas, Jupiter, Mercur
Mă luminați să dau de rost trădării!
Privește, Titus; uită-te, Lavinia;
Nisipu-i neted; mînă, dacă poți,
Toiagul ca și mine.

(Își scrie numele cu toiagul, conducîndu-l cu piciorul și cu gura.)

M-am semnat
Şi nu m-am folosit de nici o mînă.
Blestem cui ne-a silit la joaca asta!
Copilă, scrie, dă-n vileag ce zeii
S-au învoit să știm spre răzbunare.
Mînat de ei, condeiul scrijeli-va
Durerea ta, trădarea și-adevărul!

(Lavinia ia toiagul în gură și scrie, conducîndu-l cu cioatele.)

TITUS

O, frate Marcus, ai citit ce scrie?
Stuprum[1], *Chiron*, *Demetrius*.

MARCUS

Cum, ai Tamorei desfrînați feciori,
Făptașii sîngeroasei barbarii?

TITUS

Magni dominator poli
Tam lentus audis scelera? Tam lentus vides?[2]

MARCUS

Te liniștește, frate, chiar de știu
Că ce e scris în țărnă-i prea destul
Să răzvrătească gîndul cel mai blînd
Și să stîrnească-n prunci porniri de ură.
Să-ngenunchem uniți; și tu, Lavinia;
Și tu, nădejdea lui Hector al Romei,
Jurați cu mine,-așa cum a jurat
Cu-ndureratul tată al Lucreției
Cea castă, pîngărită, Junius Brutus,
Că vom urzi cu rîvnă răzbunare
Asupra-acestor goți ticăloșiți,
Sau vom muri neîmpăcați cu cerul.

TITUS

Ar fi cum zici, de-ai ști și cum să-ncepi;
Dar de te dai la pui de urs, ia seama,
Trezești ursoaica, și de te-a simțit...
Ea încă e legată strîns cu leul:
Îl leagănă cît joacă tolănită
Și-și face mendrele, cînd el adoarme.
Ești vînător prea tînăr: lasă, Marcus.

---

[1] Siluire (în limba latină, în original) (n.t.).
[2] Stăpîn al cerurilor, cu atîta zăbavă auzi nelegiuirile? Cu atîta zăbavă le vezi? (în limba latină, în original) (n.t.).

Stați, vreau s-aduc o tablă de alamă
Să sap în ea aceste trei cuvinte.
Turbatul vînt din nord va spulbera
Nisipul ca pe frunzele Sibilei,
Și-atunci îndemnul unde-i ? Ce-i, copile ?

BĂIATUL

Voiam să spun că eu de-aș fi bărbat,
Nici sînul mamei lor n-ar fi liman
Acestor sclavi scăpați din jugul Romei.

MARCUS

Așa băiat! Și tatăl tău la fel
Slujea nerecunoscătoarea-i țară.

BĂIATUL

De voi trăi, o voi sluji la fel.

TITUS

Hai, vin' cu mine-n camera de arme
Să te-nveșmînt. Și, fiule, vei duce
Feciorilor împărătesei daruri
Ce am de gînd să le trimit. Hai, vino.
Doar vrei să-mi porți solia, nu-i așa ?

BĂIATUL

Da, cu pumnalu-n pieptul lor, bunice.

TITUS

Nu, nu așa. Te-nvăț eu altă cale.
Lavinia, vin'. Veghează-mi casa, Marcus;
Lucius și eu ne-nfățișăm la curte
Cu-alai, să-i luăm de sus, da, da, de sus.

(Ies Titus, Lavinia și băiatul.)

MARCUS

O, zei! S-auzi cum geme-un om de treabă
Şi tu să nu te-nmoi, să nu-l căinezi?
Fii, Marcus, sprijin celui chinuit
Ce poartă-n suflet răni ale durerii
Mai mult decît pe scut izbiri duşmane;
Şi-atît de drept, că nu vrea răzbunare.
O, ceruri, răzbunaţi în locul lui!

(Iese.)

SCENA 2

Tot Roma. O sală în Palat.

Intră dintr-o parte Aaron, Demetrius şi Chiron; din partea cealaltă micul Lucius şi un însoţitor, purtînd un mănunchi de arme, înfăşurate într-o inscripţie în versuri.

CHIRON

Demetrius, s-a-nfăţişat feciorul
Lui Lucius; ne-aduce o solie.

AARON

Smintită ca bunic-său ce-o trimite.

BĂIATUL

Îngăduiţi, seniori, cu plecăciune
Să vă salut din partea lui Andronic.

(Aparte.)

Şi iadul să vă-nghită pe-amîndoi.

DEMETRIUS

Cu mulţumiri, drăguţă. Ei, ce veste?

BĂIATUL

(aparte)

Că amîndoi ați fost dezvăluiți
Siluitori mîrșavi, aceasta-i vestea.

(Tare.)

De vi-i pe plac, bunicul vă trimite,
Cu gîndul bun, aceste scumpe arme
Drept mulțumită tinereții voastre,
Nădejdea Romei, cum mi-a dat de grijă
Să spun, și-o spun; iar eu vă-nfățișez
Prinosul său; și-n vremuri de nevoie
Vă înarmați și le purtați cu bine.
Și-acum vă las!

(Aparte.)

Jivine sîngeroase!

(Băiatul și însoțitorul ies.)

DEMETRIUS

Ce-i asta? Un răvaș, jur-împrejur.
Ia să vedem:

(citește)

„Integer vitae, scelerisque purus,
Non eget Mauri jaculis, nec arcu.“ [1]

CHIRON

Sînt versuri din Horațiu; le cunosc,
Le-am întîlnit de mult într-o bucoavnă.

AARON

Da, versuri din Horațiu; nimeriși.

(Aparte.)

---

[1] Un om integru, cu viața nepătată de nici o crimă, nu are nevoie de arcul și săgețile maurului. (Citat din Horațiu, *Ode*, I, XXII) (n.t.).

Urît mi-a fost de dobitoci pe lume!
Nu-i glumă asta! Moșul i-a ghicit
Și le trimite arme și un stih
Ce taie pîn' la os, dar ei nu simt;
De-ar fi crăiasa noastră pe picioare,
Ar preamări urzeala lui Andronic:
Dar las-o-acum să zacă-n chinuri dulci.

(Către ei)

Ei, prințișori, n-a fost ferice steaua
Ce ne-a mînat la Roma, venetici,
Ba mai mult, robi, ca să urcăm spre culmi?
M-a uns pe piept cînd față de-al său frate
L-am înfruntat, la poartă, pe tribun.

DEMETRIUS

Mai mult m-a uns cînd l-am văzut pe Titus
Umblînd cu sărut-mîna și plocoane.

AARON

Și-adică n-a avut temei, Demetrius,
Nu v-ați purtat frumos cu fiica lui?

DEMETRIUS

Aș vrea s-avem o mie de femei
Romane la picioare, să ne-ajungă.

CHIRON

Cucernică dorință de iubire.

AARON

Lipsește doar aminul mamei voastre.

CHIRON

Și ni l-ar da de-ar fi-nmiit șiragul.

DEMETRIUS

Hai să-l rugăm pe zeu s-o ușureze
Pe maica noastră dragă de dureri.

AARON

(aparte)

Rugați pe diavoli; zeul ne-a-nțărcat.

(Sunet de trompete.)

DEMETRIUS

De ce răsună trîmbițele curții ?

CHIRON

O fi avînd Cezárul un fecior.

DEMETRIUS

Stai! Cine vine-ncoace ?

(Intră o doică, purtînd în brațe un copil negru.)

DOICA

Iertare, doamne. N-ați văzut cumva
Pe Aaron, maurul ?

AARON

Mai mult sau mai puțin, sau chiar de loc,
Aaron sînt eu: dar ce dorești cu Aaron ?

DOICA

O, Aaron, Aaron! s-a sfîrșit cu noi.
Ajută-ne de nu blestem asupră-ți.

AARON

Ce te jelești ca mîțele-n călduri,
Și ce tot cocolești acolo-n brațe ?

DOICA

Ceva ce-aș vrea s-ascund de ochii lumii...
Rușinea doamnei noastre, -ocara Romei!
E gata, seniori, e izbăvită.

AARON

Ce-i gata?

DOICA

Vreau să spun că a născut.

AARON

Eh! Zeul aibe-o-n pază. Ce-i trimise?

DOICA

Un drac.

AARON

Atunci e mama dracului: frumos.

DOICA

E groaznic, e cumplit, e jale neagră.
Privește pruncul, hîd ca un broscoi
În sînul neamului bălai al nostru.
E așchie din tine, și regina
Îți cere să-l botezi cu vîrful spadei.

AARON

Taci, tîrfă! Cum? Socoți că negru-i josnic?
Cîrnat umflat: te-oi fi crezînd vreo roză!

DEMETRIUS

O, ticăloase, ce-ai făcut?

AARON

Ceva ce tu nu poți desface.

CHIRON

Ai dat de gol pe mama.

AARON

Nu, ticăloase,-am împlinit-o.

DEMETRIUS

Și-ai dat-o, cîine-al iadului, de gol.
Blestem pe sorți, blestem pe cel ales,
Blestem pe fătul unui diavol scîrnav!

CHIRON

Nu va trăi.

AARON

Nu va muri.

DOICA

O, trebui', Aaron, asta-i voia mamei.

AARON

Cum, trebuie ? Atunci doar eu tăia-vo
Și nimeni altul, os din osul meu.

DEMETRIUS

Ba eu voi trage-n țeapă mormolocul.
Ia dă-mi-l, doică.-Îi vin de hac îndată

AARON

Mai lesne spada-mi te-o goli de mațe.

(Ia copilul din brațele doicii și trage spada.)

Stați, ucigași! Vreți să tăiați un frate?
Vă jur pe luminițele din cer,
Ce-au ars mai viu la zămislirea lui,
Că cel ce-atinge primul meu născut
Va nimeri în buza spadei mele.
Vă spun, țîngăi, că nici Enceladus [1]
Cu toată seminția lui Taifun [2],
Nici marele Alcid [3], nici cruntul Marte
N-or smulge prada mîinilor de tată.
Voi, inimi găunoase, ucigași,
Pereți lăptoși, boiți ca semnul crîșmei!
Mai bun dintre culori e negrul tuci:
El nici că rabdă-mpestrițări: le-alungă!
Păi toată apa mării nu-nălbește
A' lebedei picioare de catran
Deși le scaldă-n undă ceas de ceas.
Spunéți crăiesei că-s destul de copt
Să-mi apăr ce-i al meu: de iartă, bine.

DEMETRIUS

Vrei să trădezi regeasca ta stăpînă?

AARON

Stăpîna mi-i stăpînă; pruncu-s eu:
Icoana anilor vînjoși ai mei.
'Naintea lui nu pun o lume-ntreagă,
Și-n ciuda lumii-ntregi, trăi-va teafăr.
De nu, cu fumul vostru-ntunec Roma.

DEMETRIUS

Atunci pe veci ni-i mama înfierată.

---

[1] Cel mai puternic dintre toți uriașii care au urzit împotriva lui Jupiter (n.t.).
[2] Un uriaș cu o sută de capete (n.t.).
[3] Hercule (n.t.).

CHIRON

Şi scîrbă-i va fi Romei de-a ei faptă.

DOICA

Furios, Cezárul îi va cere moartea.

CHIRON

Roşesc la gîndul groaznicei ruşini.

AARON

Acesta-i dreptul frumuseţii voastre.
Ptiu, alb mişel, ce dai de gol, roşind,
A' inimii lucrări de taină, ptiu!
Priviţi un făt croit din alt aluat:
Cum rîde, drăcuşorul, la tăticu,
De parc-ar zice: „Sînt al tău, bătrîne".
E frate bun cu voi, flăcăi, hrănit
Cu-acelaşi sînge ce v-a dat viaţă:
Din pîntecele-n care-aţi stat şi voi
Ieşi micuţul slobod la lumină.
Vi-i frate dinspre partea nendoioasă,
Deşi asupră-i eu mi-am pus pecetea.

DOICA

Şi ce-am să-i spun împărătesii, Aaron?

DEMETRIUS

Învaţă-ne, tu, Aaron, ce să facem,
Şi ne-om supune-nvăţăturii tale.
Cruţat să-ţi fie pruncul, de ne scapi.

AARON

Atunci să ne-aşezăm la sfat cu toţii.
Noi doi stăm mai deoparte, că-i mai sigur.
Acum puteţi vorbi de ce vă doare.

(Se aşază cu toţii.)

DEMETRIUS

Cîți au văzut acest copil al lui ?

AARON

Așa, băieți! Cînd ne unim la treabă
Sînt mielușel; dar de-l stîrniți pe maur,
Mistrețu-ntărîtat, leoaica stepei,
Oceanul răscolit nu rup ca Aaron.
Dar ia s-aud, cîți au văzut copilul ?

DOICA

Cornelia moașa, eu și nimeni altul
Decît lăuza,-mpărăteasa noastră.

AARON

Împărăteasa, moașa și cu tine:
Doi pot tăcea cînd cel de-al treilea-i dus.
Dă fuga și să-i spui c-am zis așa:

(o înjunghie)

„Guiț, guiț!"
Cum țipă porcul cînd îi vîri frigarea.

DEMETRIUS

Ce-nseamnă asta, Aaron ? Pentru ce ?

AARON

Ei, doamne, asta-i faptă-nțeleptească:
Voiai ca țața asta rea de clanță
Să ne trădeze ? Nu se poate, doamne.
Și-acum vă spun ce facem: nu departe
Trăiește unul, Muli, neam cu mine;
Nevastă-sa născu azi-noapte-un prunc
Ce-i seamănă leit, bălai ca voi:
Făceți cu Muli treaba, dați femeii

Bănet și îndrugați-le povestea:
Cum va ajunge pruncul om de seamă,
Că-l vor primi moștenitor al Romei,
Și că-l schimbăm în locul alui meu
Spre-a potoli furtuna de la curte;
Și legene-l Cezárul ca pe-al lui.
Ian ascultați; eu unul i-am dat leacul,

(arătînd spre doică)

Iar voi rămîne-acum s-o îngropați.
Cîmpia-i ici, voi, cruce de voinici;
De-ați terminat, nu stați să pierdeți vremea,
Trimiteți-o pe moașă-ncoa' de-ndată.
Cu moașa și cu doica pe cea lume
Să trăncănească doamnele cît vor.

CHIRON

Tu n-ai încredința o taină, Aaron,
Nici vîntului.

DEMETRIUS

Tamora și ai săi
Îți mulțumesc de grija ce i-o porți.

(Demetrius și Chiron ies, ducînd trupul doicii.)

AARON

Și-acum la goți, în zbor de rîndunea
Să-mi pun la loc ferit comoara dragă,
Și-n taină să-i salut pe credincioșii
Reginei; hai, buzilă mic, să mergem,
Căci jarul de sub tălpi mi-e de la tine:
Cu mure te-oi hrăni, și rădăcini,
Cu zer și caș, și-i suge de la capră,
Om sta prin peșteri și te-oi crește mare,
S-ajungi războinic, căpitan de oști.

(Iese cu copilul.)

SCENA 3

Tot Roma. O piață publică.
Intră Titus, ducînd săgeți, de coada cărora sînt legate răvașe; împreună cu el, Marcus, micul Lucius, Publius, Sempronius, Caius și alți nobili, cu arcuri.

TITUS

Hai, Marcus, hai; nepoți, aici e locul.
Tu, flăcăiaș, arată-ți măiestria:
Struniți vîrtos și trageți drept la țintă.
Terras Astraea reliquit. [1]
Gîndește, Marcus, că-i plecată, dusă.
La treabă fiecare. Voi, nepoți,
Cercați oceanul și-aruncați năvoade,
O veți găsi în apa mării, poate:
Dar și-n ocean, dreptatea-i tot puțină.
Sempronius, Publius, nu vă mai codiți;
Săpați cu tîrnăcopul și cazmaua
Și borteliți pămîntul pînă-n miez.
Și-o dată-ajunși pe alt tărîm, la Pluton,
Înfățișați-i, rogu-vă, o jalbă:
Spuneți-i că Andronic cel bătrîn
Îi cere lui dreptate și-ajutor,
Că-i crunt lovit de vitregia Romei.
Ah, ce păcate mi-am făcut cu tine,
O, Romă, cînd cîrmii voința obștii
Spre cel ce-acum mă urgisește-atîta.
Plecați, și ochii-n patru; nu rămînă
O navă de război nescotocită:
O fi trimis-o peste mări, tiranul,
Și-atunci mai fluierăm după dreptate.

---

[1] Astraea a plecat de pe pămînt (Ovidiu, *Metamorfozele*, I, 150). Potrivit legendei, Astraea, zeița Dreptății, care a trăit în epoca de aur, a fost gonită de pe pămînt de răutatea omenească (n.t.).

MARCUS

O, Publius, nu te doboară jalea
Să-l vezi pe unchi cu mintea rătăcită ?

PUBLIUS

De-aceea-i datoria noastră, tată,
Să fim în preajma lui și zi și noapte
Și să-i intrăm în voie, pînă ce
Îi va aduce vremea leacul bun.

MARCUS

Durerea lui e fără leac. Dați mîna
Cu goții, și-n război de răzbunare
Plătiți-i Romei nerecunoștința,
Și-așijderi trădătorului Saturnin.

TITUS

Ei, Publius, ce veste ? Ei, seniori!
Ce! Ați găsit-o ?

PUBLIUS

Nu. Însă Pluton îți trimite vorbă
Că răzbunare-ți poate da din iad.
Dreptatea, cică, nu mai pridideşte
Cu Jupiter în ceruri, sau aiurea,
Așa că trebui' să mai rabzi oleacă.

TITUS

E rău de mă hrănește cu zăbave.
Am să m-afund în lacul cel de flăcări
Şi de-un călcîi s-o scot din Acheron [1].
Noi sîntem doar tufani, nu cedri, Marcus,
Mărunți la os, nu ca Ciclopii, munți:
Dar în oțel turnați, din tălpi în creștet,

[1] Rîu al Infernului (n.t.).

Deși zdrobiți de-atîtea nedreptăți;
Cum nu-i dreptate pe pămînt și-n iad,
Îi vom stîrni pe zeii toți din cer
Să ne-o trimită spre-a-ndrepta tot răul.
La treabă, Marcus, tu ești bun arcaș.

(Le împarte săgețile.)

Ad Jovem, tu: ia, *ad Apollinem:*
Ad Martem, asta-i pentru mine:
Copile, pentru Pallas: na, Mercur:
Tu, Caius, lui Saturn, nu lui Saturnin:
Trăgeți potrivnic vîntului, mai bine.
Hai, fiule! Tu tragi cînd spun eu, Marcus.
Am scris cu socoteală fiecărui;
N-a mai rămas un zeu; pe toți îi rog.

MARCUS

Trăgeți, nepoți, săgețile spre curte:
Îi vom ciobi Cezárului mîndria.

TITUS

Acum, băieți, dați drumul.

(Trag.)

Bine, Lucius!
Drept la Fecioară-n poală: pentru Pallas.

MARCUS

Eu trag vreo zece stînjeni peste lună,
Și Jupiter a și primit răvașul.

TITUS

Ha! Publius, Publius, ce-ai făcut, băiete?
Trăseși în Taur și-i zburași un corn.

MARCUS

Cînd trase Publius, Taurul străpuns
Se năpusti-n Berbec cu-atîta foc,

Că-l văduvi de coarnele-amîndouă,
Care-au picat drept la palat în curte.
Şi cine crezi că le-a găsit ? Harapul!
Iar doamna, rîzi! „Nu sta pe gînduri, zice,
Ci du-i-le stăpînului în dar.“

TITUS

Da, uite-l. Bucura-s-ar împăratul!

(Intră un ţăran purtînd un coş cu doi porumbei în el.)

Veşti! veşti din ceruri! Marcus, vine poşta.
Ce noutăţi, voinice? Vreo scrisoare?
Îmi fac dreptate? Jupiter ce spune?

ŢĂRANUL

A! ăl de face spînzurătorile ? Cică le-a dat iar jos, c-abia săptămîna ailaltă îl spînzură pe ăla.

TITUS

Dar Jupiter ce spune, te întreb ?

ŢĂRANUL

Vai, stăpîne, da' de un' să-l ştiu eu pe Jupiter, că n-am băut cu el de cînd sînt.

TITUS

Cum, secătură, nu duci tu răvaşe ?

ŢĂRANUL

Eu, stăpîne, îmi duc porumbeii, şi alta nimic.

TITUS

Păi n-ai venit din cer ?

ŢĂRANUL

Din cer, stăpîne ? Vai de capul meu, pe-acolo n-am fost niciodată. Ba să mă ferească zeii de-atîta îndrăzneală, să mă-nghesui la poarta cerului aşa de tînăr. Eu mă duc cu porumbeii ăştia la trebonalul plebeilor să potolesc o gîlceavă între unchi-meu şi un obraz de la Curte.

MARCUS

Ascultă, Titus, nici că se poate ceva mai nimerit pentru plîngerea ta; pune-l să-i dăruiască împăratului porumbeii ca din parte-ţi.

TITUS

Ia spune-mi, poţi tu să înfăţişezi o plîngere aşa, cu graţie ?

ŢĂRANUL

Pe cinstea mea, stăpîne, că de cînd mă ştiu nu mi-a fost greaţă; de mîncare prea multă nici atîta.

TITUS

Hai, măi băiete: ce mai tura-vura,
Du-i tu lui Cezar porumbeii ăştia
Din partea mea, şi vei găsi dreptate.
Stai, pentru osteneală, ţine-aicea.
Daţi-mi o pană şi cerneală.

Măi omule, poţi tu să înfăţişezi o plîngere cu graţie ?

ŢĂRANUL

Pot, stăpîne.

TITUS

Atunci uite, ţine plîngerea asta pentru tine. Şi cînd te înfăţişezi dinaintea lui, mai întîi trebuie să înge-

nunchezi, pe urmă îi săruți piciorul; apoi îi dăruiești porumbeii; și-apoi ți-aștepți răsplata. Am să fiu și eu pe aproape, băiete; vezi de fă treabă bună.

ȚĂRANUL

Nici o grijă, stăpîne; las' pe mine.

TITUS

Ai un cuțit, băiete? Dă-mi să-l văd.
Ia-l, Marcus, înfășoară-i-l în jalbă;
Să știi c-ai scris-o ca un om umil;
Și după ce i-o-nfățișezi lui Cezar,
Să bați la ușa mea, să-mi spui ce-a zis.

ȚĂRANUL

Domnul să te aibe în pază, stăpîne; chiar așa am să fac.

TITUS

Să mergem, Marcus. Publius, mă urmează.

(Ies.)

SCENA 4

Tot Roma. În fața Palatului.

Intră Saturninus, Tamora, Demetrius, Chiron, curteni și alții. Saturninus duce în mînă săgețile trase de Titus.

SATURNINUS

Dar ce-i dezmățul ăsta? Oare Roma
A pomenit vreodată ca un Cezar
Să fie astfel înfruntat, sfidat,
Luat în rîs, fiindc-a-mpărțit dreptatea?
Voi știți, cum știu și zeii cei puternici —
Oricît ar zumzăi-n urechea gloatei

Aceşti tulburători ai păcii noastre —
Că legiuită plată şi-au primit
Toţi fiii înrăiţi ai lui Andronic.
Şi ce-i dacă-i luă minţile durerea ?
Să tragem noi ponoasele smintelii,
Şi urii şi amărăciunii lui ?
Le scrie zeilor să-ndrepte răul:
Lui Jupiter, şi asta lui Mercur,
Şi lui Apollo: asta către Marte;
Mai mare dragul să le vezi pe străzi!
N-aduce el Senatului jignire
Şi trîmbiţează strîmbătatea noastră ?
Frumoasă treabă, oameni buni, ce ziceţi ?
La Roma nu-i dreptate, va să zică ?
Dar cît trăiesc, sminteala-i prefăcută
Nu-i va sluji de scut blestemăţiei;
Şi el şi-ai lui să afle că dreptatea
Trăieşte în Saturnin; iar de doarme,
O va trezi, şi-n furii, ea cresta-va
Pe urzitor, cît de semeţ s-ar ţine.

TAMORA

Stăpîne bun, iubitul meu Saturnin,
Stăpîn pe viaţa şi pe gîndul meu,
Te linişteşte. Celui crunt lovit
Să-i crezi greşeala, că-şi pierdu fii vrednici
Şi-adînc străpunsă-i inima-i bătrînă;
Alină-i mai degrabă sfîşierea
Decît să-l hăituieşti, rău, bun, cum este,
Că te-a jignit.

(Aparte.)

Tamora cea isteaţă
Îi cîntă fiecăruia în strună,
Dar te-am pălit de moarte, Titus, viaţa
S-a scurs din tine: Aaron de-i deştept,
Scăpăm cu bine... ancora-i în port.

(Intră ţăranul.)

Ce vînt, om bun? Ai vrea să ne vorbeşti ?

ȚĂRANUL

Taman așa, dacă domnișoria ta ești de soi împărătesc.

TAMORA

Da, sînt, dar împăratul șade colo.

ȚĂRANUL

El e. Cu binețe de la Domnul și de la sfîntul Ștefan. Iacă v-aduc un răvaș și o pereche de porumbei.

(Saturninus citește scrisoarea.)

SATURNINUS

Plecați cu el și spînzurați-l grabnic.

ȚĂRANUL

Ce bani am de primit ?

TAMORA

Hai, pleacă, băiete, trebuie să fii spînzurat.

ȚĂRANUL

Spînzurat! Măiculiță Doamne, va să zică mi-am lungit gîtul ca să aibă parte de un sfîrșit înalt.

(Iese străjuit.)

SATURNINUS

Atîtea mîrșăvii de nendurat!
Să rabd ticăloșia asta eu ?
Știu bine cine-a pus la cale totul:
De parcă trădătorii săi feciori
Care-au murit, căci mi-au ucis pe frate,
Au fost măcelăriți nedrept prin mine!
Tîrîți-l pe mișel de păr, în fața-mi;

Nici vîrsta și nici cinstea nu-i dau drepturi.
Că m-ai sfidat, voi fi casapul tău!
Viclean turbat, ce m-ai săltat pe tron
Visînd să-ncaleci Roma și pe mine.

(Intră Aemilius.)

Ce vești ne-aduci, Aemilius?

AEMILIUS

Stăpîne,
Gătește-ți oastea! Roma e-n primejdie.
Căci goții strîns-au hoarde, și puhoaie
De oameni hotărîți, porniți pe pradă,
Vin iureș înspre noi, mînați din frunte
De Lucius, feciorul lui Andronic,
Ce-amenință, răzbunător, s-aducă
Prăpăd, ca-n vremi trecute, Coriolan.

SATURNINUS

În fruntea lor e Lucius cel războinic?
Mă seacă vestea și mă frîng de mijloc
Ca floarea degerată sau ca iarba
Pălită de furtună.- Începe-amarul.
Mulțimile pe el îl îndrăgesc;
I-am auzit chiar eu spunînd adesea,
Cînd mă plimbam pe străzi ca om de rînd,
Că surghiunirea lui a fost nedreaptă,
Și că l-ar vrea pe el de împărat.

TAMORA

De ce te-ai teme? Nu-i de fier cetatea?

SATURNINUS

O fi, dar cetățenii țin cu Lucius,
Și spre-al sluji, sînt gata la răscoală.

TAMORA

Fii, rege, dîrz în gînd, cum ești la nume.
E astrul stins, de dau țînțarii-ntr-însul?

Vultúrul rabdă cînt de păsărele
Şi nu ia seama la sporoava lor,
Cînd poate cu o umbră de aripă
Să le reteze viersul după plac.
La fel şi tu, supuşii ameţiţi.
Tresaltă, dar: şi află, împărate,
Că-l voi vrăji pe-Andronic cel bătrîn
Cu vorbe miere, grele de primejdii,
Mai grele decît nada sau trifoiul,
Căci peştele îşi rupe gura-n nadă,
Iar oaia crapă tot rozînd dulceaţă.

SATURNINUS

Nu-l roagă el pe Lucius pentru noi.

TAMORA

Tamora dacă-l roagă,-aşa va face.
Eu pot s-alint urechea lui bătrînă
Cu visuri aurite,-ncît, de-ar fi
Auzu-i stins şi inima de piatră,
Eu le-aş descetlui să mă asculte.

(Către Aemilius.)

Fii solul nostru: spune că-mpăratul
Ar vrea să stea cu Lucius cel războinic
La sfat. Şi rînduieşte întîlnirea
Acasă la bătrînul său părinte.

SATURNINUS

Solia-ndeplineşte-ţi-o cu cinste.
De-i temător şi vrea morţiş ostateci,
Să spună ce-şi doreşte drept zălog.

AEMILIUS

Voi împlini porunca fără greş.

(Iese.)

TAMORA

Iar eu mă duc la Titus cel bătrîn,
Și-l voi momi cu marea-mi iscusință
Să-l smulgă de la goți pe mîndrul Lucius.
Și-acum, stăpîn iubit, fii iarăși vesel
Și-ngroapă-ți teama în urzeala mea.

SATURNINUS

Mergi cu noroc, și cată să-l îndupleci.

(Ies.)

ACTUL V

SCENA 1

O cîmpie în apropiere de Roma.

Trompete.

Intră Lucius și o armată de goți, cu tobe și stindarde.

LUCIUS

Viteji căliți, prieteni credincioși,
Primit-am vești din Roma ce ne spun
De cîtă ură-i însoțit Cezárul
Și cît de mult li-i dor de chipul nostru.
Fiți, dar, prinți nobili, cum v-arată cinul,
Semeți și nempăcați cu nedreptatea;
Iar răul tot ce vi-l aduse Roma
Să vi-l plătească Roma întreit.

PRIMUL GOT

Lăstar viteaz din marele Andronic,
Pe vremuri groaza noastră, azi nădejdea;
A' cărui fapte nentrecute-n cinste
Le-mproașcă Roma cu disprețu-i josnic,
Te-ncrede-n noi: te vom urma ca roiul
Albinelor mînate-n toiul verii

De craiul lor spre pajiștea cu flori,
Să-i cerem blestematei socoteală.

GOȚII

Și tot ca el, rostim noi toți deodată.

LUCIUS

Îi mulțumesc plecat, și-asemeni vouă.
Dar cine vine, dus de-un got sprințar?

(Intră un got, conducîndu-l pe Aaron, care duce pruncul în brațe.)

AL DOILEA GOT

Vestite Lucius, m-abătui din rînduri
Ca să privesc ruina unui schit,
Și cum căscam eu ochii mai cu sîrg
La zidul ros de vreme, ce s-aud?
Un prunc scîncind pe undeva sub bolți.
Dau fuga într-acolo, cînd, un glas
Îl potolea pe prunc așa: „Taci, drace!
De nu-ți dădeai părintele de gol,
Iar firea te-nzestra cu chipul mamei,
Ai fi ajuns, tîlhare, împărat:
Cînd taurul și vaca-s albi ca urda
Nu zămislesc viței de smoală. Taci,
Taci, hoțomane!"-Așa-l certa pe prunc —
„Căci mergem la un got, un om de treabă;
De-i spun că ești copilu-mpărătesei
Te-o ține-n puf, de dragul mamei tale".
Cu spada trasă am sărit asupră-i,
L-am luat de scurt și l-am adus încoace,
Să-i faceți ce credeți de cuviință.

LUCIUS

Got vrednic, ăsta-i dracu-mpelițat
Ce-l văduvi pe-Andronicus de-o mînă:
E al Tamorei scump mărgăritar,
Și-acesta-i rodul poftei lui aprinse.

Ia spune, ochi scrîșnit, cui vreai să-i duci
Icoana feței tale de satană ?
De ce stai mut ? Ești surd ? Nu scoți o vorbă ?
Osteni, un ștreang! Mi-l spînzurați de-o cracă
Și rodul desfrînării lîngă el.

AARON

Să n-atingi pruncul: e din os domnesc.

LUCIUS

Prea-i tat-său-ntreg să poată fi soi bun.

(Către soldați.)

Copilu-ntîi, nainte-i să se zbată
Și să-i sfîșie inima de tată.
Aduceți scara.

(Este adusă o scară, pe care Aaron e suit cu sila.)

AARON

Lucius, cruță pruncul
Și du-l din partea mea împărătesei.
Îți voi dezvălui cumplite taine
Și bine ți-o mai prinde să le afli.
De nu vrei, tac. Ce-o fi să fie-apoi.
Dar „Răzbunarea deie iama-n voi!"

LUCIUS

Ba spune: și de mi-e pe plac ce-mi spui,
Îl cruț pe prunc și-l dau să-l alăpteze.

AARON

De ți-e pe plac! Nu, Lucius, dimpotrivă,
Tot sufletul din tine am să-l zgudui
Cu siluiri, măceluri și omoruri,
Cumplite fapte ale nopții negre,
Urzeli cîinești, trădări, ticăloșii
Prea jalnice, dar, vai, adevărate,

Iar de mor eu, vor fi-ngropate toate,
Afară doar de juri să-mi cruți copilul.

LUCIUS

Vorbește.-Am spus: Copilul va trăi.

AARON

Întîi să juri; apoi încep să spun.

LUCIUS

Pe ce să jur ? Tu doar n-ai Dumnezeu,
Cum poți atunci să crezi în jurăminte ?

AARON

Și dacă, ce-i ? E-adevărat, nu cred,
Dar fiindcă știu că ești pios, și porți
În tine-aceea ce se cheamă cuget,
Și te-am văzut că împlinești habotnic
O seamă de scălămbăieli popești,
De-aceea-ți cer să juri; cînd știu că prostul
Își ia un băț vopsit drept Dumnezeu,
Și de-a jurat pe el, jurat rămîne,
Atunci îi cer să jure: și-ai să juri
Pe Dumnezeul tău, sau cum i-oi zice,
Pe care cu smerenie-l iubești,
Că-mi cruți băiatul și-ai să-l crești voinic:
Altminteri nu-ți voi da-n vileag nimica.

LUCIUS

Îți jur pe Dumnezeu c-așa voi face.

AARON

Ci află-ntîi că mi-l făcu Tamora.

LUCIUS

Femeie dezmățată, nesătulă!

AARON

Stai, Lucius, c-asta-i faptă milostivă
Pe lîngă ce-ai să afli chiar acuma.
Feciorii ei ucis-au pe Bassianus,
Și surioara ei ți-au siluit-o,
Ferchezuind-o cum văzuși tu însuți.

LUCIUS

Mîrșavule! Și-i spui ferchezuială?

AARON

N-au îmbăiat-o ei, n-au potrivit-o
Pe ici-colo, așa cum stă mai bine?

LUCIUS

Barbari, jivine, fiare, ca și tine!

AARON

Ce-i drept, învățătura eu le-am dat-o.
Nesațul li se trage dinspre mamă,
Mai sigur decît cartea ce cîștigă.
Cîinia, cred, cu mine au deprins-o,
Cîinia care-ți sare-n beregată.
Tu cîntărește-mi prețul după fapte:
Eu i-am momit pe frații tăi spre groapa
În care l-au zvîrlit pe Bassianus;
Eu ticluii răvașu-aflat de Titus
Si aurul tot eu l-am îngropat,
În cîrd cu cei doi fii și cu regina;
Și cîte pricini ai avut de jale
În care nu-mi vîrîi eu coada neagră?
Eu l-am scurtat pe taică-tău de-o mînă
Și după ce-o nhățai, m-am tras deoparte
Și-am rîs de era gata să plesnesc.
Chitii prin crăpătura unui zid
Cînd i-au adus a' fiilor lui tigve;
Și-am rîs de plînsul lui cu-atîta poftă,

Că mi s-au înecat și mie ochii:
Iar doamna, auzind isprava asta,
Mai-mai c-a leșinat de bucurie
Şi zece sărutări mi-a dat drept plată.

PRIMUL GOT

Şi nu roșești spunînd acestea toate ?

AARON

Cît cîinele cel negru, vorba ceea.

LUCIUS

Nu te căiești de faptele-ți haine ?

AARON

Nu mă căiesc decît că-s prea puține,
Şi blestem ziua asta, dar îmi spun
Că n-au rămas prea mulți ce-mi stară-n preajmă
Pe care nu-i pălii cu vreo urgie:
Să tai un om, sau să-i urzesc pieirea,
Să siluiesc, sau să-i îndemn pe alții,
Să-i pierd pe cei nevinovați, mințind,
S-asmut de moarte doi prieteni buni;
Sărmanului să-i zvîrl în rîpă vita,
Şi să dau foc la clăi de fîn în noapte,
Strigînd: „Acum stingeți-le cu lacrimi!"
Adesea dezgropat-am morți, și, țepeni,
I-am proțăpit la ușa celor dragi,
Cînd ei își amorțiseră durerea;
Şi le-am crestat pe piele, ca pe coaja
Copacului, în litere romane:
„Sînt mort, dar vouă nu vă moară jalea!"
Da, am făcut blestemății cu carul,
Senin de parc-aș fi stîlcit o muscă,
Şi n-am alt foc la inimă decît
Că nu pot face altele mai rele.

LUCIUS

Dă-l jos pe diavol: nu e drept să moară
De moartea dulce-a ștreangului. Prea iute-i.

AARON

Aș vrea să fiu un diavol, de sînt diavoli,
Ca să trăiesc să ard în focul veșnic,
Iar voi să-mi fiți tovarăși jos în iad,
Să mușc din voi cu limba mea de fiere!

LUCIUS

Băgați-i pumnu-n gură ca să tacă.

(Intră un got.)

GOTUL

Stăpîne, a sosit un sol din Roma
Și roagă să-i îngădui să-ți vorbească.

LUCIUS

Să vină-n fața noastră.

(Intră Aemilius.)

Aemilius! Bun sosit! Ce vești din Roma?

AEMILIUS

Stăpîne Lucius, și voi, prinți goți,
Prin mine voie bună de la Cezar,
Care, aflîndu-vă-narmați, vă cheamă
La sfat în casa lui Andronic, tatăl,
Poftindu-vă să cereți drept zălog
Pe cine vreți, și vi-l va da îndată.

PRIMUL GOT

Ce spune generalul nostru?

LUCIUS

Cezárul să se lege prin cuvînt
Faţă de tata şi de unchiul Marcus,
Şi vom veni. Porneşte.

(Ies.)

SCENA 2

Roma. In faţa casei lui Titus.

Intră Tamora, Demetrius şi Chiron, travestiţi.

TAMORA

Şi-n hainele-astea triste şi ciudate
Îi voi ieşi în cale lui Andronic,
Strigînd că-s Răzbunarea cea din iad
Trimisă lui să-i frîngă pe haini.
Băteţi. Aici stă el însingurat
Şi rumegă răsplăţi nemaigîndite.
Spuneţi că Răzbunarea a venit
Să-i prindă în vîrtej pe toţi duşmanii.

(Bat la uşă.)
(Apare Titus, sus.)

TITUS

Cine mă tulbură din gînduri?
Viclenilor, mă faceţi să deschid
Ca toate a'mele negre hotărîri
Şi truda mea să zboare-n vînt, pe uşă?
Dar vă-nşelaţi; căci ce-am în gînd să fac
E scris aici în slove-nsîngerate,
Şi ce e scris va fi înfăptuit.

TAMORA

Nu, Titus. Am venit să stăm de vorbă.

TITUS

Nici un cuvînt; cum să-mi plinesc vorbirea,
Cînd îmi lipsește-o mînă s-o-ntregesc ?
Nu sîntem deopotrivă;-am terminat.

TAMORA

De m-ai cunoaște,-ai sta la sfat cu mine.

TITUS

Eu nu-s nebun; știu bine cine-mi ești.
Mi-i martor ciotul ăsta sîngerat;
Și brazdele durerii îmi sînt martori;
Istovitoarea zi și noaptea grea,
Mi-i martoră durerea că te știu,
Trufașă și puternică Tamora.
Nu vii cumva să-mi iei și mîna-aceasta ?

TAMORA

Nefericite, nu sînt eu Tamora.
Ea ți-i dușmancă, eu prieten bun:
Sînt Răzbunarea din infern trimeasă
Să potolesc vulturul ce te rupe,
Dînd plată cruntă dușmanilor tăi.
Coboară și privește-mă-n lumina
Acestei lumi; și să vorbim de-omoruri.
Nu-i hău adînc, nu-i gaură de șarpe,
Noian de beznă, vale-nnegurată,
În care să se poată-ascunde-Omorul
Și Siluirea, fără să-i găsesc;
Atîta să le șuier: Răzbunare.

TITUS

Ești Răzbunarea ? Mi-ești trimeasă mie
Să-i pui la cazne pe dușmanii mei ?

TAMORA

Da, sînt; de-aceea vino să mă-ntîmpini.

TITUS

Dar, pînă vin, te rog să-mi faci un bine.
Privește: lîngă tine-s Siluirea
Și-Omorul; dovedește-mi cine ești:
Înjunghie-i, sau de roțile căruței
Sfîșie-i, și-ți voi fi eu surugiul
Și voi goni cu tine-n jurul lumii.
Doi murgi să-mi dai, mai negri decît smoala,
Să-ți poarte-n zbor căruța răzbunării,
Să-i afle pe-ucigași și-n fund de peșteri:
Și-o dată carul încărcat de tigve,
Voi coborî, și pașii-mi grei tîrî-voi
Pe lîngă roți, ca un rîndaș umil,
De cînd se-aprinde-n răsărit Hyperion
Și pînă se afundă în ocean.
Zi după zi trudi-voi pentru tine,
Dar curmă Siluirea și Omorul.

TAMORA

Acești arhangheli mă-nsoțesc pe mine.

TITUS

Arhangheli? Cum îi cheamă?

TAMORA

Siluirea
Și-Omorul; cu temei numiți astfel,
Căci ei răzbună fapte ca acestea.

TITUS

Cum seamănă cu fiii-mpărătesei,
Și tu cu ea! Dar vezi, noi pămîntenii
Avem toți ochi smintiți, înșelători.
O, dulce Răzbunare! Vin la tine;
Și de te mulțumești c-un singur braț,
Cu el te voi îmbrățișa îndată.

(Se retrage.)

TAMORA

Nebunului să-i cînți mereu în strună.
Orice i-aș îndruga eu spre-a-i hrăni
Bolnava minte, voi să-mi țineți hangul,
Căci, hotărît, mă ia drept Răzbunarea.
Și cum se-ncrede-n gîndul lui smintit,
Îl pun ca să trimeată după Lucius.
Și-n vreme ce-l îmbiu la un ospăț,
Găsesc eu un tertip să-i risipesc,
Să-i spulber pe cei goți înfierbîntați,
Sau să-i asmut, măcar, asupra lui.
Priviți-l, vine.-Acum începe jocul.

(Intră Titus.)

TITUS

Mult singur m-am simțit fără de tine:
Binevenită fii în casa-mi plînsă,
Tu, Furie spăimoasă; voi, așijderi,
Omor și Siluire. Semănați
Leit cu-mpărăteasa și-ai ei fii.
Ați fi deplini de-ați mai avea și-un maur.
Tot iadul n-are-n el un drac asemeni ?
Împărăteasa, știu, un pas nu face
De nu-i cu ea un maur; dacă vrei
S-o întrupezi așa cum se cuvine
Îți trebuie un drac asemeni lui.
Dar bine mi-ai venit și-așa. Ce facem ?

TAMORA

Ce-ai vrea să facem noi, Andronicus ?

DEMETRIUS

Să-mi dai un ucigaș, și-l judec eu.

CHIRON

Arată-mi un mișel ce-a siluit,
Căci sînt trimis să mă răzbun pe el.

TAMORA

Să-i văd pe cei ce te-au năpăstuit,
Şi tuturora le voi da răsplata.

TITUS

Tu caută pe-a' Romei străzi haine
Şi de găseşti un om asemeni ţie
Înjunghie-l, scump Omor: e-un ucigaş.
Tu mergi cu el; şi dacă se întîmplă
Să-ţi întîlneşti un geamăn, Siluire,
Înjunghie-l, dragul meu: a siluit.
Tu mergi cu ei; la curtea-mpărătesei
Se află o regină şi-al ei maur;
O vei cunoaşte după boiul tău:
Din creştet pînă-n tălpi îţi e leită.
Ci dă-le-o moarte cruntă, rogu-te,
Căci crunţi au fost cu mine şi ai mei.

TAMORA

Ne-nveţi de bine; chiar aşa vom face.
Dar dac-ai vrea, prea bunule Andronic,
Să-ţi chemi aici viteazul fiu, pe Lucius,
Ce mînă-asupra Romei hoarde gote,
Poftindu-l la ospăţ în casa ta:
La praznicul acela voi aduce
Pe-mpărăteasă şi pe fiii ei.
Iar ei îngenunchea-vor dinainte-ţi,
Cerşindu-ţi astăzi mila în zadar.
E bine ticluită răzbunarea?

TITUS

Coboară, Marcus! Eu te strig, eu, Titus.

(Intră Marcus.)

Mergi, bune Marcus, mergi la goţi şi-ntreabă
De Lucius, nepotul tău, şi roagă-l
Să vină-aici îndată, împreună
Cu cei mai acătării principi goţi;

Induplecă-l să-şi lase oastea-acolo:
Să-i spui că şi-mpăratul şi regina
Sînt la ospăţ în casa mea, iar el
Va ospeţi cu ei; de dragul meu
Te du; şi de i-s drag, să vină, spune-i.

MARCUS

Merg bucuros şi mă întorc îndată.

(Iese.)

TAMORA

Acuma plec să-ţi pun la cale treaba
Şi-mi iau şi ajutoarele cu mine.

TITUS

Ba nu, ba nu, ei doi să stea aici;
De nu, îl chem pe Marcus înapoi
Şi-aştept doar de la Lucius răzbunare.

TAMORA

(aparte fiilor ei)

Băieţi, ce ziceţi ? Vreţi să staţi cu el,
În timp ce eu mă duc să-i spun lui Cezar
Cum ticluii anume gluma noastră ?
Intraţi în voia lui, vorbiţi-i blînd,
Şi zăboviţi cu el pînă mă-ntorc.

TITUS

(aparte)

Eu îi cunosc, deşi mă cred nebun;
Şi-i voi izbi cu propria lor armă:
Doi cîini ai iadului cu muma lor.

DEMETRIUS

(aparte, Tamorei)

Te du în voie, doamnă; noi rămînem.

TAMORA

Cu bine, Titus; plec să-ncheg un plan
Ce-o destrăma dușmanilor urzeala.

TITUS

Așa! Drum bun, iubită Răzbunare.

(Tamora iese.)

CHIRON

Ia spune-ne, bătrîne, ce să facem?

TITUS

Ehei! am cazne pentru voi destule.
Hai, Publius, Caius, Valentin, veniți!

(Intră Publius și alții.)

PUBLIUS

Ce poruncești?

TITUS

Îi știi pe-aceștia doi?

PUBLIUS

Feciorii-mpărătesei, socotesc,
Demetrius și Chiron.

TITUS

Vai, Publius, vai! Amarnic te înșeli;
Omoru-i el, iar cellalt Siluirea;
De-aceea leagă-i bine, dragă Publius.
Caius și Valentin, ia înșfăcați-i;
Mult am tînjit de doru-acestei clipe.

Dar iată, a sosit. Legați-i bine!
Iar dacă strigă, pumnu-n gura lor!

(Iese.)

(Publius și ceilalți se năpustesc asupra lui Chiron și Demetrius.)

CHIRON

Jos laba, sîntem fiii-mpărătesei.

PUBLIUS

De-aceea și-mplinim porunca dată.
Puneți-le căluș, să nu crîcnească!
E bine strîns? Vedeți, legați-i țeapăn.

(Intră Titus cu un cuțit în mînă și Lavinia, ducînd un lighean.)

TITUS

Copilă, vin': dușmanii-ți sînt legați.
Țineți-i strîns: o vorbă să nu scoată,
Dar să asculte cruntul meu cuvînt.
Voi, ticăloși, Demetrius și Chiron!
Priviți aici izvorul întinat
De voi, noroaie; primăvară dulce
De crudul vostru crivăț sfîșiată.
Ucisu-i-ați bărbatul, și-au plătit
Doi frați ai ei nelegiuirea voastră.
Iar eu pierdui un braț, ca voi să rîdeți.
I-ați chinuit și sfîrtecat, barbari,
Gingașele ei mîini și limba dulce,
Și mai de preț, neprihănirea ei.
De v-aș lăsa, ce-ați spune, ticăloși!
Rușine-ar fi să cereți îndurare.
Aflați, jivine, ce sfîrșit v-așteaptă:
Mai am o mînă să vă spintec gîtul,
Iar sîngele va curge în ligheanul
Ce-l va ținea Lavinia-ntre cioate.
Voi știți că muma voastră, Răzbunarea,
Va ospăta cu mine, cu nebunul.

Am să vă macin oasele, tîlhari;
Din praful lor, amestecat cu sînge,
Voi face un aluat, ce va-nveli
Neruşinate capetele-acestea.
Iar muma voastră, fiară dezmăţată,
Îşi va înfuleca progenitura.
La astfel de ospăţ am îmbiat-o,
Cu-aşa bucate se va îmbuiba;
Mai crud a suferit copila mea
Decît în vremi trecute Philomela,
Mai crud ca Procne voi[1] plăti năpasta,
Şi-acum daţi gîturile. Hai, Lavinia.

(Le taie gîturile.)

Primeşte sîngele; cînd vor muri
Am să le macin oasele mărunt
Şi cu scursoarea asta-am să le-ncheg.
Şi capetele-am să le coc la ţest.
Acum daţi zor să pregătim ospăţul
Pe care-l vreau mai crud, mai sîngeros
Decît agapa cruntilor Centauri [2].
Eu fi-voi bucătarul. Aduceţi-i
Să-i pregătesc în aşteptarea mumei.

(Ies toţi, ducînd trupurile celor doi.)

SCENA 3

Tot la Roma. În curtea casei lui Titus, unde se află întinsă masa de ospăţ.

Intră Lucius, Marcus şi goţi, cu Aaron legat.

LUCIUS

Fiindcă-i voia tatei, unchiule,
Să vin la Roma, bucuros mă-ntorc.

---

[1] Vezi nota 4. pag. 56 (n.t.).

[2] Fiinţe jumătate oameni, jumătate cai. La nunta Hippodarmei cu Pirithous, centaurii, îmbătaţi de vin, au devenit violenţi şi au încercat să siluiască femeile. Această nelegiuire a stîrnit furia lui Hercule şi a lui Tezeu, care au sărit în apărarea femeilor, provocîndu-le centaurilor răni adînci (n.t.).

PRIMUL GOT

Şi noi cu tine, fie ce-o vrea soarta.

LUCIUS

Ia-l, unchiule, pe-acest barbar de maur,
'Cest tigru hulpav, diavol blestemat;
Lăsaţi-l fără hrană,-ncătuşaţi-l;
Pîn' l-om aduce-n faţa-mpărătesei
Drept martor al mîrşavelor ei fapte.
Şi vezi de-ngroaşă străjile: mă tem
Că nu ne vrea mult bine împăratul.

AARON

Un diavol să-mi şoptească în ureche
Blesteme, să m-ajute să revărs
Din inimă veninul ce o umple.

LUCIUS

Piei, viperă, tîlhar vîndut Satanei!
Daţi ajutor să-l ducă unchiu-n casă.

(Goţii ies, ducîndu-l pe Aaron. Trompete. Trompetele vestesc pe împărat. Intră Saturninus cu Aemilius, senatori, tribuni şi alţii.)

SATURNINUS

Cum, are cerul sori mai mulţi de unul ?

LUCIUS

De unde-ţi răsări că tu eşti soare ?

MARCUS

Vai, Cezar şi nepoate, fiţi cuminţi,
Vorbiţi mai liniştit şi pe-ndelete.
Ne-a pregătit prea grijuliul Titus
O masă care cată să aducă

Iubire între noi, frăție, pace,
Spre binele Cetății. Haideți, stați.

SATURNINUS

Așa vom face, Marcus.

(Sunet de oboaie. Intră Titus îmbrăcat ca bucătar, Lavinia, cu văl pe față, micul Lucius, și alții. Titus așază bucatele pe masă.)

TITUS

Bine-ai venit, stăpîne milostiv;
Bine-ai venit, temută-mpărăteasă,
Și voi, războinici goți; și Lucius;
Și toți la fel. Bucatele-s sărace,
Dar v-or îndestula. Luați, vă rog.

SATURNINUS

De ce te-ai îmbrăcat așa, Andronic ?

TITUS

Ca să primesc cu cinstea cuvenită
Pe înălțimea ta și pe regină.

TAMORA

Îți sîntem mult datori, prea bune Titus.

TITUS

Așa mi-ați fi, de-ați ști ce port în suflet.
Dezleagă-mi îndoiala, prea slăvite:
Făcut-a bine aprigul Virginius
Cînd fiica și-a ucis cu mîna lui
Aflînd-o siluită și-ntinată ?

SATURNINUS

Da, Titus, da.

TITUS

Cu ce temei, stăpîne prea puternic ?

SATURNINUS

Să nu trăiască fata în rușine
Și veșnic să-i ațîțe lui durerea.

TITUS

Temei puternic și hotărîtor;
O pildă vie ce mă-ndreptățește
Să fac și eu la fel, nefericitul.
Lavinia, mori — și moară și rușinea,
Și moară și durerea mea cu voi!

(O ucide pe Lavinia.)

SATURNINUS

O, ce-ai făcut, haíne ?

TITUS

Am ucis-o.
Căci am orbit de cît mi-am plîns copila.
La fel de-ndurerat sînt ca Virginius,
Și-am înmiit temei să făptuiesc
Cruzimea asta: s-a sfîrșit acuma.

SATURNINUS

Cum? Siluită, ea ? Făptașul cine-i ?

TITUS

Luați, mîncați! Binevoiește, doamne!

TAMORA

De ce-ai ucis pe singura ta fiică ?

TITUS

Nu eu; ci Chiron și Demetrius
Au siluit-o, limba i-au tăiat-o.
Urgia toată de la ei se trage.

SATURNINUS

Să mi-i aduci în față de îndată.

TITUS

Aicea sînt: i-am copt în turta asta
Din care-a ciugulit măicuța lor,
Mîncînd ce-a zămislit. E-adevărat.
Mi-i martor vîrful ăsta de cuțit.

(O ucide pe Tamora.)

SATURNINUS

Nebun nenorocit, primește-ți plata.

(Îl ucide pe Titus.)

LUCIUS

Să rabde-un fiu cînd moare-al său părinte?
Ochi pentru ochi, și dinte pentru dinte!

(Îl ucide pa Saturninus. Mare tumult. Mulțimea se răspîndește înspăimîntată. Marcus, Lucius și însoțitorii lor urcă la balcon.)

MARCUS

Voi, fețe-ngîndurate, fii ai Romei,
V-ați destrămat așa cum risipește
Un vînt năprasnic stolul de cocori.
Vreau să vă-nvăț cum să legați din nou
Grăunțele întru același spic,
Fărîmele întru același trup,
Ca Roma să nu piară prin ea însăși,
Ea, căreia se-nchină regi puternici

Să nu-și aducă moarte rușinoasă
Ca deznădăjduitele-alungate.
Dar dacă brazdele și bruma vremii,
Grei martori ai cunoașterii vieții,
Nu vă dau ghes să mi-ascultați cuvîntul,

(către Lucius)

Vorbește tu, prieten bun al Romei,
Așa cum de demult strămoșul nostru [1]
I-a spus, cu glas de jale, tristei Dido
Povestea spăimîntatei nopți de foc,
Cînd grecii cei vicleni cuprins-au Troia.
Ce Sinon[2] ne-a vrăjit auzul, spune,
Sau poarta cine i-a deschis dihaniei
Ce ne sfîșie Troia noastră, Roma?
N-am inimă de cremene și-oțel,
Și de-aș da glas amarnicei dureri,
M-ar îneca potoapele de lacrimi
Și glasul mi-ar curma, chiar în clipita
Cînd s-ar cădea mai tare să vă zgudui
Și cugetul din voi să-l răscolesc.
El e ostaș, să spună el povestea;
Zvîcni-vor inimile-n voi, și-oți plînge.

LUCIUS

Aflați, atunci, cinstiți ascultători:
Demetrius și Chiron, blestemații,
Ei l-au ucis pe fratele lui Cezar.
Pe sora noastră ei au siluit-o.
Și de pe urma mîrșăviei lor
Ne-au fost trunchiați de capete doi frați
Și tatăl nostru-a fost batjocorit,
Și josnic înșelat să-și taie mîna,
Care-a adus izbînzi atîtea Romei,
Și le-a săpat dușmanilor mormîntul;
Eu însumi, fără milă surghiunit,

---

[1] Eneas (n.t.).
[2] Sinon, unul din războinicii greci care au asediat Troia; perfid și mincinos, el este cel care i-a convins pe troieni să primească în cetate „calul troian“ (n.t.).

M-am dus, cu ochii-n lacrimi, să cerșesc
De la dușmanii Romei ajutor;
Și le-am topit în lacrimi dușmănia
Și ei m-au strîns la piept ca pe-un prieten.
Aflați că eu acesta, alungatul,
Eu port în sînge binele cetății:
Am scos din sînul Romei fierul dușman
Și teacă i-am făcut din trupul meu.
Vai, nu-s lăudăros, voi știți. Mi-s martori
Aceste răni, deși n-au glas să strige,
Că tot ce spun e drept, adevărat.
Și-acum, destul! M-am întrecut prea mult
Cu laude nevrednice: iertați-mi;
De n-are cine, laudă-ne, gură.

MARCUS

E rîndul meu. Priviți acest copil;
Tamora l-a născut; e zămislit
C-un maur făr'de lege și credință,
Uneltitor și ctitor al năpastei.
Tîlharul este viu, aici în casă,
Și cît e el de blestemat sluji-va
Drept martor că v-am spus doar adevărul.
Acuma judecați cu ce temei
A căutat ca să răzbune Titus
Aceste rele nemaipomenite
Ce nu e om să poată-a le-ndura.
Acum știți tot, ce spuneți voi, romani?
De am greșit, ne arătați cu ce!
Și de aici de unde ne vedeți,
Noi, biete rămășițe din Andronici,
Ne-om prăvăli cu toții mînă-n mînă
Zdrobindu-ne de colți de stîncă țeasta
Și încheind al casei noastre hronic.
Vorbiți, romani, vorbiți! De-i vrerea voastră,
M-azvîrl de-aici cu Lucius mînă-n mînă.

AEMILIUS

Coboară, venerat senior al Romei,
Ducînd de mînă pe Cezárul nostru,

Pe Lucius, împăratul: știu prea bine
C-aceasta este vrerea obștii noastre.

ROMANII

Trăiască Lucius! Împăratul Romei!

MARCUS

(către însoțitori)

Intrați în trista casă a lui Titus
Și scoateți-l pe maurul păgîn,
Să-l hărăzim unei cumplite morți
Spre-a fi pedeapsă vieții lui cîinoase.

(Însoțitorii ies.)
(Lucius, Marcus și ceilalți coboară.)

ROMANII

Trăiască domnul nostru milostiv!

LUCIUS

Vă mulțumesc: așa aș vrea să fie,
Prieteni dragi, să pot să vindec răul,
Și tot amarul Romei să-l alin!
Dar, oameni buni, mă-ngăduiți o clipă,
Căci inima îmi cere-un greu tribut.
Stați toți deoparte; unchiule, tu, vino,
Să verși pioase lacrimi pentru mort.
Sărutu-mi cald pe vinetele-ți buze

(îl sărută pe Titus)

Și stropi amari pe obrazu-nsîngerat.
E ultimul prinos ce-ți pot aduce!

MARCUS

Am lacrimi pentru tot atîtea lacrimi
Și un sărut de fiece sărut.
O, dac-ar fi și fără de sfîrșit
Ți le-aș întoarce, frate drag, pe toate.

LUCIUS

Copile, vin', și-nvață de la noi
Să te topești: mult te-a-ndrăgit bunicul.
Știi tu cum te sălta el pe genunchi,
Și îți cînta s-adormi la pieptul lui;
Cum îți spunea el basme, potrivite
Să le-nțelegi cu frageda-ți simțire.
De-aceea, ca un fiu prea iubitor,
Să verși și tu o lacrimă micuță,
Căci firea noastră bună-așa ne cere:
Prietenii sînt una la durere.
Ia-ți bun rămas de la bunicul tău,
Dorește-i somn odihnitor și lasă-l.

MICUL LUCIUS

Bunicule, bunicule! Din suflet
Aș vrea să mor ca tu să mai trăiești.
O, Doamne! Doamne! Cum nu pot vorbi!
Aș vrea să-ncerc, dar plînsul mă sugrumă.

(Intră însoțitori, cu Aaron.)

PRIMUL ROMAN

Sfîrșească-vi-se-amarul, triști Andronici;
Osîndă-i dați acestei tîrîturi,
Ce-a semănat nenorociri atîtea.

LUCIUS

Vîrîți-l în pămînt pînă la piept;
Să urle-acolo-nnebunit de foame:
Așa să piară. Tot așa muri-va
Cel ce-l ajută sau i-arată milă.
Rămîneți voi să-l ferecați în lut.

AARON

De ce să tacă furia? Mînia
De ce să fie mută? Nu-s copil,

Să mă căiesc de răul ce-l făcui;
De-ar fi să fie după voia mea,
De mii de ori mai multe rele-aş face.
Dac-am greşit c-o faptă bună-n viaţă,
Din suflet, din străfunduri mă căiesc.

LUCIUS

Prietenii să-l ia pe Saturninus
Şi lîngă-al său părinte să-l îngroape.
Lavinia şi tatăl meu chiar astăzi
Vor odihni în domul casei noastre.
Cît despre-această viperă, Tamora,
Ei nu i se va face-ngropăciune
Şi nici un om nu va-mbrăca zăbranic
Şi nici un dangăt nu-i va plînge moartea;
S-o aruncaţi la fiare şi la păsări.
Cîinoasa-i viaţă n-a ştiut ce-i mila,
De-aceea nici o milă pentru ea.
Vă îngrijiţi ca Aaron, blestematul,
Să-şi capete osînda: de la el
A izvorît nenorocirea noastră.
Apoi, de-a Romei soartă-om îngriji
Să n-o mai pască-asemenea urgii.

(Ies.)

NEVESTELE VESELE DIN WINDSOR

În romînește de *Vlaicu Bîrna*

Comedia *Nevestele vesele din Windsor* a fost scrisă, probabil, cu puţin după *Henric al V-lea*, în 1599 sau 1600.

Se citează vreo şase povestiri italiene şi britanice de oarecare circulaţie în Anglia spre sfîrşitul secolului al XVI-lea şi a căror intrigă se aseamănă, într-o măsură mai mare sau mai mică, cu aceea a *Nevestelor vesele*. E limpede totuşi că succesiunea inventivă a situaţiilor, portretul personajelor — şi îndeosebi al lui Falstaff — asigură piesei o mare originalitate. Se pare chiar că la baza comediei au stat unele fapte reale, transmise prin tradiţie pînă în vremea lui Shakespeare. Oricum, figurile a trei din caracterele principale ale piesei au fost în mod sigur inspirate de personaje existente: Falstaff (nume sub care Shakespeare l-a făcut celebru pe cavalerul Oldcastle), judecătorul Shallow (sir Thomas Lucy) şi sir Hugh Evans (învăţătorul velş de la Stratford). Se pare că şi Anne Page a existat în realitate. Comedia a fost scrisă într-un interval foarte scurt — mai puţin de două săptămîni.

O primă versiune a piesei a fost publicată într-un *quarto*, în 1602. În această formă, acţiunea e mult mai restrînsă, numeroase episoade fiind omise. Retipărită în 1619, această versiune e cu mult inferioară textului pe care-l cunoaştem, tipărit întîi în ediţia *in-folio* din 1623.

PERSOANELE

SIR JOHN FALSTAFF

FENTON

SHALLOW, judecător de pace

SLENDER, nepotul lui Shallow

FORD } doi domni care locuiesc la Windsor
PAGE

WILLIAM PAGE, un băiat, fiul lui Page

DOCTORUL CAIUS, medic francez

SIR HUGH EVANS, preot din Țara Galilor

BIRTAȘUL de la „Hanul Jartierei"

BARDOLPH } pungași în slujba lui Falstaff
PISTOL
NYM

ROBIN, pajul lui Falstaff

SIMPLE, servitorul lui Slender

RUGBY, servitorul doctorului Caius

DOAMNA FORD

DOAMNA PAGE

ANNE PAGE, fiica ei

DOAMNA QUICKLY, slujitoarea doctorului Caius

Slugile lui Page, Ford etc.

Acțiunea se petrece la Windsor și în împrejurimi.

ACTUL I

SCENA 1

Windsor. În fața casei lui Page.
Intră judecătorul Shallow, Slender și sir Hugh.

SHALLOW

Sir Hugh, nu mai stărui degeaba; pentru o ispravă ca asta ajung pînă la Camera Înstelată; de-ar fi el de douăzeci de ori pe cît se ține sir John Falstaff, și tot n-o să-i meargă cu unul ca Robert Shallow, nobil de viță.

SLENDER

Din comitatul Gloster, judecător de pace și „Coram".

SHALLOW

Așa-i, nepoate Slender, și pe deasupra „Custa-lorum".

SLENDER

Tocmai, ba încă și „Rato-lorum"; boier născut, nu făcut, domnule părinte, care se iscălește cu „Armigero" pe orice însemnare, citație, chitanță, jalbă sau obligațiune; „Armigero"!

SHALLOW

Așa-i, cum zici, și treaba asta am făcut-o de trei sute de ani bătuți pe muchie.

SLENDER

Toți urmașii care și-au trăit traiul înaintea lui făcură întocmai; și toți strămoșii la care le vine rîndul să vecuiască după el vor face la fel; ei vor avea dreptul să poarte pe mantia lor de cavaleri doisprezece puișori albi de știucă.

SHALLOW

E un blazon vechi.

EVANS

Toisprezece puișori albi, mă rog, se potrifesc de minune cu o manta veche; da, se potrifesc grozav, să-i vezi trecînd, mișunînd; sînt niște pișcătoare apropiate omului și înseamnă tragoste.

SHALLOW

Știuca-i pește proaspăt; peștele sărat, la butoi, e blazon vechi și de soi.

SLENDER

Unchiulețule, aș putea să iau și eu a patra parte din blazonul ăsta ?

SHALLOW

Ai putea, dacă te căsătorești.

SLENDER

Să mă nenorocesc pentru atîta lucru!

SHALLOW

Ba de loc!

EVANS

Așa-i, pe maica lu Tumnezeu sfîntu; dacă tînsul ia un sfert din mantaua tumnetale, nu-ți mai rămîn decît trei sferturi după slaba mea socotință, da'nu-i bai. Dacă sir John Falstaff s-a purtat urît cu tumneata, ieu sînt un om al bisericii, mă rog, și sînt bucuros să pun toată bunăvoința mea ca să împăcăm vrajba și buna înțelegere să sălășuiască între voi.

SHALLOW

Consiliul va fi înștiințat; ce-a făcut el e răzvrătire.

EVANS

Nu se cade ca Conziliul să audă de răzfrătire; într-o răzfrătire nu este frică de Tumnezeu; conziliul, vedeți tumneavoastră, vrea să audă de frica lui Tumnezeu, nu de răzfrătiri; luați ce vă zic în conziderație.

SHALLOW

Ha! Pe viața mea, de-aș mai fi tînăr, la toate astea le-aș pune capăt cu sabia.

EVANS

Este mult mai bine, mă rog tumneatale, ca în loc de sabie să vă folosiți de prieteni și cu ei să puneți capăt gîlcevii. Și apăi mai egzistă o conziderațiune în mintea mea, care ne poate aduce apă la moară. O cunoașteți, rogu-vă, pe Anne Page, fiica meșterului George Page, o fecioară tare trăgălașă ?

SLENDER

Domnișoara Anne Page ? Aia cu părul castaniu-închis și cu glas subțire ca de femeie ?

EVANS

Îi tocmai persoana pe care ți-ai tori-o dacă ar fi să umbli lumea toată să ți-o alegi. Mai pune pe teasupra cele șapte sute de lire, bani numărați, și aur și argint, pe care (Tumnezeu să-l hodinească) bunicu-su pe patul de moarte i-a lăsat pentru tînsa cînd o fi să aibă șaptesprezece ani. Socot că ar fi bine, mă rog, dacă noi am lăsa deoparte sfădeala și răsteala și am pune la cale căsătorirea jupînului Abraham, aci de față, cu tomnișoara Anne Page.

SHALLOW

E-adevărat că i-a lăsat bunicu-său șapte sute de lire ?

EVANS

Așa-i cum fă spun, și taică-su o să-i lase galbeni și mai mulți.

SHALLOW

O cunosc pe tînăra domnișoară; e plină de virtuți.

EVANS

Șapte sute de lire și cu ce mai pică peste ele sînt cu adevărat virtuți, nu glumă.

SHALLOW

Ei, să-l vedem pe cinstitul jupîn Page. Falstaff o fi la dînsul ?

EVANS

Oare aș putea să fă mint ? Îi tispreţuiesc pe mincinoși cum îi tispreţuiesc pe cei care nu spun adevărul și pe cei care sînt taler cu două fețe. Cavalerul sir John se găsește la dînsul; dar, rogu-vă, dați ascultare celor care vă toresc binele. Ieu voi bate șaua... *(ciocănește în*

uşă) pentru jupîn Page. Hei, omule! Tumnezeu să-ţi binecuvînteze casa!

(Intră Page.)

PAGE

Cine-i acolo ?

EVANS

Aci, mă rog, se află prietenul tumitale şi judele Shallow; iată-l şi pe tînărul jupîn Slender, care s-ar putea să-ţi vorbească de o altă istorie de o fi să se potrifească cu placul tumitale.

PAGE

Sînt bucuros să vă ştiu sănătoşi, domnii mei. Îţi foarte mulţumesc pentru vînatul cu care m-ai cinstit, jupîn Shallow!

SHALLOW

Jupîn Page, îmi pare bine că te văd. Vînatul mănîncă-l sănătos. Păcat că nu e mai de dai Doamne, l-am împuşcat rău... Ce mai face buna domnişoară Page ?... Şi să ştiţi că vă iubesc din tot sufletul, zău, din tot sufletul!

PAGE

Îţi mulţumesc, sir!

SHALLOW

Eu îţi mulţumesc, sir, pe cuvînt de onoare, eu îţi mulţumesc.

PAGE

Bucuros că te văd, dragă domnule Slender!

SLENDER

Ce vă mai face ogarul ăla roșcat, sir ? Am auzit că a fost întrecut la alergările de la Cotsall.

PAGE

Rezultatul nu-i prea limpede, domnul meu.

SLENDER

Nu vrei să recunoști, văd eu, nu vrei să recunoști!

SHALLOW

De bună seamă că nu vrea. *(Lui Page.)* A fost ghinionul dumitale, să știi, ghinionul dumitale! Altfel, e un cîine bun.

PAGE

Aș, o javră, sir!

SHALLOW

Sir, vă încredințez că e un cîine bun și un cîine frumos! S-ar putea o laudă mai mare ? Dar spuneți-mi, vă rog, sir John Falstaff e pe-aici ?

PAGE

E înăuntru, sir; și aș dori din toată inima să vă pot fi de folos la amîndoi împăciuindu-vă!

EVANS

S-a grăit, mă rog, tocmai cum se cufine să grăiască un creștin.

SHALLOW

M-a insultat, jupîne Page.

PAGE

Sir, în parte o recunoaște și dînsul, mi-a mărturisit...

SHALLOW

Dacă a mărturisit nu-nseamnă că sîntem chit! Nu-i așa, jupîn Page? M-a insultat, așa cum vă spun, m-a făcut de ocară; crede-mă! Robert Shallow, nobil de viță, vă spune el însuși c-a fost făcut de ocară!

PAGE

Iată că vine sir John.

(Intră sir John Falstaff, Bardolph, Nym și Pistol.)

FALSTAFF

Ei, domnule Shallow, vrei să mă pîrăști maiestății sale?

SHALLOW

Cavalere, mi-ai ciomăgit oamenii, mi-ai omorît căprioarele și mi-ai spart chioșcul de vînătoare.

FALSTAFF

Dar pe fata paznicului nu ți-am sărutat-o.

SHALLOW

He! Gogoși! Ai să răspunzi de isprăvile astea.

FALSTAFF

Răspund pe loc! Da, le-am făcut pe toate cîte le-ai spus! Poftim, am răspuns!

SHALLOW

Sfatul Țării are să le afle și el, n-avea grijă.

FALSTAFF

Sfatul pe care ți-l dau eu ar fi să te lași păgubaș. Te faci de rîs, nu de alta.

EVANS

Pauca verba, sir John; bună vorbă, ca de la un om cu varză.

FALSTAFF

Bună varză, bun curechi! Slender, ți-am spart capul; ai ceva împotriva mea?

SLENDER

Pe cinste, sir, am în cap multe împotriva dumitale și împotriva secăturilor și pungașilor dumitale: Bardolph, Nym și Pistol! M-au dus la crîșmă, m-au îmbătat și mi-au golit buzunările.

BARDOLPH

Mă, caș dulce!

SLENDER

Lasă, nu-mi pasă mie!

PISTOL

Ce vrei tu, Mefistofèle?

SLENDER

Lasă, nu-mi pasă mie!

NYM

Felie ce ești, ascultă-mă! *Pauca, pauca*: felie! Asta-i trăsnaia ce-o zic!

SLENDER

Unde-o fi servitorul meu Simple? Nu știi cumva, unchiulețule?

EVANS

Pace, rogu-vă! Să ne înțelegem ca niște oameni de omenie ce sîntem. Avem, mă rog, trei arbitri în treaba asta, după cîte mă ajută capul. Unu-i jupîn Page, care va să zică jupîn Page; sînt apoi ieu însumi, care va să zică ieu însumi; și cel de-al treilea în cele din urmă și la sfîrșit de toate ieste gazda de la „Hanul Jartierei".

PAGE

Toți trei, ca să ascultăm pricina și s-o împăcăm.

EVANS

De minune! Am să însemnez asta, mă rog, în pomelnicul pe care-l port în buzunar; și apoi vom purcede îndată la cercetare cu toată tiscrețiunea de care sîntem în stare.

FALSTAFF

Pistol!

PISTOL

Te-ascultă cu toate urechile lui!

EVANS

Știe-l Dracu și Mama Dracului; auzi numa cum zice: „te ascultă cu toate urechile lui"? Ce vorbe izmenite!

FALSTAFF

Pistol, i-adevărat c-ai umblat la punga domnului Slender?

SLENDER

Așa-i cum zic, a umblat, ce mai, îți jur pe mănușile astea. Să nu mai ajung acasă, de te mint! Mi-a furat șapte groși de argint, bani vechi și doi șilingi cu capul lui Eduard, pe care-i cumpărasem de la Yead morarul dîndu-i pe fiecare din ei doi șilingi de-acuma și doi penny. Îți jur pe mănușile astea!

FALSTAFF

E adevăr ce spune, Pistol?

EVANS

Nu, mă rog, nu poate să fie adevăr, e ticăloșie dacă a fost cu umblare la pungă.

PISTOL

(lui Evans)

Ah, taică, oagăr de la munte! *(Lui Falstaff.)* Sir John, tu-mi ești stăpînul!

(Trăgînd sabia împotriva lui Slender.)

În luptă săr cu tinicheaua asta
Să veștejesc murdarele-ți palavre,
Tu, drojdie și spumă acră, minți!

SLENDER

Pe mănușile mele jur că el a fost!

NYM

Bagă bine de seamă, domnișorule, și lasă-te de glume. Dacă, ferească Precista, te-ai lega și de mine cu glumele dumitale searbede și m-ai face cumva pungaș, să știi că singur te-ai agățat în cîrlig. Eu atîta îți spun!

SLENDER

Atunci isprava a făcut-o ăla roșu, v-o jur pe ce port în cap! Că dacă nu-mi mai pot aduce aminte ce-am făcut

după ce m-ați îmbătat, nu sînt eu totuşi un măgar ca toți măgarii.

FALSTAFF

Ce ai de spus, frate John și roșcovanule?

BARDOLPH

Păi, sir, pe cîte știu, domnul aista din pricina băuturii și-a pierdut cele cinci simțăminte.

EVANS

Vrei a zice cele cinci sîmțuri, mă rog. Rușine! Cît de reauă-i ignoranția!

BARDOLPH

Și că tot trăgînd la măsea, sir, a luat luleaua neamțului. Așa s-a făcut că a lăsat drumul cel bun și a pus concluziile în șanț.

SLENDER

Așa-i, iar dumneata tot pe latinește vorbeai ca și mine; da' lasă că nu-mi pasă mie! Cît voi trăi nu mă mai încurc eu la băut decît cu oameni de omenie, oameni politicoși și cu obraz. De mă îmbăt, să mă îmbăt cu din ăi ce știu de frica de Dumnezeu nu cu niște d-alde tîlhari de bețivani.

EVANS

Martor mi-este Tumnezeu, virtuoase intențiuni!

FALSTAFF

Vedeți, domnilor, cum se dezmint toate învinuirile? Vedeți?

(Intră Anne Page, aducînd vin; o urmează doamna Ford și doamna Page.)

PAGE

Nu, copila mea, vinul du-l înăuntru; îl vom bea acolo.

(Anne Page iese.)

SLENDER

Pe toți sfinții din cer! Asta-i domnișoara Anne Page!

PAGE

Ce mai faceți, doamnă Ford?

FALSTAFF

Doamnă Ford, pre legea mea, îmi face grozavă plăcere să vă întîlnesc. Cinstită doamnă... cu voia dumneavoastră... *(O sărută.)*

PAGE

Nevastă, spune-le bun venit acestor cavaleri. Poftiți, v-așteaptă la masă, fierbinte, un pateu de vînat. Poftiți, domnilor; sper că vom îneca în vin toate neînțelegerile.

(Ies toți, afară de Shallow, Slender și Evans.)

SLENDER

Aș da patruzeci de șilingi să am aici cărțulia mea de cîntece și poezele. *(Intră Simple.)* Ei, Simple! Unde mi-ai fost? Îți închipui, te pomenești, că trebuie să-mi fac treburile singur? Nu ai cumva la tine cărțulia cu cimilituri, așa-i că n-o ai?

SIMPLE

Cărțulia cu cimilituri? Păi nu știți că ați împrumutat-o lui Alice Turtăscurtă de sărbătoarea tuturor sfinților, două săptămîni înainte de ziua arhanghelilor Mihail și Gavril?

SHALLOW

Haide, nepoate, haide, te așteptăm! O vorbă vreau să-ți spun numai, nepoate! Știi, sir Hugh a făcut, ca să zic așa, o propunere, o propunere pe ocolite. Mă-nțelegi?

SLENDER

Da, sir, vei afla în mine un om rațional. Și dacă treaba stă așa, voi face tot ce rațiunea va cere.

SHALLOW

Stăi, omule! Înțelege mai întîi ce vreau să zic.

SLENDER

Tocmai asta fac, sir!

EVANS

Pleacă-ți urechea să înțelegi propunerea tumnealui, jupîn Slender. Îți voi descrie ieu chestiunea dacă iești, mă rog, în stare să pricepi.

SLENDER

Nu, taică, eu am să fac așa cum spune unchiulețul Shallow, nu te supăra. El e ditai judecătorul de pace în comitatul nostru, iar eu un biet muritor de rînd.

EVANS

Na, că nu de asta-i vorba, mă rog; vorba-i de însurătoarea tumitale.

SHALLOW

Așa-i, ăsta-i faptul, domnul meu.

EVANS

Pe legea mea, tocmai ăsta-i... Adevăratul fapt ăsta-i. Faptul, mă rog, cu tomnișoara Anne Page.

SLENDER

Dacă-i vorba pe-așa, sînt gata să mă-nsor cu ea în condițiuni raționale.

EVANS

Dar declarează-mi, mă rog, dacă poți ori ba să nutrești simțămînt de tragoste pentru această femeie? Ar fi de torit să aflăm chestiunea din gura tocmai a tumitale sau de pe buze, mă rog; pentru că o seamă de filozofi susțin că buzele sînt o parte a gurii. Pentru asta să ne spui limpede: poți oare să-i dai tumneaiei afecțiunea tumitale de tragoste, ori ba?

SHALLOW

Nepoate Abraham Slender, poți s-o iubești?

SLENDER

Nădăjduiesc, sir, că voi face așa cum i se potrivește unui om rațional.

EVANS

Apăi nu, mă rog; jur pe toți îngerii și pe doamnele lor că trebuie să te exprimezi pozitiv, să te legi să-i dai întreaga tumitale tragoste.

SHALLOW

Da, trebuie. Spune, vrei să te-nsori cu ea și să pui mîna pe o zestre frumușică?

SLENDER

Sînt gata să fac și mai mult, unchiule, dacă mi-o ceri tu, și dacă dînsa e măcar pe jumătate o femeie rațională.

SHALLOW

Nu așa, înțelege-mă cum trebuie, zău, înțelege-mă cum trebuie, dulcele meu nepot! Dacă-mi dau vreo osteneală, este ca să-ți fac ție o plăcere, nepoate dragă. Spune, ești în stare să iubești fata ?

SLENDER

Dacă mi-o ceri, sir, mă voi însura cu ea. Și dacă la început dragostea n-o fi prea mare, cu timpul, împrietenindu-ne mai bine, s-ar putea să mai scadă, de îndată ce sîntem căsătoriți și avem prilejul să ne cunoaștem unul pe altul. Cu cît mai mare va fi apropierea, cu atît mai multă nefericirea! Dar dacă tu spui *însoară-te cu ea*, eu mă însor cu ea; sînt de bunăvoie hotărnicit și învoit.

EVANS

E un răspuns înțelept, afară de vorba „hotărnicit", care ieste în proastă folosință. După priceperea mea, a vrut să zică „hotărît". Oricum, mă rog, intențiunea lui e tare frumoasă!

SHALLOW

Așa-i, cred că nepotul meu are intenții cinstite!

SLENDER

Ei, ba nu! Dacă n-o fi așa îmi pun gîtu-n ștreang, jur!

Intră din nou Anne Page.)

SHALLOW

Iat-o pe frumoasa domnișoară Page! De dragul dumitale aș vrea să mai fiu o dată tînăr, domnișoară Anne!

ANNE

Prînzul e pe masă; tatăl meu așteaptă plăcuta dumneavoastră tovărășie.

SHALLOW

Mă duc la dînsul, frumoasă domnișoară Anne!

EVANS

Voia binecuvîntată a lui Tumnezeu sfîntul! Nu vreau să lipsesc nici ieu de la rugăciunea de dinaintea mesii.

(Shallow și Evans ies.)

ANNE

Nu doriți să poftiți și dumneavoastră?

SLENDER

Nu, vă mulțumesc, zău, din toată inima; aici mă simt foarte bine!

ANNE

Vă așteaptă prînzul, sir!

SLENDER

Nu mi-e foame, mulțumesc, pe onoarea mea! *(Către Simple.)* Du-te, băiatule, cît mi-ai fi mie de slugă, du-te și-l servește pe unchiul Shallow. *(Simple iese.)* Un judecător de pace poate fi mulțumit uneori că o rubedenie a lui îi împrumută servitorul. Eu nu țin acum decît trei slugi și un valet pînă ce o să moară mama. Dar ce-are a face? Trăiesc ca un nobil sărac, dar de viță.

ANNE

Nu mă pot întoarce fără dumneavoastră! Nu se vor așeza la masă pînă ce nu veniți.

SLENDER

Pe legea mea, nu mănînc nimic. Vă mulțumesc însă, ca și cum aș fi mîncat!

ANNE

Vă rog, sir, să poftiți înăuntru.

SLENDER

Vă mulțumesc, aș fi mai bucuros să mă preumblu pe aici. Mi-am rănit un țurloi zilele trecute, pe cînd mă hîrjoneam în sabie și pumnal cu un meșter de scrimă; trei lovituri pentru un blid de prune fierte [1]; și v-o jur, de-atunci nu mai pot suferi mirosul de mîncare fierbinte. Dar de ce latră așa cîinii dumitale? Se află cumva urși în oraș?

ANNE

Cred că se află, sir. Cel puțin așa am auzit.

SLENDER

Asta îmi place teribil; e distracția mea favorită și nu se găsește om în Anglia care să mă taie-n rămășaguri pe chestia asta! Nu-i așa că vă speriați dacă vedeți un urs dezlegat?

ANNE

Da, grozav de rău, sir.

---

[1] Aluzie cu dublu înțeles: prunele fierte se serveau clienților bordelurilor (n.r.).

SLENDER

Cînd aud d-alde-astea, îmi crește inima. L-am văzut nu mai puțin de douăzeci de ori pe ursul Sackerson. L-am apucat chiar de lanț; dar femeile, te rog să mă crezi, urlau și țipau ca din gură de șarpe. Adevărul este că femeile nu pot suferi urșii; sînt niște animale atît de grosolane și de urîte!

(Intră din nou Page.)

PAGE

Poftește, dragă jupîn Slender, poftește, te așteptăm.

SLENDER

Nu mănînc nimic, îți mulțumesc, sir.

PAGE

Pe toți dracii și colacii, aci nu-i pe îmbiate! Te rog, sir, te rog!

SLENDER

Nu, deschide dumneata drumul, poftește!

PAGE

Haidem, sir!

SLENDER

Domnișoară Anne, treceți dumneavoastră întîi.

ANNE

Nu, sir, nu se poate, în față e locul dumneavoastră!

SLENDER

În ruptul capului, eu nu trec. În ruptul capului, jur! Cum să vă aduc o astfel de jignire?

ANNE

Vă rog, sir!

SLENDER

Ce pot face! Mai bine nepoliticos decît plicticos. Dumneavoastră singură vă aduceți ofensa, zău așa!

(Ies.)

SCENA 2

Același decor.

Intră sir Hugh Evans și Simple.

EVANS

Du-te și întreabă, mă rog, cum să poate ajunje la casa lui toctor Caius. Acolo trăiește o anume toamnă Quickly, care e un fel de jupîneasă ori de doică, ori bucătăreasă ori mă rog una care-l spală și-l uscă.

SIMPLE

Bun, sir!

EVANS

Stai că vine ceva și mai pun! Du-i astă scrisoare pîntru că ieste o bună cunoștință a tomnișoarei Anne Page, mă rog. Iar scrisoarea o roagă să-i ceară și să stăruie pe lîngă tomnișoara Anne Page ca să asculte de torințele stăpînului tău. Pleacă de îndată, ieu mă duc să-mi sfîrșăsc masa; trebuie să vină merele și brînzele.

(Ies.)

SCENA 3

O cameră la „Hanul Jartierei".

Intră Falstaff, hangiul, Bardolph, Nym, Pistol și Robin.

FALSTAFF

Ei, hangiul meu cu „Jartiera"!

HANGIUL

Ce spune Inima de Leu? Grăiește cu preaștiință și înțelepciune!

FALSTAFF

La drept vorbind, prietene, trebuie să le fac vînt cîtorva din suitarii mei.

HANGIUL

Scoate-i din pită, puternice Hercule; arată-le ușa; să tropăie pe uliți: trap, trap.

FALSTAFF

Nu mai merge! Cheltuiesc cu ei zece lire pe săptămînă.

HANGIUL

Ești un împărat; Cezàr, Kheisàr și Fessàr. De-ngădui, pe Bardolph îl iau la mine; să tragă din butoi și să toarne în leică; așa-i c-am zis bine, puternice Hector?

FALSTAFF

Buna mea gazdă, așa să faci!

HANGIUL

Atunci ne-am înțeles; spune-i să vină după mine. (*Lui Bardolph:*) Spirt să fii; cu un ochi la drojdia de pe

fund, cu altul la spuma de la vrană; îmi place omul să fie om, cuvîntul cuvînt; haidem!

(Iese.)

FALSTAFF

Bardolph, urmează-l! Meseria de pivnicer e o meserie bună. Dintr-o țundră ponosită croiești un laibăr nou; dintr-un valet ofilit — un boboc de pivnicer. Cară-te, mergi cu bine!

BARDOLPH

E visul meu de-o viață; voi face și avere!

(Ies.)

PISTOL

Of, murdară spiță de om! Vrei să mînuiești cepul cu orice prilej, să-l ai în palmă?

NYM

La băutură fost-a zămislit; care-i hazul? N-are în el nimic de erou!

FALSTAFF

Sînt tare bucuros că m-am descotorosit de hoțomanul ăsta; tîlhăriile lui erau cusute cu ață albă; fura cum ar cînta un om beat: fără tact!

NYM

Umorul cu adevărat de soi e să știi să furi în doi timpi și trei mișcări.

PISTOL

„Să-ți însușești", spune înțeleptul; „să furi"!... un colac și-un bobîrnac pentru o vorbă ca asta.

FALSTAFF

Toate bune și frumoase, domnilor, dar mi-au cam ieșit călcîiele din cizme.

PISTOL

Foarte bine, e rost de bătături!

FALSTAFF

Nu mai am cum o-ntoarce, cum o suci; trebuie să născocesc ceva, vreo coțcărie.

PISTOL

Puii de corb așteaptă să-și umfle gușulițele.

FALSTAFF

Care din voi îl cunoaște în orașul ăsta pe un oarecare Ford ?

PISTOL

Îl cunosc pe individ ca pe un cal breaz; are osînză, nu glumă.

FALSTAFF

Cinstiții mei flăcăi, iată despre ce e vorba...

PISTOL

Lată vorbă și rotundă, dolofană ca și burta!

FALSTAFF

Lasă gluma, Pistol! E drept că doi coți englezești nu ajung ca să-mi coprinzi mijlocul, dar nici prin gînd nu-mi trece să strîng cureaua; dimpotrivă, caut un prilej să-i pot desface bine băierile. Pe scurt, am de gînd să mă iubesc cu nevasta lui Ford. E plină de draci și pare femeie de înțeles! La vorbă e mieroasă, la fire drăgăstoasă. Dacă m-aș pune să vă spun tot ce-mi dă de înțeles, apoi cele mai nevinovate vorbe ale ei nu s-ar putea traduce în englezește decît așa: sînt din tălpi și pînă-n creștet a lui sir John Falstaff!

PISTOL

E bine adîncită și bine tălmăcită dintr-o limbă neprihănită în engleză!

NYM

Adînc e-nfiptă ancora! Oare merge gluma asta?

FALSTAFF

Lumea zice că are mîna liberă în punga bărbatului; și punga lui geme de aur, numai gălbiori cu zimți, curați ca niște sfinți.

PISTOL

Iar noi o liotă de draci!...
Să-i înhățăm, ortaci!

NYM

Planu-i bun,
Frumoasă gluma
Și ne-om face suma,
Pe spinarea sfinților!

FALSTAFF

Am aici o scrisoare pentru ea, și alta, alături, pentru nevasta lui Page, care mai adineauri îmi făcea ochi dulci, cercetîndu-mi făptura cu luare-aminte, de sus pînă jos; uneori raza de soare a privirilor ei îmi aurea picioarele, alteori forma impunătorului meu pîntec.

PISTOL

Precum un bălegar umflat
De-al verii soare alintat.

NYM

Îți mulțumesc, i-ai zis-o fin!

FALSTAFF

O, mă cîntărea din ochi pe toate fețele cu atîta lăcomie, că mă înfierbîntasem ca sub dogoarea unui cuptor. Am și pentru ea o scrisoare. Și dînsa e stăpînă la ea acasă, face ce vrea cu punga bărbatului; cînd te gîndești, parcă ar fi o regiune din Guyana, numai aur și belșug. Vreau să le am în mînă pe amîndouă, să le jumulesc după plac. Ele vor fi Indiile mele, de răsărit și de apus, și voi face negoț cu amîndouă. Haide, tu să-i duci această scrisoare doamnei Page, iar tu, pe asta, doamnei Ford. E rost de căpătuială, băieți, e rost de căpătuială!

PISTOL

Pe Lucifer, mă crezi Pandar din Troia!
Atunci la șold de ce mai port oțel?

NYM

Nu pot suferi gluma prostească: ia-ți înapoi acest răvaș poznaș; vreau să-mi țin hangul și rangul!

FALSTAFF
(lui Robin)

Scrisorile tu mi le du, băiete,
Te iau cîrmaci spre țărmuri aurite,
Iar voi, tîlhari, ca grindina pieriți,
În pulbere să viermuiți; hai, drumu'!
Falstaff cu manierele franceze,
La modă, se va-mprieteni cu-ncetul;
Rămînem: seniorul cu valetul!

(Iese însoțit de Robin.)

PISTOL

Hoitarii vulturi să te-mpartă-n gheare!
Cu măsluieli fac vînt în orice pungă;
Voi fi bogat iar tu fără lețcaie,
Turc josnic, neam de frigian!

NYM

Îmi trec prin cap nişte idei care parcă-parcă ar coace ceva.

PISTOL

Ce, vrei să te răzbuni ?

NYM

Pe toate stelele din cer, asta fac!

PISTOL

Cu mintea sau cu-oţelul ?

NYM

Cu amîndouă-aş vrea
Şi ca s-o iau din timp o vorbă-i zic lui Page.

PISTOL

Iar eu lui Ford mă duc să-i spun
Cum tîlhăroiul vrea să-l pască,
Să-i ia puicuţa, banul bun,
Culcuşul să i-l pîngărească.

NYM

Răzbunarea nu-mi poate potoli vorbele de duh. Voi pune mereu paie pe foc pînă l-oi face pe Page să-i plămădească otravă. Ţi l-oi juca să dea în gălbinare, să mă pomenească. Mînia mea-i ca trăsnetul, năprasnic arde şi ucide! Aşa sînt eu de fel, glumeţ!

PISTOL

Eşti Marte, al păgubosilor zeu! Întinde-o! Te urmez şi eu!

(Ies.)

SCENA 4

O cameră în casa doctorului Caius.
Intră doamna Quickly, Simple şi Rugby.

DOAMNA QUICKLY

Ascultă-mă, John Rugby, te rog du-te pînă la fereastră şi vezi de nu se întoarce cumva stăpînul meu, doctorul Caius. Că de se-ntoarce şi află pe cineva în casă — ţi-o jur pe ce am mai scump — va pune iar la grea încercare răbdarea Celui de sus şi engleza regelui.

RUGBY

Mă duc să pîndesc.

DOAMNA QUICKLY

Aşa, du-te dar; iar ca să-ţi răsplătesc osteneala, deseară, înainte de-a stinge focul, am să-ţi fierb un lapte de pasăre. *(Rugby iese.)* Băiat de treabă, îndatoritor, bun la suflet — ăl mai cumsecade slujitor care ar putea intra vreodată în casa asta. Unde mai pui că nu e nici gură-spartă, nici din ăia puşi pe gîlceavă. Marele lui păcat este că-i prea bisericos. Şi apoi mai e şi copilăros; dar ce vrei, fiecare cu meteahna lui, nu-i aşa ? Ei, dar să nu mai vorbim de asta! Zici că te cheamă Peter Simple ?

SIMPLE

Chiar aşa, ce să fac dacă nu am un nume mai pricopsit ?

DOAMNA QUICKLY

Şi eşti servitorul domnului Slender ?

SIMPLE

Precum spui.

DOAMNA QUICKLY

Şi ce fel de om e Slender ăsta ? Poartă o ditai barbă, tăiată rotund ca un cuţit de mănuşar ?

SIMPLE

Aş, de unde! Are un obraz puţintel şi o bărbuţă galbenă, pricăjită, aşa cum purta Cain [1].

DOAMNA QUICKLY

S-ar părea că-i un om potolit, cu frica lui Dumnezeu, nu-i aşa ?

SIMPLE

Cu frica lui Dumnezeu, nu-i vorbă, dar om cu mînă grea cum e a lui nu găseşti cu una, cu două. O dată s-a cîlţuit cu un paznic.

DOAMNA QUICKLY

Ei, nu mai spune! Oh, acum îmi amintesc! Nu-i cumva ăla care umblă cu capul pe sus, ţanţoş de parc-ar fi înghiţit o prăjină ?

SIMPLE

Aşa-i cum zici, adevărat, aşa face!

DOAMNA QUICKLY

Ei bine, atunci mă rog Cerului ca Anne Page să nu-şi afle un noroc mai chior. Spune-i părintelui Evans că sînt gata să fac tot ce-mi stă în putere pentru fericirea stăpînului dumitale. Anne e o fată bună şi din toată inima aş dori...

(Intră din nou Rugby.)

---

[1] E vorba de figura tradiţională a lui Cain din *Miracole* (n.r.).

RUGBY

Sfîrşitul lumii! Scăpaţi cum ştiţi şi cum puteţi! Stăpînul se întoarce!

DOAMNA QUICKLY

Praf ne face pe toţi. Repede vino aici, tinere, ascunde-te în odaia asta. *(Îl împinge pe Simple într-o cameră.)* Mult n-are să stea el. Ei, John Rugby! John! John, nu m-auzi? Du-te, John, du-te şi vezi de nu i s-a-ntîmplat ceva stăpînului meu. Tare mă tem că nu se simte bine de vreme ce n-a venit acasă... *(Cîntă.)* La-la-la, la-la-la, la-la-la!

(Intră doctorul Caius.)

CAIUS

Chel cantàre aţi spus? Nu-mi plac set pghostii! Te rrog să-mi aduci din mon cabinet un *boitier vert*, un cutiòrr, un cutiòrra verrde. Aţi intenţionat ce spun? Un cutiòrra verd'.

DOAMNA QUICKLY

Cum nu, v-o aduc îndată. *(Aparte.)* Bine că nu s-a dus dumnealui; dacă dădea acolo peste tînăr l-ar fi apucat toţi dracii!

CAIUS

Fe, fe, fe, fe! *Ma foi, il fait fort chaud. Je m'en vais a la Cour, la grande affaire*! [1]

DOAMNA QUICKLY

(întorcîndu-se)

Asta e cutia?

---

[1] În limba franceză în original: „Pe cinstea mea, e foarte cald. Mă duc la Curte, ce chestie importantă!" (n.r.).

CAIUS

Oui! Mettez-le au mon buzunèrr; dépêche, repede! Onde iest acel tycaloz de Rugby?

DOAMNA QUICKLY

Hei, John Rugby, John!

RUGBY

Aici sînt, sir!

CAIUS

Ești John Rugby, ori nattarrăul de Rugby? Ia sabia repedé și însoțește-me la curteà!

RUGBY

Sabia, sir, se află în vestibul.

CAIUS

Pe legea mea, ve jurr, am tîrziat cam mult. La dracul! *Qu'ai-je oublié?* [1] În cabinetul am niște leacùrr pe carr pur și simple nu este permis să le las acasă.

DOAMNA QUICKLY

Dumnezeule mare, are să-l afle acolo pe tînăr, și parcă văd că-l apucă alte alea...

CAIUS

O, diable, cine este asta din cabinetul meu? Tylhar! Villain! Larron! *(Scoțîndu-l pe Simple afară.)* Rugby! Dați mie sabià!

DOAMNA QUICKLY

Bunul meu stăpîn, potoliți-vă!

---

[1] În limba franceză, în original: „Ce-am uitat?" (n.r.).

CAIUS

Pentru de ce să mă potolesc ?

DOAMNA QUICKLY

Tînărul e un om cumsecade!

CAIUS

Un om cumsecad', ce căutat el in cabinetul meu ? Asta nu e om cumsecad' care intră în cabinetul meu.

DOAMNA QUICKLY

V-aș ruga să nu fiți atît de flegmatic și să dați ascultare adevărului. A fost trimis la mine de părintele Evans...

CAIUS

Ei! ?

SIMPLE

Întocmai, ca s-o rog pe această doamnă...

DOAMNA QUICKLY

Taci, te rog!

CAIUS

Tu să taci! *(Către Simple:)* Spune!

SIMPLE

Ca s-o rog pe această doamnă cumsecade, slujitoarea dumneavoastră, să pună un cuvînt bun pe lîngă domnișoara Anne Page pentru stăpînul meu, care ar vrea s-o ceară de nevastă.

DOAMNA QUICKLY

Ei da, asta-i dacă vrei să știi, dar nu-mi bag eu degetele-n foc pentru nimic în lume! Să mă leg la cap dacă nu mă doare?

CAIUS

Prin urmarr te-a trimis pe tine sir Hugh? Rugby, *baillez*[1] mie niște hartye de scris! Iar tu așteptați un clipă. *(Scrie.)*

DOAMNA QUICKLY
(lui Simple)

Sînt cum nu se poate mai bucuroasă că e așa de liniștit, dacă l-ar fi apucat pandaliile ai fi văzut cum țipă și umblă de colo pînă colo, abătut și înfuriat ca un curcan. Cu toate astea, tinere, voi face pentru stăpînul dumitale mai mult decît îmi stă-n putere; treaba este că franțuzul, adică doctorul, adică stăpînu-meu — pot să-i zic stăpîn pentru că eu îi îngrijesc casa; eu spăl, eu calc, eu fierb, eu coc, eu curăț, eu îi gătesc mîncarea și băutura, eu îi aștern patul și toate astea le fac singură-singurică...

SIMPLE
(lui Quickly)

Cam multe pentru mîinile unuia singur.

DOAMNA QUICKLY
(lui Simple)

Ți se pare mult, nu-i așa? Firește, e lucru mult, unde mai pui că trebuie să mă scol cu noaptea-n cap și să mă culc la cîntatul cocoșilor, și cu toate astea — ți-o spun numai dumitale și te rog să rămînă între noi — stăpînul meu însuși e îndrăgostit de domnișoara

---

[1] În franceza veche: „dă-mi!" (n.r.).

Page. Cît despre domnișoara Anne, pot zice fără grijă că gîndurile ei nu sînt nici pentru tanda, nici pentru manda.

CAIUS

Tu, nătărrăule, du această scrisor' lui parrintelui sir Hugh! E un provocarr' la duel. Am să tai la el gîtul în gradina public'. Să-l învăț eu pe acest nătarrău și calic de popà să nu mai bage nasul de la el unde nu-i fierbe oalà. Te poți merge — nu mai ai pentru ce să stai aici! Jur că am să tai la el amîndoi fudulii; jur că n-are să-i rămîie un bucățica cît să arunce la un cățțel.

(Simple iese.)

DOAMNA QUICKLY

Bietul de el, n-a făcut decît să pună o vorbă bună pentru un prieten.

CAIUS

Asta la mine este absolut indifferent; nu mi-ai spus tu singurr că domnișoarrà Anne Page va fi al meu? Jur că am să-l omor pe poppa asta codoș; l-am pus pe hangiul de la „Jarretière“ să ne aleagă armele; jur că Anne Page va fi al meu!

DOAMNA QUICKLY

Sir, fata vă iubește și toate vor ieși cum nu se poate mai bine. Dar gura lumii trăncănește. Ei și? N-are decît!

CAIUS

Rugby, vino cu mine la currteà. Ve jurr, dacă Anne Page nu va fi al meu, te dau afarr din casă pe brînci! Ține-te pe urmele meu, Rugby!

(Caius și Rugby pleacă.)

DOAMNA QUICKLY

Au să-ți crească urechi de măgar așteptînd să ți se împlinească gîndul; cu atîta ai să te alegi! Ce mai încoace și-ncolo, o cunosc eu prea bine pe domnișoara Anne. Nici o femeie din Windsor nu știe mai bine decît mine ce are ea-n suflet. Și de nimeni pe lume — mulțumesc lui Dumnezeu sfîntu! — nu ascultă cum ascultă de mine.

FENTON

(dinăuntru)

Hei, este cineva pe-acasă ?

DOAMNA QUICKLY

Cine-i acolo ? Intră!

(Intră Fenton.)

FENTON

Ziua bună, cinstită cucoană. Ce mai faceți ?

DOAMNA QUICKLY

Cît se poate de bine, cu atît mai mult cu cît domniile voastre binevoiți să mă-ntrebați.

FENTON

Ce mai noutate ? Ce face drăgălașa domnișoară Anne ?

DOAMNA QUICKLY

Aveți dreptate, domnule, e drăgălașă și bună și frumoasă și vă este prietenă, asta — slavă Domnului — v-o spun așa, în treacăt.

FENTON

Cu alte cuvinte, crezi că am să izbutesc, așa-i ? Nu-i fac curte degeaba ?

DOAMNA QUICKLY

Toate cîte se află pe lume, domnule dragă, sînt în mîna lui Dumnezeu; și totuși mă jur pe Sfînta Scriptură că vă iubește, credeți-mă, domnule Fenton. Oare nu domniile voastre sînteți ăla care aveți un neg deasupra sprîncenei?

FENTON

Ba întocmai, îl am, și ce-i cu asta?

DOAMNA QUICKLY

Păi cu negul ăsta-i povestea! Crede-mă, Nana e dată dracului cu toate că, pe cuvînt de onoruri, e mai cinstită decît orice fată de pe lume. Un ceas întreg am stat și-am sporovăit împreună despre negul ăsta. Cu nimeni nu rîd și nu petrec cît rîd și petrec cu dînsa. Nu-i mai puțin adevărat că-i aplecată spre melalcolie și de multe ori stă pierdută și se gîndește. În ce vă privește pe domniile voastre, una să știți: dați-i înainte!

FENTON

Bine. Astăzi am s-o văd. Ține banii ăștia, și pune o vorbă bună pentru mine. Dacă se întîmplă s-o vezi înainte, ai grijă și spune-i cele bune din parte-mi.

DOAMNA QUICKLY

Cum de nu, se poate? De bună seamă că am s-o fac! Iar cînd veniți data viitoare am să le spun mai multe domniilor voastre, cînd vom sta la confidență, despre negul acela și despre alți pețitori.

FENTON

Bine, la revedere, sînt foarte grăbit de data asta.

DOAMNA QUICKLY

La revedere domniilor voastre! *(Fenton iese.)* Hei, ce om cumsecade! Dar Anne nu-l iubește nici pe el. Nimeni pe lume nu-i cunoaște gîndurile lui Anne cum i le cunosc eu. Ah, Doamne, oare ce-am uitat?

(Iese.)

ACTUL II

SCENA 1

În fața casei lui Page.
Intră doamna Page cu o scrisoare în mînă.

DOAMNA PAGE

Cum adică! N-am primit eu scrisori de dragoste în zilele de sărbătoare ale frumuseții mele, și să-mi dea de furcă tocmai acum? Ia să vedem! *(Citește.)*

„Nu mă întreba de ce te iubesc; pentru că deși dragostea se folosește de rațiune ca de un doctor, nu vrea s-o primească sfătuitor. Nu mai ești tînără, nici eu nu mai sînt; iată un început de potrivire. Dumneata ești veselă, și eu de asemenea; ha, ha! Iată o mai mare potrivire; îți place vinul dulce, mie-mi place la fel; vrei potrivire mai multă? Mulțumește-te, doamnă Page — cel puțin dacă dragostea unui soldat îți ajunge — mulțumește-te că te iubesc. N-am să zic: «Fie-ți milă de mine», pentru că asta n-ar fi vorbă de soldat; dar

Ți-o spun: iubește-mă! Prin mine!
Al tău cavaler adevărat
Ziua și noaptea

Sau pe orice fel de lumină, slujitor
plecat,
Din toate puterile ție dat,
Gata pentru tine să mă bat,
John Falstaff.“

Ce Irod al iudeilor mai e și ăsta? O, păcătoasă, păcătoasă lume! Un om aproape rebegit de vîrstă să facă pe tinerelul galant! Ce gînduri ușuratice o fi răstălmăcit în vorbele mele bețivanul ăsta flamand — fir-ar al dracului — ca să îndrăznească să mă asalteze în felul ăsta? Să tot fi fost de vreo trei ori, nu mai mult, în societatea mea! Ce-am putut eu să-i spun?... Glumele mele au fost destul de cumpătate, Dumnezeu să mă ierte! Ah, vreau să supun Parlamentului o plîngere pentru a le veni de hac bărbaților. Cum m-aș putea răzbuna pe el? Pentru că am să mă răzbun, și de asta sînt tot atît de sigură cît de sigură sînt că măruntaiele lui înoată în osînză.

(Intră doamna Ford.)

DOAMNA FORD

Doamnă Page! Pe ce am mai scump, la dumneata veneam!

DOAMNA PAGE

Și eu, zău, veneam la dumneata. Dar nu arăți de loc bine.

DOAMNA FORD

Asta n-am s-o cred niciodată; îți pot dovedi contrariul.

DOAMNA PAGE

Ba zău, bine nu arăți.

DOAMNA FORD

Fie! Totuși ți-o spun iar c-aș putea face dovadă de contrariul. Oh! Doamnă Page, dă-mi un sfat.

DOAMNA PAGE

Despre ce-i vorba, draga mea?

DOAMNA FORD

Ah, dragă! Dacă n-aș ține la un fleac de respect, n-aș mai avea parte de cinstea cuvenită!

DOAMNA PAGE

Dă-l naibii de fleac, draga mea, și păstrează-ți cinstea... Despre ce-i vorba? Nu te lega de fleacuri. Despre ce-i vorba, spune?

DOAMNA FORD

Dac-aș primi să cobor în iad numai o clipă din marea eternitate, ar fi destul ca să pot intra în rîndul nobilimii.

DOAMNA PAGE

Cum? Ce tot îndrugi? Nobila doamnă Alice Ford! Cinstea asta se brînzește curînd. Pentru așa boierie nu face să te lepezi de lumea ta.

DOAMNA FORD

Umblăm ziua-n amiaza mare cu lumînarea aprinsă... Ia, atenție colea, citește! Să vezi de n-aș putea eu sta în tagma cavalerilor. *(Îi înmînează o scrisoare.)* Voi avea cea mai proastă părere despre bărbații grași, cîtă vreme ochii mei vor putea deosebi un om de alt om. Și cînd te gîndești că nu spunea vorbe urîte, lăuda modestia la femei și condamna orice faptă necuviincioasă în cuvinte atît de înțelepte și convingătoare, încît aș fi

jurat că vorbește întocmai cum gîndește; dar între vorba și gîndurile lui e tot atîta potrivire cît între psalmul o sută și cîntecul „doamna cu mînecuțe verzi". Mă întreb ce furtună o fi aruncat pe coasta de la Windsor această balenă cu atîtea măji de ulei în burtă ? Cum să mă răzbun pe el ? Cred că lucrul cel mai bun ar fi să-l îmbrobodim cu nădejdi pînă ce flacăra scîrbavnică a poftelor ce-l înfierbîntă îl va face să se topească în propria lui grăsime... Ai mai pomenit vreodată așa ceva ?

DOAMNA PAGE

Amîndouă scrisorile sînt aidoma, afară doar de numele Page și Ford. Pentru a te liniști pe deplin asupra misterului cu proastele lui păreri, iată sora geamănă a scrisorii tale, dar n-avea grijă, moștenirea îți rămîne întreagă. Fac prinsoare că dumnealui are cel puțin o mie de asemenea răvașe, scrise gata, cu loc lăsat pentru a trece și alte nume. De bună seamă că astea sînt din a doua ediție; are să le tipărească, vezi bine, pentru că lui puțin îi pasă ce dă la tipar, de vreme ce ar vrea să ne bage sub presa lui pe amîndouă. În ce mă privește aș prefera să fiu o uriașă, să mă culc mai degrabă cu muntele Pelionului decît cu... N-ai grijă, găsești mai ușor douăzeci de porumbițe deocheate decît ai găsi un bărbat fără pată.

DOAMNA FORD

(comparînd cele două scrisori)

Dar e unul și același lucru; același scris, aceleași vorbe. Oare ce-o fi gîndind despre noi?

DOAMNA PAGE

Nu știu, habar n-am. Asta mai că-mi deschide pofta să mă iau la harță cu propria-mi virtute. Aș fi ispitită să mă judec pe mine însămi, ca pe cineva pe care nu l-aș cunoaște; că vezi, dacă nu mi-ar ști el vreo slăbiciune pe care eu nu mi-o văd, nu m-ar fi luat atît de repede, nu m-ar fi abordat cu atîta furie.

DOAMNA FORD

Abordat ai spus ? Cînd e vorba de corabia mea sînt hotărîtă să-l țin mult și bine deasupra punții.

DOAMNA PAGE

La fel și eu. Dacă s-ar băga înăuntru, n-aș mai înfrunta niciodată marea. Să ne răzbunăm pe el; să-i dăm o întîlnire; să-i întîmpinăm stăruințele cu așa-zise nădejdi și să-l ducem cu șoșele și momele pînă își va pune caii amanet la hangiul de la „Jartiera".

DOAMNA FORD

Da, aș fi gata să-i joc festele cele mai afurisite, cu condiția ca neprihănirea cinstei noastre să nu fie pătată. Oh! Dacă soțul meu ar vedea scrisorile astea! I-ar ajunge pe totdeauna merinde pentru gelozia lui.

DOAMNA PAGE

Tocmai, iată-l că și sosește, împreună cu bărbatu-meu. Nu mă plîng, al meu e tot atît de departe de a fi gelos pe cît sînt eu de a-i da prilejul să fie; și sper că depărtarea de care spun nu poate fi măsurată.

DOAMNA FORD

În privința asta ești mai fericită decît mine.

DOAMNA PAGE

Să ne sfătuim ce trebuie să facem împotriva acestui cavaler grăsan: vino pe-aici. *(Se retrag deoparte.)*

(Intră Ford vorbind cu Pistol, apoi Page vorbind cu Nym.)

FORD

Ei, sper că nu-i așa.

PISTOL

Ba uneori
Speranța-i cîine berc, fără de coadă;
Sir John, ți-o spun, îți jinduie nevasta.

FORD

Dar nu mai e nici tînără.

PISTOL

La el
Nu-i pe ales, le-nghesuie pe toate:
De rang, de rînd, bogate și sărace,
Bătrîne, tinere, de-a valma, Ford;
Ghiveci de carne-i place lui; ia seama!

FORD

Nevasta mea să-i placă!

PISTOL

La ficați
Îl arde dorul ei, deschide-ți ochii,
De nu te vrei ca domnul Acteon
Purtînd cununa coarnelor pe frunte.
Of, ce scîrboasă vorbă!

FORD

Vorbă? Care?

PISTOL

La coarne mă gîndeam. Cu bine! Numai
Ia seama, treaz fii, hoții umblă noaptea;
Ia seama, n-aștepta să cînte cucul.

Hai, caporale Nym! Page, dă-i crezare,
Ce spune el e lucru cu temei.

FORD

(aparte)

Voi avea răbdare. Am să le lămuresc eu pe toate.

NYM

(către Page)

Și ceea ce îți spun e adevărat. Minciuna e un haz care nu mă prinde. Dînsul m-a jignit cu unele hazuri de-ale lui, altfel scrisoarea aia hazoasă ar fi ajuns la destinație; dar am și eu o sabie și la nevoie o fac să-mpungă. O vorbă ca o sută: o iubește pe soția dumitale! Mă numesc caporalul Nym; eu spun și eu afirm! Asta e adevărul! Numele meu e Nym, iar Falstaff o iubește pe soția dumitale. Adio! Nu-mi plac hazurile pe pîine și pe brînză. Adio! *(Iese.)*

PAGE

„Hazurile" lui! Iată un individ fără haz care se sperie de propriile lui palavre.

FORD

(aparte)

Îl voi căuta pe Falstaff.

PAGE

(aparte)

De cînd trăiesc n-am auzit un pungaș mai gîngăvit și mai afectat.

FORD

(aparte)

De i-aș da numai de capăt! Da, da...

PAGE

(aparte)

N-am să-l cred pe acest chinez chiar de-ar fi ca preotul orașului să-și pună obrazul pentru el și să-mi spună că e om cinstit.

FORD

(aparte)

Părea un băiat cu cap; da, da.

PAGE

(către soția sa, care se apropie)

Tu ești, draga mea Meg ?

DOAMNA PAGE

Unde te duci, George ? Ascultă-mă.

DOAMNA FORD

(mergînd spre soțul ei)

Ei, dragul meu Frank! De ce ești atît de melancolic ?

FORD

Eu, melancolic! Nu sînt de loc melancolic. Ia-o spre casă, haide!

DOAMNA FORD

Pe legea mea, iară ești cu toane. Mergi, doamnă Page ?

DOAMNA PAGE

Sînt a dumitale... Vii la masă, George ? *(Aparte, către doamna Ford.)* Ia te uită cine vine; dînsa are să fie trimisa noastră la secătura aia de cavaler.

(Intră doamna Quickly.)

DOAMNA FORD

Pe cuvînt, la dînsa mă gîndeam şi eu: e tocmai omul ce ne trebuie.

DOAMNA PAGE

(către doamna Quickly)

Ai venit s-o vezi pe fiica mea Anne, nu-i aşa ?

DOAMNA QUICKLY

Întocmai. Şi spune-mi, rogu-te, ce mai face buna domnişoară Anne ?

DOAMNA PAGE

Vino cu noi, şi ai s-o vezi. Un ceas întreg avem de sporovăit cu dumneata.

(Doamna Page, doamna Ford şi doamna Quickly ies.)

PAGE

Ce zici, jupîne Ford ?

FORD

Ai auzit ce mi-a spus mişelul ăsta, nu-i aşa ?

PAGE

Da, ai auzit ce mi-a spus şi celălalt ?

FORD

Crezi că e adevărat ?

PAGE

Dracu să le ia de slugi! Nu cred să fie cavalerul în stare de una ca asta. Cei care-l acuză de intenţii urîte

față de nevestele noastre sînt doi coate-goale pe care el i-a dat pe ușă afară. Ce mai, niște adevărați derbedei, acuma cînd au rămas fără slujbă.

FORD

Erau în slujba lui?

PAGE

Bunînțeles că erau.

FORD

Totuși, asta nu mă face mai liniștit. Locuiește la „Hanul Jartierei", așa-i?

PAGE

Da, dracul să-l ia, acolo își are vadul. Dacă încearcă să-mi ducă nevasta cu zăhărelul, o asmut împotriva lui; și de-o primi altceva decît vorbe de ocară, să nu-mi spui mie pe nume.

FORD

Eu nu pun la îndoială cinstea nevestei, dar nu mi-ar plăcea să-i știu împreună. Omul poate avea uneori prea multă încredere. N-aș vrea să-mi iau nici o răspundere pe cap. Și nu mă pot afla mulțumit cu o asemenea ispravă.

PAGE

Uite-l pe prietenul vorbă-lungă, hangiul de la „Jartiera"! Trebuie să-i fie căpățîna plină de băutură sau punga doldora de bani că e atît de vesel...

(Intră Hangiul.)

Ce mai face hangiul nostru?

HANGIUL

(către Page)

Mulțumesc, bine, năzdrăvanule! Tu ești ceea ce se cheamă un gentilom! *(Către Shallow:)* Hei, cavaleros al dreptății, vii odată ?

(Intră Shallow.)

SHALLOW

Viu, hangiule, viu... De douăzeci de ori bună seara, jupîn Page! Jupîn Page, nu vrei să vii cu noi ? Dibăcim o farsă nostimă de tot.

HANGIUL

Spune-i, cavaleros al dreptății, spune-i-o, năzdrăvanule!

SHALLOW

Domnule, trebuie să aibă loc un duel între sir Hugh, preotul galez, și Caius, doctorul francez.

FORD

Dragă hangiule de la „Jartiera", aș avea un cuvînt cu dumneata.

HANGIUL

Ce tot spui, năzdrăvanule ?

(Ford și Hangiul se dau deoparte.)

SHALLOW

(către Page)

Vrei să vii cu noi să te uiți ? Poznașul de hangiu a fost însărcinat să le măsoare spadele, și pe cît mi se pare le-a dat la fiecare din ei alt loc de întîlnire; pentru că, p-onoarea mea, am auzit că pastorul nu știe de glumă. Ascultă, am să-ți povestesc toată isprava...

(Se trag deoparte.)

HANGIUL

(către Ford)

Ai cumva vreo plîngere împotriva cavalerului meu, a craiului musafir?

FORD

Nici una, declar; dar fac cinste un clondir de vin bătrîn de Spania dacă-mi mijlocești să-l cunosc, dîndu-mă drept un oarecare Brook; și asta așa, ca să facem o glumă.

HANGIUL

Bate palma, năzdrăvanule! Ai să intri și să ieși de la el ca la tine acasă. Zis-am bine? Te vei numi Brook. Cavalerul e un om de viață. Hai, mergem, domnii mei?

SHALLOW

Al tău sînt, hangiule.

PAGE

Am auzit spunîndu-se că francezul e tare în spadă.

SHALLOW

Lasă, dragul meu, aș fi putut să-ți arăt altă dată mai mult decît crezi. Astăzi n-auzi decît de distanțe, pase, estocade și nu mai știu ce. Curajul, domnule Page! Totul stă în el, totul! Am trăit timpuri cînd cu spada mea cea lungă aș fi pus pe goană ca pe niște șobolani patru vlăjgani ca dumneata.

HANGIUL

S-o luăm pe-aici, copii, haidem, pe-aici! Să mergem!

PAGE

Sînt al dumitale... Aș prefera să-i aud certîndu-se decît să-i văd cum se bat.

(Hangiul, Shallow și Page ies.)

FORD

N-are decît să fie Page un dobitoc blajin și încrezător în cinstea nevesti-si, dar eu nu mă pot liniști atît de ușor. Uneori a fost în tovărășia lui acasă la Page; și ce-or fi făcut acolo, nu știu. Ei, vreau să lămuresc treaba asta; și mă voi da drept altul, ca să-l descos pe Falstaff. De o găsesc virtuoasă, n-are să-mi fie truda zădarnică; dacă e altfel, truda îmi va fi răsplătită.

(Iese.)

SCENA 2

„Hanul Jartierei".

Intră Falstaff și Pistol.

FALSTAFF

N-am să-ți împrumut nici un penny.

PISTOL

Atunci o stridie-i lumea pentru mine
Și-am s-o deschid cu-al sabiei tăiș!

FALSTAFF

Nici un penny! M-am învoit să-mi pun obrazul zălog, ca să poți împrumuta bani; i-am sîcîit pe cei mai buni prieteni ai mei ca să iau trei amînări pentru dumneata și nedespărțitul dumitale tovarăș de oiște, Nym; altfel v-ați fi strîmbat ca două gorile gemene în dosul gratiilor, la pușcărie. M-am osîndit pe vecie iadului pentru că am jurat unor gentilomi, prietenii mei, că sînteți soldați buni și băieți de ispravă; iar cînd doamna Bridget și-a pierdut mînerul de la evantai, mi-am dat cuvîntul că nu tu erai cel care l-a șterpelit.

PISTOL

N-ai avut și din asta partea ta de pradă? Nu te-ai învîrtit de cincisprezece penny?

FALSTAFF

Adevărat, tîlharule, adevărat! Nu cumva îți închipui că era să-mi pun sufletul în primejdie pe degeaba? O dată pentru totdeauna, nu te mai agăța de mine, că nu sînt spînzurătoare să te țin. Cară-te! Un cosor să tai pungile oamenilor la îmbulzeală, iată ce-ți trebuie ție. Du-te la conacul tău din ulița Trei Păduchi... Cară-te, zic! Te-mpotrivești și nu vrei să-mi duci o scrisoare, tîlharule! Îți feștelește onoarea! Hei, prăpastie a lașității, află că și eu de-abia pot să țiu cu străşnicie legile onoarei. Eu, chiar eu, eu însumi, cîteodată, lăsînd la o parte frica de Dumnezeu, și punînd la adăpost onoarea sub mantia nevoilor, sînt constrîns să umblu cu șiretlicuri, să vorbesc în doi peri, să calc pieziș; iar tu, tîlharule, îți pui zdrențele tale, privirile tale de pisică sălbatică, rățoielile tale de tavernă, înjurăturile tale nerușinate, sub pulpana onoarei! Tu nu vrei să mă slujești, tocmai tu!

PISTOL

Mă dau bătut! Om sînt, ce vrei mai mult?

(Intră Robin.)

ROBIN

Sir, a venit o femeie care vrea să vă vorbească.

FALSTAFF

Să intre.

(Intră doamna Quickly.)

DOAMNA QUICKLY

Vă urez bună ziua, înălțimea voastră.

FALSTAFF

Bună ziua, cinstită nevastă.

DOAMNA QUICKLY

Nu tocmai așa, să nu vă fie cu supărare, înălțimea voastră.

FALSTAFF

Fată mare atunci!

DOAMNA QUICKLY

Sînt, zău așa!
Cum maică-mea cînd m-a născut era.

FALSTAFF

Eu cred la cei care jură. Ce poftești cu mine?

DOAMNA QUICKLY

Aș putea încredința oare un cuvînt, două înălțimii voastre?

FALSTAFF

Două mii și mai multe, frumoasa mea; iar eu sînt numai urechi.

DOAMNA QUICKLY

Este o anume doamnă Ford, sir; dați-vă, rogu-vă, mai în partea asta, să nu ne-audă cineva... Eu, știți, locuiesc la domnul Caius.

FALSTAFF

Bine, dă-i mai departe. Doamna Ford ziceai...

DOAMNA QUICKLY

Înălțimea voastră spune întocmai cum este... Înălțimea voastră, dați-vă, rogu-vă, mai în partea asta.

FALSTAFF

Te încredințez că nu ne aude nimeni... Ăia de colo sînt oamenii mei, oamenii mei!

DOAMNA QUICKLY

Sînt oamenii înălțimii voastre? Domnul din cer să-i binecuvînteze și să facă din ei slujitorii lui.

FALSTAFF

Aha, va să zică doamna Ford! Ei, ce-i cu dînsa?

DOAMNA QUICKLY

Ah, sir, e o ființă cumsecade! Doamne, Doamne, ce mai craidon îmi sînteți! Dar să vă ierte Dumnezeu, și pe noi toți; pentru asta mă rog eu.

FALSTAFF

Doamna Ford... Ei, doamna Ford...

DOAMNA QUICKLY

Ei bine, iată care-i povestea din fir în păr. Ați pus-o într-o asemenea fierbere pe biata femeie, că te minunezi, nu alta. Cel mai de frunte dintre curteni, pe vremea cînd curtea era la Windsor, n-ar fi putut s-o aducă în halul ăsta. Și doar erau acolo cavaleri, lorzi, gentilomi cu echipajele lor... Vă asigur, curgeau echipaje după echipaje, scrisori după scrisori, cadouri după cadouri... Și toți miroseau atît de frumos a mosc; și toți, vă spun, erau numai în mătase și aur; și toți umblau numai cu vorbe aligante, că ar fi putut cîștiga inima unei femei! Ei bine, vă asigur că n-au dobîndit de la dînsa nici măcar o privire... Chiar astăzi dimineață mi s-au oferit douăzeci de îngerași de argint [1], dar eu îi dau încolo pe toți îngerii de neamul ăsta, cum se

[1] Monedele de un penny aveau gravate pe ele un înger (n.r.).

spune, afară de cazul cînd îi cîştig pe cale cinstită... Şi vă încredinţez că nici unul din ei n-a izbutit s-o facă să-şi ducă buzele la cupa celui mai mîndru dintre toţi... Şi totuşi se aflau acolo şi conţi, şi granguri din garda regală, dar vă spun drept, pentru ea erau toţi ca şi cînd n-ar fi fost.

FALSTAFF

Dar ce vorbă mi-aduci de la dînsa? Spune-o scurt, dragul meu Mercur în haine de femeie.

DOAMNA QUICKLY

Ei bine, dînsa a primit scrisoarea dumneavoastră; vă mulţumeşte de o mie de ori; şi vă dă de ştire că soţul ei va lipsi de acasă între ceasurile zece şi unsprezece.

FALSTAFF

Între zece şi unsprezece?

DOAMNA QUICKLY

Ei, da; şi atunci, spune dînsa, veţi putea veni să vedeţi pictura aia pe care o ştiţi dumneavoastră. Jupîn Ford, bărbatul ei, n-are să fie acasă. Vai, draga de ea, duce cu el o viaţă tare grea; e un bărbat gelos pînă-n măduva oaselor; amarnică viaţă trage cu dînsul, draga de ea!

FALSTAFF

Între zece şi unsprezece! Femeie, spune-i respectele mele! Nu-i voi înşela aşteptările.

DOAMNA QUICKLY

Aşa-i, că bine spui. Dar mai am şi un alt misaj pentru înălţimea voastră. Doamna Page, şi ea, vă trimite simţăminte pornite din inimă; şi lăsaţi-mă să v-o şoptesc la ureche, dînsa este o femeie atît de virtuoasă

și atît de iducată, atît de sfioasă, și care nu scapă o rugăciune nici de dimineața nici de seara, o femeie, ce să vă spun, cum nu găsești două în Windsor; și dînsa m-a însărcinat să-i dau de veste înălțimii voastre că bărbatul ei lipsește rareori de acasă, dar că nădăjduiește că într-o bună zi tot va lipsi. N-am văzut niciodată o femeie atît de înnebunită după un bărbat; fără doar și poate, sînt încredințată că umblați cu farmece; zău așa!

FALSTAFF

Nicidecum. Te asigur; afară de atracția farmecelor mele personale, nu umblu cu nici un fel de farmece.

DOAMNA QUICKLY

Binecuvîntată să vă fie inima pentru acele farmece.

FALSTAFF

Dar spune-mi, te rog, nevasta lui Ford și nevasta lui Page și-au făcut cumva mărturisiri despre dragostea pe care mi-o poartă?

DOAMNA QUICKLY

Ar fi fost o glumă de tot hazul, pe cinstea mea! Nădăjduiesc că n-au atît de puțină minte. Zău că ar fi fost de tot hazul. Ah, doamna Page ar dori din toată inima să-i trimiteți pe micul dumneavoastră paj; soțul ei are pentru micul paj o nețărmurită infecțiune; și zău, jupînul Page e un om tare de treabă. Nu este în Windsor femeie măritată care să ducă o viață mai fericită decît dînsa; face ce vrea, spune ce vrea, le primește pe toate, le plătește pe toate, se culcă cînd îi place, se scoală cînd îi place; totul merge cum vrea dînsa; și, zău, o merită; și dacă se află o femeie drăgălașă în Windsor, apoi dînsa este. Trebuie să i-l trimiteți negreșit pe micul dumneavoastră paj, alt leac nu se găsește.

FALSTAFF

Bine, îl voi trimite.

DOAMNA QUICKLY

Atunci chiar așa să faceți; și vedeți să potriviți astfel lucrurile, ca el să fie mijlocitorul între dumneavoastră; și, pentru orice s-ar putea ivi, să aveți un cuvînt anumit pentru a vă trece de la unul la altul ce aveți de gînd să faceți, fără ca pajul să trebuiască să le înțeleagă pe toate. Nu-i bine să știe pruncii toate stricăciunile; vedeți, persoanele de o oarecare vîrstă au, cum se spune, discreție și se pricep cum să umble în lume.

FALSTAFF

Pleacă sănătoasă! Spune-le salutări din partea mea la amîndouă... Băiete, du-te cu femeia asta... *(Doamna Quickly și Robin ies.)* Ce mai, vestea asta m-a dat gata.

PISTOL

Această tîrfă-i sol lui Cupidon!
Sus pînza; după ea; sloboade tunul!
E prada mea, altfel vă-nghită-oceanul!

(Pistol iese.)

FALSTAFF

Ce zici de una ca asta, bătrîne Jack? Dă-i înainte! Voi trage foloase după bătrînul tău trup cum n-ai tras niciodată! Oare se mai uită cineva la tine? După ce ai prăpădit cu femeile atîta amar de bani, a venit oare vremea să-ți întorci paguba? Bunule trup, îți mulțumesc; să mai spună cineva că ești gros și burduhănos! De vreme ce placi, nu-mi pasă...

(Intră Bardolph.)

BARDOLPH

Sir John, a venit jos un oarecare domn Brook, care ar dori să vă vorbească și să vă facă cunoștință; a trimis

clondirul ăsta cu vin bătrîn de Spania pentru o dușcă de dimineața.

FALSTAFF

Îl cheamă Brook?

BARDOLPH

Da, sir.

FALSTAFF

Să poftească. *(Bardolph iese.)* Sînt bineveniți oamenii care fac să se reverse ca un pîrău asemenea licori... Ha-ha! Doamnă Ford și doamnă Page, am pus mîna pe voi! Înainte! Drumul!

(Intră din nou Bardolph, împreună cu Ford, care e deghizat.)

FORD

Dumnezeu să vă binecuvînteze, sir!

FALSTAFF

Și pe dumneata, domnule. Doriți să-mi vorbiți?

FORD

Îndrăznesc să vă calc pragul pe nepusă masă.

FALSTAFF

Sînteți binevenit. Cu ce vă pot fi de folos? Lasă-ne singuri, băiete.

(Bardolph iese.)

FORD

Domnule, sînt un om care a cheltuit ceva la viața lui. Mă numesc Brook.

FALSTAFF

Bunule domn Brook, doresc să te cunosc mai îndeaproape!

FORD

Bunule sir John, eu vă cer favoarea asta; și nu ca să vă fiu vreo povară; pentru că drept să vă spun, dacă unul din noi ar fi să dea bani cu împrumut, acela aș fi eu. Tocmai de asta mi-am luat îndrăzneala să viu aici ca un nechemat. Știți cum e vorba: cînd banul merge înainte, toate drumurile sînt netede ca-n palmă.

FALSTAFF

Banul, domnul meu, e un soldat bun care merge totdeauna în frunte.

FORD

Pe cinstea mea că așa-i! Eu am aici o pungă de bani care mă încurcă. Dacă vreți să mă ajutați, sir John, luați-o toată sau măcar pe jumătate pentru a-mi ușura povara.

FALSTAFF

Domnule, nu știu în ce fel aș putea fi vrednic să devin hamalul dumitale.

FORD

Am să-ți spun, sir, dacă ai bunătatea să mă asculți.

FALSTAFF

Vorbește, bunule domn Brook, voi fi încîntat să te pot sluji.

FORD

Sir, știu că ești om învățat — îmi place să vorbesc pe șleau — și te cunosc de mult, deși n-am avut nici-

odată prilejul atît de dorit de mine de-a intra în legătură cu dumneata. Trebuie să-ți fac o mărturisire care-ți arată cît de păcătos mă aflu; dar, bunul meu sir John, dacă cu unul din ochi te uiți la păcatele mele, privește cu celălalt la ale dumitale. Poate că astfel mă vei dojeni mai cu blîndețe, recunoscînd cît de ușor e să te abați de la drumul cel drept.

FALSTAFF

Foarte bine, domnule, continuă.

FORD

Trăiește în acest oraș o doamnă... Soțul ei este un anume Ford.

FALSTAFF

Așa.

FORD

O iubesc de multă vreme și-ți spun drept că am tocat o groază de bani pentru dînsa. Am umblat pe urmele ei cu o întărîtare de nebun. Am vînat toate momentele prielnice pentru a o întîlni. Am plătit cu bani grei cel mai neînsemnat prilej de a o vedea măcar o clipă. Nu numai că i-am cumpărat numeroase daruri, dar am mai cheltuit în dreapta și-n stînga pentru a ști care din daruri i-ar putea fi pe plac. Într-un cuvînt, am urmărit-o așa cum dragostea m-a urmărit pe mine, adică zburînd mereu pe urmele ei. Dar, orice răsplată mi s-ar fi cuvenit, fie pentru simțăminte, fie pentru banii pe care i-am cheltuit, nu m-am ales cu nimic, afară doar de cazul cînd cele trase și văzute ar fi să fie socotite drept o comoară, iar atunci comoara asta am cumpărat-o la un preț mult prea mare și asta m-a învățat să spun:

De vrei cu bani iubirea, ea va fugi de tine,
Urmăritorii nu-i plac, după fugari se ține.

FALSTAFF

Şi dînsa nu ţi-a dat nici o nădejde ?

FORD

Nici una.

FALSTAFF

N-ai stăruit totuşi s-o înduplеci ?

FORD

Niciodată.

FALSTAFF

De ce natură era atunci dragostea dumitale ?

FORD

Cum să-ţi spun, cum ar fi o casă frumoasă clădită pe pămîntul altuia. Astfel am pierdut clădirea pentru că greşisem alegerea locului.

FALSTAFF

În ce scop mi-aţi făcut această mărturisire ?

FORD

Cînd am să-ţi spun înseamnă că ţi-am spus totul. Sînt oameni care pretind că, oricît ar trece ea în faţa ochilor mei drept o femeie cinstită, cînd e cu alţii se întrece cu gluma în aşa fel că i-au ieşit vorbe. Acum, sir John, iată miezul propunerii mele: dumneata eşti un gentilom cu aleasă creştere, cu darul minunat de a încînta oamenii, cu legături în lumea bună, şi care se bucură de o mare trecere prin rangul şi persoana sa, lăudată de toată lumea pentru faima de războinic, de curtean şi de om învăţat.

FALSTAFF

Vai, domnul meu!

FORD

Crede-mă, sir, știi bine și dumneata că așa este. Iată, ți-am adus niște bani, cheltuiește-i sănătos, cheltuiește-i; cheltuiește mai mult, cheltuiește tot ce am; dar, în schimb dă-mi ceva din timpul dumitale, dă-mi timpul care trebuiește pentru a lua cu asalt virtutea soției acestui Ford; folosește tot meșteșugul dumitale de curtezan și cucerește-o. Dacă se află pe lume un om s-o poată face, dumneata o poți face.

FALSTAFF

Cum ți-ar fi oare împăcată ardoarea pătimașă a dragostei cînd altul s-ar bucura de aceea pe care o rîvnești? Mi se pare că îți prescrii un leac absurd.

FORD

Ah, aș vrea să mă înțelegi bine ce urmăresc. Dînsa pare atît de încredințată că poartă podoaba virtuții, încît nebunia sufletului meu nu cutează să dea asaltul; e de-o orbitoare strălucire ca să-ți poți arunca privirile asupra ei. Altfel ar sta lucrurile dacă aș avea o dovadă, ceva, la mînă; atunci dorințele mele și-ar găsi precedente și argumente ca să se dea pe față. Aș putea-o scoate din această citadelă a purității, a bunei reputații, a fidelității conjugale, și de după aceste mii de întărituri care-mi stau în cale și care mi se împotrivesc cu atîta putere. Ce spuneți de asta, sir John?

FALSTAFF

Domnule Brook, întîi și întîi îmi voi lua toată libertatea să mă folosesc de banii dumitale; după asta dă-mi mîna să ți-o strîng; și în cele din urmă pe cuvîntul meu de gentilom, dacă o vrei, vei avea-o pe nevasta lui Ford.

FORD

Vai, bunule domn!

FALSTAFF

Îți spun că o vei avea.

FORD

Înfruptă-te cît poftești din banii mei, sir John; am destui și n-ai să le duci lipsa.

FALSTAFF

Înfruptă-te cît vrei din doamna Ford, domnule Brook, n-ai să-i duci lipsa. Dumitale pot să ți-o spun: mă duc azi la o întîlnire pe care chiar dînsa mi-a dat-o; tocmai cînd soseai dumneata pleca de la mine femeia care-i știe gîndurile și-i potrivește ploile. Îți spun că trebuie s-o văd între ceasurile zece și unsprezece; e vremea cînd scîrba aia geloasă, pungașul de soț, lipsește de-acasă. Treci deseară pe la mine să-ți spun ce-am izbutit.

FORD

Cunoștința cu dumneata e o binecuvîntare. Dar spune-mi, pe Ford îl cunoști?

FALSTAFF

Să-l ia dracul, biet nefericit de încornorat! Nu-l cunosc. Și totuși n-am de ce să-i spun „biet". Aud că acest tîlhar de îmbrobodit, care-și mai și teme nevasta, are grămezi de aur; e tocmai ceea ce mă face să-i găsesc atîtea farmece nevesti-si. Vreau s-o am drept cheie la casa de bani a ticălosului de încornorat; și atunci să mă vezi ce recoltă frumoasă știu eu să adun.

FORD

Aș fi dorit, domnule, să-l fi cunoscut pe Ford. În cazul ăsta vă puteați feri din calea lui.

FALSTAFF

Dracul să-l ia pe tîlharul ăla de negustor de unt în saramură. O dată de mă uit la el şi înlemneşte. Am să-i arăt bastonul şi cînd i-l voi învîrti deasupra coarnelor are să creadă că-i un meteor, nu alta. Domnule Brook, să ştii, am să ţi-l joc eu pe mocofanul ăla, iar dumneata ai să te culci cu nevastă-sa. Vino deseară devreme. Ford e un mişel, şi eu am să-i sporesc faima. Dumneata, domnule Brook, îl vei cunoaşte curînd drept ceea ce este, un derbedeu şi un încornorat... Vino deseară devreme.

(Iese.)

FORD

Ce blestemat de epicurian nemernic! Inima mea e gata să crape de nerăbdare!... Cine spune că asta-i gelozie nesăbuită ? Nevastă-mea a trimis după el, ora e hotărîtă, tîrgul încheiat. Cui i-ar fi trecut prin cap una ca asta ?... Doamne, ce pacoste să ai o soţie necredincioasă! Patul meu va fi mînjit, lăzile mele cu bani golite, cinstea mea sfîrtecată ca o zdreanţă. Şi după aceste groaznice jigniri, mi-e dat să mai ascult şi poreclele cele mai cumplite aruncate chiar de cel care mă nenoroceşte!... Şi ce mai ocări!... Şi ce mai porecle!... Maimona, ar mai merge ; Lucifer, merge ; Aghiuţă, merge ; şi totuşi sînt nume de draci, numele unor duhuri necurate ; încornorat şi nefericit de îmbrobodit, nici Dracul cît e de drac nu poartă asemenea nume. Page e un măgar, un măgar încrezător ; el se încrede în nevastă-sa, nu e gelos! Eu mai degrabă aş lăsa untul în păstrarea unui flamand, brînza în mîna unuia din Ţara Galilor ca părintele Hugh, plosca cu rachiu unui irlandez, şi buiestraşul de curînd jugănit în seama unui hoţ de cai, decît să-mi las nevasta în voia ei. Pentru că începe să urzească, să plănuiască, să tragă la sfori, iar cînd femeia şi-a pus ceva în cap, îşi frînge mai degrabă gîtul decît să n-o facă. Mulţumesc lui Dumnezeu că sînt gelos! Ora unsprezece, asta e ora! Voi lua toate măsurile, voi prinde pe nevastă-mea, mă voi răzbuna pe Falstaff şi îmi voi bate

joc de Page. Voi strămuta mersul lucrurilor. Mai bine trei ceasuri mai devreme decît un minut prea tîrziu! Rușine, rușine, rușine! Încornorat, încornorat, încornorat!

(Iese.)

SCENA 3

Un cîmp lîngă Windsor.

Intră Caius și Rugby.

CAIUS

Jack Rugby!

RUGBY

Sir!

CAIUS

Chit iest orà ?

RUGBY

Sir, e trecut de vremea cînd sir Hugh a făgăduit că vine să ne întîlnească.

CAIUS

Ma paroll, el și-a salvat suflet dacă nu venit aici. El rugat mult în Piblià de la el și pentru asta nu venit. Ma paroll, Rugby, el dacă venea este deja mort.

RUGBY

E-nțelept, dacă n-a venit. A știut că, dacă vine, înălțimea ta îl omoară.

CAIUS

Ma paroll, un scrumbya nu-i atît de mort cum va fi la el cînd am să-l omorr. Ia spada, Jack, am să arrat la tine cum am să-l omorr!

RUGBY

Vai de păcatele mele, sir. Nu mă pricep la sabie.

CAIUS

Asta mojicii! Trage sabia!

RUGBY

Oprește, stăpîne. Vin oameni.

(Intră hangiul, Shallow, Slender și Page.)

HANGIUL

Dumnezeu să te miluiască, năzdrăvanule doctor!

SHALLOW

Dumnezeu să te păzească de rău, domnule doctor Caius!

PAGE

Cu bine, bunule dom' doctor!

SLENDER

Vă doresc ziua bună, domnule!

CAIUS

Pentru de ce venit voi toț, unul, doi, trrei, patrrù?

HANGIUL

Ca să te vedem luptînd, ca să te vedem împungînd, ca să te vedem fandînd. Aici pe loc, colea cu foc! Ca să te vedem făcînd punte, stocate și reverse, distante și montante! Ai mierlit-o, etiopianul meu, ai mierlit-o, franțozul meu? Ha, năzdrăvanule! Ce spui, Esculapule? Galenule? Inimă vitează din măduvă de soc, ce spui? Ai mierlit-o, viteazule cu nădragii uzi, ai mierlit-o, hai?

CAIUS

Ma paroll, ieste la el cel mai laș poppa de pe lumeà. La el nu are indrazneall se arate fațà la lumin.

HANGIUL

Ești împăratul Pișorcă din cetatea Castaliei! Hector al Greciei, copilule dragă.

CAIUS

Ve rrog se-mi fii marturii că la mine așteptat pe dynsul șase sau șept, doi-trei ceas, și iel nu venit.

SHALLOW

Asta arată că-i un om cu scaun la cap, domnule doctor. Dînsul—tămăduitor al sufletelor, dumneata—tămăduitor al trupurilor, dacă v-ați bate ați săvîrși o faptă potrivnică rosturilor voastre. Nu vorbesc cu dreptate, jupîn Page?

PAGE

Domnule Shallow, dumneata însuți ai fost un mare luptător cu spada, deși acum ești om al păcii.

SHALLOW

La naiba, jupîne Page, deși acuma-s om bătrîn și om al păcii, cînd văd o sabie trasă din teacă simt că mă furnică prin deget, gata să fac o nefăcută. Om fi noi judecători și doctori și slujitori ai altarului, jupîne Page, dar mai avem în noi ceva din focul tinereții. Oameni sîntem, jupîne Page!

PAGE

Adevărat, domnule Shallow!

SHALLOW

Asta o să se vadă. Domnule doctor Caius, am venit să te iau acasă. Sînt un judecător de pace în toată legea, dumneata te-ai dovedit a fi un doctor înțelept, și sir Hugh un slujitor al altarului cu scaun la cap și cu răbdare. Trebuie să vii cu mine, domnule doctor!

HANGIUL

Iertare, cinstite judecător și oaspe! *(Lui Caius:)* Un cuvînt numai, musiu pișăcios.

CAIUS

Pissacios? Ce vrut să spui?

HANGIUL

Pișăcios în limba noastră englezească înseamnă bărbăție, năzdrăvanule.

CAIUS

Ma paroll, atunci eu avut tot atyta pissacios ca oricare englez. Cîine de poppà, tycaloz și calic. Am să tai urechi la el!

HANGIUL

Are să-ți tragă o chelfăneală și-o papară, să te sature, năzdrăvanule!

CAIUS

Chelfănea' și paparr? Ce vrut să spui?

HANGIUL

Asta înseamnă că are de gînd să-ți ceară iertare.

CAIUS

Ma paroll, atunci voi avea tot grijà ca se primesc de la el un chelfăneal și-un paparr.

HANGIUL

Îl fac eu să-ți ardă una, că de nu, i-o ard eu lui.

CAIUS

Ve mulțumesc pentru acest jantiless!

HANGIUL

Sînt gata și la mai multe, năzdrăvanule! Dar mai întîi, cinstite oaspe și jupîne Page, și de asemenea, dumneata cavaleros Slender *(aparte către ei)*, luați-o prin oraș către Frogmore.

PAGE

Sir Hugh e acolo, nu-i așa ?

HANGIUL

Acolo e. Vedeți în ce toane se află. Eu am să-l aduc pe doctor ocolind peste cîmp. Am zis bine ?

SHALLOW

Ai zis bine!

PAGE, SHELLOW și SLENDER

Adieu, bunule domn doctor!

(Page, Shallow și Slender ies.)

CAIUS

Ma paroll, am se-l ucid pe poppà. Pentru că el pus la Anne Page vorbe bun pentru un maimuțoiul.

HANGIUL

Ucide-l cît vrei, dar mai întîi bagă-ți în teacă nerăbdarea și răcorește-ți mînia cu apă rece. Vino cu mine, peste cîmp, la Frogmore; te duc drept la domnișoara Anne Page, la o fermă unde se face petrecere. Și acolo poți să-i faci curte în voie. Nu-ți dau eu ghes cum trebuie, spune ? Am zis bine ?

CAIUS

Ma paroll, ve mulțumesc pentru acest jantiless. Ma paroll, ve iubesc! Și am se ve trimit multe clientelà bun, conții, cavalerii, lorzii, adevărați gentlemeni, pacient de la mine.

HANGIUL

Pentru asta voi fi împotriva ta în chestia cu mîna domnișoarei Anne Page. Am zis bine ?

CAIUS

Ma paroll, asta bun, ai zis bine!

HANGIUL

Atunci s-o luăm din loc!

CAIUS

Haide după mine, Jack Rugby!

(Ies.)

ACTUL III

SCENA 1

Un cîmp lîngă Frogmore.
Intră sir Hugh Evans și Simple.

EVANS

Rogu-te, bunule slujitor al tomnului Slender și prietene Simple, ca să-ți zîc pe nume, în ce parte te-ai uitat după tomnul Caius, care-și spune, mă rog, toctor în medițină?

SIMPLE

Ce să spun, domnule, m-am uitat spre cartierul de jos, spre cartierul parcului, spre vechiul cartier al Windsorului, în toate părțile, numai spre oraș nu.

EVANS

Aș tori, mă rog foarte fehement, să te uiți și în partea aia.

SIMPLE

Mă voi uita, sir.

(Se retrage.)

EVANS

Tumnezeu să mă ierte cît sînt de plin de furie și cît de șovăit în sufletul meu, dar aș fi tare pucuros dacă m-ar fi tras pe sfoară. Ah, ce melancolii mă încearcă! Dar am să-i arunc oala de noapte în opraz cînd s-o ivi prilejul nimerit. Toamne, iartă-mă!

(Cîntă.)

Pe rîuri mici cu val spumat
Privighetori ne-au tot chemat
În pat de roze și ferbină
În miresme de grădină,
Pe rîuri mici cu val spumat...

Toamne, Tumnezeule, grozav îmi vine să plîng!

(Cîntă.)

Privighetori ne-au tot chemat...
Ședeam pe mal la Pabilon
În miresme de grădină,
Pe rîuri mici cu val spumat.

SIMPLE

Iată-l colo și vine spre noi, sir Hugh!

EVANS

E bine-venit!

(Cîntă.)

Pe rîuri mici cu val spumat...
Cerule, apără-l pe cel drept!

Ce arme are cu el?

SIMPLE

N-are arme, sir! Iată-l și pe stăpînul meu, și pe domnul Shallow, și încă un domn, venind dinspre Frogmore peste barieră.

EVANS

Rogu-te, dă-mi haina. Sau mai bine ține-o tu pe praț.

(Intră Page, Shallow și Slender.)

SHALLOW

Ei, domnule părinte! Bună dimineața, bunule sir Hugh. Ce minune îl poate îndepărta pe un jucător de plăcerea zarurilor și pe un cărturar de cărțile lui?

SLENDER
(aparte)

Ah, dulce Anne Page!

PAGE

Dumnezeu să te aibă în pază, bunule sir Hugh!

EVANS

Și să vă pinecuvînteze pe voi toți, tupă mare mila lui!

SHALLOW

Cum adică și scriptura și custura?! Le studiezi pe amîndouă, domnule părinte?

PAGE

Și încă plin de tinerețe, cu pieptar și nădragi scurți și înfoiați pe o astfel de zi de răceală și reumatisme.

EVANS

Egzistă, mă rog, motivuri și pricini pentru asta.

PAGE

Am venit la dumneata pentru o faptă bună, domnule părinte.

EVANS

Foarte pine! Care faptă pună?

PAGE

De colo vine un om de omenie care, pesemne, fiind jignit de cineva, se ia în răspăr cu propria lui demnitate și răbdare cum n-ai mai văzut.

SHALLOW

Am trăit optzeci de ani și mai mult, dar n-am auzit ca un om de rangul lui, cu demnitatea și învățătura lui, s-o ia razna în așa hal, uitîndu-și de respectul pe care și-l datorează.

EVANS

Cine-i acela, mă rog?

PAGE

Cred că-l cunoașteți; domnul doctor Caius, vestitul medic francez!

EVANS

Pe voia lui Tumnezeu și pe pătimirile lui că o spun din toată inima: tot atîta plăcere mi-ar face dacă mi-ai forbi de un blid de zeamă lungă.

PAGE

Cum așa?

EVANS

N-are nici o știință despre Hibbogrates și Galen; și, afară de asta, e un nemernic fricos cum n-a văzut pămîntul.

PAGE

Vă încredințez, ăsta-i omul care nu se lasă pînă nu se încaieră cu el.

SLENDER

(aparte)

Ah, dulce Anne Page!

SHALLOW

Așa se pare, după armele pe care le poartă. Țineți-i la distanță unul de altul, uite că vine doctorul Caius!

(Intră Hangiul, Caius și Rugby.)

PAGE

Nu, dragă domnule părinte, lasă-ți sabia în teacă!

SHALLOW

La fel și dumneata, dragă domnule doctor!

HANGIUL

Luați-le armele și lăsați-i să se-mpungă cu vorbele. Mădularele să le rămînă întregi, să ciopîrțească doar biata noastră limbă englezească.

CAIUS

(aparate lui Evans)

Te rrog lasă la mine să vorbesc un cuvîntul cu urechea de la dumneata. Pentru de ce nu vrut să intylnești cu mine?

EVANS

(aparte lui Caius)

Rogu-te, răbdare! Ai s-o afli la timpul potrifit!

CAIUS

Ma paroll, sînteţi un laşul, un cîine-javra şi un maimuţoiul!

EVANS

(aparte lui Caius)

Rogu-te, să nu ne facem de patjocura şi de rîsul lumii. Vreau să fim prieteni şi, într-un fel sau altul, am să-ţi tau satisfacţiune. *(Cu voce tare:)* Am să-ţi răstorn oala tumitale de noapte în scăfîrlia tumitale de terbedeu, fiindcă ai lipsit te la întîlnirea şi te la locul stabilit.

CAIUS

Diable! Rugby! Hangiule de „Jarretière"! Spuneţi, nu aşteptat eu să omorr la e l? Nu aşteptat eu la locul unde fost stabilit?

EVANS

Pe suflctul meu de creştin, uită-te tumneata, aci ne-a fost locul stabilit! Să spună hangiul de la „Jartiera"!

HANGIUL

Pace zic vouă, Gallia şi Ţara Galilor, francez şi galez, tămăduitor de suflete şi tămăduitor de trupuri!

CAIUS

Oh, acesta iest foarte bun; ecsellant!

HANGIUL

Pace vă zic! Ascultaţi-l pe hangiul de la „Jartiera". Fac eu politică? Sînt eu un şoltic, sînt eu un Machiavel? Aş, de unde! L-aş putea eu pierde pe doctorul meu? Nu! El îmi dă leacurile de-nghiţit şi cele de ieşit. L-aş putea eu pierde pe părinţelul, cinstitul meu pastor,

pe sir Hugh ? Nu! El îmi doftorește sufletul cu verbe și contraverbe. Dă mîna, învățat al pămîntului! Așa! Dă mîna, înțelept al cerului! Așa! Prunci ai șireteniei, v-am dus cu preșul pe amîndoi! V-am îndreptat spre locuri greșite. Inimile vă sînt viteze, pielea vă este-ntreagă, și un vin de Spania, fiert, să fie sfîrșitul acestei isprăvi! Haideți, puneți-vă săbiile zălog. După mine, flăcăi ai păcii, după mine, după mine, după mine!

SHALLOW

Pe cinstea mea, hangiul ăsta e nebun. După el, domnilor, după el!

SLENDER

(aparte)

Ah, dulce Anne Page!

(Shallow, Slender, Page și Hangiul ies.)

CAIUS

Aha, oare țeleg bine? Ai făcut din noi niște pghoaste. Așa ? Așa ?

EVANS

Așa-i pine! A făcut din noi patjocura și rîsul lumii. Vreau să fim prieteni. Și să ne muncim mintea, mă rog, cum să ne răspunăm pe fîrtatul ăsta rîios, nerușinat și sforar, pe acest hangiu de la „Jartiera".

CAIUS

Ma paroll, din tot inimà! El făcut la mine prromission că me duce unde se află Anne Page. Ma paroll, el șelat la mine!

EVANS

Pine, am să-i strobesc tărtăcuța. Urmează-mă, rogu-te!

(Ies.)

SCENA 2

O stradă în Windsor.

Intră doamna Page şi Robin.

DOAMNA PAGE

Nu, ţine-o înainte, ştrengarule. Ai fost obişnuit să umbli în călcîiele altora, dar acum tu eşti călăuza. Ce-ţi place mai mult, să-mi călăuzeşti mie ochii, sau să ocheşti călcîiele stăpînului tău ?

ROBIN

Pe cinste vă spun, prefer să merg înaintea dumneavoastră ca un bărbat decît să mă ţin ca un chiţimendrea după călcîiele lui.

DOAMNA PAGE

O, eşti un băiat care se pricepe să măgulească. Văd eu bine că ai să ajungi un curtezan şi jumătate.

(Intră Ford.)

FORD

Bine că vă întîlnesc, doamnă Page! Încotro mergeţi ?

DOAMNA PAGE

Îţi spun drept, sir, mă duc s-o văd pe nevasta dumitale. E acasă ?

FORD

Este! Şi abia se mai ţine pe picioare, cît e de plictisită şi de singură. Dar prietenia ce vă leagă e atît de mare că dacă v-ar muri bărbaţii, voi două v-aţi căsători împreună.

DOAMNA PAGE

Bineînţeles, cu alţi doi bărbaţi.

FORD

De unde l-ai luat pe drăgălașul ăsta de fluieră-vînt ?

DOAMNA PAGE

Nu mai țin minte cum naiba îl cheamă pe cel care i l-a dat lui bărbatu-meu. Spune, cum îi zice stăpînului tău, băiețele ?

ROBIN

Sir John Falstaff.

FORD

Sir John Falstaff!

DOAMNA PAGE

El, el! Niciodată nu-i nimeresc numele. E o prietenie la toartă între el și bunul meu soț. Adevărat, nevasta dumitale e acasă ?

FORD

Adevărat, acasă.

DOAMNA PAGE

Cu voia dumitale, domnule! Sînt bolnavă de dorul ei!

(Ies doamna Page și Robin.)

FORD

Oare Page are cap? Are ochi? Are un strop de minte? De bună seamă la dînsul toate astea dorm, nu se folosește de ele. Hei, și băiatul ăsta poate duce o scrisoare la douăzeci de mile cu aceeași ușurință cu care un tun bate la două sute de pași. Îi dă apă la moară nevestei-si. Îi stîrnește nebunia și o ajută să folosească toate prilejurile. Iar acum se duce la nevastă-mea și cu dînsa:

pajul lui Falstaff. Orice om poate auzi furtuna care mugește în văzduh... Și cu dînsa: pajul lui Falstaff! Frumos complot! Planul e urzit. Și soțiile noastre, răzvrătite, își împart osînda. Bine! Am să-l surprind pe el, îmi voi chinui soția și voi smulge masca prefăcătoriei de pe obrazul fățarnicei doamne Page, iar pe bărbatul ei am să-l dau în vileag ca pe un Acteon credul, care și-o face cu mîna lui, și pentru aceste isprăvi năstrușnice toți vecinii mă vor lăuda. *(Bate ceasul.)* Ceasornicul îmi dă de veste, și siguranța de a mă ști apărat mă îndeamnă să cercetez. Acolo îl voi afla pe Falstaff! Pentru isprava asta voi fi mai degrabă lăudat decît luat în rîs. Pentru că, așa cum este sigur că pămîntul nu se mișcă, sînt tot atît de sigur că Falstaff este la mine acasă. Mă duc.

(Intră Page, Shallow, Slender, Hangiul, sir Hugh Evans, Caius și Rugby.)

SHALLOW, PAGE și CEILALȚI

Bine că vă întîlnim, domnule Ford!

FORD

Pe cuvînt, frumoasă bandă. Am acasă mîncări bune și vă rog să veniți cu toții la prînz.

SHALLOW

Pe mine să mă ierți, jupîne Ford!

SLENDER

Și pe mine să mă ierți, sir. Ne-am înțeles să luăm masa cu domnișoara Anne Page și n-aș vrea să nu mă țin de vorbă, de mi-ai da multul cu pămîntul!

SHALLOW

Am pus la cale mai dinainte căsătoria între Anne Page și nepotul meu Slender, și astăzi vom primi răspunsul.

SLENDER

Nădăjduiesc că am bunăvoința dumitale, tătucă Page.

PAGE

O ai, dragă domnule Slender. Sînt cu totul de partea dumitale. Dar soția mea e trup și suflet pentru dumneata, domnule doctor.

CAIUS

Sigùrr! Ma paroll! Și fata iubește la mine! Îngrijitorea al meu, Quickly, spus la mine de mult.

HANGIUL

Dar ce aveți de spus de tînărul domn Fenton ? Umblă de parcă zboară, face versuri, privirea focoasă, vorba aleasă și răspîndește o mireasmă de grădină-nflorită. A lui e bucățica, a lui e, v-o spun. O are-n buzunar! A lui e!

PAGE

Cu învoirea mea, niciodată, vă asigur! Tînărul nu are avere; a trăit în compania descreieratului de prinț [1] și a lui Poins, și vine dintr-o lume prea de sus. Știe prea multe. Din averea pe care o am n-are să pună el nici o cărămidă la edificiul fericirii lui. Dacă vrea s-o ia, s-o ia fără zestre. Bogăția de care dispun așteaptă consimțămîntul meu, și consimțămîntul meu bate-n partea asta.

FORD

Vă rog din inimă, măcar o parte din voi veniți să prînziți la mine. Pe lîngă o mîncare bună, veți avea și o distracție. Am să vă arăt o dihanie fără pereche. Domnule doctor, dumneata trebuie să mergi! Și dumneata, domnule Page! Și dumneata, sir Hugh!

---

[1] E vorba de prințul Hal, viitorul Henric al V-lea (n.r.).

SHALLOW

Bine, mergeți sănătoși. Noi vom putea peți în toată voia acasă la jupîn Page.

(Ies Shallow și Slender.)

CAIUS

Du-te acasă, John Rugby! Vin și eu indată.

(Iese Rugby.)

HANGIUL

Adio, iubiților! Mă duc la cinstitul meu cavaler Falstaff să-i tragem împreună o balercă de vin de Canare.

(Iese Hangiul.)

FORD

(aparte)

Cred că mai întîi are să înghită la mine o dușcă zdravănă. Am să-l fac să și joace. Haideți, dragii mei, veniți ?

TOȚI

Mergem cu dumneata să vedem dihania.

(Ies.)

SCENA 3

O cameră în casa lui Ford.

Intră doamna Ford și doamna Page.

DOAMNA FORD

Hei, John! Hei, Robert!

DOAMNA PAGE

Repede, repede! Coșul cu rufele este aici ?

DOAMNA FORD

Te asigur! Hei, Robin, nu auzi?

(Intră servitorii cu un coș mare.)

DOAMNA PAGE

Hai, hai, hai!

DOAMNA FORD

Aici, așezați-l jos.

DOAMNA PAGE

Spune-le oamenilor tăi ce au de făcut. Trebuie să ne zorim!

DOAMNA FORD

Prin urmare, John și Robert, după cum v-am mai spus, așteptați aici aproape, în cămară; cînd vă strig, veniți ca din pușcă și ridicați coșul ăsta pe umeri; după asta o luați la trap, în mare grabă, și-l duceți la spălătoresele din lunca Datchet, și acolo îl deșertați în șanțul mocirlos, aproape de malul Tamisei.

DOAMNA PAGE

Așa veți face, nu?

DOAMNA FORD

Le-am spus-o de nenumărate ori. Știu ce au de făcut. Acum plecați și veniți îndată ce vă chem.

(Servitorii ies.)

DOAMNA PAGE

Iată că vine drăguțul de Robin.

(Intră Robin.)

DOAMNA FORD

Ei, puiule de uliu, ce noutăți aduci cu tine ?

ROBIN

Stăpînul meu, sir John, e la ușa din dos și ar dori să-i țineți de urît.

DOAMNA PAGE

Spune, păpușelule mic, ne-ai fost credincios ?

ROBIN

Da, v-o jur. Stăpînul meu nu știe că dumneavoastră sînteți aici și m-a amenințat că mă trimite la preumblare pentru totdeauna dacă vă spun ceva despre treaba asta. Se jură că mă dă afară.

DOAMNA PAGE

Ești un băiat bun. Și discreția ta are să-ți fie croitorul care te va înzestra cu un pieptăraș nou și cu un rînd de nădragi. Mă duc să mă ascund.

DOAMNA FORD

Întocmai. Acum fugi și spune-i stăpînului tău că sînt singură. *(Iese Robin.)* Doamnă Page, adu-ți aminte rolul.

DOAMNA PAGE

Grija mea! Dacă n-oi juca bine, să mă fluieri!

(Iese.)

DOAMNA FORD

Să-i dăm drumul! Ne-om purta noi cum se cuvine cu jilăveala asta nesănătoasă. Să băgăm la murătoare acest dovleac umflat. Să-l învățăm să deosebească porumbițele de gaițe.

(Intră Falstaff.)

FALSTAFF

Te-am ajuns oare, cereasca mea podoabă? O, de-acum pot să mor, destul am trăit! Sînt în culmea gloriei. O, binecuvîntată clipă!

DOAMNA FORD

Ah, dulcele meu sir John!

FALSTAFF

Doamnă Ford, nu mă pricep să-ți înșir cîte-n lună și-n stele, doamnă Ford. Dar îți mărturisesc o dorință vinovată: aș vrea ca soțul tău să fie mort. Și sînt gata să o spun înaintea lordului lorzilor: te-aș face doamna mea!

DOAMNA FORD

Eu, doamna înălțimii tale? Pentru numele lui Dumnezeu, sir John, aș fi o nepricopsită de doamnă.

FALSTAFF

Să-mi arate Curtea Franței o altă femeie pe măsura dumitale. Diamantele ar păli în fața ochilor tăi. Sprîncenele arcuite s-ar potrivi pieptănăturii în formă de corabie, pălăriei cu văl — cum se poartă — sau oricărei alte pieptănături de modă venețiană.

DOAMNA FORD

Și-o basma simplă e bună, sir John. Cu nimic nu s-ar potrivi mai bine sprîncenele mele.

FALSTAFF

Pe Dumnezeu din cer, ești nedreaptă cu tine însăți dacă vorbești așa. Ai fi o desăvîrșită femeie de curte și felul cum atingi pămîntul cu piciorul ar da o frumusețe negrăită mersului tău cînd ai pune roată-mprejur

o rochie de crinolină. Ce-ar mai ieşi din dumneata dacă norocul nu ţi-ar fi tot atît de duşman, pe cît îţi este natura de prietenă? ! Haide, aşa ceva nu se poate ascunde!

DOAMNA FORD

Crede-mă, astea nu mi s-ar potrivi.

FALSTAFF

Ce m-a făcut să te iubesc? De-ar fi numai atîta, şi e destul să te convingi că în fiinţa ta este ceva suprafiresc. Haide, eu nu pot să mint şi să înşir la verzi şi uscate, cum fac bobocii ăia ciripitori care se fandosesc ca femeile şi duhnesc a parfumuri cale de o poştă. Aşa ceva nu pot, dar te iubesc, numai pe tine te iubesc şi meriţi să fii iubită.

DOAMNA FORD

Să nu mă păcăliţi, sir. Mi-e teamă că o iubiţi pe doamna Page.

FALSTAFF

Aş! Ar fi ca şi cum ai spune că-mi place să mă preumblu prin faţa puşcăriei datornicilor, care mi-e tot atît de nesuferită ca duhoarea unui cuptor de var.

DOAMNA FORD

Cît vă iubesc şi eu! Într-o bună zi aveţi s-o aflaţi.

FALSTAFF

Păstrează-ţi simţămintele neschimbate. Voi fi vrednic de ele.

DOAMNA FORD

Nu, trebuie să-ţi spun că le meriţi de pe acum. Altfel n-aş putea să nutresc aceste simţăminte.

ROBIN

(dinăuntru)

Doamnă Ford, doamnă Ford! Aici la ușă se află doamna Page; e toată apă, a venit într-un suflet să vorbească cu dumneavoastră.

FALSTAFF

Pe mine nu trebuie să mă vadă. Am să mă ascund colo, în dreptul draperiei.

DOAMNA FORD

Te rog ascunde-te. E o femeie tare limbută. *(Falstaff se ascunde. Intră doamna Page și Robin.)* Ei, ce s-a întîmplat? Ce este?

DOAMNA PAGE

Ah, doamnă Ford, ce-ai făcut? Ești dezonorată, ruinată, pierdută pe veci.

DOAMNA FORD

Dar ce s-a întîmplat, buna mea doamnă Page?

DOAMNA PAGE

Ah, Dumnezeule! Să ai un soț atît de cumsecade și să-i dai prilej de bănuială!

DOAMNA FORD

Ce prilej de bănuială?

DOAMNA PAGE

Ce prilej de bănuială?... Să-ți fie rușine! Cum m-am putut înșela în privința dumitale?!

DOAMNA FORD

De ce, pentru Dumnezeu? Ce s-a întîmplat?

DOAMNA PAGE

Nu pricepi, femeie, că soțul dumitale vine spre casă, cu toți oamenii legii din Windsor după el, ca să-l caute pe unul care s-ar afla aici, cu voia dumitale, pentru a trage foloase în lipsa lui? Ești pierdută!

DOAMNA FORD

Nădăjduiesc să nu fie adevărat.

DOAMNA PAGE

Să dea Domnul să nu fie și să n-ai un bărbat ascuns în casă. Dar ceea ce este sigur e că soțul dumitale, cu tot Windsorul după dînsul, vine să-l caute aici. M-am repezit înainte să ți-o spun. Dacă te știi nevinovată, mă bucur din inimă. Dar dacă ai vreun prieten aici, ajută-l să plece. Nu te pierde cu firea. Apără-ți reputația, iar de nu, ia-ți rămas bun pentru totdeauna de la tihnă.

DOAMNA FORD

Ce să mă fac? Se află aici, într-adevăr, un gentilom, scumpa mea prietenă. Și nu mă tem atît de rușinea ce mă paște, cît de primejdia ce-l amenință pe el. Aș da bucuroasă o mie de livre să-l știu afară din casă.

DOAMNA PAGE

Rușine să-ți fie! N-o tot ține mațu-gaia cu „aș da bucuroasă“ și „aș da bucuroasă“. Bărbatul tău e la doi pași de-aici. Gîndește-te cum să-l scapi. În casă nu-i chip să-l ascunzi. Cum m-am putut înșela cu tine, Dumnezeule! A, văd aici un coș. Dacă ar fi de statură potrivită ar putea încăpea înăuntru. Arunci peste el niște rufe murdare pe care zici că le trimiți la muiat, și gata; sau, cum e vremea spălatului, îl trimiți cu cei doi oameni ai tăi în lunca Datchet.

DOAMNA FORD

E prea dolofan ca să încapă acolo. Ce să mă fac?

(Falstaff intră din nou.)

FALSTAFF

Lasă-mă să văd, lasă-mă să văd, o, lasă-mă să văd. Voi încăpea, voi încăpea! Ascultă sfatul prietenei dumitale. Voi încăpea.

DOAMNA PAGE

Cum, dumneata ești, sir John Falstaff? Atîta valorează scrisorile dumitale, cavalere?

FALSTAFF

Te iubesc, dar ajută-mă să ies de-aici. Lasă-mă să mă vîr colea. Niciodată n-am să...

(Se bagă în coş; femeile îl acoperă cu rufe murdare.)

DOAMNA PAGE

Ajută-ne, băiete, să-l acoperim pe stăpînul tău! Cheamă-ți oamenii, doamnă Ford. Așa, ipocritule cavaler!

(Robin iese.)

DOAMNA FORD

Hei, John! Robert! John! *(Servitorii intră din nou.)* Luați rufele astea, unde vă este prăjina? Ia uită-te, umblă de parc-ar fi împiedicați! Duceți-le la spălătoreasă, colo în lunca Datchet! Repede, haideți!

(Intră Ford, Page, Caius și sir Hugh Evans.)

FORD

Poftiți, domnilor, intrați! Dacă bănuielile mele sînt fără temei, ei bine, rîdeți de mine! O merit! Ei, voi de colo, ce moșmondiți? Unde duceți coșul?

SERVITORII

La spălătoreasă, vezi bine.

DOAMNA FORD

Ce treabă ai să știi unde duc ei coșul ? Ai început să te legi și de spălatul rufelor ?

FORD

Spălatul rufelor! Aș vrea să mă spăl și eu de numele de țap încornorat! Încornorat, încornorat, încornorat! Da, încornorat! Vă asigur! *(Ies servitorii cu coșul.)* Domnilor, am visat ceva azi-noapte. Am să vă arăt îndată ce-am visat. Iată, astea sînt cheile casei mele. Urcați-vă în odăile de sus; căutați, scotociți, dați în vileag! Mă prind pe ce vreți că vom scoate vulpea din vizuină. Dar mai întîi să-i închid calea. *(Încuie ușa.)* Așa, acum să dăm drumul la copoi!

PAGE

Dragă domnule Ford, te rog să te liniștești. Îți faci singur răul cel mai mare.

FORD

Adevărat, domnule Page. Să urcăm, domnilor! Să vedeți ce-o să mai rîdeți. Veniți după mine, domnilor!

(Ies.)

EVANS

Asta-i, mă rog, tare ciutată trăzneală și gelozeală!

CAIUS

Ma paroll, asta nu este moda la francezz! La francezz oamenii nu știe ce fost gelozii!

PAGE

Ba nu, urmaţi-l, domnilor, să vedem unde duce scotoceala lui!

(Ies Page, Evans şi Caius.)

DOAMNA PAGE

Nu-i aşa că am prins doi iepuri deodată?

DOAMNA FORD

Nu ştiu de ce să mă bucur mai întîi: de renghiul jucat bărbatului meu, sau de păcăleala pe care i-am tras-o lui sir John?

DOAMNA PAGE

Ce spaimă o mai fi fost pe el cînd a-ntrebat bărbatul tău ce se află în coş!

DOAMNA FORD

Tare mi-e teamă, spun drept, că după cele trase şi păţite o spălătură e tocmai ce-i trebuie. Aşa că băgarea asta la apă are să-i facă bine.

DOAMNA PAGE

Naiba să-l ia, derbedeu nelegiuit! Cine-o face ca el, ca el să pată!

DOAMNA FORD

Mi se pare că bărbatu-meu are o bănuială, anume că Falstaff s-ar afla aici; pentru că niciodată nu l-am văzut atît de brutal în gelozia lui.

DOAMNA PAGE

Am să aflu eu un mijloc să lămuresc treaba asta, iar lui Falstaff trebuie să-i mai jucăm nişte feste. Stricăciunea nu-i poate fi lecuită cu un singur hap.

DOAMNA FORD

Dacă i-am trimite-o iar pe nebuna aia de bașoldină, pe madam Quickly, să ne scuze pentru băgarea la apă de azi și să-i dea nădejdi noi ca să-i mai coacem una ?

DOAMNA PAGE

Așa facem. Să-i dăm întîlnire pe mîine dimineață la ceasurile opt, ca să-l despăgubim.

(Intră din nou Ford, Page, Caius și sir Hugh Evans.)

FORD

Nu izbutesc să dau de el. Poate că derbedeul s-a lăudat cu isprăvuri cărora nu le poate da de capăt.

DOAMNA PAGE

(încet către doamna Ford)

Ai auzit ?

DOAMNA FORD

Frumos te mai porți cu mine, domnule Ford, așa-i ?

FORD

E drept, așa este.

DOAMNA FORD

Dumnezeu să-ți îndrepte judecata, om fără minte ce ești!

FORD

Amin!

DOAMNA PAGE

Îți faci singur răul cel mai mare, jupîne Ford!

FORD

Da, da, mi-e dat să pătimesc.

EVANS

Tacă s-o afla cinefa în casă, în odăi, în lăzi și dulape, Tumnezeu să-mi ierte mie păcatele la ceasul judecății!

CAIUS

Ma paroll, nici eu nu gässit. Acolo nu este nici un oameni.

PAGE

Of, of, domnule Ford! Nu-ți crapă obrazul de rușine? Ce duh necurat, ce drac împelițat ți-a băgat în cap acest gînd? N-aș vrea să am o atare țicneală, pentru toate comorile castelului din Windsor.

FORD

E vina mea, domnule Page. Sufăr de această boală.

EVANS

Suferi, mă rog, pentru că nu ai cugetațiunea curată. Soția tumitale e o soție așa de cinstită cum mi-aș tori tacă ar fi să aleg din cinci mii de femei, ba chiar și din cinci sute.

CAIUS

Pe lege al meu, parroll, văd că ieste un femeie cinstit!

FORD

Ei bine, v-am făgăduit o masă bună. Poftiți, poftiți, să trecem în grădină. Vă rog să mă iertați. Am să vă spun mai tîrziu de ce am făcut asta. Hai, nevastă!

Haide, doamnă Page! Vă rog iertați-mă, vă rog din suflet iertați-mă!

PAGE

Haideți, domnilor, să intrăm. Dar, pe legea mea, o s-avem de ce face haz. Pentru mîine vă poftesc să luați prînzul 'a mine. Pe urmă vom merge împreună să vînăm păsări. Am un șoim minunat pentru vînătoarea la pădure. Sîntem înțeleși?

FORD

Cum dorești așa voi face.

EVANS

Dacă se află unul, mă rog, al toilea din bandă foi fi eu.

CAIUS

Dacă este una sau doi eu voi face pe a trreià.

FORD

Te rog, să mergem, domnule Page!

EVANS

Acum, rogu-te, fă-ți mîine amintire de terbedeul ăla de păduchios care este hangiul meu.

CAIUS

Ieste drrept! Ma paroll, din tot inima mea!

EVANS

Un terbedeu păduchios, cu patjocura și cu zeflemeaua lui!

(Ies.)

SCENA 4

O cameră în casa lui Page.

Intră Fenton și Anne Page.

FENTON

Pe tatăl tău chip nu e să-l cîștig;
Să stărui, scumpa mea, ar fi-n zadar.

ANNE

Atunci ce-i de făcut ?

FENTON

Să îndrăznești;
Să fii tu însăți, să-i arăți ce vrei.
Îmi bagă vină că sînt om de neam,
C-am șubrezit averea părintească
Pe care din avutu-i vreau s-o vindec.
Și din trecut mi-a mai găsit ponoase,
Chiolhanuri cu prieteni deșucheați;
El spune că iubirea mea țintește
Nu chipul tău cel drag, ci moștenirea.

ANNE

Dar de-i așa ?

FENTON

Îmi este martor cerul!
E drept că zestrea m-a atras atunci,
La început, dar, scumpa mea, mă crede,
În tine-aflai comori neasemuite,
Tu-mi ești acum al inimii tezaur
Și năzuința mea pe lume una-i;
Făptura ta!

ANNE

Drăguțule domn Fenton,
Încearcă totuși să-l cîștigi pe tata

Cu stăruință, iar de nu se poate
Cu nici un fel de rugăminți, ei bine,
Ascultă-mă ce-ți spun...
(Vorbesc între ei la o parte.)
(Intră Shallow, Slender și doamna Quickly.)

SHALLOW

Nu-i lăsa să mai vorbească împreună, doamnă Quickly! Ruda mea va spune ce are de spus pentru sine însăși.

SLENDER

Într-un fel sau altul are să se aleagă! Drace, nu trebuie decît să-mi încerc norocul!

SHALLOW

Nu-ți fie teamă de ea!

SLENDER

Nu, nu că mi-e teamă de ea, de asta nu port grijă, doar atît, că mi-e frică.

DOAMNA QUICKLY

Ascultă-mă, domnul Slender ar avea cu dumneata o vorbuliță.

ANNE

Îndată vin!
(Lui Fenton:)
Alesul tatei, iată-l!
Metehne rușinoase și urîte
Se-mbracă în veșmîntul alb al cinstei
Cînd iei dobînzi pe an trei sute livre!

DOAMNA QUICKLY

Şi ce mai face bunul domn Fenton? O vorbuliţă, te rog!

SHALLOW

Uite-o că vine. Vorbeşte-i, nepoate. Hei, băiete, gîndeşte-te că ai avut un tată.

SLENDER

Am avut un tată, domnişoară Anne! Unchi-miu ar putea să povestească nişte pozne de-ale lui nostime de tot. Te rog, unchiule, povesteşte-i domnişoarei Anne gluma aia cînd tata a furat dintr-un coteţ două gîşte, haide, unchiule dragă!...

SHALLOW

Domnişoară Anne, nepotul meu te iubeşte.

SLENDER

Da, asta aşa-i. Atît cît aş iubi pe oricare femeie din Gloucesterhire.

SHALLOW

Te va ţine ca pe o doamnă din lumea mare.

SLENDER

Da, aşa voi face, pentru că aşa se cuvine după rangul meu de cavaler.

SHALLOW

Are să-ţi lege pentru cînd vei fi văduvă un venit de o sută cincizeci de galbeni.

ANNE

Bunule domn Shallow, lăsaţi-l pe el singur să-mi facă curte.

SHALLOW

Adevărat, îți mulțumesc pentru amabilitate. Îți mulțumesc pentru că ai dat mîngîiere bătrîneţelor mele. Pe tine te vrea, nepoate; eu te las!

ANNE

Ei, domnule Slender?

SLENDER

Ei, bună domnișoară Anne?

ANNE

Care este dorința dumitale pînă la urmă?

SLENDER

Dorința mea cea din urmă? Asta-i o glumă bună, n-am ce zice! Nu mi-am făcut încă testamentul, slavă Domnului; nu-s o făptură chiar atît de bolnăvicioasă, fie lăudat cerul!

ANNE

Vreau să zic, domnule Slender, ce dorești de la mine?

SLENDER

Așa-i, că bine zici! Eu nu doresc decît puțin sau nimic de la dumneata. Unchiul meu și cu tatăl dumitale au zis că așa și pe dincolo. Dacă mi-o fi norocul așa, bine, dacă nu, sănătate și voie bună. Dînșii știu să-ți spună mai bine cum stau lucrurile. Poți să-l întrebi pe tatăl dumitale. Iată-l că vine.

(Intră Page și doamna Page.)

PAGE

Ei, dragă Slender! Fiica mea, iubește-l!
Cum? Fenton e aici, și ce dorește?

Sir, mă jignești cu vizitele-ți dese,
Ți-am spus-o clar, sir, fata mea e dată!

FENTON

Nu, nu vă supărați, jupîne Page.

DOAMNA PAGE

Să-mi lași copila-n pace, scumpe domn!

PAGE

Nu-i pentru dumneata.

FENTON

Sir, îmi dați voie?

PAGE

Nu, dragul meu domn Fenton! Haide, Shallow,
Și Slender, fiul meu, poftiți în casă!
Cînd știi ce gînduri am, domnule Fenton,
Purtarea dumitale mă jignește.

(Ies Page, Shallow și Slender.)

DOAMNA QUICKLY

Vorbește-i doamnei Page.

FENTON

O, bună doamnă,
Mi-e dragă și-o iubesc pe fiica voastră
Cu cele mai curate simțăminte;
Prin piedici, prin mustrări și mojicii
Îi port iubirii steagul înainte,
Nu mă predau. Vă cer bunăvoința!

ANNE

Mamă dragă, nu mă mărit cu nătîngul ăla.

DOAMNA PAGE

Nici nu mă gîndesc. Îți caut eu un bărbat mai bun.

DOAMNA QUICKLY

Adicătelea pe jupînul meu, jupîn doctorul!

ANNE

Mai bine vie într-un fund de groapă,
Să cadă peste mine napi porcești.

DOAMNA PAGE

Hai, nu-ți mai face-atîtea griji degeaba
Din pricina lui Anne, domnule Fenton;
Nici prietenă nu-ți sînt, dar nici dușman;
Am s-o descos, să văd de te iubește,
Și voi decide cum va fi mai bine.
Iar pîn- atunci, adio! Noi să mergem,
Să nu stîrnim a tatălui mînie.

FENTON

Adio, doamnă scumpă! Anne, adio!

(Ies doamna Page și Anne.)

DOAMNA QUICKLY

Ei, asta-i isprava mea! „Cum — le-am spus — doar nu vreți să vă aruncați copila în brațele unui găgăuță ori a unui doctor, uitați-vă mai bine la domnul Fenton!" Asta-i isprava mea!

FENTON

Îți mulțumesc! Și rogu-te la noapte
Să-i dai acest inel iubitei Anne.
Și iată... pentru truda dumitale.

DOAMNA QUICKLY

Ei, acum cerul să-ți trimită norocul cel bun! *(Iese Fenton.)* Are o inimă de aur. O femeie ar trece prin foc și prin apă pentru o astfel de inimă de aur. Totuși, aș vrea ca stăpînul meu să fie cel care s-o ia pe domnișoara Anne. Sau aș vrea s-o ia domnul Slender. Sau, de fapt, aș vrea ca domnișorul Fenton s-o ia. Am să fac tot ce-mi stă-n putință pentru toți trei. Doar așa am făgăduit, și vorba-i vorbă! Dar mai ales pentru domnișorul Fenton. Bun, și acum trebuie să mă duc cu altă treabă la sir John Falstaff, din partea celor două doamne ale mele. Ce vită-ncălțată mai sînt că-mi pierd vremea cu nimicuri!

(Iese.)

SCENA 5

O cameră la „Hanul Jartierei".

Intră Falstaff și Bardolph.

FALSTAFF

Ascultă, Bardolph!

BARDOLPH

Porunciți, sir!

FALSTAFF

Du-te și adu-mi o litră de vin tare; pune și o felie de pîine prăjită. *(Bardolph iese.)* Am trăit oare ca să mă văd cărat într-un coș, ca gunoaiele de la măcelărie, și aruncat în Tamisa? Ei, bine, dacă mi se mai joacă o astfel de festă, îmi dau creierii să-i prăjească în unt și să-i dăruiască de Anul Nou unui cîine flămînd. Nemernicii, m-au aruncat în rîu cu inima ușoară cum ai îneca niște pui de cățea fătați cincisprezece o dată, care n-au făcut încă ochi. După cît sînt de trupeș vă puteți da seama că n-a fost greu să mă duc drept la

fund. De-ar fi fost fundul în iad, tocmai acolo ajungeam. Dacă malul nu era să fie înclinat și apa scăzută, m-aș fi înecat. Uf, mi-e greață de o asemenea moarte! Apa îl umflă pe om. Și ce comèdie dacă mă mai și umflam! Aș fi fost o momîie cît un munte.

(Bardolph se întoarce cu vinul.)

BARDOLPH

A venit doamna Quickly, care dorește să vă vorbească.

FALSTAFF

Întîi și-ntîi lasă-mă să torn nițel vin de Canare peste apa Tamisei. Mi-e burta atît de înghețată, de parcă aș fi înghițit mingi de zăpadă în chip de pilule pentru răcorit rărunții. Spune-i să intre.

BARDOLPH

Intră, femeie!

(Intră doamna Quickly.)

DOAMNA QUICKLY

Cu voia înălțimii tale, cer iertare! Îi doresc înălțimii tale dimineața bună!

FALSTAFF

Ia de-aici cupele astea! Dă fuga și fierbe-mi o oală de vin cumsecade.

BARDOLPH

Cu ouă, sir?

FALSTAFF

Curat, fără doftoriceli. Nu vreau icre de găină în băutura mea. *(Bardolph iese.)* Ei, ce mai veste-poveste?

DOAMNA QUICKLY

Maică Precistă, am să-i spun ceva înălțimii tale din partea doamnei Ford.

FALSTAFF

Doamna Ford! Am intrat la apă ca o piatră de vad din pricina ei. Am făcut vad în apă. Și burta mi-e tot atît de plină de apă ca vadul unui rîu.

DOAMNA QUICKLY

Vai de păcatele mele! Drăguța de ea, n-are nici o vină. I-a luat la trei parale pe nătîngii ăia de oameni. Ei au fost de vină, și-au greșit ierecția.

FALSTAFF

Și eu mi-am greșit-o pe a mea cînd m-am încrezut în făgăduielile unei femei neroade.

DOAMNA QUICKLY

Ah, sir, e atît de nenorocită, că de-ai vedea-o, sărăcuța, ți s-ar rupe inima. Soțul ei merge în dimineața asta la vînătoare de păsări. Vă roagă să mai veniți o dată la dînsa între ceasurile opt și nouă. Trebuie să-i duc răspunsul cît mai degrabă; are să vă despăgubească pentru tot ce-ați pătimit, răspund eu de n-o fi cum trebuie!

FALSTAFF

Bine, am s-o vizitez. Spune-i așa! Și poftește-o să se gîndească bine cît de gingaș e un bărbat. Pe bărbat să nu-l atingi nici cu o floare. Și numai pe urmă să-și dea părerea asupra meritelor mele.

DOAMNA QUICKLY

Am să i-o spun.

FALSTAFF

Așa să faci. Între nouă și zece spuneai ?

DOAMNA QUICKLY

Între opt și nouă, sir.

FALSTAFF

Bine, du-te. Am să vin negreșit. *(Doamna Quickly iese.)* Mă mir că nu aud nimic de domnul Brook. Mi-a trimis vorbă să-l aștept. Banii lui îmi plac grozav. Dar iată-l că sosește.

(Intră Ford.)

FORD

Cerul să vă aibă-n pază, sir!

FALSTAFF

Ei bine, domnule Brook, vii să afli ce s-a petrecut între mine și nevasta lui Ford.

FORD

Într-adevăr, asta-i treaba pentru care am venit, sir John!

FALSTAFF

Domnule Brook, nu pot să-ți spun minciuni: mă aflam la dînsa acasă la ora pe care mi-o fixase.

FORD

Și cum a mers, sir ?

FALSTAFF

Cum nu se poate mai anapoda.

FORD

Cum așa, sir ? S-o fi răzgîndit.

FALSTAFF

Nu, domnule Brook. Dar cornutul ăla caraghios de bărbat-su, zic, domnule Brook, înnebunit de gelozie, vine acasă tocmai în clipa întîlnirii noastre, după cele dintîi îmbrățișări, giugiuleli și jurăminte, cînd recitasem, ca să zic așa, prologul comediei noastre. Și după el raita o ceată de trași-împinși, asmuțiți și înfierbîntați de țicneala lui, s-au apucat să scotocească prin casă ca să-l prindă pe amantul nevesti-si.

FORD

Cum ? În timp ce erai acolo ?

FALSTAFF

În timp ce eram acolo !

FORD

Și te-a căutat și nu te-a aflat ?

FALSTAFF

Ascultă să vezi. O-ntîmplare fericită a făcut să vină o oarecare doamnă Page, care ne-a dat de știre de întoarcerea lui Ford. Și pentru că nevasta lui Ford își pierduse capul, tot ea a fost cu ideea să mă bage într-un coș cu rufe.

FORD

Un coș cu rufe ?

FALSTAFF

Pe Dumnezeu din cer ! Au grămădit peste mine cămăși și schimburi murdare, călțuni de băgat în cizme, ciorapi

nelăuți, șervete unsuroase. Mi-au otrăvit răsuflarea, domnule Brook, cu cel mai puturos amestec de mirosuri care va fi ocărît vreodată nările unui muritor.

FORD

Și cît timp ai rămas acolo?

FALSTAFF

Ei bine, ai să vezi, domnule Brook, ce-am pătimit ca s-o îndemn pe această femeie la rău spre binele dumitale. Cum stăteam grămădit în coș, doi flăcăi de-ai lui Ford, argații lui, m-au cărat cu rufele murdare, cum le poruncise stăpîna, în lunca Datchet. Mă luaseră pe umeri și, tocmai cînd treceau pragul, l-au întîlnit pe derbedeul gelos, stăpînul lor, care i-a-ntrebat o dată sau de două ori ce au în coș. Tremuram de frică să nu-i dea-n gînd nebunului de derbedeu să scotocească înăuntru. Dar soarta care a hotărît să ajungă încornorat i-a oprit mîna. Ei bine, el pornește mai departe în căutarea lui, eu mai departe cu rufele murdare. Dar ascultă cu luare-aminte cele ce urmează, domnule Brook. Dacă aș fi murit de trei ori, în trei feluri, și n-aș fi îndurat chinuri mai multe. Mai întîi spaima cumplită de a fi surprins de berbecul ăla cu clopot de gît, mîrîitor și gelos; apoi osînda de a sta acolo ca o sabie de Bilbao, îndoit covrig, cu mînerul lîngă vîrf, cu călcîiele lîngă cap; și în cele din urmă chinul de a fi fost înfundat ca într-o căldare de fiert rachiu, la un loc cu rufele urduroase care dospeau în propria lor unsoare. Gîndește-te la una ca asta, cînd e vorba de un om ca mine; gîndește-te că sînt gingaș la căldură ca untul. Cînd e vorba de un om ca mine într-o necontenită subțiere și topire! A fost o minune că nu m-au înăbușit. Iar în toiul acestei băi, pe jumătate fript și copt ca o mîncare olandeză, să fiu aruncat în Tamisa și, înfierbîntat cum eram, să încep să sfîrîi și să scot fum ca o potcoavă înroșită. Gîndește-te la una ca asta, să sfîrîi, gîndește-te, domnule Brook!

FORD

Sir, îmi pare nespus de rău că ai îndurat atîtea din pricina mea. Şi socot că nu ne mai rămîne nici o nădejde. Nu ai de gînd să mergi mai departe?

FALSTAFF

Nu mă cunoşti, jupîne Brook. M-aş lăsa mai degrabă aruncat în gura unui vulcan încins, cum m-am lăsat aruncat în Tamisa, decît să renunţ la dînsa. În dimineaţa asta soţul ei e dus la vînătoare de păsări. Mi-a dat o nouă întîlnire. Între opt şi nouă e ceasul hotărît, jupîne Brook.

FORD

Sînt ceasurile opt trecute, sir.

FALSTAFF

Adevărat? Atunci să mă duc la întîlnire. Vino să mă vezi cînd ţi-o fi placul şi ai să ai veşti despre izbînda mea. Iar concluzia care îmi va încorona opera este că dumneata te vei bucura de graţiile dînsei. Domnule Brook, va fi a dumitale! Îi vei pune coarne lui Ford, domnule Brook!

(Iese.)

FORD

Hm! E oare o nălucire, un vis? Mă aflu sub puterea somnului cumva? Domnule Ford, trezeşte-te, domnule Ford! Ai o spărtură în cea mai frumoasă haină a dumitale, domnule Ford! Asta înseamnă să fii însurat! Asta înseamnă să ai rufe şi un coş de rufe! Fie, voi striga în auzul lumii că sînt ceea ce sînt. Dar de data asta nu-mi mai scapă, desfrînatul. E la mine acasă. Doar nu s-o vîrî el într-o pungă de cinci bani, nici în cutia de piper. Dar, ca să nu-l ajute cumva diavolul, care-i slujeşte de călăuză, am să caut unde nici nu-ţi dă prin minte.

Deși nu-mi pot schimba soarta, și trebuie să rămîn ceea ce n-aș dori să fiu, blînd ca mielușelul n-ai să mă vezi! Dacă nenorocul face să port coarne, atunci adeverească-se proverbul: „să fii aprig și turbat ca o vită cornută“.

(Iese.)

ACTUL IV

SCENA 1

Pe stradă.

Intră doamna Page, doamna Quickly şi William.

DOAMNA PAGE

Crezi c-o fi ajuns deja la domnul Ford ?

DOAMNA QUICKLY

De bună seamă c-a ajuns la vremea asta, dacă nu, trebuie să pice dintr-o clipă într-alta. Dar adevărul e că-i grozav de furios din pricină c-a fost aruncat în apă. Doamna Ford doreşte să veniţi la dînsa neîntîrziat.

DOAMNA PAGE

Voi fi la dînsa îndată. Vreau doar să-l duc la şcoală pe tînărul ăsta al meu. Uite că-i vine profesorul; e zi de vacanţă, pe cît văd.

(Intră sir Hugh Evans.)

DOAMNA PAGE

Ei bine, sir Hugh, nu e școală pe ziua de azi ?

EVANS

Nu ieste. Tomnul Slender le-a dat trumul băieților să se joace, mă rog.

DOAMNA QUICKLY

Fie inima lui binecuvîntată!

DOAMNA PAGE

Sir Hugh, bărbatu-meu zice că fiul nostru nu face nici o brînză la învățătură. Te rog, pune-i cîteva întrebări din gramatică.

EVANS

Vino încoace, William. Capul sus! Vino!

DOAMNA PAGE

Vino, băiete! Capul sus! Răspunde profesorului tău, nu fi speriat.

EVANS

William, spune-mi, tragule, cîte numere au substantivele ?

WILLIAM

Două.

DOAMNA QUICKLY

Zău, eu credeam că-s cu unul mai mult, pentru că am auzit spunîndu-se „substantive fără soț", adică văduve, cum ar veni.

EVANS

Astîmpără-te cu trăncănelile! Cum se spune „frumos", William ?

WILLIAM

Pulcher.

DOAMNA QUICKLY

Dulgher! De bună seamă că sînt şi lucruri mai frumoase decît dulgherii.

EVANS

Eşti o muiere proastă. Rogu-te, tacă-ţi fleanca! Ce înseamnă „*lapis*", William ?

WILLIAM

O piatră.

EVANS

Şi ce este „o piatră", William ?

WILLIAM

Un bolovănaş.

EVANS

Nu, mă rog, este *lapis*. Rogu-te, adu-ţi aminte de asta în greierul tău.

WILLIAM

Lapis.

EVANS

Pravo, William, eşti un băiat fain. Ce ieste ala, William, de la care se împrumută articolele ?

WILLIAM

Articolele sînt împrumutate de la pronume și se declină astfel: *singulariter, nominativo, hic, haec, hoc.*

EVANS

Nominativo: hig, haeg, hog. Rogu-te, fii atent: *genitivo: hujus.* Ei pine, care-i, mă rog, cazul acuzativ?

WILLIAM

Accuzativo: hinc.

EVANS

Rogu-te, copilule, gîndește-te bine! *Accuzativo: hung, hang, hog.*

DOAMNA QUICKLY

Hang-hog zice latinul cînd strigă după porci. Pun capul că-i așa.

EVANS

Lasă trăncănelile, muiere! Care ieste cazul focativ, William?

WILLIAM

O, *vocativo,* o.

EVANS

Amintește-ți, William: focativul este *caret.*

DOAMNA QUICKLY

Și asta-i o rădăcină bună.

EVANS

Muiere, încetează!

DOAMNA PAGE

Lasă vorba!

EVANS

Care-i cazul jenitiv plural, William?

WILLIAM

Cazul genitiv?

EVANS

Întocmai cum spui.

WILLIAM

Genitivo: horum, harum, horum.

DOAMNA QUICKLY

Naiba s-o ia pe Geni, cu cazul ei cu tot! Dă-o-ncolo! Nu-i rosti numele, copile, dacă-i de haram, las-o-n pace cu haramul ei!

EVANS

Rușine să-ți fie, muiere!

DOAMNA QUICKLY

Rău faci că-l înveți pe băiat asemenea vorbe. Să-l auzi cu hic și cu hec! Astea le-nvață el și singur. Și-apoi să vorbească de haram! Mai mare rușinea pentru dumneata!

EVANS

Muiere, ești lunatecă? Nu ai înțelejeri pentru cazuri și număruri și jenuri, mă rog? Ești o creștină atît de proastă, cum alta nu se află pe lume.

DOAMNA PAGE

Te rog, lasă-l în pace!

EVANS

Spune-mi acum, William, cîteva declinări de pronume.

WILLIAM

Astea zău că le-am uitat.

EVANS

Este *qui*, *quae*, *quod*. Dacă uiți de *qui*-urile, *quae*-urile și *quod*-urile tale, trebuie să fii pătut la tos. Du-te acum la ale tale, joacă-te! Du-te!

DOAMNA PAGE

E un școlar mai bun decît credeam.

EVANS

Are o memorie pună, vioaie. Cu pine, doamnă Page!

DOAMNA PAGE

Adio, bunule sir Hugh! *(Iese sir Hugh.)* Du-te acasă, băiatule. Haide, zăbovim prea mult.

(Ies.)

SCENA 2

O odaie în casa lui Ford.
Intră Falstaff și doamna Ford.

FALSTAFF

Dragă doamnă Ford, părerile dumitale de rău au înghițit suferințele mele. Văd cît de adîncă ți-a fost dragostea și mă oblig să-ți plătesc cinstit cu aceeași

monedă, nu numai în materie de iubire, ci mai mult, doamnă Ford; în toate marafeturile și ceremonialele ce întregesc și împodobesc această iubire. Dar, spune-mi, de data asta ești sigură de soțul dumitale ?

DOAMNA FORD

El vînează păsări la ceasul ăsta, dulcele meu sir John!

DOAMNA PAGE
(de afară)

Hei, cumătră Ford, hei, unde ești ?

DOAMNA FORD

Treceți în camera asta, sir John.

(Falstaff iese. Intră doamna Page.)

DOAMNA PAGE

Ei bine, draga mea ? Ai pe cineva la dumneata ?

DOAMNA FORD

Cine să fie ? Nimeni, decît servitorii.

DOAMNA PAGE

Adevărat ?

DOAMNA FORD

Adevărat, draga mea. *(Încet:)* Vorbește mai tare.

DOAMNA PAGE

Atunci sînt foarte mulțumită dacă nu ai pe nimeni.

DOAMNA FORD

Dar de ce ?

DOAMNA PAGE

Ei, draga mea, pe bărbatul dumitale l-a apucat iar nebunia; se ciondănește colo-n drum cu al meu, e furios pe omenirea căsătorită și blestemă pe toate fiicele Evei, de orice culoare ar fi ele. Se bate cu palma peste frunte și strigă: „Ieșiți la iveală, ieșiți la iveală!" încît nebunii cei mai furioși pe care i-am văzut vreodată sînt mielușei blînzi pe lîngă el. Îmi pare bine de tot că s-a întîmplat să nu fie aici cavalerul acela rotofei.

DOAMNA FORD

Dar ce, nu cumva a pomenit de dînsul?

DOAMNA PAGE

Ba numai despre dînsul trăncănește; și jură că ultima dată cînd l-a căutat, el a fost scos afară din casă într-un coș. Acum i s-a năzărit iar că s-ar afla aici și a lăsat vînătoarea baltă, l-a luat și pe bărbatul meu cu el și pe toți cîți erau acolo și vine să mai facă o-ncercare. Sînt fericită că sir John, cavalerul nostru, nu-i aici. Acum are să-și vadă singur scrînteala.

DOAMNA FORD

E departe de-aici, doamnă Page?

DOAMNA PAGE

La doi pași, la capătul străzii, dintr-o clipă într-alta poate intra pe ușă.

DOAMNA FORD

Ah, ce nenorocită-s! Cavalerul se află aici.

DOAMNA PAGE

Dacă-i așa, n-ai nici o scăpare. Ești pierdută. Iar dînsul — un om mort. Dar ce fel de inimă de femeie

mai ai și dumneata ?... Ajută-l să iasă de-aici, scapă-l! Mai bine rușinea decît moartea!

DOAMNA FORD

Pe unde să iasă ? Cum să-l scap ? Dacă l-aș băga iar în coș ?

(Intră din nou Falstaff.)

FALSTAFF

Nu. În coș nu mai vreau! N-aș putea s-o șterg înainte de-a veni dînsul ?

DOAMNA PAGE

Vai de mine, nici nu te gîndi! Trei din tovarășii lui Ford stau la ușă cu pistoalele, ca să nu iasă nimeni. Altfel ai mai fi avut vreme să fugi. Dar ce vrei să faci ?

FALSTAFF

Ce să fac ? Am să mă vîr pe horn...

DOAMNA FORD

Nici nu te gîndi. Acolo au obiceiul să-și descarce puștile cînd se-ntorc de la vînătoare. Mai bine în cuptor.

FALSTAFF

Unde-i cuptorul ?

DOAMNA FORD

O să caute și acolo, pe cuvînt! N-au mai rămas în casa asta dulap, cufăr, ladă, puț, pivniță care să nu fie puricate. A făcut listă de toate și le vizitează pe rînd cu lista în mînă. Nu, nu-i chip să te ascunzi în casă.

FALSTAFF

Atunci, am s-o iau la sănătoasa.

DOAMNA PAGE

Dacă ieşi cu chipul şi înfăţişarea dumitale, te poţi socoti un om mort, sir John... Dar dacă ai ieşi deghizat?!

DOAMNA FORD

Cum să-l deghizăm ?

DOAMNA PAGE

Doamne, vai de păcatele mele. Nici eu nu ştiu. Nu este pe lume o rochie de femeie atît de largă să-l încapă pe dînsul; altfel, ar fi pus o pălărie, o basma, ceva, şi ar fi plecat aşa.

FALSTAFF

Dragele mele, născociţi ceva; mai bine să încercăm orice decît să se întîmple vreo nefăcută.

DOAMNA FORD

Mătuşa slujnicei mele, grăsana aia din Brentford, şi-a lăsat sus o rochie.

DOAMNA PAGE

Pe cuvînt, asta are să-i folosească. E tot atît de grasă ca şi el. Mai sînt acolo pălăria ei cu franjuri şi voalul. Urcă repede, sir John.

DOAMNA FORD

Haide, haide, dulcele meu sir John. Doamna Page şi cu mine vom căuta o bucată de pînză să-ţi acoperim capul.

DOAMNA PAGE

Repede, repede! Venim noi să te îmbrăcăm cum trebuie. Deocamdată pune-ţi rochia.

(Falstaff iese.)

DOAMNA FORD

Aş vrea să dea faţă cu bărbatu-meu sub înfăţişarea asta. El n-o poate suferi pe bătrîna din Brentford; jură că-i vrăjitoare şi i-a spus că de ne mai calcă pragul, o bate măr.

DOAMNA PAGE

Cerul să-l călăuzească spre ciomagul bărbatului tău, şi Diavolul să aibă grijă de ciomag.

DOAMNA FORD

Dar cu adevărat vine bărbatu-meu?

DOAMNA PAGE

Da, fără glumă, vine. Ba încă vorbeşte şi de coş; cine i-o fi spus ?

DOAMNA FORD

Vom încerca să aflăm treaba asta, pentru că voi pun oamenii mei să scoată iar coşul, ieşindu-i înainte, cum au făcut şi data trecută.

DOAMNA PAGE

Ei, dar el stă să pice dintr-o clipă într-alta. Haide să-l îmbrăcăm pe Falstaff cu rochia vrăjitoarei din Brentford!

DOAMNA FORD

Întîi să le spun oamenilor mei ce să facă cu coşul. Du-te sus, am să aduc îndată bucăţile de pînză.

(Iese.)

DOAMNA PAGE

Naiba să-l ia pe derbedeul ăsta neruşinat! Îl învăţăm noi minte!

Să afle că nevestele pe lume
Cinstite sînt, şi cînd se ţin de glume
Şi vechile proverbe nu-s greşite:
„Porcul cel blînd pe toate le înghite".

(Iese.)

(Intră din nou doamna Ford cu doi servitori.)

DOAMNA FORD

Haideţi, domnilor! Luaţi încă o dată pe umeri coşul ăsta. Stăpînul vostru e la uşă. Dacă vă spune să lăsaţi coşul jos, ascultaţi-l. Haide, grăbiţi-vă.

(Iese.)

PRIMUL SERVITOR

Haide, haide, ridică-l!

AL DOILEA SERVITOR

Dă, Doamne, să nu mai fie iar căptuşit cu cavalerul!

PRIMUL SERVITOR

Nădăjduiesc că nu. Aş căra mai bucuros un butoi cu plumb.

(Intră Ford, Page, Shallow, Caius şi sir Hugh Evans.)

FORD

Aşa, şi dacă fapta va fi dovedită, domnule Page, ce despăgubire-mi dai pentru toate batjocurile şi ocările pe care mi le-ai aruncat în obraz? Lăsaţi coşul jos, derbedeilor! Să vină de îndată nevastă-mea. Hei, stă bine tinereţea în coş? Ah, tîlhari de pezevenghi! Sînteţi o şleahtă întreagă, o bandă de ticăloşi, o mul-

ţime de descreieraţi uniţi împotriva mea. Dar Dracul va ieşi la lumină. Hei, nevastă, auzi? Vino, vino încoace. Ian te uită ce rufe cumsecade trimiţi la spălat!

PAGE

Ei bine, asta-i prea de tot, jupîne Ford. Nu mai poţi umbla slobod de aci înainte. Va trebui să fii ferecat în lanţuri.

EVANS

Ei bine, ăsta-i lunatic rău. E ca un cîine turpat, mă rog.

SHALLOW

E drept, domnule Ford, asta într-adevăr nu-i bine.

FORD

Aşa spun şi eu, domnule. *(Intră din nou doamna Ford.)* Haide, apropie-te, doamnă Ford; femeie cinstită, soţie castă, fiinţă virtuoasă, care ai de soţ un dobitoc gelos! Te bănuiesc fără temei, nu-i aşa, doamnă ?

DOAMNA FORD

Cerul mi-e martor că adevărul e acesta, dacă mă bănui de necredinţă.

FORD

Frumos ai vorbit, făptură neobrăzată. Ţine-o aşa pînă la capăt. Ieşi afară, golane!

(Scoate rufele din coş.)

PAGE

Asta întrece orice măsură!

DOAMNA FORD

Nu ţi-e ruşine ? Lasă rufele în pace!

FORD

Am să te aflu eu îndată.

EVANS

E mai mult tecît poate cuprinde mintea! Frei să tai în fileag rufăria soţiei dumitale? Haide, lasă!

FORD

Goliţi coşul, am spus.

DOAMNA FORD

Dar de ce, bărbate, de ce?

FORD

Jupîne Page, pe cinstea mea de om, în acest coş a fost scos din casa mea un bărbat, nu mai departe decît ieri. De ce nu s-ar putea să fie iarăşi aici ? Că se află în casa mea, de asta sînt sigur. Ştirea pe care am primit-o e adevărată. Gelozia mea se întemeiază pe judecată. Scoateţi toate rufele afară.

DOAMNA FORD

Dacă găseşti aici un bărbat, să moară ca un purice.

PAGE

Nu e nici un fel de bărbat.

SHALLOW

Pe legea mea, domnule Ford, asta nu-ţi face cinste.

EVANS

Tomnule Ford, tumneata trebuie să te rogi şi să nu te potrifeşti după imaginaţiunile inimii tumitale. Asta e gelozie, mă rog.

FORD

Într-adevăr, cel pe care-l pasc nu-i aici.

PAGE

Nu, şi nici alt undeva decît în căpăţîna dumitale.

FORD

Mai ajutaţi-mă o dată să caut prin casă. Dacă nu găsesc ce caut, nu mă cruţaţi, faceţi-mă pentru totdeauna batjocura voastră! Să se spună despre mine: gelos ca Ford, care-l căuta pe amantul nevesti-si într-o găoace de nucă. Vă rog, faceţi-mi această plăcere, mai căutaţi o dată împreună cu mine.

DOAMNA FORD

Hei, doamnă Page, veniţi jos şi dumneata şi bătrîna. Soţul meu are treabă în odaia de dormit.

FORD

Bătrîna ? De ce bătrînă-i vorba ?

DOAMNA FORD

Ei! Bătrîna din Brentford, mătuşa slujnicei, nu ştii ?

FORD

Vrăjitoarea, tîrfa, destrăbălata aia de pezevenghe bătrînă! Nu i-am spus să nu mai calce în casa mea ? Vine cu ştafeta, aşa-i ? Sîntem nişte proşti noi, bărbaţii. Ştiu eu ce se ascunde sub ghicitul ei în palmă,

sub prevestirea viitorului. Vino jos, cotoroanță bătrînă, vrăjitoare, Talpa-Iadului, vino jos! Am eu ac de cojocul tău!

DOAMNA FORD

Vai, bunul meu soț, iubitule! Cinstiți domni, nu-l lăsați să dea într-o femeie bătrînă.

(Intră Falstaff, îmbrăcat în femeie, condus de doamna Page.)

DOAMNA PAGE

Hai, mătușă Prat, hai, dă-mi mîna.

FORD

Lasă, c-o mătușesc eu. Uite, na! *(Îl bate pe Falstaff.)* Afară din casa mea, tu, vrăjitoare, tu, harpie trențăroasă, tu, tîrfă vicleană, tu, dihorule, tu, lighioană rîioasă, afară! Afară zic! Îți dau eu ție farmece, îți arăt eu ție ghiceală.

(Falstaff iese.)

DOAMNA PAGE

Nu ți-e rușine obrazului? Ai omorît-o pe biata femeie.

DOAMNA FORD

Ar fi în stare! Frumoasă cinste, n-am ce zice!

FORD

La spînzurătoare cu vrăjitoarea!

EVANS

Pă cuvînt, mă rog, tare mă tem că fomeia e cu adefărat frăjitoare. Am făzut că avea o barbă lungă sub vălul ce-i acoperea fața.

FORD

Vreţi să mă urmaţi, domnilor? Din suflet vă rog să mă urmaţi. Să vedeţi numai unde duce firul mai departe. Dacă latru fără să fi dat de urma vînatului, să nu mă mai ascultaţi de aci înainte.

PAGE

Hai să-i mai facem o dată pe plac. Haideţi, domnilor.

(Ies Ford, Shallow, Caius şi Evans.)

DOAMNA PAGE

Pe cuvînt, zău, l-a cîrpit de ţi-era mai mare mila.

DOAMNA FORD

Aş, la naiba, nu chiar aşa. I-a cărat cu nemiluita.

DOAMNA PAGE

Ciomagul să fie sfinţit şi aşezat deasupra altarului. A făcut o mare ispravă.

DOAMNA FORD

Cum crezi? Putem noi oare, cu tăria pe care ne-o dă dreptul de femeie şi mărturia unui cuget curat, să ducem răzbunarea mai departe?

DOAMNA PAGE

Duhul desfrîului a fost izgonit din el, de bună seamă. Şi dacă sufletul nu i-o fi zălogit pe vecie Dracului, socotesc că n-are să mai încerce niciodată să ne ispitească la rău.

DOAMNA FORD

Să le destăinuim oare bărbaţilor noştri cum ne-am bătut joc de el?

DOAMNA PAGE

Da, să le destăinuim. De n-ar fi decît pentru a goni nălucirile din capul bărbatului tău, și tot trebuie s-o facem. Dacă le-o spune inima că sărmanul cavaler desfrînat și osînzos trebuie chinuit mai departe, noi două ne vom purta după cum se cere.

DOAMNA FORD

Pun prinsoare că ei vor ține să-l facă de rîs în fața lumii și socot că păcăleala n-ar avea tot hazul dacă nu l-ar face de rîs în fața lumii.

DOAMNA PAGE

Atunci haidem, să batem fierul pînă-i cald!

(Ies.)

SCENA 3

O încăpere la „Hanul Jartierei".
Intră Hangiul și Bardolph.

BARDOLPH

Jupîne, nemții cer să le dai trei din caii dumitale. Însuși ducele sosește mîine la Curte și vor să-i iasă întru întîmpinare.

HANGIUL

Ce drac de duce o mai fi și ăsta că umblă-n așa mare taină ? La curte n-am auzit nimic de venirea lui. Ia să stau de vorbă cu dumnealor. Vorbesc englezește ?

BARDOLPH

Da, jupîne. Ți-i aduc îndată.

HANGIUL

Le dau caii, dar îi pun să plătească cu vîrf şi-ndesat. Am să le fac sosul cît mai pipărat. Casa mea i-a răsfăţat o săptămînă cu tot ce le-a dorit inima. Le-am închis uşa în nas altor clienţi de hatîrul lor. Trebuie să-mi scot pîrleala. Am să le fac sosul cît mai pipărat. Haidem!

(Ies.)

SCENA 4

O odaie în casa lui Ford.

Intră Page, Ford, doamna Page, doamna Ford şi sir Hugh Evans.

EVANS

E una din purtările cele mai frumoase şi pline de tiscreţiune pe care le-am văzut în viaţa mea la vreo femeie, mă rog.

PAGE

Şi cum, scrisorile astea vi le-a trimis în acelaşi timp la amîndouă ?

DOAMNA PAGE

La răstimp de un sfert de ceas.

FORD

Nevastă, să mă ierţi; de-aci-nainte
Aşa te poartă cum îţi este voia;
Mai bine spun: „e soarele de gheaţă",
Decît de uşurinţă să te-nvinui;
Credinţa, cinstea ta prind rădăcină
În al meu suflet, pînă ieri eretic.

PAGE

Bun, bun, destul! Nu depăşi măsura
În ploconeli, ca ieri în defăimare.
Eu zic să ducem mai departe gluma
Cu-acest jupîn bătrîn şi rotofei,
Să-l rîdă lumea toată; să mi-l cheme
Nevestele din nou la o-ntîlnire
Şi prins în laţ să-l facem de ruşine.

FORD

Nimic mai potrivit ca planul lor.

PAGE

Cum adică? Să-i trimită vorbă că-l aşteaptă la miezul nopţii în parc? Nu, nu, n-are să vină nici în ruptul capului.

EVANS

Tacă ziceţi c-a fost teşertat în rîuri şi apoi pătut măr în hainele acelei femei pătrîne, eu socot că trebuie să fi intrat croaza în el şi că n-are să mai vină. Carnea lui e destul de pătucită ca să-i fi trecut toate poftele.

PAGE

Aşa cred şi eu!

DOAMNA FORD

Voi vă gîndiţi doar cum să-i daţi pedeapsa,
Cum să-l aducem vom avea noi grijă.

DOAMNA PAGE

Ştiţi vechiul mit cu vînătorul Herne
Demult pîndar al codrilor din Windsor?
Se povesteşte că pe vremea iernii
În ceas tăcutul miezului de noapte,

Purtînd pe frunte coarne rămuroase,
El dă ocol bătrînului stejar
Şi-aruncă vrăji pe vite, pomi şi ierburi,
Preface-n sînge laptele din uger
Sunînd a spaimă fierul unui lanţ.
Aţi auzit de-atare duh; bătrînii
Cam grei de cap, dar tobă de eresuri,
Crezare-au dat poveştilor cu Herne,
Şi noi le-am moştenit drept adevăruri.

PAGE

Păi mulţi se tem să treacă-n miez de noapte
Pe lîng-acest stejar, zis al lui Herne.
Dar ce-i cu asta ?

DOAMNA FORD

Noi făcurăm planul
Lîngă stejar să-l întîlnim pe Falstaff
În Herne deghizat, ornat de coarne.

PAGE

Ei bine, socotim că va să vină
Cu-această-nfăţişare. Dar pe urmă
Ce-ar fi să-i facem ? Cum aţi plănuit ?

DOAMNA PAGE

Am hotărît: pe fiica noastră, Nan,
Pe băieţel cu alţi copii de-o seamă
Să-i facem spiriduşi, pitici şi zîne,
Punîndu-le veşminte verzi şi albe,
Pe frunţi cununi cu lumînări de ceară
Şi-n mîini pîrîitori. Astfel s-aştepte
Ascunşi în gropi la marginea pădurii
Şi-n clipa cînd noi ne-ntîlnim cu Falstaff,
Să năvălească lărmuind; noi două

Văzîndu-i, vom fugi cu mare spaimă,
Iar dînșii, strînși deodată cerc în juru-i,
Ciupi-vor pe stricatul cavaler,
Așa precum e datina la duhuri,
Mustrîndu-l pentru că-n puterea nopții
Întină-al zînelor sfințit tărîm
Cu-nfățișarea lui profană.

DOAMNA FORD

Tocmai;
Și pînă ce n-o spune adevărul.
Să mi-l ciupească zdravăn spiridușii,
Arzîndu-l cu făcliile!

DOAMNA PAGE

Apoi,
După ce singur spus-a adevărul,
Dăm buzna toți, îi smulgem cele coarne
Și-l ducem în ocări pînă la Windsor.

FORD

Copiii trebuiesc a fi struniți.
Altfel, vă spun, nu-i chip să izbutească.

EVANS

Pe copii am să-i înfăț eu ce trebuie să facă, ba însumi eu în chip de maimuțoi îl ard pe cafaler cu lumînarea.

FORD

O să fie minunat. Mă duc să cumpăr măștile.

POAMNA PAGE

Pe Nan o fac a zînelor regină,
În rochie albă am să mi-o îmbrac.

PAGE

Îi cumpăr eu mătasea. *(Aparte:)* Şi-ntre timp
Lui Slender am să-i spun pe Nan s-o fure
Şi-apoi la Eton le aşez cununa...
Să-i dăm de veste repede lui Falstaff!

FORD

Nu, merg tot eu sub numele de Brook,
Să-l mai descos. El vine, n-aveţi grijă.

DOAMNA PAGE

De asta nu mi-e teamă! Hai, plecaţi,
Costume şi dichisuri să-mi aflaţi.

EVANS

Haiteţi să ne punem pe treabă! Astea-s plăceri minunate şi farse foarte cinstite, mă rog.

(Page, Evans şi Ford ies.)

DOAMNA PAGE

Mergi, doamnă Ford! Trimite iar, degrabă,
La Falstaff, să vedem ce va mai spune.

(Doamna Ford iese.)

Acum, la doctor; pentru el mi-i voia;
Lui Nan bărbat doar dînsul vreau să-i fie;
Cu tot pămîntul lui, un bou e Slender.
Iar soţul meu pe el l-a pus la suflet.
Şi doctoru-i cu bani şi-apoi la Curte
Îşi are prieteni mulţi; doar lui aş vrea
S-o dau, ori nimănui, pe fiica mea.

(Iese.)

SCENA 5

O cameră în „Hanul Jartierei".

HANGIUL

Ce poftești, bădărane? Ce poftești, obraz de toval? Vorbește, pronunță-te, declară! Scurt, concis, repede, fulger!

SIMPLE

Zău, domnule, veneam să vorbesc cu sir John Falstaff din partea lui jupîn Slender.

HANGIUL

Uite, colo e odaia dînsului, casa dînsului, castelul dînsului, patul lui statornic și patul lui pe roate; de jur împrejur are zugrăvită parabola fiului risipitor, proaspătă și nouă. Du-te; bate la ușă, și strigă. Are să-ți cuvînteze ca un antropofogian; bate la ușă, zic!

SIMPLE

O femeie bătrînă, o femeie grasă a intrat în odaia dumnealui, să aștept pînă va coborî. De fapt, de dînsa am venit să vorbesc.

HANGIUL

Cum? O femeie grasă? Cavalerul ar putea fi prădat! Ia să-l strig eu. Hei, năzdrăvanule cavaler, sir John, chiuie una milităreşte din toate băierile bojocilor tăi. Ești acolo? Te întreabă hangiul tău, prietenul tău de beție.

FALSTAFF

Aici sînt, hangiule. Ce s-a-ntîmplat?

HANGIUL

Se află aici un tătar din Boemia, care o așteaptă pe femeia ta grasă. Las-o să coboare, năzdrăvanule, las-o să coboare. Odăile mele găzduiesc oameni cu obraz. Rușine pentru tainele pe care le înnozi și le deznozi, rușine!

(Intră Falstaff.)

FALSTAFF

A fost la mine chiar acum, hangiule dragă, o femeie bătrînă și grasă, dar a plecat.

SIMPLE

Rogu-vă, sir, nu era cumva cărturăreasa din Brentford ?

FALSTAFF

Așa-i cum zici, coajă căscată de scoică, dînsa a fost; dar ce vrei cu ea ?

SIMPLE

Stăpînul meu, jupîn Slender, văzînd-o că trece pe stradă m-a trimis s-o întreb, sir, dacă unul Nym care i-a șterpelit un lanț mai are sau nu mai are lanțul asupra lui.

FALSTAFF

Am vorbit cu bătrîna despre asta.

SIMPLE

Și ea ce spune vă rog, sir ?

FALSTAFF

Pe cuvînt, ea spune că insul care i-a șterpelit domnului Slender lanțul, tot ăla i l-a și ciordit.

SIMPLE

Aș fi vrut să fi putut vorbi chiar eu cu femeia. Mai aveam să-i spun și alte lucruri din partea lui.

FALSTAFF

Ce lucruri ? Să auzim!

HANGIUL

Așa-i, spune-le, repede!

SIMPLE

Nu am voie să le țin secret, sir.

HANGIUL

Ține-le secret, ori crapă!

SIMPLE

Ei bine, sir, nu erau decît niște lucruri în legătură cu domnișoara Anne Page, ca stăpînul meu să știe dacă i-a fost ursit s-o capete, au ba.

FALSTAFF

I-a fost, i-a fost ursită.

SIMPLE

Ce anume, sir?

FALSTAFF

S-o capete au ba... Du-te; spune-i că bătrîna așa mi-a ghicit.

SIMPLE

Pot să îndrăznesc să-i spun așa, sir?

FALSTAFF

Da, sir. Cine ar fi în stare să îndrăznească mai mult?

SIMPLE

Mulțumesc luminăției voastre. Cu veștile astea am să-i fac stăpînului meu o bucurie ce nu s-a văzut.

(Iese.)

HANGIUL

Ești un înțelept în toată legea, un înțelept al înțelepților, sir John! Dar ce, a fost la dumneata o cărturăreasă?

FALSTAFF

Da, a fost una, hangiule dragă. Una care mi-a deschis capul cum nu mi l-a deschis nici un învățat de pe lume. Și unde mai pui că nici nu m-a costat nimic, ba, dimpotrivă, am mai și încasat pentru învățătura primită.

(Intră Bardolph.)

BARDOLPH

S-a zis, Dumnezeule, stăpîne! Pungășie, curată pungășie!

HANGIUL

Unde-mi sînt caii? Spune-mi vești bune despre ei, derbedeule!

BARDOLPH

Au luat-o la fugă cu pungașii. Pentru că îndată ce am trecut de Eton, m-au aruncat de pe calul pe care mergeam în spatele unuia din ei, drept în mocirla unei mlaștini. Și, dînd pinteni cailor, duși au fost, ca trei diavoli germani, ca trei doctori Faustus adunați la un loc.

HANGIUL

S-au dus doar să iasă întru întîmpinarea ducelui, nătărăule! Nu-mi spune că au fugit. Nemții sînt oameni cinstiți!

(Intră sir Hugh Evans.)

EVANS

Unde-i hangiul nostru?

HANGIUL

Care-i pricina, sir ?

EVANS

Pagă de seamă la clientela tumitale; un prieten al meu venit la oraş mi-a povestit că trei nemţi pui de lele au pungăşit pe toţi hangii de la Readings, de la Maidenhead, de la Colebrook, suflîndu-le caii şi părăluţele. Ţi-o spun ca prieten; vezi, tumneata eşti un om cu cap, plin te duh şi te năstrăfănii şi nu se cade să fii tus cu preşul, mă rog. Adio!

(Iese.)

(Intră doctorul Caius.)

CAIUS

Unde iest hangiiùll de „Jarretière" ?

HANGIUL

Aici, domnule doctor, muncit de nehotărîre şi ros de îndoieli.

CAIUS

Nu pot să spun ce ieste acest', dar la mine fost spus că faci mare preparassion pentru un ducele de Jérmany. Ma paroll, la Curteà n-am užit de sosirea nici unui duce. Ţi-o spun ca un prietenùl! Adieu!

(Iese.)

HANGIUL

Tînguieşte-te în gura mare, dobitocule ce eşti, haide! Dă-mi o mînă de ajutor, cavalere! Sînt pierdut! Zboară, fugi, ţipă ca din gură de şarpe, dobitocule! Sînt pierdut!

(Ies Hangiul şi Bardolph.)

FALSTAFF

Vreau ca lumea toată să fie băgată-n cofă cum am fost băgat și eu, ba încă și snopit în bătăi pe deasupra. Dacă ar ajunge la urechile Curții povestea cu schimbarea mea la față, și dac-ar ști cum mi-a fost botezată și miruită schimbarea la față, mi-ar topi grăsimea picătură cu picătură și ar unge cu mine ciubotele pescarilor. Sînt încredințat că m-ar șfichiui cu ironia lor fină pînă aș ajunge mai zbîrcit decît o pară uscată. Nimic nu mi-a mai mers din ziua cînd am trișat la cărți. Pe cinstea mea, dacă m-ar ține răsuflarea cît să-mi rostesc rugăciunile, poate că m-aș căi. *(Intră doamna Quickly.)* Ei, dincotro vii?

DOAMNA QUICKLY

Din amîndouă părțile, bineînțeles!

FALSTAFF

S-o ia Dracul pe una din părți și Mama Dracului pe ailaltă, ca să fie bine căpătuite amîndouă. Din pricina lor am tras mai mult decît poate îndura nemernica nestatornicie a sufletului omenesc.

DOAMNA QUICKLY

Ele n-au tras oare? Ba încă cum; în specialitate una din ele, doamna Ford, inimă de aur, a fost bătută, sărăcuța, de arată vînătă ca pruna.

FALSTAFF

Ce-mi spui mie de vînăt ca pruna? Eu am fost bătucit și împestrițat cu toate culorile curcubeului. Și era cît p-aci să fiu poprit în locul vrăjitoarei din Brentford. Numai iscusita dibăcie a minții mele de-a imita gesturile unei femei bătrîne m-a mîntuit, altfel paznicul legii mă punea în fiare în locul vrăjitoarei, ca pe orice om de nimic.

DOAMNA QUICKLY

Sir, lasă-mă să-ți vorbesc în odaia dumitale. Vei afla cum stau lucrurile, și, te încredințez, spre mulțumirea dumitale. Aci e o scrisoare care te va lămuri oarecum. Inimioarele mele, cîtă bătaie de cap ca să vă pot potrivi ploile pentru o întîlnire! E limpede că unul dintre voi a păcătuit în fața lui Dumnezeu că vă paște atîta nenoroc în dragoste.

FALSTAFF

Haide sus în odaia mea!

(Ies.)

SCENA 6

Altă cameră în „Hanul Jartierei".
Intră Fenton și Hangiul.

HANGIUL

Domnule Fenton, nu-mi mai spune nimic. Mi-e inima împovărată de amărăciune. Am să le dau dracului pe toate!

FENTON

M-ascultă totuși. În ce fac, ajută-mi,
Sînt gentilom și îți voi da răsplată
De două ori mai mult decît pierdut-ai:
O sută livre aur!

HANGIUL

Te voi asculta, domnule Fenton, și în orice caz îți voi păstra taina.

FENTON

Din cînd în cînd ți-am spus cîte ceva
De dragostea ce-o port frumoasei Anne;

Cu-acelaşi foc mi-a dat răspuns şi dînsa
(Cît poate hotărî al ei cuvînt).
Acum, din partea ei primii scrisoare,
Din care te va minuna ce afli;
Cu planul meu urzirea ei se ţese
Că în vileag nu-i chip să poţi da una
Făr' cealaltă. Burduhănosul Falstaff,
În ce-i urzit, un rol de seamă are;
M-ascultă, drag hangiule, răbdare,
Să-ţi povestesc pe larg întreaga farsă:
La noapte-ntre cîntat şi-ntîiul ceas,
Sub crengile stejarului lui Herne,
Nan, dulcea mea, în fruntea zînelor
Va apărea. De ce? Stă scris aici.
În timp ce se petrec şi alte farse,
Ei tatăl poruncitu-i-a să plece
Furiş cu Slender, şi cu el la Eton
Să se cunune. Dînsa s-a-nvoit.
Şi-acuma, sir,
Potrivnică acestui plan e mama
Ce-şi vrea de ginere pe doctor Caius,
La fel cu dînsu-a chibzuit s-o fure.
Şi cînd ceilalţi cu gîndu-s la petreceri,
La popa să dea fuga să le facă
A cununiei slujbă; ea, pe faţă,
Aprobă planul mamei şi-i promite
Lui doctor Caius; dar să vezi urmarea:
În alb a hotărît s-o-mbrace tatăl
Şi în această-nfăţişare, Slender,
La timpul potrivit luîndu-i braţul,
O va-ndemna să plece; mama altfel
A ticluit ca doctorul s-o afle
(Cînd toţi vor fi cu măşti, schimbaţi de haine),
Gătind-o-ntr-o bogată rochie verde,
În fluturări de sclipitoare panglici;
Şi doctorul, la ceasul potrivit,
Va face doar un semn, luîndu-i mîna,
Iar fata e-nvoită să-l urmeze.

HANGIUL

Pe cine are de gînd să păcălească, pe taică-su, sau pe maică-sa?

FENTON

Pe amîndoi, fugind în fapt cu mine;
În dumneata mă bizui ca vicarul
S-aștepte în altar la miezul nopții
Şi, legiuind căsătoria noastră,
C-o slujbă să unească două inimi.

HANGIUL

Așa cum spui îți împlinește planul,
Eu plec să-i dau vicarului de știre;
S-aduci mireasa, popă am eu grijă!

FENTON

Îndatorat ți-oi fi o viață-ntreagă,
Lăsînd răsplata ce ți-o dau chiar astăzi.

(Ies.)

ACTUL V

SCENA 1

O cameră la „Hanul Jartierei".
Intră Falstaff și doamna Quickly.

FALSTAFF

Te rog, nu mai trăncăni. Du-te! Am să mă țin de cuvînt. Asta-i a treia oară. Nădăjduiesc că numărul fără soț are să-mi poarte noroc. Hai, du-te! Se zice că numerele fără soț au farmece, fie că e vorba de naștere, de noroc sau de moarte. Du-te!

DOAMNA QUICKLY

Vă găsesc eu un lanț. Și îl fac pe dracu-n șapte să vă aduc o pereche de coarne.

FALSTAFF

Du-te, îți spun; vremea tace și trece. Ține capul sus și calcă pe vîrfuri! *(Iese doamna Quickly. Intră Ford.)* Ei, ce mai veste-poveste, domnule Brook? Dragă domnule Brook, în noaptea asta sau niciodată vei ști cum stau lucrurile. Fii în parc pe la miezul nopții, la stejarul lui Herne, și vei vedea minuni.

FORD

Nu te-ai dus ieri la dînsa, cum mi-ai spus că aveaţi înţelesul?

FALSTAFF

M-am dus, domnule Brook, aşa cum mă vezi, un biet moşneag, dar m-am întors de la dînsa, domnule Brook, cu înfăţişarea unei biete babe. Derbedeul ăla de Ford, soţul ei, e chinuit de cel mai buiac şi mai viclean diavol al geloziei, care a stăpînit vreodată fiara turbării. Trebuie să-ţi spun, mi-a tras o mamă de bătaie aşa cum mă aflam în chip de femeie, pentru că sub înfăţişarea de bărbat, domnule Brook, nici de Goliat c-un sul de la război în mînă şi nu mi-e frică. Apoi mai ştiu că viaţa-i o suveică şi sînt grăbit. Vino cu mine şi am să-ţi povestesc tot, domnule Brook. De pe vremea cînd jumuleam gîştele, de pe cînd trăgeam la fit şi învîrteam titirezul, n-am mai ştiut ce înseamnă să fii bătut cum am fost acuma. Am să-ţi spun multe lucruri ciudate despre ticălosul ăsta de Ford, pe care am să mă răzbun la noapte, iar pe nevastă-sa am să ţi-o dau plocon în braţe. Vino după mine! Se pun la cale lucruri ciudate, domnule Brook. Vino după mine!

(Ies.)

SCENA 2

Parcul din Windsor.
Intră Page, Shallow şi Slender.

PAGE

Hai, hai! Ne vom tupila colo, în şanţul castelului, pînă ce vom vedea luminiţele zînelor noastre. Adu-ţi bine aminte de fiica mea, fiule Slender.

SLENDER

Da, pe cinstea mea, m-am înţeles cu ea şi am luat o parolă ca să ne recunoaştem unul pe altul. Mă apropii de ea, care e îmbrăcată în alb, şi strig: „iaca-na"; ea spune: „chiar aşa". Şi cu asta ne-am înţeles.

SHALLOW

E foarte bine. Dar nu văd ce e nevoie de „iaca-na" şi de „chiar aşa" ? Dacă ştii că-i în alb, ai s-o recunoşti. A bătut ora zece.

PAGE

Noaptea e întunecoasă. Luminile şi spiriduşii vor face un efect grozav. Cerul să ne ajute pentru reuşita planului nostru! Nimeni nu se gîndeşte să facă rău decît Dracul, şi pe el îl vom cunoaşte după coarne. Haideţi, să mergem. Urmaţi-mă!

(Ies.)

SCENA 3

Stradă din Windsor, care duce spre parc.
Intră doamna Page, doamna Ford şi doctor Caius.

DOAMNA PAGE

Domnule doctor, fata mea e în verde. Cînd vezi că e momentul, ia-o de mînă, du-te cu ea la altar şi isprăveşte treaba cît mai degrabă. Du-te înainte, în parc, noi două trebuie să intrăm împreună.

CAIUS

Oui, mesdames! Eu am să ştii ce am de făcut. Adieu!

DOAMNA PAGE

Cu bine, sir. *(Caius iese.)* Bărbatul meu nu se va veseli atîta de păcăleala trasă lui Falstaff cît se va mînia văzîndu-şi fata măritată cu doctorul. Ei lasă, mai bine un pui de ceartă acum decît o jale fără sfîrşit pe viaţa toată.

DOAMNA FORD

Dar unde-o fi Nan cu ceata ei de zîne şi Hugh, diavolul din Ţara Galilor ?

DOAMNA PAGE

Stau pitiți cu toții într-un șanț, aproape de stejarul lui Herne, cu luminile acoperite și, chiar în momentul cînd noi ne vom întîlni cu Falstaff, le vor face să strălucească deodată în întuneric.

DOAMNA FORD

Asta are să-l sperie, nu glumă.

DOAMNA PAGE

Dacă nu se sperie, rîdem de el; dacă se sperie, rîdem și mai al dracului.

DOAMNA FORD

Îl păcălim noi bine.

DOAMNA PAGE

De-nșeli stricați, destrăbălați ca el,
Nu te socoate nimeni un mișel.

DOAMNA FORD

Se apropie ceasul. La stejar, să mergem la stejar!

(Ies.)

SCENA 4

Parcul din Windsor.

Intră sir Hugh Evans, deghizat în satir, cu Anne Page și altele costumate în zîne.

EVANS

U-șu-rel, u-șu-rel, sînelor! Fiți întrăsnețe, fă rog. Urmați-mă în șanț. Și, cînd fă dau de veste, faceți cum v-am spus. Haițeți, haițeți! U-șu-rel, u-șu-rel!

(Ies.)

SCENA 5

În altă parte a parcului.

Intră Falstaff deghizat în Herne.

FALSTAFF

Orologiul din Windsor a bătut miezul nopții. Clipa se apropie. Și acum, voi, zei ai sîngelui înfierbîntat, fiți cu mine! Adu-ți aminte, Jupiter, că te-ai preschimbat în taur pentru a ta iubită Europa. Dragostea ți-a poruncit să porți coarne. O, putere nețărmurită a dragostei, care faci din animal om și din om animal! Apoi, tot tu, slăvite Jupiter, de dragul Ledei, te-ai făcut lebădă. O, dragoste atotputernică ! Cît de aproape a fost zeul de înfățișarea unui gînsac! Cel dintîi păcat l-ai fost făptuit în chip de animal. O, Jupiter, un păcat animalic, apoi alt păcat sub arătarea unei galițe. Gîndește-te la asta, Jupiter, un păcat grețos. Dacă zeii că-s zei, sînt în asemenea călduri, ce pot face bieții oameni ? Cît despre mine, mă aflu aici în chipul unui cerb de Windsor, cel mai gras cerb din toată pădurea. O, Jupiter, răcorește-mi sorocul împreunării, că de nu, mi-ar putea face cineva vreo mustrare cînd voi pișa lumea toată cu slănina din mine ? Tu ești, căprioara mea ?

(Intră doamna Ford și doamna Page.)

DOAMNA FORD

Sir John, ești aici ? Cerbul meu iubit?! Malacul meu drag ?!

FALSTAFF

Căprioara mea cu codița neagră! Dea cerul să plouă cu barabule, să tune cu cîntece deocheate, să cadă grindină și să ningă cu hapuri și prafuri de iureș!... Să vină asupră-ne o furtună de porniri pătimașe! Între astea toate îmi caut eu adăpostul. *(O îmbrățișează.)*

DOAMNA FORD

Doamna Page a venit și ea cu mine, iubitule.

FALSTAFF

Împărțiți-mă între voi, ca pe un cerb ce mă aflu, pentru mine păstrez coastele, umerii i se cuvin paznicului pădurii, iar coarnele rămîn moștenire bărbaților voștri. Nu semăn a pădurar, hm ? Nu vorbesc eu oare ca Herne vînătorul ? Ei bine, de data asta Cupidon e băiat de treabă. Mă despăgubește din plin. Pe cît de adevărat este că sînt un duh, fiți binevenite, dragele mele!

(Se aud zgomote.)

DOAMNA PAGE

Doamne, ce-i cu lărmuiala asta ?

DOAMNA FORD

Cerul să ne ierte păcatele!

FALSTAFF

Ce poate fi ?

DOAMNA FORD și DOAMNA PAGE

Să fugim, să fugim!

(Fug amîndouă.)

FALSTAFF

Se vede că Dracul nu vrea să mă lase de tot răului, de teamă ca oloiul ce-ar curge din mine să nu dea foc iadului. Altfel nu mi-ar încurca atîta ițele.

(Intră sir Hugh Evans în chip de satir; Pistol în Hobgoblin, doamna Quickly, Anne Page și alții în chip de zîne cu cununi de lumînări pe cap.)

DOAMNA QUICKLY

Voi, zîne, sure, negre, verzi și albe,
Sub clar de lună puneți nopții salbe;
Orfane ființe fără de noroc,
Aflați-vă în taina nopții loc!
Tu, crainic Hobgoblin, le fă să tacă!

PISTOL

Zîne,-ascultați, tăcere să se facă!
Prin hornuri, greiere, te du, străbate
În vetrele cu foc, nemăturate,
Și leneșele slugi să le ciupești,
Cît afinele să le-nvinețești;
Crăiasa noastră gata-i s-osîndească
Gunoaiele și lenea femeiască.

FALSTAFF

Sînt zîne! De vorbești îți sapi mormînt.
Țin ochii-nchiși și fața la pămînt!

(Se culcă cu fața la pămînt.)

EVANS

Tu, Bede, mergi, și unde afli-o fată
Spunîndu-și seara rugăciunea toată,
Să-i farmeci visul nopticica-ntreagă-n
Tihnitul somn al pruncului tin leagăn;
Pe somnoroșii care fac păcate
Ciupește-i de picioare, mîini și spate.

DOAMNA QUICKLY

De zor, de zor,
Dați, zîne, iama-n curtea din Windsor;
Gnomi, prin odăile-i sfințite fie
Sorți bune semănate pe vecie,
Cinstită de stăpîn rămînă casa
Și vrednic el de cinstea ei, aleasa;
Balsam pe-a' ordinului jețuri, toate,

Lăsați din flori și ierburi miresmate;
Drepte-nvestiri în rang de coifuri, mante,
Să-și poarte mirul sub blazoane-nalte.
Iar voi, a' pajiștilor zîne, lanț,
O jartieră desenați în danț.
Ca urma ei prin vremi să nu se piardă,
Mai verde rămînînd ca orice iarbă.
Și *Honi soit qui mal y pense* să scrie
Cu tufe de smaragd și flori o mie:
Safire, perle, cusături bogate
În cataramele crăiești legate
Pe cîmp de flori cu litere brodate.
Plecați, vă risipiți, dar, la cea' oră
Să nu-mi uitați obișnuita horă
La gîrnița lui Herne vînător!

EVANS

De mîini luați-vă, hai, tați-i zor,
Lămpi, touăzeci de licurici, ne-arate
Cum să jucăm sub crengile plecate.
Dar stai, parcă miroase-a muritor!

FALSTAFF

Doamne, apără-mă de acest spiriduș din Țara Galilor, că e-n stare să mă prefacă-n brînză!

PISTOL

Un vierme-ai fost uitat, de la născare!

DOAMNA QUICKLY

Prin foc să-i trecem mîna de-ncercare
La aste flăcărui de lumînare;
De-i cast, curat la cuget, nu tresare,
De-i păcătos, nu-mi va păsa că-l doare.

PISTOL

Hai să-ncercăm!

EVANS

Ia foc un lemn ca el?

FALSTAFF

Au, au, au!

DOAMNA QUICKLY

Stricat, stricat, cu pofte de mișel!
Horindu-i cu-a disprețului cîntare,
Ciupiți-l, zîne, fără de-ndurare.

Cîntec

(cîntat de corul zînelor)

Hîș de-aici, că ești pătat,
Hîș de-aici, că ești stricat!
Pofte rele ți-au cuprins
Focul sîngelui aprins;
Fugi cu-al patimilor foc,
Gîndul mută-ți-l din loc.

Pîn' ce luna va păli
Și lumina s-a sfîrși,
Împrejuru-i ne-nvîrtim,
Să-l pîrlim și să-l ciupim.

(În vreme ce cîntă, zînele îl ciupesc pe Falstaff. Doctorul Caius vine dintr-o parte și răpește un băiat costumat în rochie verde de zînă; Slender, venind de cealaltă parte, fură un băiat în alb; Fenton își face apariția și o ia pe Anne Page. În dosul scenei se aud strigăte și larmă ca la vînătoare. Falstaff își arată capul de cerb și se ridică.)

(Intră Page, Ford, doamna Page și doamna Ford).

PAGE

Stai, nu fugi! Acum te-avem în palmă!
Zadarnic faci pe Herne vînătorul!

DOAMNA PAGE

Hai, să nu ducem prea departe gluma!
Îți plac, sir John, nevestele din Windsor?
Tu, soțul meu, privește-aceste coarne,
Așa-i că în pădure stau mai bine
Decît ar sta-n oraș la tine-acasă ?

FORD

Ei, spune mi, cavalere, cine poartă coarnele? Domnule Brook, află că Falstaff e un ticălos, un ticălos de încornorat. Uite, astea sînt coarnele lui, domnule Brook! Și să știi, domnule Brook, pe ce-a stăpînit Ford el n-a putut pune mîna, afară doar de coșul cu rufele murdare, de bățul care i-a muiat spinarea și de cele douăzeci de livre bani gheață care trebuie înapoiați domnului Brook și pentru care i s-a pus poprează pe cai, domnule Brook!

DOAMNA FORD

Sir John, n-am avut noroc să ne iubim. N-a fost chip să fim împreună vreodată. Să nu mai vorbim de dragoste, dar doresc să rămîi pentru totdeauna cerbul meu drăgălaș.

FALSTAFF

Acum încep să mă dumiresc că v-ați bătut joc de mine ca de-un măgar ce sînt.

FORD

Întocmai și în aceeași măsură și bou. Pentru amîndouă avem dovezi la mînă.

FALSTAFF

Prin urmare făpturile astea nu sînt zîne. Mi s-a năzărit mie de trei-patru ori că s-ar putea să nu fie. Și totuși păcătoșenia din mine, amețirea pe loc a minților mele

m-au orbit făcându-mă să cred că ar fi zîne, acolo unde bunul-simț spunea că nu-i decît farsă grosolană. Iată cum ajungi un maimuțoi cînd te dedai la rele.

EVANS

Sir John, slujește-i lui Tumnezeu, leapădă torințele necurate, și atunci sînele n-au să te mai ciupească.

FORD

Că bine zici, spiridușule Hugh!

EVANS

Şi tumneata leapădă-te, te rog, de gelozie.

FORD

N-am să-mi mai tem nevasta pînă în ziua cînd vei fi-n stare să-i faci curte într-o engleză ca lumea.

FALSTAFF

Oare mi-am uitat eu creierul la soare, de s-a uscat că nu mi-a mai rămas nici atîta minte ca să-mi dau seama de o păcăleală grosolană ca asta? Am ajuns în așa hal să fiu încălecat de un țap din Țara Galilor? Atunci sînt un nebun cu tichie de dimie? Ar mai lipsi doar să mă înăbuș cu o bucată de brînză prăjită.

EVANS

Prînza nu face casă bună cu hozînza. Burta tumitale e numai hosînză.

FALSTAFF

„Prînză și hosînză"! În ce hal am ajuns, să fiu de batjocura unuia care face rasol biata noastră limbă engleză! O ispravă ca asta ajunge pentru a înțărca desfrîul și săritul gardurilor noaptea pe întregul regat.

DOAMNA PAGE

Bine, sir John, cum ai putut să crezi așa ceva ? Chiar de-am fi izgonit virtutea cu sila din inimile noastre dăruindu-ne cu totul iadului și nici atunci Diavolul n-ar fi izbutit să ne scoată din minți cu făptura dumitale.

FORD

Ce mai făptură! Un caltaboș făcut din ce-a rămas în blide ? Un sac de cîlți ?

DOAMNA PAGE

Un burduhănos înfoiat ?

PAGE

Îmbătrînit, răcit, veștejit, și cu o burtă nesuferită ?

FORD

Unul care la defăimat e mai meșter decît Dracul ?

PAGE

Și mai sărac decît Iov ?

FORD

Și mai stricat ca nevasta lui Iov ?

EVANS

Slujind poftelor necurate și tavernelor și finului de Canare și finului și hidromelului și pețivăniei și sudălmilor și încăierărilor și trăncănelilor și sporovăielilor!

FALSTAFF

Ei bine, am ajuns cal de bătaie pentru batjocura voastră. Mi-ați luat piuitul. Mă dau bătut. Nu-s în

stare să-i răspund nici acestei cîrpe din Țara Galilor. M-am cufundat în adîncurile prostiei. Faceți cu mine ce vreți.

FORD

Pe cinstea mea, sir, te vom duce la Windsor la un oarecare Brook pe care l-ai pungășit de parale și pentru care trebuia să faci pe codoșul. Pe lîngă tot ce-ai tras pîn-acuma, întoarcerea acelor bani socot că are să-ți fie durerea cea mai usturătoare.

PAGE

Ei lasă, fii vesel, cavalere! Ai să guști astă-seară, acasă la mine, o băutură de zile mari. Și vei rîde de nevastă-mea așa cum rîde ea acum de dumneata. Spune-i că domnul Slender s-a căsătorit cu fiică-sa!

DOAMNA PAGE

(aparte)

Doctorii pun la îndoială una ca asta. Dacă Anne Page e una și aceeași persoană cu fiica mea, atunci chiar în clipa de față dînsa-i nevasta doctorului Caius!

(Intră Slender.)

SLENDER

Ehei, ehehei, tătică Page!

PAGE

Fiule, cum stai, fiule? Ai isprăvit?

SLENDER

Isprăvit! Cei mai mari oameni din Gloucester au să afle despre treaba asta. Mai bine de m-aș bălăngăni în ștreang, nu alta!

PAGE

Despre ce să afle, fiule ?

SLENDER

M-am dus la Eton să mă cunun cu domnişoara Anne Page, şi cînd colo, în locul ei am dat de un nătîng de lungan, de-un mălai-mare. De n-am fi fost în biserică, l-aş fi rupt în bătăi. Să nu mă mişc de-aici de nu eram în stare să jur că e Anne Page, dar cînd colo era băiatul poştaşului.

PAGE

Pe viaţa mea, păi atunci te-ai înşelat!

SLENDER

Ce mai, nu-i nevoie să mi-o mai spui! Te cred că m-am înşelat dacă am luat un băiat drept fată. De ne-am fi căsătorit împreună, cu toate că era îmbrăcat în haine de femeie, tot n-aş fi vrut să mă culc cu el.

PAGE

Ei bine, de vină nu-i decît propria dumitale neghiobie. Nu ţi-am spus, omul lui Dumnezeu, că trebuia s-o recunoşti pe fiică-mea după îmbrăcăminte ?

SLENDER

M-am dus la aia îmbrăcată în alb şi i-am strigat: „iaca-na“! şi ea mi-a răspuns „chiar aşa“, întocmai cum ne înţelesesem cu Anne. Şi totuşi n-a fost Anne ci băiatul factorului poştal.

DOAMNA PAGE

Dragă George, nu te supăra. Eu îi ştiam gîndurile şi am îmbrăcat-o pe fata mea în verde. Acum trebuie să fie la preot cu doctorul, poate s-au şi căsătorit.

(Intră doctorul Caius.)

CAIUS

Unde iest madame Page ? Ma parroll, a făcut la mine un pacaliturr, m-am surat cu un garcon, cu un boy, cu un paysan. Un țarran, ma parroll, un băiat. Nu este Anne Page, ma parroll, făcut la mine pacaliturr.

DOAMNA PAGE

Dar cum ? N-ai luat-o pe cea îmbrăcată în verde?

CAIUS

Sigùrr, pe lege al meu, și fost un băiat. Ma foi, am să întorc pe dos tot Windsor!

(Iese.)

FORD

Ciudat îmi pare! Dar la urma urmei,
Pe-adevărata Anne cine-o fi luat-o ?

PAGE

Am rele presimțiri. Iată-l pe Fenton!

(Intră Anne Page împreună cu Fenton.)

Ei, ce s-a întîmplat, domnule Fenton ?

ANNE

Iertare, tată bun! Iertare, mamă!

PAGE

De ce n-ai mers cu Slender, domnișoară ?

DOAMNA PAGE

De ce n-ai mers cu doctorul, fetițo ?

FENTON

N-o speriați! Vă spun eu adevărul:
Ați plănuit s-o măritați cu sila
Cu oameni care pentru ea streini sînt,
Dar noi de mult ne-am logodit în taină
Și nime-n lume nu ne mai desparte.
De-o socotiți păcat, e sfînt păcatul;
Căci fapta ei n-a fost înleșăciune,
Neascultare sau necuviință
Cînd fata s-a zbătut voind să scape
De blestemate,-ntunecate zile,
Aduse-n dar de-un măritiș cu sila.

FORD

De ce-ați rămas ca stanele de piatră?
Altă scăpare nu-i! Așa vru cerul!
În dragoste norocu-i avuție,
Cu bani pămînturi cumperi, nu soție.

FALSTAFF

Nu mai pot de bucurie că, deși m-ați luat la țintă pe mine, săgeata s-a întors și a izbit în voi!

PAGE

Scăpare? Ce scăpare? Dragă Fenton,
În fericire să trăiești și-n pace!
Încuviințezi ce nu mai poți desface!

FALSTAFF

Cînd dai noaptea drumul la cîini, sînt fugăriți tot felul de cerbi!

DOAMNA PAGE

Ei bine, uit ce-a fost! Domnule Fenton,
Cerul să-ți dea lung șir de zile bune!
Iubite soț, să ne-ndreptăm spre casă

Şi lîngă foc să rîdem de-aste şotii
Noi toţi şi cu sir John.

FORD

Aşa-i, sir John,
Ce mi-ai promis se-ntîmplă-n noaptea asta:
Pe Ford cu Brook îl va-nşela nevasta!

(Ies.)

HENRIC AL V-LEA

În romîneşte de *Ion Vinea*

Cei mai mulţi critici shakespeareani au căzut de acord asupra datei compunerii dramei istorice *Henric al V-lea:* 1599. Folosind, după cît se pare, amănunte puse la îndemînă de o piesă mai veche, *Faimoasele izbînzi ale lui Henric al V-lea*, despre care unele documente ale vremii pomenesc încă din 1592, Shakespeare se ocupă de evenimente petrecute între 1415 şi 1420.

Adevărul istoric este modificat nu numai în ceea ce priveşte succesiunea datelor, ci şi în viziunea asupra personajului principal. Monarhul absolutist, celebrul „arzător de eretici", e transformat într-o întruchipare a perfectului cavaler, înzestrat cu însuşiri morale deosebite. Cuceritorul pămînturilor franceze, căpitanul de oşti victorios, a înflăcărat patriotismul lui Shakespeare care a făcut din el singurul rege englez din teatrul shakespearean capabil să stîrnească admiraţia spectatorilor. De altfel, cu excepţia lui Fluellen, nici unul din personajele dramei nu corespunde datelor păstrate de istorie.

Acţiunea, lipsită de tensiunea dramatică a altor „cronici" ale lui Shakespeare, mărturiseşte atenţia aproape exclusivă pentru figura celui care întrupa, în ochii marelui dramaturg, gloria naţională a poporului său.

Piesa a fost publicată pentru prima dată într-o ediţie *in-quarto*, în 1600, apoi într-un alt *in-quarto*, în 1602. Dar ambele ediţii sînt incomplete şi conţin numeroase erori. Primul text cu adevărat integral s-a tipărit în cunoscutul *in-folio* din 1623 sub titlul *Viaţa regelui Henric al V-lea.*

PERSOANELE

REGELE HENRIC AL V-lea

DUCELE DE GLOUCESTER ŞI DUCELE DE BEDFORD, fraţii regelui

DUCELE DE EXETER, unchiul regelui

DUCELE DE YORK, vărul regelui

CONTELE DE SALISBURY

CONTELE DE WESTMORELAND

CONTELE DE WARWICK

ARHIEPISCOPUL DE CANTERBURY

EPISCOPUL DE ELY

CONTELE DE CAMBRIDGE

LORDUL SCROOP

SIR THOMAS GREY

SIR THOMAS ERPINGHAM, GOWER, FLUELLEN, MACMORRIS, JAMY, ofiţeri din oastea lui Henric al V-lea, JOHN BATES, ALEXANDER COURT, MICHAEL WILLIAMS, ostaşi

PISTOL

NYM

BARDOLPH

PAJUL

Un sol

CAROL AL VI-lea, regele Franţei

LUDOVIC, DELFINUL

DUCELE DE BURGUNDIA

DUCELE DE ORLÉANS

DUCELE DE BOURBON

CONETABILUL FRANŢEI

RAMBURES, GRANDPRÉ, nobili francezi

MONTJOY, un sol francez

Ambasadori la regele Angliei

IZABELA, regina Franţei

CATERINA, fiica lui Carol şi a Izabelei

ALICE, o doamnă din suita ei

HANGIŢA unei cîrciume din Eastcheap (pe vremuri doamna Quickly, măritată acum cu Pistol)

Lorzi, doamne, ofiţeri, ostaşi, cetăţeni

CORUL

Acţiunea se petrece la început în Anglia; apoi în Franţa.

PROLOG

Intră corul.

O, de m-ar duce-o muză de văpaie
În cerul luminos al poeziei,
Teatrul un regat, actorii prinți,
Și regi măreața scenă s-o privească.
Atunci chiar bravul Harry s-ar ivi
În zalele lui Marte. Lîngă el,
Ca niște cîini în laț, ce stau să sară,
S-ar gudura măcelul și pîrjolul
Și foametea. Dar să iertați, vă rog,
Nevrednicului cuget ce-ndrăznește
S-aducă o poveste-atît de mîndră
Pe-aceste biete scînduri. Cum se poate
Să-ncapă-ntr-un asemenea coteț
Nemărginirea șesurilor Franței,
Iar într-un cerc de lemn să-nghesuim
Atîtea coifuri ce-ngrozeau văzduhul
La Azincourt? Iertați! Cînd pe-un locșor,
Un gîrbov semn arată-un milion,
Atunci și noi, doar nule-n marea sumă,
Să vă-nmiim puterea-nchipuirii.
Să zicem că-n cuprinsu-acestor ziduri

Stau două monarhii de vlagă pline,
Cu-nalte frunți vrăjmașe, despărțite
De-un braț de mare-ngust și furtunos.

Pliniți cu gîndul lipsurile noastre
Și-n fiecare om văzînd o mie
Oștiri închipuite plăzmuiți.
Cînd spun de cai, priviți-i cum'și-nseamnă
Copita mîndră-n reavănul pămînt.
Va trebui să-nveșmîntați cu mintea
Pe regi în za, purtîndu-i ici și colo,
Sărind deasupra veacurilor scurse,
Strîngînd a vremii trudă într-un ceas.
Îngăduiți-mi deci să fiu eu corul
Ce umple golurile-acestui hronic
Și drept prolog vă cer bunăvoință,
Să fie piesa noastră ascultată
Cu gînd senin și blîndă judecată.

(Iese.)

ACTUL I

SCENA 1

Londra. O anticameră în palatul regal.

Intră arhiepiscopul de Canterbury și episcopul de Ely.

CANTERBURY

S-a pus la cale, află, monseniore,
Aceeași lege ce, sub fostul rege —
Trecut-au unsprezece ani de-atunci —
Era-ntocmită împotriva noastră
Și chiar ar fi fost pusă în putere
De n-ar fi-nlăturat-o frămîntarea
Și tulburările acelor vremuri.

ELY

Dar astăzi cum ne-mpotrivim, mylord ?

CANTERBURY

Să chibzuim. Că de-n pofida noastră
Va trece-această lege, noi vom pierde
Din tot ce-avem o bună jumătate;

Moşiile pe care credincioşii
Lăsatu-le-au bisericii prin diată
Ne vor fi smulse... Darea e aceasta:
Vom ţine,-n cinstea regelui, cu totul
O mie şi cinci sute cavaleri
Cu cincisprezece conţi; şi bravi scutari
Sînt alte şase mii şi două sute.
Iar pentru alinarea celor vîrstnici
Sărmani, bolnavi, ne-nstare de-a munci,
Spitale-o sută bine înzestrate.
Mai dăm pe an regeştei vistierii
Şi-o mie de ducaţi. Aşa vrea legea.

ELY

Cumplită sete!

CANTERBURY

Înghite şi paharul.

ELY

Dar cum s-o-mpiedicăm ?

CANTERBURY

Avem un rege
Evlavios şi plin de bunătate...

ELY

Prieten bun bisericii preasfinte.

CANTERBURY

Nu-i ce făgăduia juneţea lui.
De-abia şi-a dat sfîrşitul tatăl său,
Cînd, -năbuşită-n el, sălbăticia-i
Păru şi ea că-i moartă. Ca un înger,
Atuncea judecata se ivi,
Goni din el pe-Adam cel păcătos,

Lăsînd făptura-i plină, cum e raiul,
De sfinte duhuri doar. Un înțelept
N-a fost creat mai repede, nicicînd;
Nici n-a sosit năvalnic îndreptarea
C-un val mai nalt, curățitor de rele,
Nici n-a mai fost descăunat desfrîul,
Cu capetele-i multe de balaur
Așa deodată, cum a fost la rege.

ELY

E-un har schimbarea asta pentru noi.

CANTERBURY

Cînd îl auzi vorbind de cele sfinte
Te minunezi, dorind în sinea ta
Ca regele să intre-n preoție.
Auzi-l chibzuind de cele-obștești:
Ai zice c-a-nvățat de-acestea numai.
Ascultă-l cînd vorbește de războaie,
Și-auzi cum o cumplită bătălie
Ți-o povestește parc-ar fi un cîntec.
Întreabă-l de-orice tîlc politicesc
Va ști gordianu-i nod să ți-l dezlege
La fel de lesne ca pe jaretiera-i.
Că vîntul chiar, ștrengarul răsfățat
Se-astîmpără cînd regele vorbește,
Și-uimirea mută farmecă auzul
Acelor ce-i sorb mierea cuvîntă ii.
Că numai arta și trăirea vieții
I-au fost desigur dascălii științei,
Și-i de mirare cum măria sa
Ce se deda plăcerilor deșarte
Și-a însușit-o, cu ai săi tovarăși
Nerozi și bădărani și făr' de carte,
Cu viața-i de desfrîu, ospăț și jocuri.
N-a fost văzut nicicînd la-nvățătură,
Retras din lume sau însingurat,
Departe de petreceri și de larmă.

ELY

Căpșuna crește-adesea sub urzici,
Semințelor de soi le merge bine
Cînd sînt vecine cu vreo buruiană.
Sub vălul neastîmpărului, prințul
Ascunsu-și-a lucrarea minții lui,
Și care-asemeni ierbilor de vară
Crescut-a-n toate darurile sale
Mai mult în timpul nopții, pe furiș.

CANTERBURY

Așa o fi. Minuni nu se mai fac.
Să recunoaștem dar prin ce mijloace
Desăvîrșitu-s-au acestea toate.

ELY

Mylord, e cu putință să-ndulcim
Această lege-a adunării-obștești ?
I-o fi sau nu pe plac măriei sale ?

CANTERBURY

Nici da, nici nu. Dar pare-se că-nclină
Mai mult spre noi decît spre cei potrivnici.
Făcut-am în soborul preoțesc
Făgăduială maiestății sale
Că grijă-avînd de trebile cu Franța,
De cari vorbit-am regelui pe larg,
Îi dăm o sumă mult mai însemnată
Decît a dat biserica pe vremuri
Oricărui dintre-naintașii lui.

ELY

Și daru-acesta cum a fost primit ?

CANTERBURY

Cu dragă inimă. Dar n-a avut,
Cum ar fi vrut măria sa, răgazul

S-asculte-amănunţita-nşiruire
A drepturilor sfinte ce le are
Asupra cîtorva ducate-anume
Şi, îndeobşte, a coroanei Franţei
Şi-a scaunului ţării moştenite
De la străbunul Eduard.

ELY

Ce-ntîmplare
A întrerupt această sfătuire ?

CANTERBURY

Atuncea chiar, ambasadorul Franţei
Ceru a fi primit. Şi chiar că-i ceasul
Primirii lui. Să fie patru ?

ELY

Este!

CANTERBURY

Să mergem deci s-aflăm de-a lui solie
Pe care-o pot ghici chiar dinainte
De-a fi rostit franţuzul vreun cuvînt.

ELY

De-abia aştept să aflu. Te-nsoţesc.

(Ies.)

SCENA 2

În acelaşi palat. Sala tronului.
Intră regele Henric, Gloucester, Bedford, Exeter, Warwick, Westmoreland şi suita.

REGELE HENRIC

Sfinţia-sa de Canterbury unde-i ?

EXETER

Nu este-aici.

REGELE HENRIC

Iubite unchi, să vie!

WESTMORELAND

Stăpîne, să poftesc pe-ambasador?

REGELE HENRIC

Nu încă, dragă vere. Pînă-l văd,
Sînt lucruri grele-n trebile cu Franța,
Și-mi stau pe suflet. Vreau să le descurc.

(Intră arhiepiscopul de Canterbury și episcopul de Ely.)

CANTERBURY

Păzească-ți tronul sacru Dumnezeu
Și îngerii, și-n veci să-i fii podoabă.

REGELE HENRIC

Îți mulțumesc din suflet. Și te rog,
Prea luminate lord, să dai urmare
Dezvăluindu-mi drept și cu sfințenie
În ce chip legea salică [1], din Franța
Mă-mpiedică sau nu în scopul meu.
Ferească Sfîntul, sfetnicul meu drag
Și credincios, să-ți siluiești părerea,
S-o-ndoi și s-o sucești, sau să-ți încarci
Cuprinzătoru-ți cuget cu temeiuri
Anume ticluite, — a căror față
Nu seamănă cu viul adevăr.
Că Domnul știe ce de oameni teferi

[1] *Legea salică:* monument al legislației barbare, redactat în latinește, conform căruia în Franța femeile nu aveau drept de succesiune la tron (n.r.).

Vor fi să-și verse sîngele-apărînd
Aceea ce sfinția-ta mă-nvață.
Ia seama cum mă zălogești ca om
Din somn trezind războiul și-al său paloș.
Ia seama, te conjur! că totdeauna
Cînd s-au ciocnit aceste mari regate
A fost potop de sînge.—Aminte ia
Că fiecare strop nevinovat
E-un plîns amarnic, este un blestem
Pe capul celui ce-și ascute spada
Pe nedreptatea-i, ca să pustiiască
În lung și-n lat o lume muritoare.
Mylord, vorbește: dup-această rugă
Te-ascult, te cred din suflet. Vorba ta
Scăldată-n duhul tău e prea curată
Precum păcatul prin botez.

CANTERBURY

Ascultă-mă atunci, slăvite rege,
Și voi de-asemeni, lorzi, ce datorați
Acestui tron imperial credința
Și viața și strădaniile voastre,
Că nu e altă-opreliște în calea
Măriei tale spre coroana Franței
Decît o lege de la Pharamond:
„In terram salicam mulieres ne succedant"
— Femeia n-are drept de moștenire
În țara salică. Greșesc francezii
Cînd spun că țara salică e Franța
Și Pharamond c-ar fi-ntemeietorul
Acestei legi ce-nlătură femeia.
Și totuși înșiși cărturarii lor
Spun că ținutul salic e-n Germania
Cuprins de apa Salei și a Elbei.
Iar Carol Magnul, subjugînd saxonii,
Lăsă pe tron pe un francez. Acesta,
Disprețuind femeile germane
Și ale lor năravuri rușinoase,
Statornici cum că nici o femeie
Nu poate stăpîni prin moștenire

In țara Salei care e cuprinsă,
Cum am mai spus, de Sala și de Elba
Și-i zice Meissen, astăzi în Germania.
Deci legea salică, se vede bine,
N-a fost făcută pentru țara Franței.
Francezu-a stăpînit ținutul salic
Mult după moartea rigăi Pharamond:
Ani patru sute douăzeci și unu
Sînt de la moartea celui socotit —
Dar nu pe drept — c-ar fi legiuitorul
Și care a murit de la Hristos
In patru sute douăzeci și șase,
Iar Carol Magnul pe saxoni supuse
Și dincolo de Sal a-nscăunat
Pe-acel franțuz în anu-opt sute cinci.
Și-apoi Pepin, spun cronicarii lor,
Cel ce pe Childeric l-a răsturnat,
Se dă moștenitor la tronul Franței,
Îndrituindu-și cererea aceasta
Pe faptul că scoboară din Blithilda,
Ce fost-a fata regelui Clotar.
La fel și Hug Capet, uzurpatorul
Coroanei ducelui Lorenei, Carol,
Unic urmaș în spiță bărbătească
Lui Carol Magnul, deci al său vlăstar,
Vrînd să-și adeverească-ntrucîtva
Plăpîndu-i drept, lipsit de-orice temei,
S-a dat a fi moștenitor Lingarei,
O fată a lui Carloman, feciorul
Lui Ludovic, ce împărat a fost
El însuși al lui Carol Magnul fiul,
Iar Ludovic al zecelea ca nume,
Unic moștenitor al lui Capet,
Zis și uzurpatorul, vrînd să steie
Pe-al Franței tron cu sufletu-mpăcat,
Scorni că Isabel, regina mîndră,
Bunica lui, din Ermengar se trage,
Fiica-acelui Carol de Lorena:
Și c-a unit prin cununia ei
Cu tronul Franței, pe-al lui Carol Magnul.
E luminos ca soarele pe cer

Că dreptul lui Pepin și Hug Capet
Și Ludovic, cu sufletu-mpăcat,
Se sprijină pe drepturi de femeie.
A fost așa cu regii Franței toți
Și pînă azi. Și totuși ei ridică
Această lege salică-mpotriva
Îndrituirii înălțimii tale,
Ce prin femei o ai la tronul Franței.
Se-ascund într-o rețea de nențelesuri
În loc să-și dezvelească fără teamă
Sucitele lor drepturi uzurpate
Măriei tale și-alor ei strămoși.

REGELE HENRIC

Pot oare-n drept și-n cuget cere tronul ?

CANTERBURY

Temut stăpîn, îmi iau păcatu-asupra-mi
Că stă în Cartea Numerelor scris:
Cînd fiul moare, fata moștenește.
Ridică-te să-ți aperi dreptul tău,
Înalță-n vînt însîngeratul steag
Cu gîndul la vitejii tăi strămoși.
La piatra străbunicului tău du-te,
Tu, păstrător al drepturilor sale,
Și chiamă-n tine duhul lui războinic
Și pe-al străunchiului Prinț Negru, Eduard,
Cel ce-a jucat o tragedie-n Franța
Și-a nimicit întreaga ei oștire,
Cînd de pe-un deal, zîmbind, măritu-i tată
Privea cum puiul său de leu se scaldă
În sîngele francezei nobilimi.
O, bravi englezi, trufia-ntregii Franțe
Cu-o parte doar a oștii ați înfrînt-o,
Lăsînd cealaltă, chihotind pe-alături,
Nefolosită, dornică de luptă.

ELY

O, nu-i uita pe bravii noştri morţi
Vînjosu-ţi braţ le re-nnoiască fapta.
Urmaş le eşti şi stai pe tronul lor.
În tine-azi curge sîngele, curajul,
Ce i-a făcut pe veci nemuritori.
Puternic de trei ori, stăpînul meu
E-n dimineaţa lunii mai a vieţii,
Şi-i copt pentru isprăvi şi fapte mari.

EXETER

Monarhii, regii lumii, fraţii tăi
Se-aşteaptă-a te vedea de luptă gata
Ca leii-naintaşi de-acelaşi sînge.

WESTMORELAND

Măria ta, ei ştiu că ai puterea,
Mijloacele şi dreptul. Şi le ai.
Un rege-englez nicicînd n-a mai avut
O nobilime-atît de înstărită,
Supuşi mai credincioşi, al căror suflet
Îşi lasă-n ţară trupurile lor
Şi-nalţă steag pe plaiurile Franţei.

CANTERBURY

O! -ngăduie, iubitul meu stăpîn,
Ca trupul lor să-şi însoţească gîndul
Prin sînge şi prin sabie şi foc,
Chezăşuindu-ţi dreptul pentru care,
Noi, clerici, prinosim măriei tale
O sumă cum în veci n-au mai primit
Din partea clerului, strămoşii tăi.

REGELE HENRIC

Să ne-narmăm nu-n contra Franţei numai
Ci să păstrăm şi-n faţa Scoţiei oşti
Căci ar putea să dea năvală-n noi
Cu sorţi de biruinţă.

CANTERBURY

Vor face-un zid, stăpîne, grănicerii,
Destul de tare să-apere moşia
De-aceşti jefuitori de la hotare.

REGELE HENRIC

Nu-i vorba doar de jafuri tîlhăreşti,
Ci de-ale Scoției planuri mari mă tem,
Vecina noastră pururi duşmănoasă.
Că ştiți din cronici că străbunul meu
De cîte ori a tăbărît în Franța, —
In țara noastră fără apărare
S-au revărsat scoțienii ca talazuri
Prin stăvilarul spart, purtînd prăpăd,
Cu mari strînsori de oşti prin țara goală,
Pe care-au hărțuit-o cu-ndîrjire
Bătînd cetăți şi-oraşe-nconjurate,
Iar Anglia de-ai săi ostaşi lipsită
S-a-nfiorat de crudul ei vecin.

CANTERBURY

Mai mare decît paguba-i fu spaima,
Măria ta, şi-a arătat ce poate
Cînd cavalerii ei luptau în Franța:
Ea văduvă de nobilimea ei,
Nu numai că ştiu să țină piept,
Dar prinse şi răpuse ca pe-o fiară
Pe-al Scoției rege. L-a trimis în Franța
Sporind alaiul falnicului Eduard
C-un rege prizonier, îmbogățind
Al nostru hronic cu isprăvi mărețe
Cum plin e de comori neprețuite
Şi de-necate nave fundul mării.

WESTMORELAND

Dar e zicală veche şi-nțeleaptă:
„De vrei Franța s-o supui
Bate Scoția mai întîi".

Căci acvila engleză cînd vînează,
Scoţiana nevăstuică pe furiş
Se-apropie de cuibu-i fără pază
Şi ouăle de aur i le suge
Ca şoarecii cînd mîţa nu-i acasă
Stricînd cu mult mai mult decît mănîncă.

EXETER

Pisica deci să stea mai bine-acasă,
Dar nu ne strînge-aşa de rău nevoia.
Zăvoare-avem să ne păzim avutul
Şi mici capcane, hoţi mărunţi să prindem.
Armatul braţ cînd luptă prin străini
Acasă capul treaz stă-n apărare.
În obşte, mari şi mici şi mai de jos
Din locu-i fiecare e ţinut
Să tindă spre-nţelegere şi-unire
Ca-şi-ntr-un cor.

CANTERBURY

De-aceea ceru-mparte
Făptura omenească-n fel de trebi
Al căror rost e veşnica mişcare
Şi-al căror singur scop e ascultarea.
La fel şi-albinele, prin legea firii,
Menite-s să dea pilda rînduielii
Şi celui mai înfloritor regat.
Regină au, fruntaşi ce-n casa lor
Împart dreptatea ca judecători,
Iar alţii pleacă-n lume după treburi,
Armaţi c-un ac, răsboinic jefuind
Catifelatul verilor potir
Şi-aduc în vesel cîntec prada-acasă,
La cortu-mpărătesc al doamnei lor.
Ea-n măreţia ei, de grijă plină,
Veghează pe zidarii cîntăreţi,
Ce-nalţă case de-aur. Pe supuşii
Ce mierea o frămîntă în tăcere,
Pe bieţii salahori ce prin portiţă

Ridică-n stupuri greaua lor povară;
Pe cînd cu zumzet aspru temnicerul,
Posomorît, dă palidului gîde
Pe trîntorii ce lenevesc și cască.
Din toate văd că lucruri îndreptate
Spre-un singur țel, pe fel de căi l-ajung,
Precum săgeți pornind spre-aceeași țintă,
Pe tot atîtea drumuri o ating,
Cum tind spre tîrg deosebite drumuri,
Cum rîuri limpezi se-ntîlnesc în mare,
Cum multe linii taie-același centru.
Deci mii de trebi la cale puse-odată
Pot s-aibe-un singur scop și pot fi duse
Nestînjenit. Spre Franța deci, stăpîne!
Împarte-n patru Anglia-ți ferice,
Cu tine, la război, ia-ți un pătrar,
Și Galia vei zgudui-o toată.
Și dacă noi cu trei pătrimi din oaste,
Rămași acasă, nu ne-nvrednicim
Să ne-apărăm de cîini al nostru prag,
Mîncați să fim, și să ne pierdem faima
De nație cuminte și vitează.

REGELE HENRIC

Să intre a Delfinului solie!

(Iese unul din suită, Regele se suie pe tron.)

Am luat o hotărîre neclintită.
Cu-a Domnului și-a voastră învoire,
Voi, al puterii mele nobil braț,
Și Franța-a mea fiind, am s-o subjug
Sau o zdrobesc. Că, sau mă sui pe tronu-i
Domnind împărătește peste Franța
Și-a' ei ducate, vrednice de-un rege,
Sau oasele să-mi zacă-ntr-un biet șanț
Lipsite de mormînt și pomenire.
Povestea noastră sau va fi băsmită
În gura mare slobod amintind
De tot ce-am săvîrșit, sau groapa-mi fi-va
Ca un hadîmb, lipsit de limbă-n gură,

Și nici măcar c-un epitaf de ceară.

(Intră ambasadorii Franței.)

Sînt pregătit acum s-ascult dorința
Frumosului meu văr, Delfinul. Știu,
Sînteți trimiși de el, iar nu de rege.

PRIMUL SOL

Ne-ngăduie măria ta să-i spunem,
Cu slobod grai, ce-nsărcinări avem,
Sau, pe-ocolite și cu luare-aminte,
Să-i arătăm ce gînd Delfinul are,
Și care este și solia noastră ?

REGELE HENRIC

Nu sînt tiran, ci rege prea creștin,
Ce-n harul său mînia-și stăpînește,
Așa precum în temnițele mele
Tîlharu-i pus în fiare. Spune-mi păsul
Delfinului.

PRIMUL SOL

Pe scurt, acesta este:
În numele regescului strămoș,
Eduard al treilea, măria ta
Trimis-ai soli, mai ieri, să ceară-n Franța
Un număr de ducate anumite.
Și răspunzînd, stăpînul, prințul nostru:
„Ai pofte, zice, mult prea tinerești",
Și-ar vrea să știi că-n sprinten pas de dans
Nimic în Franța nu-i de cucerit:
Ducatele nu sînt pentru cheflii!
Dar îți trimite-acest butoi cu daruri,
Fiind mai pe potriva minții tale
Și-n schimbul lor, să nu te mai audă
Cerînd ducate. Așa grăit-a prințul.

REGELE HENRIC

Ce daruri sînt acolo, unchiul meu ?

EXETER

Stăpîne drag, sînt niște mingi de tenis.

REGELE HENRIC

Mă bucur că Delfinu-i bun de glumă.
Vă mulțumesc de daruri și-osteneală.
Cînd mingilor le-oi potrivi rachetă
Juca-voi, Doamne, -n Franța o partidă
Coroana-i părintească s-o cîștig.
Să-i spuneți c-a-nfruntat un jucător
În stare să desfunde Franța toată.
Pricep prea bine că se-aruncă asupră-mi
Cu zilele juneții-mi furtunoase,
El neștiind la ce le-am folosit.
N-am pus preţ bun pe-acest biet tron englez
Și deci, trăind departe, m-am dedat
Dezmățului sălbatic. E știut:
Cînd nu-i acasă, e mai vesel omul!
Delfinul afle: rangul mi-l voi ține,
Voi fi un rege-n toată măreția,
Pe tronul Franței cînd mă voi-nălța.
De-aceea dezbărat de-a mea mărire
Truditu-m-am pe drum ca un pălmaș.
Ivi-mă-voi atunci în toată slava
Și ochii-ntregii Franțe-i voi orbi.
Da! Va orbi, văzîndu-mă, Delfinul.
Mai spuneți ăstui prinț poznaș că gluma-i
Preschimbă mingea-n pietre pentru tun,
Și sufletu-i împovărat va fi
De crunta răzbunare-n zbor cu ele.
Și fi-vor mii de văduve lipsite,
Prin gluma lui, de soții lor iubiți.
Din glumă, mume fiii și-i vor pierde,
Din glumă la pămînt vor fi castele,
Și mulți din cei ce încă nu-s pe lume
L-or blestema pe prințul bun de glume.
Dar toate sînt în voia celui sfînt,
Al nostru sprijin, și-n al cărui nume,
S-o știe prințul, am pornit asupră-i,

Să mă răzbun cum pot și dreapta-mi mînă
S-o pun în slujba unei sfinte pricini.
Vă duceți dar cu bine și mai spuneți
Delfinului că gluma-i n-are haz,
Că va stîrni nu rîset, ci necaz.
Să-i însoțiți cu pază. Drum bun vouă!

(Ies ambasadorii.)

EXETER

Năstrușnică solie!

REGELE HENRIC

Nădăjduiesc să-l fac să se roșească
Pe cel ce mi-a trimis-o. Domnii mei,
Să nu scăpăm acum măcar o clipă
Ce poate să ne ducă mai departe,
Că nu mai am alt gînd decît la Franța
Afară doar de cel la Dumnezeu:
Și-acesta-i mai presus de celelalte.
Să strîngem deci mijloacele, de grabă,
Acest război ca să-l putem purta.
Să fim cu gîndul doar la ce-ar spori
Cu pene noi, dar cu-nțeleaptă grabă,
Aripile ce-avem. Și fie-mi dat
În prag la tatăl său pe prinț să-l bat.
Și-acum, cu gîndul toți să-și dea silință,
Mărețul plan să-l duc la biruință.

(Fanfara. Ies toți.)

ACTUL II

PROLOG

Intră corul

E-n clocot astăzi tineretul nostru
Veșmintele lui scumpe zac în laviți.
Prosperă-armurierul, iar în inimi
Domnește-onoarea, singurul său gînd.
Își vinde omu-ogorul pentr-un cal
Urmînd icoana regilor creștini
La glezne-ntr-aripat ca zeul Hermes.
Tronează astăzi în văzduh speranța
Cu paloșul din vîrf pîn'la mîner
Bătut în fel de steme și coroane
Lui Harry închinate și-alor săi.
De-aceste prea cumplite pregătiri,
Aflînd francezul, prin spioni dibaci,
Cutremurat cercă pe căi piezișe
S-abată pe englezi de l-al lor țel.
O, Anglie, tu pildă-a măreției
Cu firav trup dar inimă vitează,
În numele onoarei ce n-ai face
De-ar fi toți fiii tăi leali și buni.
Dar Franța — iată-ți piaza rea — găsit-a

Un cuib de inimi seci şi le-a umplut
Cu aurul trădării. Trei mişei:
Întîiu-i Richard contele de Cambridge,
Al doilea e lordul Scroop de Masham
Şi-apoi e cavalerul Thomas Grey.
S-au pus în slujba Franţei, şi ce slujbă,
Au uneltit cu Franţa îngrozită
Prin ei să piară-un rege plin de har
— De-şi ţin cuvîntul iadul şi trădarea —
La Southampton cînd fi-va să se-mbarce.
Răbdare însă: sîntem la teatru
Şi-aceste depărtări le vom sări.
Făcutu-s-a-l trădării tîrg şi plata.
Din Londra regele-a plecat, iar scena,
Dragi spectatori, e-acum la Southampton.
Acolo e teatrul, locul vostru.
Vă vom purta de-acolo pînă-n Franţa
Şi teferi înapoi vă vom aduce.
Cu bine ca să treceţi marea-ngustă
Vom descînta-o, n-aibă supărare
Nici un stomah cu-a noastră înscenare
Iar piesa vi-o vom pune dinainte
Cînd regele-a plecat, nu mai nainte.

(Iese.)

SCENA 1

Londra. Eastcheap.

Intră Nym şi Bardolph.

BARDOLPH

Bine te-am găsit, caporale Nym!

NYM

Bună ziua, locotenente Bardolph.

BARDOLPH

Tot mai eşti prieten cu stegarul Pistol ?

NYM

Din partea mea, puțin îmi pasă! Eu nu prea vorbesc; da și cînd o veni vremea, ce-o să mai rîdem! Fie ce-o fi! Nu țin să mă bat, o să-i fac numai cu ochiul și o să trag sabia. E o sabie ca toate săbiile; dar ce-are a face? E bună de fript cașcavalul și rabdă la ger, ca sabia oricărui creștin. Asta-i socoteala!

BARDOPLPH

Fac eu cinste, numai să vă împrieteniți și o să fim tustrei frați de cruce în Franța. Hai, dragă caporale Nym, zi da!

NYM

Pe legea mea. O să trăiesc și eu cît oi putea mai mult, fără doar și poate; și cînd n-oi mai putea trăi, o să fac și eu la fel. Pe loc repaos, și povestea-i gata.

BARDOLPH

Adevărat e, caporale, că el s-a însurat cu Nell Quickly; și tot atît de adevărat că ea s-a purtat urît cu dumneata, că doar îi erai logodnic.

NYM

Ce să zic? Așa stau lucrurile: oamenii dorm și în timpul somnului beregățile nu-și schimbă locul. Și mai spun unii că jungherele au tăișuri. Fie ce-o fi! Deși răbdarea e ca o mîrțoagă istovită, da' tot se mai opintește. O să se hotărască la un fel. Eu n-am nimic de spus.

(Intră Pistol și Hangița.)

BARDOLPH

Uite-l pe stegarul Pistol cu navastă-sa. Acum ține-ți firea, dragă caporale. Ce veste, hangiule Pistol?

PISTOL

Tu, javră păcătoasă,-mi zici hangiu ?
Pe mîna asta jur că-i o minciună.
Şi Nell a mea nu va mai fi hangiţă.

HANGIŢA

Zău că n-o să mai fiu multă vreme! Că nu mai e chip să ţinem în gazdă vreo douăsprezece, treisprezece fete de condiţie, care trăiesc cinstit din lucrul cu acul, fără ca să se creadă numaidecît că avem o casă deocheată. *(Nym şi Pistol trag sabia.)* Maică Precistă! Uite-l că trage sabia! Ce-o să ne vadă ochii! Numai adolter şi omucidere de bună voie!

BARDOLPH

Dragă locotenente! Dragă caporale! Nu vă încăieraţi aici!

NYM

Psst!

PISTOL

Psst ţie, cîine islandez! Potaie islandeză cu urechile ascuţite!

HANGIŢA

Dragă caporale Nym, fii băiat de treabă şi las-o încolo de sabie.

NYM

Cară-te! Îl vreau numai pe dumnealui, *solus*. *(Bagă sabia în teacă.)*

PISTOL

Vrei *solus*, cîine-afurisit? Năpîrcă!
Pe *solus* ţi-l azvîrl în mutra-ţi tîmpă
Şi *solus* în gîtlej şi printre dinţi,

Şi-n veninoşii tăi bojoci şi-n burtă
Şi chiar mai rău, în botul tău spurcat!
Ţi-l răsucesc pe *solus* printre maţe;
O vorbă doar şi-am ridicat cocoşul
Pistolului, şi-acum ia foc!

NYM

Eu nu sînt Aghiuţă; nu poţi să scapi de mine cu un descîntec. Sînt în toane să mi te snopesc de-a binelea. Dacă mă mai înjuri, Pistol, te curăţ cu sabia, cum aş zice, frumuşel de tot: ia să mergi cu mine, să-ţi împung niţel măruntaiele, cum se zice pe şleau. Asta-i socoteala.

PISTOL

Flecar de rînd, făptură blestemată,
Ţi-e groapa gata, moartea ţi-e aproape!
În gardă!

BARDOLPH

Ia ascultaţi-mă! Ascultaţi ce vă spun! Cine-o da prima lovitură, tabăr pe el şi-l iau în frigare pînă-n plăsele, pe cinstea mea de ostaş! *(Bardolph trage sabia.)*

PISTOL

Un jurămînt atît de greu e-n stare
Mînia noastră să ne-o domolească.
Loveşte-mă cu pumnul, cu piciorul,
Curajul tău e mare.

NYM

Am să-ţi tai beregata într-o bună zi, ţi-o spun pe şleau. Asta-i toată socoteala.

PISTOL

Coupe le gorge! [1]
Aşa se zice! Te poftesc la luptă!

---

[1] În limba franceză, în original: „Taie gîtul“ (n.r.).

Rîvnești, potaie, la nevasta mea ?
Na! Du-te la spital!
Și din spurcata cloacă-a infamiei
Tu, scoate-mi pe hultanca răpănoasă,
Pe-aceà Cressidă, Doll Tearsheet pe nume,
Și ia-o de nevastă. Eu păstrez
Pe una Quickly, doar pe ea. Destul!
Hai, pleacă.

(Intră un paj.)

PAJUL

Gazdă Pistol, hai și vină pînă la stăpînul meu, și dumneata, hangiță; e bolnav rău și s-a așezat la pat. Dragă Bardolph, ia pune-ți capul între cearșafurile lui, ca să-i țină loc de cărămidă caldă. Zău că e rău de tot.

BARDOLPH

Car'te de-aci, netrebnicule!

HANGIȚA

Pe cinstea mea, că într-o bună zi o să dea corbilor de mîncare. Regele i-a zdrobit inima. Dragă bărbățele, hai iute acasă.

(Iese hangița cu pajul.)

BARDOLPH

Hai să vă fac eu să vă împrieteniți. O să mergem cu toții în Franța. Ce dracu'! Purtăm cuțite ca să ne tăiem beregata unul altuia ?

PISTOL

Revarsă-se puhoaiele în voie
Și diavolii să urle după hrană!

NYM

Îmi plătești cei opt șilingi pe care i-am cîștigat cu rămășagul ?

PISTOL

Doar mojicul prost plătește.

NYM

O să-i capăt eu chiar acușica. Asta-i socoteala.

PISTOL

Purta-mă-voi cu bărbăție.-În gardă!

(Amîndoi trag săbiile.)

BARDOLPH

Pe sabia asta, ăl de lovește întîi, îi fac seama. Pe sabia asta că-l ucid!

PISTOL

E sfînt un jurămînt făcut pe spadă,
Deci cată jurămîntul să și-l ție.

BARDOLPH

Caporale Nym, vrei să fiți prieteni, bine, fiți prieteni! De nu, sînteți atunci și dușmanii mei. Ia, te rog, lasă sabia!

NYM

Dar îmi dai cei opt șilingi pe care ți i-am cîștigat cu rămășagul ?

PISTOL

Un galben ai să capeți chiar îndată
Și de băut de-asemeni; și-o să fim

Prieteni, frați de cruce, deopotrivă.
Am să trăiesc prin Nym și Nym prin mine.
Nu-i drept ? Am să lucrez pe la cantine
Prin tabără și-am să-mi sporesc cîștigul.
Dă mîna încoace!

NYM

Îmi dai galbenul ?

PISTOL

În bani gheață, numărați cinstit.
(Îi plătește.)

NYM

Bine, dară, asta-i socoteala!
(Se întoarce hangița.)

HANGIȚA

Dacă sînteți născuți din femeie, haideți de grabă la sir John. Of! Bietul om! Îl scutură așa de tare frigurile alea zilnice ale lui că te-apucă jalea cînd îl vezi. Oameni buni, haideți la el.

NYM

Regele și-a vărsat focul pe cavaler. Asta-i socoteala.

PISTOL

În adevăr grăit-ai, Nym!
E inima sfărmată și pustie.

NYM

Regele e un rege bun, pe cît se poate. Dar are și el toane și trăsneli.

PISTOL

Pe cavaler să-l mîngîiem. Să mergem!
Iar noi ca mielușeii vom trăi.

(Ies.)

SCENA 2

La Southampton. O sală de sfat.
Intră Exeter, Bedford și Westmoreland.

BEDFORD

Zău, ce curaj pe rege să se-ncreadă-n
Procleții ăștia!

EXETER

Vor fi prinși degrabă!

WESTMORELAND

Cît de senini sînt! Parcă-n sînul lor
Ar stăpîni credința-ncununată
Cu dragostea de rege.

BEDFORD

Dar el știe
De toate cele ce și-au pus în gînd
Pe căi de care ei nici nu visează!

EXETER

Să-l vezi pe-al său tovarăș de-așternut,
Pe care-l copleșise cu hatîruri,
Că vinde astfel morții și trădării,
Pe bani străini, a regelui său viață!

(Sunet de trîmbiță. Intră regele, Scroop, Cambridge, Grey, lorzi și curteni.)

REGELE HENRIC

Să ne-mbarcăm: avem un vînt prielnic,
Mylord de Cambridge, scump lord de Maxsham
Tu, cavalere, care vi-i părerea ?
Pot oare armatele ce mă urmează
Prin oastea Franței să-și croiască drum,
Îndeplinind și sarcina și scopul
Ce ne-a-ndemnat să le-adunăm aici ?

SCROOP

De fiecare-și face datoria,
Desigur, sire.

REGELE HENRIC

Nu mă îndoiesc,
Nu-i inimă din cîte iau cu mine
Și care să nu bată, cu mîndrie,
La fel cu-a mea. Așa cred. Iar în urmă-mi
Nu las pe nimeni care nu-mi urează
Izbîndă și noroc în calea mea.

CAMBRIDGE

N-a fost în veci un rege mai iubit
Nici mai temut decît măria ta,
Și nu-i supus mîhnit și trist să fie,
La umbra dulce-a cîrmuirii tale.

GREY

E drept. Cei ce-l urau pe tatăl tău
Topitu-și-au în miere fierea. Astăzi,
Ei te slujesc cu inimă și zel.

REGELE HENRIC

Sînt deci îndatorat pe drept cuvînt,
Și mai degrabă mă lipsesc de-o mînă,
Decît să nu-i plătesc cum se cuvine
Pe-aceia ce cu merit m-au slujit.

SCROOP

Iar rîvna va lucra cu mușchi de-oțel:
Și-ndemn în sine munca-și va găsi
La gîndul că se află-n slujba ta.

REGELE HENRIC

Nu cer mai mult. Tu, unchiule Exeter,
Dă-i drumu-ntemnițatului de ieri,
Cel care-a clevetit pe seama mea,
Socot că numai vinul l-a împins.
Acum că și-a venit în fire,-l iert.

SCROOP

Ești milostiv, dar prea-ngăduitor.
Să-și ia pedeapsa, căci nepedepsirea
E-un rău îndemn și pentru alții, sire.

REGELE HENRIC

O, lasă-mă să iert.

CAMBRIDGE

Poți fi milos chiar și cînd pedepsești.

GREY

Sire,
Te-arăți milos și dăruindu-i viața
Dar numai dup-o strașnică pedeapsă.

REGELE HENRIC

Vai! dragostea și grija ce-mi purtați
L-apasă greu pe-acest nenorocit.
Cum să mă uit, de n-aș închide ochii
La mici greșeli ale necumpătării,
Cînd mi se-arată un păcat de moarte
Ce-a fost și rumegat și mistuit ?

Deci omului acestuia-i dau drumul,
Deși-n duioasa grijă pentru mine
Vor Cambridge, Scroop și Grey să-l pedepsească.
Să trecem dar la trebile cu Franța.
Cui trebuia să-i dăm însărcinarea ?

CAMBRIDGE

Şi eu sînt, sire, unul dintre-aceştia:
Mi-a spus măria ta s-o cer chiar azi.

SCROOP

Şi mie, sir!

GREY

Regesc stăpîn, și mie.

REGELE HENRIC

(dîndu-le cîte o hîrtie).

Richard de Cambridge, iată misia ta:
Iar asta e a ta, lord Scroop de Masham,
Şi-a ta, Grey de Northumberland, e asta.
Citiți-le. Ştiu bine-acum cît faceți!
Mylord de Westmoreland și unchi Exeter,
Plecăm la noapte... Ce-aveți, domnii mei ?
În scrisurile-acelea ce-ați văzut,
De vă schimbați la față ? Ia te uită,
Nu-i mai cunoști! Li-e chipul ca hîrtia:
Dar ce-ați citit de sînteți îngroziți
Şi sîngele vă piere din obraji ?

CAMBRIDGE

Mărturisesc păcatul și mă plec
Milostivirii înățimii tale.

GREY și SCROOP

În care toți ne-am pus nădejdea.

Nu. Mila, vie-n mine odinioară,
A fost ucisă chiar de-al vostru sfat.
Rușine-i să-ndrăzniți a-mi cere milă,
Asupră-vă cînd vorba vi se-ntoarce
Ca un zăvod ce-și sfîșie stăpînul!
Priviți voi, prinți, și nobilii mei sfetnici
La monștrii ăștia care sînt englezi.
Pe lordul Cambridge, iată-l: știți cu toții
Cum dragostea-mi l-a răsfățat mereu
Cu tot ce se cuvine tagmei sale.
Acest bărbat, pe galbeni ușurei,
În contra-mi ușuratic uneltea,
Jurîndu-se iscoadelor din, Franța
Să mă ucidă chiar aici, în Hampton,
La care lucru cavalerul ăsta,
De mine-ndatorat prin dărnicii,
Tot ca și Cambridge, s-a legat de-asemeni.
Dar vai! Lord Scroop, ce pot a-ți spune ție
Ingrat, sălbatic suflet de neom.
Tu, care-aveai a gîndului meu cheie
Și-mi cunoșteai al inimii adînc?
Ai fi făcut din mine ban de aur,
Că numai să fi vrut ți-era de-ajuns!
Cum oare pe-a străinului simbrie
Scîntei drăcești ai scăpărat din tine
Să-mi vatemi chiar și degetul cel mic!
E-așa ciudat că nici nu-mi vine-a crede,
Cu toate c-adevărul parcă-i scris
Cu negru pe-alb. Trădarea și omorul,
Doi diavoli într-un jug, pe veci tovarăși,
Jurați fiind într-un același gînd,
Lucrează-n scopuri ce le sînt firești,
Cu-atît îndemn că nici nu te mai miri.
Dar tu-n pofida-a tot ce m-așteptam
Ne-ai minunat cu-omorul și trădarea.
Fruntaș în iad — oricare-o fi fost el —
E diavolul ce mi te-a surchidit.
Că dracii-ăilalți ce-ndeamnă la trădare
Îți cîrpăcesc a omului pierzare

Din petice pestriţe şi-alte zdrenţe
Ce-nchipuie veşmintele credinţei.
Dar cel ce te-a momit ca să trădezi
Nu-ţi dete alt cuvînt decît onoarea
De-a fi-nălţat la rang de trădător.
Şi-acelaşi demon ce te-a scos din minţi,
Cu mîndru-i mers de-ar bate lumea toată,
El poate spune-ntors în iad legiunii:
Mai lesne-n veci n-am dobîndit un suflet
Cum izbutit-am cu acest englez.
Cu-atîtea bănuieli mi-ai otrăvit
Dulceaţa-ncrederii în oameni. Fost-a
Vreun om ce arăta mai credincios ?
Vai, tu erai! Sfătos şi cărturar ?
Tot tu. De neam ? Erai de neam. Cucernic ?
De-asemeni. Cumpătat, scutit de patimi,
Lipsit de ură, fără zvăpăială,
Mereu acelaşi şi stăpîn pe sine,
Împodobit în haina modestiei,
Cu ochii-n patru-n orice-mprejurare
Şi dînd crezare numai judecăţii ?
La fel păreai şi tu de plin de haruri.
Căderea ta de-aceea pune-o pată
Pe cel mai vrednic om şi mai întreg,
Cu bănuieli mînjindu-l. Şi te plîng,
Căci răzvrătirea ta îmi pare-asemeni
Unei căderi a omului, din nou.
Păcatu-i dovedit.

(Lui Exeter.)

Întemniţează-i,
Ca să răspundă-n faţa legilor...
Şi ierte-i Domnul pentru ce-au făcut.

EXETER

Te arestez, pentru înaltă trădare, pe tine, Richard conte de Cambridge.

Te arestez, pentru înaltă trădare, pe tine, Henric lord Scroop de Masham.

Te arestez, pentru înaltă trădare, pe tine, Thomas Grey, cavaler de Northumberland.

SCROOP

De Domnu-am fost dezvăluit pe drept
Și-mi plîng mai mult păcatul decît moartea
Pe care, sire, rogu-te, mi-l iartă,
Cu toate că-l voi fi plătit cu viața.

CAMBRIDGE

N-am fost de-arginții Franței ispitit
Ci i-am primit s-ajung la țel mai iute.
Dar n-a vrut Dumnezeu: slăvit să fie!
De-aceea, ispășind, am să mă bucur,
Din toată inima, cerînd iertare
Măriei tale și lui Dumnezeu.

GREY

N-a fost în veci supus mai bucuros
Cînd o trădare mîrșavă-a dat greș
Ca mine cînd văzutu-m-am oprit
Din blestemata mea lucrare. Sire,
Să-mi ierți păcatul, însă trupul, nu!

REGELE HENRIC

Vă ierte Domnu-n mila-i. Iată-osînda:
În contră-mi, domn și rege,-ați uneltit
Dînd mîna c-un vrăjmaș recunoscut,
Din vistieria lui primind arginții,
Arvuna morții mele. Ați vîndut
Pe-al vostru rege spre a fi ucis,
Sortind robiei nobilii și prinții,
Obidei pe supușii săi, — și silei,
Și pustiirii-ntregul său regat.
Nu vreau să mă răzbun pe mine însumi
Dar pentru paza țării mă ridic,
Pe care-ați vrut s-o duceți la pierzare;
Și deci, vă dau pe seama legii sale.
La moarte dar cu voi, sărmani nemernici,
Și Domnu-n mila-i să vă dea puteri

S-o îndurați, și pocăinți adînci
De-a voastră fărdelege. Haide, luați-i!

(Ies cei trei sub pază.)

Și-acum spre Franța, lorzi. Ne fie calea
De slavă, tuturor, învăluită.
Măreț și norocos războiul fi-va!
Nu mă-ndoiesc de vreme ce Prea Sfîntul
A scos, în marea-i milă, la lumină,
Trădarea ce pîndea să pună piedici
În calea începuturilor noastre.
Așa va fi că smulse-s orice stavili.
'Nainte dar, dragi consîngeni! Și fie
Oștirea noastră-n mîna celui sfînt,
Din răsputeri tinzînd la biruință.
La mare-acum! Sus steagul de război!
Sau rege-n Franța, sau nici peste voi!

(Ies.)

SCENA 3

Londra. În fața unei taverne din Eastcheap. Intră Pistol, Hangița, Nym, Bardolph și Pajul.

HANGIȚA

Bărbățel dulce ca mierea, lasă-mă te rog să merg cu tine pînă la Staines.

PISTOL

Oh! nu! Cernită-i inima-mi vitează.
Bardolph, fii vesel! Laudă-te, Nym!
Curaj, băiete: Falstaff a murit,
Și trebui să-l jelim!

BARDOLPH

Ori-pe-unde-o fi, în rai sau în iad, aș vrea să fiu cu el.

HANGIȚA

Ah! Firește că nu e în iad. E în sînul lui Artur, dacă a ajuns un om vreodată pe-acolo. A avut o moarte frumoasă și s-a stins ca un copilaș abia botezat; și-a dat sufletul tocmai între douăsprezece și unu, chiar cînd marea se retrăgea. Că eu dacă-l văzui mototolind cearșafurile și jucîndu-se cu niște flori și zîmbind cu ochii la buricile deștelor, am socotit că nu mai e nimic de făcut; că nasul îi era ascuțit ca o pană și tot bolborosea ceva despre lanuri înverzite. „Cum îți merge, sir John?" zisei eu. „Ei, omule, ține-ți firea." Da' el strigă: „Doamne, Doamne, Doamne", de vreo trei-patru ori. Eu de colo, ca să-l potolesc, îi spun să nu se gîndească la Dumnezeu, tot trăgeam nădejde că nu-i nevoie să-și bage-n cap de-alde astea. Da' el m-a rugat să-i mai pun o învelitoare pe picioare. Am pus mîna în pat și l-am pipăit și erau reci ca piatra; și pe urmă i-am pipăit genunchii și mai sus, mai sus, și erau tot reci ca piatra.

NYM

Cică blestema vinul dulce.

HANGIȚA

Asta așa e.

NYM

Și femeile?

HANGIȚA

Asta nu...

NYM

Ba da, așa a făcut; spunea că femeile sînt diavoli în carne și oase.

HANGIȚA

Și el nu putea suferi culoarea cărnii; culoarea asta nu i-a plăcut niciodată.

PAJUL

A spus într-un rînd că dracul o să aibă parte de el numai din pricina femeilor.

HANGIȚA

Adevărat că i s-a întîmplat să cam ocărască femeile; dară atunci avea podagră și vorbea de tîrfa din Babilon.

PAJUL

Nu v-amintiți cînd a văzut un purice lipit pe nasul lui Bardolph și a spus că e un suflet negru care arde în focul iadului?

BARDOLPH

Apoi, combustibelul prin care se întreținea focul s-a dus. Doar cu bogăția asta m-am ales în slujba lui.

NYM

N-o luăm din loc? Regele trebuie să fi plecat din Southampton.

PISTOL

Dă-mi gura ta, iubito! Hai la drum!
Ai grijă de agonisita mea.
Cuminte fii! Lozinca-i: iei și dai!
În nimeni nu te-ncrede!
Că jurămîntul este-un fir de pai,
Credința e la om precum e ceara,
Și paza bună-i cel mai bun zăvod.
„Ia seama!" fie-ți sfetnic, porumbițo!
Hai, șterge-ți ochii! Voi, fîrtați, la arme!
Pornim spre Franța. Sîngele să-i sugem!
Ca lipitorile, băieți, să-l sugem!

PAJUL

Se zice că nu-i o hrană tocmai sănătoasă.

PISTOL

Atinge-i gura dulce și la drum!

BARDOLPH

Bun rămas, hangițo! *(O sărută.)*

NYM

Eu nu pot s-o sărut, asta-i socoteala, dar adio!

PISTOL

Arată-te o bună gospodină
Și-ți poruncesc să ții-ncuiată casa.

HANGIȚA

Drum bun. Adio!

(Ies.)

SCENA 4

În Franța. În palatul regelui.
Fanfara.

Intră regele Franței, Delfinul, ducii de Berry și Bretagne. Conetabilul și alții.

REGELE FRANȚEI

Cu mari oștiri asupra-mi Henric vine
Și-i datoria noastră cea dintîi
Regește-n apărare să-i răspundem.
Iar ducii de Berry și d'Orléans,
Cu ducii de Brabant și de Bretagne
Să plece-ndată. Grabnic însoțindu-i,
Tu, prinț Delfin, vei drege și-ntări
Cu oști viteze, mijloace de luptă,

Cetăţile de margine ce-avem.
Cumplită Anglia se năpustește
Asupră-ne, ca apele-ntr-un sorb.
Să luăm măsuri precum ne-nvaţă teama,
Şi pildele pe care ni le-a dat
Acel duşman de moarte şi hulit
Pe cîmp de luptă.

DELFINUL

O, temut părinte,
E foarte nimerit să te-narmezi
În contra inamicului. O ţară
Nu trebuie să lîncezească-n pace:
Chiar dacă nu ne-ameninţă nimic
Aceste pregătiri şi-ntărituri,
Şi strîngeri de oştiri, se cer făcute
Ca-n starea de-aşteptare de război.
Deci bine-i să pornim să cercetăm
Ce părţi bolnave-ori slabe are Franţa:
Dar asta fără s-arătăm vreo teamă,
Cum dacă s-ar afla că Englitera
Petrece şi dansează de Rusalii [1].
Iar sceptru-i e purtat de-un tinerel
Buimac şi josnic, sec şi caraghios,
Atît de năzdrăvan, că n-avem teamă
De-această ţară.

CONETABILUL

Prinţ Delfin, o vorbă:
Te-nşeli adînc asupra-acestui rege.
Măria ta pe solii-ntorşi întreabă-i
Cît de măreţ le-a ascultat solia,
Ce nobili sfetnici are-n jurul său,
Cu ce măsură ştie să-ţi răspundă,
Cît de cumplit e-n dîrza-i hotărîre!

---

[1] În Anglia, sărbătorile religioase au fost întotdeauna respectate cu stricteţe (n.r.).

Vei înțelege-atunci, că-n tinerețe,
De-a fost un ușuratic, ca și Brutus,
El ascundea ca sub un înveliș,
Sub haina nebuniei, cumințenia,
Așa cum rădăcina mai plăpîndă
Se-ngroapă sub gunoi de grădinar,
Mai gingașă ca să răsară-ntîia.

DELFINUL

Nu-i chiar așa, seniore conetabil,
Dar nu-i nimic, deși gîndesc altfel:
Mai bine-i cînd te aperi de dușman,
Să-l socotești mai tare decît este,
Căci iei măsuri depline de-apărare,
Că dacă te scumpești, faci ca zgîrcitul
Ce-și pierde haina, să cîștige-un petic.

REGELE FRANȚEI

Să-l luăm pe Henric drept un rege mare
Și-n contră-i, prinți, puternic vă-narmați!
Pe seamă-ne s-au îmbuibat ai săi.
Se trage dintr-o stirpe sîngeroasă
Ce bîntuie pe-al nostru plai străbun:
Dovadă-i amintirea de rușine
A-nfrîngerii de la Crecy. Acolo
Căzut-au prinții noștri prizonieri
În mîna-acelui prinț de neagră faimă,
Eduard cel Negru, cînd al său părinte
Pe munte sus, el însuși ca un munte,
Și-ncununat de soarele de aur,
Sta neclintit și urmărea c-un zîmbet
Pe mult viteazul său fecior cum strică
Lucrarea firii și cum nimicește
Tiparele de Domnul plăsmuite
Și de părinți, în douăzeci de ani.
E-un ram al ăstui trunchi biruitor,
Și cată să ne temem de ursita-i
Și de puterea cea-născută-n el.

(Intră un crainic.)

CRAINICUL

Soli de la Henric, regele-Engliterii,
Măriei tale-i cer a fi primiţi.

REGELE FRANŢEI

Îi voi primi de-ndată. Du-te şi-adu-i.

(Ies crainicul şi cîţiva seniori.)

Vedeţi amici, e vînătoarea-n toi.

DELFINUL

Întîmpin-o şi-opreşte-o. Cînd se teme,
Copoiul latră mai vîrtos vînatul
Ce fuge hăt-departe-n faţă-i. Sire!
Pe Henric ia-l de scurt şi fă-l să simtă
În ce regat domneşti. Nu-i un păcat
Atît de mare dragostea de sine
Cît nepăsarea faţă de ce eşti.

(Se întorc curtenii cu Exeter şi suita.)

REGELE FRANŢEI

Soseşti din partea fratelui englez ?

EXETER

Din parte-i. Şi-ţi trimite-acest salut:
În numele Prea Sfîntului, îţi cere
În sine-ţi să te-aduni şi să te lepezi
De slava de-mprumut pe care-o porţi
Şi care, prin al cerurilor har,
Prin legea ginţilor, prin legea firii,
E dreptul său şi alor săi urmaşi:
Coroana deci, şi toate-acele onoruri,
Prin datină şi-a vremilor poruncă,
De-al Franţei tron legate. Ca să ştii
Că nu ne este cererea vicleană
Nici fără de temei şi dezgropată

Din roasa filă-a vremilor apuse,
Și nici scurmată-n pulberea uitării,
El arborele-acesta ți-l trimite,
Doveditor cu fiecare-i creangă.

(Îi întinde un pergament.)

Ar vrea să cercetezi acest răboj
Și de-i găsi că-ntr-adevăr se trage
Din prea-vestitu-ntre vestiți străbuni,
Din Eduard rege cel de-al treilea,
Îți cere să te lepezi de coroana
Și de regatul stăpînit de tine
Cu totul pe nedrept în locul său:
Firesc și-adevărat moștenitor.

REGELE FRANȚEI

Și-altminteri, ce se-ntîmplă ?

EXETER

Vei fi constrîns prin sînge... — Ascunde-ți
sceptrul
Și-n suflet chiar, și tot ți-l scurmă-afară,
Căci a pornit, furtună de văpaie
Ca Jupiter, în tunet și cutremur,
Să te răpună dacă nu-l asculți.
Și-ți cere-n numele lui Dumnezeu
Să lași coroana și să-ți fie milă
De biete vieți spre care-acest război
Flămînd își cască gura-i uriașă.
Asupra-ți, deci, al văduvelor plîns
Și lacrima orfanilor să cadă,
Și sîngele bărbaților uciși,
Suspinele-ntristatelor fecioare
Jelind de soți, părinți și dragi logodnici,
Pe care-acest vîrtej îi va-nghiți.
Aceasta-i vrerea lui și-amenințarea,
Și-a mea solie. Prințului Delfin
Adusu-i-am, de este-aci de față,
Anume pentru el, o închinare.

Din parte-mi, chibzui-voi toate-acestea,
Iar mîine-i duceţi fratelui englez
Răspunsul meu.

DELFINUL

Iar cît despre Delfin,
Aicea sînt: ce daruri i-aţi adus ?

EXETER

Dispreţ, sfidare,-ocară şi ruşine,
Şi tot ce poate, fără-a se-njosi,
Să-ţi mai trimită-un suveran puternic
Ce pune preţu-acesta asupra ta.
Aşa vorbeşte regele, şi dacă
Măritul tău părinte nu-ndulceşte,
Prin împlinirea cererilor mele,
Amara ta batjocură, atunci
Atît de-ngrozitor îţi va răspunde
Că hrubele boltite-n sînul Franţei
Te vor mustra că m-ai jignit într-astfel,
Şi-ţi vor întoarce-n îndoit răsunet
Batjocura, prin bubuit de tun.

DELFINUL

Să-i spui că dacă tatăl meu se-nclină,
Nu-i voia mea: că n-am dorinţă alta
Decît cu-al vostru rege să dau piept.
De-aceea i-am trimis acele mingi,
De la Paris, fiind mai potrivite
Cu tinereţea şi-ngîmfarea lui.

EXETER

Tot în Paris, el va surpa-n schimb Luvrul
De-ar fi chiar cea mai strălucită Curte
Din cîte-s în puternica-Europă.
Şi vei găsi, fii sigur, osebire —

La fel ca noi, supușii săi uimiți —
Văzîndu-l cum e azi și cum fusese
În anii tinereții lui dintîi.
Azi vremea fir cu fir și-o drămuiește
Și vei citi-n prăpădul vostru toate,
De-o trebui să mai rămînă-n Franța.

REGELE FRANȚEI

Vei ști chiar mîine tot ce-am hotărît.

EXETER

Grăbește-te, să nu sosească Henric,
Să-ți ceară socoteală de zăbavă:
Pe-acest pămînt el a și pus piciorul.

REGELE FRANȚEI

Curînd vei duce vorbe de-mpăcare.
O noapte-i mic răgaz, prea scurt răsuflu,
Să dai răspuns în trebi atît de grele.

(Fanfara. Ies.)

ACTUL III

PROLOG

Intră corul

Cu-arìpi de vis grăbita-mi povestire
Și-ntinde zborul repede ca gîndul.
Vă-nchipuiți că l-ați văzut pe rege,
De luptă pregătit, cum s-a-mbarcat
Pe chei la Hampton, cînd viteaza-i flotă
Desfășura drapele de mătase
Pe tînărul Apollo vîntuindu-l.
Lăsați-vă în voia-nchipuirii,
Vedeți-i cum se cațără pe sarturi
Pe tinerii matrozi, și auziți
Poruncile din fluiere-ascuțite
Cum spintecă nedeslușita larmă.
Uitați-vă la velele de in,
Umflate-n vînt, cum trag prin brazda mării
Înaltele carene ce țin piept
Trufașelor talazuri. De pe țărmuri
Priviți în gînd pe valul nestatornic
Cetatea-n legănare. — Așa arată
Măreața flotă-n drumu-i spre Harfleur.
Urmați-o dar, urmați-o! Și vă prindeți

Pe pînzele acestor năvi cu gîndul
Iar Anglia lăsați-o-n tihna ei,
Ca-n mortul ceas al miezului de noapte,
Păzită de bunici, de prunci și babe,
Cei storși de vlagă sau cei prea nevîrstnici,
Că unde-i cel ce-avînd în barbă-un fir
De-abia mijit, să nu-nsoțească-n Franța
Pe-acești aleși și vajnici cavaleri?
La lucru gîndul: iată un asediu
Și tunurile pe afet, pîndind
Harfleurul în⁺ⁿrit cu guri de moarte.
Pe solu-ntors de la francez, vedeți-l,
Spunînd lui Harry că măria sa
I-o dă pe Caterina, fata lui,
Și zestre niște jalnice ducate.
E vorbă de prisos. Tunarul ager
Drăcescul tun l-atinge cu fitilul.

(Fanfară. Salvă de artilerie.)

Se surpă totu-n fața lui. Acum
Fiți buni, și-al nostru hronic ascultîndu-l
Cu ce-i lipsește,-l întregiți cu gîndul.

(Iese.)

SCENA 1

În Franța. În fața orașului Harfleur.
Alarmă.

Intră regele Henric, Exeter, Bedford, Gloucester și soldați cu scări de asalt.

REGELE HENRIC

La zidul spart dați iureș iar, băieți,
Sau umpleți-l cu trupurile voastre.
Nimic în timp de pace nu te prinde
Mai bine ca smerenia și sfiala,
Dar cînd îți urlă în auz războiul,
Te fă asemeni tigrului turbat.
Fă-ți trupul coardă, toarnă-ți foc în sînge,
Mînia să-ți ascundă blînda-ți fire,

Fioros să-ți fie ochiul în orbită:
Cum prin sabordul vasului pîndește
Un tun de-aramă. Apere-l sprinceana,
Cumplită ca o stîncă ce se pleacă
Deasupra temeliei cotropite
De cruntul și sălbaticul talaz.
Deci umflă-ți nările și-arată-ți colții,
Răsuflul ține-ți-l, și ia-ți avîntul.
Din răsputeri: pe ei, englezi preavrednici!
Voi, fiii celor încercați în lupte,
Acei părinți ce se băteau pe-aici,
Ca Machedon, din zori și pînă-n seară,
Iar paloșul în teacă și-l puneau
Cînd nimeni nu le mai stătea-mpotrivă,
Să nu vă faceți numele de rîs,
Fiți demni de cei căror le ziceți tată,
Dați pildă celor mai de rînd ca voi
Și-i învățați să lupte. Voi, plăieși,
Al căror trup e trup din Englitera,
Să văd în voi a țarinelor vlagă,
De-al vostru neam să jur că sînteți vrednici;
Așa și cred: că printre voi nu-i nimeni,
Oricît de-umil și slab, să n-aibă-n ochi
O mîndră scînteiere. Văd cum stați,
Ca niște-ogari zoriți ce joacă-n lanț.
Vînatu-i slobod. Vă urmați îndemnul!
Strigați în iureș: „Dumnezeu cu Henric,
Cu Englitera și cu Sfîntul Gheorghe!"

(Se reped toți spre metereze. Fanfara. Salve de mitralieră.)

SCENA 2

Același loc.

Intră Nym, Bardolph, Pistol și Pajul.

BARDOLPH

Înainte, pe ei! La zidul spart, la zidul spart!

NYM

Stăi, rogu-te, caporale, că s-a întețit rău pîrjolul; cît despre mine, n-am șapte vieți: prea s-a încins comedia asta. Așa-i cîntecul!

PISTOL

E-un cînt adevărat și glume cîte vrei
Și plouă lovituri și mor oștenii
Și scut și spadă de oțel
Prin plaiuri roșii de măcel
Își dobîndesc etern renume.

PAJUL

De-aș fi acum într-o cîrciumă la Londra! Mi-aș da toată faima ca să beau o cană cu bere, într-un loc mai ferit.

PISTOL

Și eu!
De-ar fi de-ajuns ca să doresc
Și dorul să mi-l împlinesc
Acolo aș zbura.

PAJUL

Așa se cade,
Dar bine nu-mi șade
Ca păsării ce fluieră pe ram.

(Intră Fluellen.)

FLUELLEN

Hai la zit, potăi ce sînteți. Înapoi, frigoșilor!

(Îi împinge înainte.)

PISTOL

Îndură-te de oamenii de lut
O, mare duce, stîmpără-ți mînia,
O, stîmpărăți mînia, mare duce!

Cocoșule, mînia potolește-ți; ia-o mai domol, puișorule!

NYM

Asta are haz, dar înălțimea ta e în toane rele.

(Ies Nym, Pistol, Bardolph, urmați de Fleullen.)

PAJUL

Oricît aș fi eu de tînăr, dar tot i-am cîntărit pe ăștia trei fanfaroni. Le sînt slujitor la toți trei; dar tustrei de m-ar sluji și tot n-ar fi pentru mine cît unul singur; fiindcă, zău, trei asemenea rable nici nu fac laolaltă cît un om. Bardolph are ficatul alb și nasul roșu, astfel că face el pe grozavul, dar de bătut nu se bate niciodată. Pistol are o limbă ucigașă, dar o sabie pașnică, din care pricină taie la bureți, însă nu-și știrbește tăiușul. Cît despre Nym, a auzit că oamenii scumpi la vorbă sînt cei mai tari; și de aceea se ferește pînă și să-și spună rugăciunea, ca să nu fie luat drept un fricos; dar pe cît de puține-i sînt cuvintele, pe atît de puține îi sînt și isprăvile mărețe; că niciodată n-a spart capul cuiva, doar pe-al lui și l-a spart, o dată, cînd se îmbătase și a dat într-un stîlp. Ăștia șterpelesc toate cele și le botează cumpărături.

Într-un rînd, Bardolph a furat o cutie de vioară, a purtat-o cu el douăsprezeee leghe și a vîndut-o apoi cu trei parale. Nym și Bardolph s-au prins frați de cruce la furat; și la Calais au dosit o lopată de cărbuni. Din asta am văzut că sapa și lopata se alege de astfel de oameni. Ar vrea ei să-mi stea mîna prin buzunarele oamenilor, cum le stau batista sau mănușile; dar nu mă lasă firea mea de cavaler să culeg din buzunarele altora ca să vîr într-al meu; asta înseamnă să te alegi numai cu belele. Mai bine îi las încolo și-mi caut o altă slujbă mai bună: am un stomac prea delicat, nu poate îndura toată nemernicia lor și de asta mă lepăd de ei.

(Iese.)

(Reintră Fluellen urmat de Gower.)

GOWER

Căpitane Fluellen, trebuie să mergi îndată la săpături: ducele de Gloucester vrea să-ți vorbească.

FLUELLEN

La săpeturi? Spune la tuce nu-i pine să merji la sapeturi. Uite, fezi, sapeturi nu se botrifesc cu reculile de la rezpel: concafitate te la el nu e testul de mare; uite, fezi, tușmanul, poți să i-o spui și tucelui, vezi tumnata, și-a făcut și el sapeturi cu douăsprezece picioare mai jos; Jesus! eu cred că o să arunc totul în aer, tacă nu se iau măsuri.

GOWER

Ducele de Gloucester, căruia i s-a dat comanda asediului, e sfătuit la rîndul său de un irlandez, un nobil foarte viteaz, pe legea mea.

FLUELLEN

Căpitanul Mac Morris, nu este așa?

GOWER

Așa mi se pare.

FLUELLEN

Jesus! E un macar, cum nu se afla altul pe lume. Am s-o tofetesc chiar la parpa tumnealui. Uite, fezi, nu are nici atîta pricepere în meșteșugul rezpelului cel atefărat, de la romani, cît are un cățeluș.

(Intră Marc Morris și Jamy, la distanță.)

GOWER

Iată-l că vine. Și cu el este și căpetenia scoțienilor, căpitanul Jamy.

FLUELLEN

Căpitanul Jamy e un cafaler plin de taruri minunate, ce e trept; și cu mult pricepere și cunoștințe în arta feche a rezpelului, tupă cum am făzut și eu că tă ortinele. Slafă Tomnului, el este în stare să-și spună părerea la fel de pine ca orice alt ostaș tin lume, tespre reculele rezpelului în trecut, la romani.

JAMY

Bună ziua, căpitane Fluellen!

FLUELLEN

Te salut, prea cinstite căpitane James.

GOWER

Ce s-a întîmplat, căpitane Mac Morris? Ați și lăsat săpăturile ? Au și isprăvit pionierii ?

MAC MORRIS

Doamne Dumnezeule! Proaștă treabă! Ș-a lășat lucrul, trîmbițele au șunat retragerea. Mă jur, uite, pe mîna aşta și pe șufletul tatei, că nu e treabă bună; lucrul a și fost părășit; într-un ceas aș fi făcut șă șară în aer orașul, așa șă-mi ajute Dumnezeu! Of! Da' e proaștă treabă, proaștă de tot. Pe legea mea că e proaștă!

FLUELLEN

Căpitane Mac Morris, mă rog frumos, frei să-mi îngădui o conforbire cu tumnata, pe te-o parte prifind și guprinzînd meșteșuc de rezpeluri la romani, într-un fel de tiscuțiune, uite, fezi, de tezpatere prietenesc, pe te-o parte ca să-mi fac o părere și pe alta parte ca să-mi tesfătez spiritul cu tot ce prifește reculile artei militare: de asta este forba.

JAMY

Straşnic de bine! Pe legea mea! Dragi căpidani! Şi dacă-mi daţi voie, am să-mi spun şi eu cuvîntul, cînd o fi prilejul nemerid, zău aşa!

MAC MORRIS

Nu-i timp de prălăvrăgeală, Doamne, iartă-mă! În jiua de aji ş-au înfierbîntat toate: şi vremea, şi bătălia, şi regele, şi ducii: nu-i timp de palavre. Oraşul e împreşurat, trîmbiţa ne cheamă la şpărturi; şi noi ştăm de vorbă, Doamne, iartă-mă! şi nu faşem nimic: mai mare ruşinea pentru noi toţi! Ce Dumnezeu! Mai mare ruşinea şă ştăm degeaba! Ruşine! Pe legea mea! Şi e gîturi de tăiat şi multe de făcut; şi nu şe face nimic, Doamne iartă-mă!

JAMY

Pe sfînda lidurghie, nici nu închid ochii bine pîn'ce nu fac vreo ispravă, chiar de-ar fi să mă îngroape; da, chiar de ar fi să mor, am să mă port cît mai vitejeşte. Într-un cuvînt sau într-o mie, aşa fac negreşit. Dar mi-ar plăcea să ascult o discuţie între voi doi.

FLUELLEN

Căpitane Mac Morris, uite, fezi, eu cret. tacă-mi tai voie, că nu sînt mulţi din neamul tumitale...

MAC MORRIS

Din neamul meu? Cine şe leagă de neamul meu? Un ticăloş, un fecior de lele, un pungaş, o puşlama. Ce-i cu neamul meu? Cine vorbeşte de neamul meu?

FLUELLEN

Uite, fezi, tacă ici lucrurile pe tos tecît le-am spus eu, căpitane Mac Morris, poate că am să cret că nu te porţi cu mine cu acel punăfoinţ pe care ar trepui să-l

ai din blin pentru mine, uite, fezi! fiint și eu om la fel de pun ca tum'ta atît în arta rezpelului, cît și în prifința naștерii și alte multe.

MAC MORRIS

Eu nu te știu tot așa de bun ca mine; am șă-ți taı căpățîna, Doamne, iartă-mă!

GOWER

Domnilor, e o neînțelegere la mijloc!

JAMY

Asta-i mare pacoste!

(Se aud fanfare care vestesc o solie.)

GOWER

Orașul ne vestește un sol.

FLUELLEN

Căpitane Mac Morris, cînt fa fi un brilej mai botrifit am să mă încumet să-ți tofetesc că cunosc reculile rezpelului; și acum, testul!

SCENA 3

În fața porților orașului Harfleur.

Guvernatorul și cîțiva cetățeni, pe metereze. La poalele acestora, oștiri engleze. Intră regele Henric și suita.

HENRIC

Ce hotărîri a luat guvernatorul?
E ultima tocmeală ce-o îngădui:
Sau vă predați la mila mea regească
Sau mîndri de-a muri-nfruntați mînia-mi.

Soldat sînt; cred că numele-mi stă bine,
Și spun că tunului de-i dau grai iarăși
Nu las Harfleurul, ruinat aproape,
Pîn' nu-l îngrop să zacă-n scrumul lui.
Închise-s toate porțile-ndurării,
Și aspru, dîrz, osteanul, fără milă,
Cu brațu-i crîncen în dezlănțuire,
Cu iadu-n suflet, va cosi ca iarba
Copiii-n floare, mîndrele fecioare.
Ce-mi pasă dacă un război păgîn,
Înveșmîntat în flăcări ca Satana,
Smolit la chip, tot ce-i nedezlegat
De jaf și pustiiri va-nfăptui?
Ce-mi pasă mie cînd din vina voastră
Va fi să cadă pradă siluirii
Copila voastră fără de prihană?
Ce frîu mai poate-opri destrăbălarea
Cînd lunecă la vale, nebunește?
Oștenilor turbați și puși pe jaf,
În van le strig atunci a mea poruncă:
La fel ar fi să chem la țărmuri chitul.
Deci, oameni din Harfleur, vă fie milă
De vetrele și de poporul vostru,
Cît încă-i țin pe-oșteni în ascultare,
Cît încă boarea blîndă, rece, — a milei
Alungă norul greu duhnind, ce-ndeamnă
La jaf, ticăloșie și omoruri.
De nu, soldatul, — iată-l — orb de sînge,
Cu neagra-i mînă va tîrî de plete
Copilele țipînd asurzitor,
De bărbi de-argint părinții vi-i însfacă,
Sleind de ziduri capul lor cinstit.
Copiii goi vă vor fi trași în țeapă,
Pe cînd, nebune, mumele lor urlă
Spre cer, precum femeile evreice
Cînd ucigașii lui Irod vînau.
Ce vreți? În pace, viață pentru voi
Sau să pieriți, cu vină, prin război?

GUVERNATORUL

Nădejdea noastră astăzi ia sfîrșit.
Chemat de noi într-ajutor, Delfinul,
Răspunsu-ne-a că oastea tot nu-i gata
Să spargă-o-ncercuire-atît de mare.
Slăvite rege, îndurării tale
Predăm orașul și-ale noastre vieți.
Poftește în cetate, dă poruncă
Și fă ce vrei cu noi și-avutul nostru,
Căci nu putem să ne mai apărăm.

REGELE HENRIC

Deschideți porțile, — Exeter vino,
Mergi și pătrunde, unchiule,-n Harfleur,
Rămîi în el și bine-l întărește
În contra Franței. Ierți suflarea toată.
Eu, unchiule, mă trag înspre Calais,
Că vine iarna și-ntre-ai mei ostași
E molimă în toi și se lățește.
Sînt al tău oaspe la Harfleur diseară
Iar mîine fi-voi gata de drum iară.

(Fanfara. Regele și suita sa intră în oraș.)

SCENA 4

Rouen.

O cameră în palat.

Intră Caterina și Alice.

CATERINA

Alice, tu as été en Angleterre, et tu parles bien le langage.

ALICE

Un peu, madame.

CATERINA

Je te prie, m'enseignez; il faut que j'apprenne à parler. Comment appelez-vous la main en anglois ?

ALICE

La main ? Elle est appelée de hand.

CATERINA

De hand. *Et les doigts ?*

ALICE

Les doigts ? Ma foi, j'oublié les doigts, mais je me souviendrai. Les doigts ? Je pense qu'ils sont appelés de fingres, *oui,* de fingres.

CATERINA

La main, de hand, *les doigts,* de fingres. *Je pense que je suis un bon écolier; j'ai gagné deux mots d'anglois vitement. Comment appelez-vous les ongles ?*

ALICE

Les ongles ? Nous les appelons de nails.

CATERINA

De nails. *Ecoutez! dites-moi, si je parle bien*: de hand, de fingres *et* de nails.

ALICE

C'est bien dit, madame; il est fort bon anglois.

CATERINA

Dites-moi, l'anglois pour le bras.

ALICE

De arm, *madame.*

CATERINA

Et le coude ?

ALICE

De elbow.

CATERINA

De elbow. *Je m'en fais la répétition de tous les mots que vous m'avez appris dès a présent.*

ALICE

Il est trop difficile, madame, comme je pense.

CATERINA

Excusez-moi, Alice; ecoutez: de hand, de fingres, de nails, de arm, de bilbow.

ALICE

De elbow, *madame.*

CATERINA

O, Seigneur Dieu, je m'en oublie: de elbow. *Comment appelez-vous le col ?*

ALICE

De neck, *madame.*

CATERINA

De neck. *Et le menton ?*

ALICE

De chin.

CATERINA

De sin. *Le col*, de neck, *le menton*, de sin.

ALICE

Ouy. Sauf vostre honneur, en vérité, vous prononcez les mots aussi droict que les natifs d'Angleterre.

CATERINA

Je ne doute point d'apprendre par la grâce de Dieu, et en peu de temps.

ALICE

N'avons-nous pas déja oublié ce que je vous ay enseignée?

CATERINA

Noi, je réciteray à vous promptement: de hand, de fingres, de mails...

ALICE

De nails, *madame.*

CATERINA

De nails, de arm, de ilbow.

ALICE

Sauf vostre honneur, de elbow.

CATERINA

Ainsi dis-je: de elbow, de neck *et* de sin.
Commet appelez-vouz les pieds et la robe?

ALICE

De foot, *madame*, *et* de con.

CATERINA

De foot *et* de con? *O, Seigneur Dieu! ce sont des mots de son mauvais, corruptible, gros et impudique, et non pour les dames d'honneur d'user. Je ne voudrois prononcer ces mots devant les Seigneur de France pour tout le monde. Il faut*, de foot, *et* de con *néantmoins. Je reciterai une autre fois ma leçon ensemble*: de hand, de fingres, de nails, de arm, de elbow, de neck, de sin, de foot, de con.

ALICE

Excellent, madame!

CATERINA

C'est assez pour une fois. Allons-nous à dîner.

(Ies amîndouă).

TRADUCEREA SCENEI

CATERINA

Alice, tu ai fost în Anglia şi vorbeşti bine limba engleză.

ALICE

Puţin, doamnă.

CATERINA

Te rog, învaţă-mă; trebuie să învăţ să vorbesc. Cum se zice „mînă“ pe englezeşte?

ALICE

Mînă? Se zice *de hand*.

CATERINA

De hand. Şi degetele?

ALICE

Degetele? Zău că am uitat degetele, dar îmi aduc eu aminte. Degetele? Îmi pare că li se zice *de fingres;* da, *de fingres*.

CATERINA

Mîna, *de hand;* degetele, *de fingres*. Cred că sînt un şcolar bun. Am aflat două cuvinte englezeşti la iuţeală. Cum ziceţi la unghii?

ALICE

Unghiile? Le numim *de nails*.

CATERINA

De nails. Ascultă. Spune-mi dacă pronunţ bine: *de hands*, *de fingres* şi *de nails*.

ALICE

Aţi zis bine, doamnă. E o englezească destul de bună.

CATERINA

Spune-mi cuvîntul braţ pe englezeşte.

ALICE

De arm, doamnă.

CATERINA

Şi cotul?

ALICE

De elbow.

CATERINA

De elbow. Am să repet toate cuvintele pe care le-am învăţat chiar acum.

ALICE

Cred că e prea greu, doamnă.

CATERINA

Ba să mă ierţi, Alice; ia ascultă: *de hand*, *de fingres*, *de nails*, *de arm*, *de bilbow*.

ALICE

De elbow, doamnă.

CATERINA

O, Doamne! Am uitat! *De elbow*. Cum ziceţi la gît?

ALICE

De neck, doamnă.

CATERINA

De neck. Şi la bărbie?

ALICE

De chin.

CATERINA

De sin. Gîtul, *de neck*, bărbia, *de sin.*

ALICE

Da. Într-adevăr, pronunţaţi cuvintele tot aşa de bine ca cineva care s-ar fi născut în Anglia.

CATERINA

Fără îndoială că am să învăţ, cu ajutorul lui Dumnezeu, în scurt timp.

ALICE

N-aţi uitat ce v-am învăţat ?

CATERINA

Nu, am să-ţi spun numaidecît: *de hand*, *de fingres*, *de mails...*

ALICE

De nails, doamnă.

CATERINA

De nails, *de arm*, *de ilbow.*

ALICE

Mă ietaţi, *de elbow.*

CATERINA

Aşa am zis şi eu: *de elbow*, *de neck*, *de sin.* Şi cum ziceţi la picior şi la rochie ?

ALICE

De foot, doamnă; şi *de con.*

CATERINA

De foot şi *de con* ? O, Doamne! Vorbele astea sună urît, grosolan, deşănţat şi fără ruşine, nu pot fi folosite de doamnele de la curte. Pentru nimic în lume n-aş putea să rostesc astfel de vorbe în faţa seniorilor francezi. Pfui! *De foot* şi *de con.* Cu toate acestea, am să mai spun încă o dată lecţia întreagă: *de hand*, *de fingres*, *de nails*, *de arm*, *de elbow*, *de neck*, *de sin*, *de foot*, *de con.*

ALICE

Foarte bine, doamnă.

CATERINA

Ajunge pentru o dată. Haidem la masă.

SCENA 5

Acelaşi loc.

Intră regele Franţei, Delfinul, Ducele de Bourbon, Conetabilul Franţei şi alţi seniori.

REGELE FRANŢEI

E sigur c-a trecut de rîul Somme.

CONETABILUL

Mai bine, sire, să plecăm din Franţa,
Să nu ne batem. Ne lăsăm avutul
Şi-unui popor barbar îi dăm pe mînă
Podgoriile noastre.

DELFINUL

Dieu vivant[1]!
Să fie oare-n stare-un pumn de mlade,
Din vlaga alor noştri, rămăşiţă,
Altoi crescut într-un sălbatic trunchi,
S-o ia prin nori aşa fără de veste,
Privind de sus pe cei ce i-au sădit ?

BOURBON

Normanzi sînt, dar bastarzi:
normanzi bastarzi!
Mort de ma vie[2]! De nu-i oprim din mers,
Mai bine-mi vînd al meu ducat, şi-mi cumpăr
Un petic de moşie mocirloasă,
În Albion, ostrovul colţuros.

CONETABILUL

De unde-atît avînt, *Dieu des batailles*[3] ?

---

[1] Dumnezeule viu (n.t.).
[2] Lua-m-ar moartea (n.r.).
[3] Zeu al bătăliilor (n.r.).

Din țara lor de neguri, ploi și beznă,
Cu soare pal, privind, ca-n rîs, chiorîș,
De-omoară rodul? Apa lor sălcie
— La supă de orz și la mîrțoage bună —
Dezgheață vinele, și-i întărîtă?
Iar noi, c-un aprig sînge-aprins de vin,
Să degerăm? Pe-al Franței nume, nu!
Să nu mai stăm ca țurțurii de streșini,
Cînd un popor mai rebegit asudă,
Cu vajnici tineri, pe-ale noastre plaiuri,
Sărace numai prin stăpînii lor.

DELFINUL

Pe legea mea,
Se rîd de noi femeile franceze
Și spun pe șleau că vlaga ne-am pierdut-o,
S-or da la trup cu tinerii englezi
Să-mpuie Franța cu bastarzi războinici.

BOURBON

Ei ne poftesc la ei la școli de dans
Ca să ne-nvețe volta și curanta,
Spunînd că harul nostru stă-n călcîie
Și că sîntem fugari făr'de pereche.

REGELE FRANȚEI

Montjoy pe unde-i? Crainicul să plece,
Pe Henric rege, aspru să-l înfrunte.
Sus, prinți! mai bravi decît tăiușul spadei!
La luptă! Delabreth, 'nalt conetabil,
Tu, duce d'Orléans, Bourbon, Berry,
Brabant, Bar, Alençon și tu, Bourgogne,
Rambures, tu, Chatillon, și Vaudémont.
Beaumont, Grandpré, Roussi, Foix, Fauconberg,
Lestrale, Bouciqault și Charolois,
Duci, prinți, seniori, baroni și cavaleri,
Scutiți-vă de-ocară tronul, casa,
Loviți pe Harry, ce-și perindă steagul
Muiat în sînge la Harfleur, prin Franța.

Ca lavina spre vale, sclava tristă,
În care-şi scuipă Alpii troahna lor,
Daţi iama-n oastea lui, — sînteţi puternici —
Şi-n carul biruinţii, la Rouen,
L-aduceţi prins.

CONETABILUL

Aşa vorbeşte-un rege.
Păcat că sînt puţini ostaşii lui,
Bolnavi şi hămesiţi de-atîta umblet;
Cînd ochi va da cu oastea noastră,-i sigur
Că-şi scapă inima-n haznaua fricii
Şi vine, ca-ncheiere, cu peşcheş.

REGELE FRANŢEI

Zoreşte-l, conetabile, pe crainic,
Şi regelui să-i spună că-i trimis
Să-ntrebe cît ne dă răscumpărare.
Tu, prinţ Delfin, rămîi aci-n Rouen.

DELFINUL

O, nu, măria ta, te rog din suflet!

REGELE FRANŢEI

Răbdare! Trebui să rămîi cu noi.
Şi-acum, seniori şi prinţi, la luptă sfîntă:
Şi veste-mi daţi că Anglia-i înfrîntă.

(Ies.)

SCENA 6

Tabăra engleză în Picardia.

Intră Gower şi Fluellen.

GOWER

Ce veste, căpitane Fluellen? Vii de la pod?

FLUELLEN

Crete-mă că se face pună treabă la pot.

GOWER

E teafăr ducele de Exeter ?

FLUELLEN

Tucele de Exeter este mărinimos ca Agamemnon; e un om pe care eu iupesc și cinstesc tin tot sufletul și tin toată inima, și tatoria și ființa mea și existenz și toate puterile mele; slavă Tomnului că nu-i te loc rănit, tar apără potul cu mare vitejie, cu strașnic tisțiplin. Și este acolo la pot un stegar, care eu în sinea mea îl cret tot atît te fiteaz ca Marc Antoniu; și e un om pe care nimeni nu-l bagă în seamă; tar tot eu am făzut că el își făcea tatoria cu părpăție.

GOWER

Cum zici că-l cheamă ?

FLUELLEN

I se spune stegarul Pistol.

GOWER

Nu-l cunosc.

(Intră Pistol.)

FLUELLEN

Ăsta e omul.

PISTOL

Te rog să-mi faci un bine, căpitane,
Ești mult iubit de ducele Exeter.

FLUELLEN

Mulţumesc lui Tumnezeu, da! Şi am meritat puţin iubire din parte-i.

PISTOL

Bardolph e ostaş voinic şi inimos,
Viteaz şi vesel; soarta crudă însă
Şi a norocului nebună roată,
Zeu orb,
Pe-o piatră ce se-nvîrte nencetat...

FLUELLEN

Ai puţină răptare, stegare Pistol. Zeiţa norocului e sucravită oarbă, cu basma pe ochi, ca să ne-arate că norocul orp este; şi este sucravită şi cu o roată, ca să ne arate că se învîrteşte şi că e schimpător şi cu toane: asta e morala lucrului; şi picior la ea uite, fezi, e prins pe-o roată rotuntă care se tă te-a tura, te-a tura; la trept forbint, poetul face minunată tescriere; seiţa norocului, straşnică morală!

PISTOL

Norocul e vrăjmaşul lui Bardolph,
Şi-l prigoneşte: spînzurat va fi
Fiindc-a şterpelit un sfînt potir.
Cumplită moarte!
Să fie pentru cîini spînzurătoare
Şi omul slobod fie. Nu-l lăsaţi
Ca şbilţul să-i sugrume-nghiţitoarea.
Dar Exeter pentru-un sărman potir
A dat osînda morţii!
Mergi, ducele ţi-ascultă glasul,—spune-i,
Să nu laşi firul vieţii lui Bardolph
Să-l taie cu o funie de-un ban
Şi pentru-o vină de nimica toată!
Oh! scapă-l şi-am să-ţi fiu îndatorat!

FLUELLEN

Stegar Pistol, parcă înţeleg ce frei să spui.

PISTOL

Atunci mă bucur.

FLUELLEN

Desicur, stegare, că nu-i nici o pucurie; uite, fezi, chiar de mi-ar fi frate, aş tori ca tucele să-şi facă foia şi să-l trimită la moarte; pentru că tisţiplin trebuie păstrat.

PISTOL

Mori dracului, cu-a ta prietenie.
Nu dau pe ea o ceapă degerată.

FLUELLEN

Pine!

PISTOL

O ceapă degerată

(Iese.)

FLUELLEN

Prea pine!

GOWER

Stai, că ăsta e un ticălos, un netrebnic. Acum mi-amintesc: un codoş, un tîlhar.

FLUELLEN

La pot, crete-mă că rostea cele mai straşnice cufinte ce se pot fetea într-o zi de fară ca asta. Dar foarte pine. Ce-a spus el către mine e foarte pun, te asicur, cînd o feni fremea.

GOWER

Ce vrei ? E un mincinos, un smintit, un pungaş care merge din cînd în cînd la război, ca să se împăuneze cu numele de soldat cînd se întoarce la Londra. Flăcăii de felul lui ştiu ca pe apă numele căpeteniilor şi pot să te înveţe pe dinafară toate isprăvile care s-au săvîrşit la cutare şi cutare fortăreaţă, la cutare şanţ, la cutare convoi; cine s-a purtat vitejeşte, cine a fost rănit, cine şi-a pierdut gradul, ce locuri a ocupat duşmanul. Şi toate acestea ţi le povestesc minunat de bine, într-un grai războinic şi împănat cu înjurăturile cele mai noi. Cînd te gîndeşti ce poate face o barbă tăiată la fel ca a generalului şi o haină peticită din război, în mijlocul sticlelor spumoase şi a minţilor înecate cu bere, nici nu-ţi vine a crede. Ar trebui să poţi cunoaşte această ruşine a veacului, căci altfel poţi fi păcălit rău de tot.

FLUELLEN

Să-ţi spun eu ce, căpitane Gower: pag seamă că el nu este te loc omul care îi place să se arate lumii; tacă eu găsesc o caură la platoşa lui, am să-i spun ce cret tespre el. *(Tobele bat.)* Auzi ? Fine regele! Trepuie să forbesc cu el tespre tot.

(Intră regele, Gloucester şi soldaţii.)

FLUELLEN

Tomnul să te aibă în pază, măria ta!

REGELE HENRIC

Ce veste, Fluellen ? Vii de la pod ?

FLUELLEN

Cu foia măriei tale, da. Tucele de Exeter a apărat potul cu fitejie: francesii s-au retras, uite, fezi, şi sînt multe isprăvi fiteze şi strălucite; zău! tuşmanul a stăpînit potul, dar a fost silit să se retragă, şi tucele

de Exeter e stăpîn pe pot. Pot să spun măriei tale că tucele e un părpat fiteaz.

REGELE HENRIC

Cîți oameni ai pierdut, Fluellen?

FLUELLEN

Pierterile tuşmanului au fost foarte mare, nezpus de mare; tar în ce mă prifeşte, cret că tucele n-a piertut nici un om afară te acel care trepuie să fie spînzurat, fiintcă a prătat o piserică, unul Bardolph, tacă-l ştie cumva măria ta: toată fața îi e numai pupulițe şi coşuri şi negi şi parcă-i pîrşolită; şi pusele îi suflă spre nas care e ca un tăciune abrins cînt roş, cînt albastru; iar acum i s-a tăiat nasul şi focul i s-a stins.

REGELE HENRIC

Pe toți tîlharii aceştia ar trebui să-i curățim. Şi vă poruncesc cu dinadinsul ca în trecerea noastră prin țară să nu se ridice nimic cu sila de prin sate, să nu se ia nimic fără plată şi nici un francez să nu fie batjocorit sau privit cu dispreț. Cînd se joacă soarta unui regat, între cruzime şi blîndețe, jucătorul cel mai nobil cîştigă cel dintîi.

(Fanfara. Intră Montjoy.)

MONTJOY

Mă ştii după veşmînt.

REGELE HENRIC

Eu te cunosc prea bine. Ce-ai de spus?

MONTJOY

A regelui, stăpînul meu, dorință.

REGELE HENRIC

Vorbește!

MONTJOY

Așa grăiește regele meu: „Spune-i lui Harry al Englitcrei că deși noi păream morți, eram doar adormiți. Mai bun ostaș decît graba e clipa prielnică. Spune-i că l-am fi respins la Harfleur dar n-am găsit cu cale să spargem buba unei jigniri înainte de a fi coaptă; acum e rîndul nostru să vorbim și glasul nostru e glas împărătesc. Englitera se va căi de nebunia ei, își va recunoaște slăbiciunea și se va minuna de îngăduința noastră. Spune-i deci să se gîndească la prețul răscumpărării care trebuie să fie potrivit cu pagubele ce ne-au fost pricinuite, cu supușii pe care i-am pierdut, cu ocara pe care am suferit-o; toate acestea, de-ar fi puse în cumpănă, ca să fie răscumpărate, ar atîrna greu față de micimea prețului. Visteria lui e prea săracă pentru pierderile noastre; pentru sîngele ce l-am vărsat, oștirea regatului său prea puțin numeroasă; iar pentru ocara făcută, el însuși de-ar sta în genunchi la picioarele noastre ar fi o mulțumită prea săracă și neînsemnată." La aceasta se mai adaugă o înfruntare: „Și spune-i, ca încheiere, că i-a trădat pe cei ce l-au urmat: li s-a rostit osînda." Așa grăit-a regele și stăpînul meu, aceasta mi-e solia.

REGELE HENRIC

Ce nume porți? Solia ți-am aflat-o.

MONTJOY

Montjoy.

REGELE HENRIC

Ți-ai împlinit frumos însărcinarea.
Întoarce-te acum, te rog, la rege:
Să-i spui că n-am să-l caut chiar îndată,
Ci-nspre Calais doresc să merg în pace.
La drept vorbind, deși nu-i prea cuminte

Unui vrăjmaș viclean și priceput
Să-i fac mărturisiri,-a mea oștire
Slăbită-i mult de boli și-mpuținată.
Cei ce rămîn nu-s mult mai tari ca voi.
Ți-o spun, herald, pe cînd erau ei teferi,
Nu dam un om pe trei franceji de-ai tăi,
Îmi ierte Domnul lauda de sine,
Acest păcat mi-l suflă vîntul Franței,
Și-mi pare rău. Deci mergi l-al tău stăpîn,
Să-i spui că sînt aci. Întreg avutul
Mi-e-n trupul ăsta șubred și sărman
Și-o biată ceată firavă mi-e oastea.
Dar, Doamne-ajută, merg tot înainte.
Să-i spui, chiar însuși regele de-ncearcă,
Și orice alt vecin să-mi taie drumul.
Montjoy, pentru-osteneală,

(îi dă o pungă)

Mergi și roagă-l
Pe-al tău stăpîn să se gîndească bine:
Vom trece de-om putea. De-mi stați în cale,
Roșim cu-al vostru sînge negrul plai.
Cu bine deci, Montjoy! Pe scurt, răspunde-i:
Nu vrem război în starea-n care sîntem,
Da-n starea asta, nu fugim de el.
Așa să-i spui.

MONTJOY

Voi spune-ntocmai. Sire, mă închin.

GLOUCESTER

Doar n-or veni chiar azi asupra noastră.

REGELE HENRIC

Noi, frate,-n mîna Domnului ne-aflăm
Și nu-ntr-a lor. La pod! Se lasă noaptea.
Vom tăbărî deci dincolo de rîu
Și mîine-n zori de zi pornim la drum.

(Ies.)

SCENA 7

Tabăra franceză lîngă Azincourt.

Intră Conetabilul Franței, Rambures, ducele de Orléans, Delfinul și alții.

CONETABILUL

Tii! Am cea mai bună armură din lume. De-ar fi odată ziuă!

ORLÉANS

Ai o armură strașnică. Dă-i însă și calului meu ce i se cuvine.

CONETABILUL

E cel mai bun cal din Europa.

ORLÉANS

Nu se mai face odată ziuă ?

DELFINUL

Duce de Orléans, și dumneata, domnule Conetabil, vorbiți de cai și de armuri ?

ORLÉANS

În privința aceasta, ești tare ca toți principii din lume.

DELFINUL

Ce noapte lungă! Nu mi-aș schimba calul pe nici unul din cîți stau pe patru picioare. *Ça! Ha!* Saltă de la pămînt de parcă ar avea arcuri în măruntaie; *le cheval volant, Pégase, qui a les narines de feu!*[1] Cînd

---

[1] Calul zburător, Pegas, cu nările de foc (n.r.).

îl încalec, parcă zbor, sînt ca un șoim. Galopul lui înghite văzduhul, pămîntul cîntă cînd îl atinge, copita lui de corn e mai melodioasă decît flautul lui Hermes.

ORLÉANS

E de culoarea nucșoarei.

DELFINUL

Și are iuțeala piperului. Este un animal vrednic de Perseu. Doar foc și aer. Elementele greoaie, apa și pămîntul, nu se vădesc în el decît în clipa liniștită cînd călărețul îl încalecă. Ăsta e cal într-adevăr și toate celelalte dobitoace nu-s decît niște mîrțoage.

CONETABILUL

Firește, alteță, e un cal nemaivăzut, desăvîrșit.

DELFINUL

E regele cailor. Nechezatul lui e ca porunca unui domnitor; și înfățișarea lui te silește să te închini.

ORLÉANS

Destul, vere!

DELFINUL

Ba nu, un om care nu poate să aducă tot alte laude calului meu, de cînd se înalță ciocîrlia și pînă se întoarce oaia la storiște, înseamnă că e lipsit de duh. Este o temă tot atît de nesfîrșită ca marea; prefă nisipul în limbi grăitoare și calul meu va fi un subiect pentru fiecare din ele. Este un subiect vrednic să filozofeze asupra lui un împărat și e bun de călărit și pentru împăratul împăraților. Lumea întreagă, știută sau neștiută, trebuie să-și lase orice îndeletnicire și să se minuneze. Am scris altă dată un sonet în cinstea lui, care începea așa: „Minune a naturii...“

ORLÉANS

Am auzit și eu un sonet, scris în cinstea unei iubite, care începea astfel.

DELFINUL

Atunci l-a imitat pe cel compus de mine în cinstea calului; fiindcă el îmi ține loc de amantă.

ORLÉANS

Amanta domniei tale se poartă frumos.

DELFINUL

Cu mine, da; și aceasta-i condiția cerută, și însușirea de căpetenie a unei amante vrednice și de soi.

CONETABILUL

Ma foi! Pare-mi-se că ieri amanta domniei tale zvîrlea îngrozitor.

DELFINUL

Așa o fi făcut și a domniei tale.

CONETABILUL

A mea n-avea frîu.

DELFINUL

O! Atunci pesemne că era bătrînă și cumsecade și călăreai ca un cavaler irlandez, fără pantaloni franțuzești și numai în nădragi.

CONETABILUL

Te pricepi la călărie.

DELFINUL

Așadar, lasă-mă să-ți dau un sfat: cei ce călăresc așa și nu iau bine seama dau în gropi. Mai bine să am un cal decît o iubită.

CONETABILUL

Mai bine să-mi ție iubita loc de gloabă.

DELFINUL

Află, Conetabile, că iubita mea are păr adevărat.

CONETABILUL

Dacă iubita mea ar fi o scroafă, i-aș putea aduce aceeași laudă.

DELFINUL

Le chien est retourné à son propre vomissement et la truie lavée au bourbier [1]; tragi foloase din toate.

CONETABILUL

Totuși nu-mi folosesc calul drept iubită și nici zicători așa de puțin potrivite cu vorba noastră.

RAMBURES

Domnule Conetabil, pe armura care am văzut-o în cortul domniei tale astă-noapte sînt stele sau sori?

CONETABILUL

Stele, seniore.

DELFINUL

Nădăjduiesc că unele din ele au să cadă mîine.

---

[1] Cîinele s-a întors pe locul unde a vărsat și scroafa spălată s-a băgat iar în mocirlă (n.r.).

CONETABILUL

Şi totuşi cerul meu nu o să ducă lipsă.

DELFINUL

Se prea poate, porţi o sumedenie de prisos: cinstea ar fi mai mare dacă ai pierde cîteva din ele.

CONETABILUL

Întocmai cum poartă calul laudele alteţei voastre: ar galopa mai bine dacă-ar da de pămînt cu toată lăudăroşenia.

DELFINUL

Măcar de-aş fi în stare să-l încarc eu cu toate laudele ce i se cuvin! Nu se mai face odată ziuă? Mîine am să călăresc o milă întreagă pe un drum pietruit cu căpăţînile englezilor.

CONETABILUL

Eu n-aş îndrăzni să spun aşa ceva, de teamă să nu rămîn de ruşine. Tare aş vrea să se facă ziuă, i-aş trage bucuros de urechi pe englezi.

RAMBURES

Cine face prinsoare cu mine că prind douăzeci de englezi?

CONETABILUL

Pînă ce-i prinzi pe ei, vezi să nu fii prins cumva.

DELFINUL

E miezul nopţii. Mă duc să-mi gătesc armele.

ORLÉANS

Delfinul de-abia aşteaptă zorile.

RAMBURES

De-abia aşteaptă să-i mănînce pe englezi.

CONETABILUL

Cred că o să-i mănînce pe toţi cîţi i-o ucide.

ORLÉANS

Jur pe mîna dalbă a domniţei mele că e un principe viteaz.

CONETABILUL

Jură-te pe piciorul ei, ca să-ţi poată călca jurămîntul.

ORLÉANS

De bună seamă, este un vrednic gentilom francez.

CONETABILUL

A fi vrednic înseamnă a face mereu ceva; şi el mereu face cîte ceva.

ORLÉANS

N-am auzit să fi făcut vreun rău cuiva.

CONETABILUL

Nici mîine n-o să facă; şi totuşi o să-şi păstreze faima.

ORLÉANS

Eu unul ştiu că e viteaz.

CONETABILUL

Mie mi-a spus-o cineva care-l cunoaşte mai bine ca domnia ta.

ORLÉANS

Cine anume ?

CONETABILUL

Apoi, dè! Mi-a spus-o chiar el însuși; și spunea că puțin îi pasă dacă o mai știu și alții...

ORLÉANS

Nici nu trebuie să-i pese; doar nu-i o virtute ascunsă.

CONETABILUL

Ba este, monseniore, pe cinstea mea! N-a văzut-o nimeni niciodată, poate numai lacheul lui; e o vitejie sub obroc. Cum o lași slobodă, s-abate.

ORLÉANS

Decît multe și tot rele, mai bine una și bună.

CONETABILUL

La zicătoarea asta, eu răspund cu alta: „Prietenia e lingușitoare".

ORLÉANS

Și eu răspund: „Nu e dracul atît de negru".

CONETABILUL

Bine-ai zis! Prietenul domniei tale în chip de drac! Să ai în vedere și vorba aceea: „Ucigă-l toaca și ducă-se pe pustii".

ORLÉANS

La zicători ești neîntrecut și cum încă! Nebunul aruncă o piatră...

CONETABILUL

Ai cam întrecut măsura.

ORLÉANS

Nu e întîia oară că te întrec.

(Intră un crainic.)

CRAINICUL

Monseniore conetabil, englezii se găsesc la o mie cinci sute de pași de corturile măriei voastre.

CONETABILUL

Cine a făcut măsurătoarea ?

CRAINICUL

Contele de Grandpré.

CONETABILUL

Un gentilom viteaz și destoinic. De s-ar face odată ziuă! Vai! Bietul Henric al Angliei nu tînjește ca noi după răsăritul soarelui!

ORLÉANS

Ce mai bădăran ticălos e și regele ăsta al Angliei, să hoinărească așa cu toți nătărăii după el, fără să știe unde merge.

CONETABILUL

Dacă englezii ar avea nițică minte, ar lua-o la goană.

ORLÉANS

Tocmai asta le lipsește; căci dacă-ar avea căpățînile căptușite cu puțin bun-simț, n-ar putea purta chivăre așa de grele.

RAMBURES

Insula asta a Engliterei dă naştere tot la făpturi viteze. Dulăii lor sînt de-o îndrăzneală neîntrecută.

ORLÉANS

Javre turbate, se reped cît ai clipi din ochi cu capul în botul ursului, care li-l sfarmă ca pe un măr putred. Tot aşa poţi spune că e viteaz puricele care îndrăzneşte să-şi ia gustarea pe buza leului.

CONETABILUL

Fireşte! Şi oamenii sînt la fel de vînjoşi şi de aprigi ca şi dulăii întărîtaţi. Minţile lor, însă, şi le lasă acasă, la neveste. Dă-le ciozvîrte mari de vacă, dă le fiare şi oţeluri: au să mănînce ca lupii şi au să se bată ca dracii.

ORLÉANS

Da, dar englezii ăştia duc o lipsă cumplită de carne de vacă.

CONETABILUL

Atunci mîine vom băga de seamă că au doar poftă de mîncare şi n-au poftă de harţă. E vremea să ne înarmăm. Să mergem!

ORLÉANS

E două. Cînd pe cer va fi iar soare
Să prindem cîte-o sută fiecare.

(Ies.)

ACTUL IV

PROLOG

Intră Corul

Vă-nchipuiți acum un timp în care
Crescînde bezne, zvonuri strecurate
Chivotul larg al lumilor îl umplu.
Un zumzet dus din lagăr într-alt lagăr,
A două oști, adoarme-n sînul nopții,
Și străji din loc în loc aud consemnul,
Șoptit în taină,-al pazei celeilalte.
Răspunde foc la foc, și-n flăcări pale
Umbritul chip oștirile-și zăresc,
Și cal pe cal se-nfruntă și nechează
Auzul surd al nopții străpungîndu-l.
Dînd zor armurierii, cu ciocanul,
La zaua cavalerilor, prin corturi,
Țin isonul cumplitei pregătiri.
Cocoșii cîntă-n sat. Bat orologii
De ceasul trei al zorilor în somn.
Încrezători și mîndri de-al lor număr,
Prea veseli, liniștiți francezii-n suflet
Pe-al lor hulit dușman îl joacă-n zaruri
Și mustră noaptea-nceată și schiloadă

Că, hîdă și smintită vrăjitoare,
Întîrzie și șchioapătă pe drum.
Pe cînd englezii, bieții osîndiți
Ca niște oameni gata pentru jertfă,
Stau resemnați la focurile lor
Cu gîndul la primejdia din zori,
Și copleșiți, cu fețe scofîlcite,
În haina zdrențuită de război,
Par spectri fioroși în raza lunii.
Cel care-acum ar mai putea să-l vadă
Pe-al tristei gloate căpitan regesc
Umblînd din cort în cort, din strajă-n strajă,
O! cum ar mai striga: mărire lui!
Și laudă! că-și vede toți ostașii,
Le dă bineţe, le zîmbește blînd,
Numindu-i frați de-un sînge și prieteni.
Nimic n-arată pe regescu-i chip
Că-ncercuit e de-o cumplită oaste.
Nici n-a pierdut o iotă de culoare
În veghea și-oboseala-ntregii nopți.
Ci, proaspăt, își învinge osteneala
Cu veselă, senină măreție.
Și orice hîtru galben și-abătut
Din ochii lui a prins curaj văzîndu-l.
Cu largă și solară dărnicie
Privirea lui se-mparte tuturora
Topind a spaimei gheață. Deci tot omul,
Și nobil și de rînd, să vadă poate
Cum dat-am eu, nevrednic iconar,
Ceva din al lui Harry chip, în noapte.
Și-acuma teatrul nostru-i cîmp de luptă
Și trebui', vai! cu cinci florete știrbe,
Stîngaci încăierate, să-njosim
Mărețul Azincourt. Dar stați, priviți,
Și-n mintea voastră dintr-o parodie
Isprăvi aievea pot să reînvie.

(Iese.)

SCENA 1

Tabăra engleză la Azincourt.

Intră Regele Henric, Bedford și Gloucester.

REGELE HENRIC

Primejdia-i mare, Gloucester[1], ai dreptate;
Cu-atît mai mare fie-ne curajul.
Slăvit să fie Domnul, frate Bedford,
În fiecare rău e-un strop de bine,
De s-ar pricepe omul să-l găsească,
Să tragă și folosul, dîndu-și seama.
Că răi vecini ne scoală prea devreme
E sănătos, e și gospodăresc,
Dar ei ne sînt și-un cuget dinafară,
Predicatorii noștri, ce ne-ndeamnă
Să ne-mbrăcăm frumos ca să murim.
Așa putem din pir culege miere
Și-o-nvățătură chiar și de la dracu.

(Intră Erpingham.)

Salut, sir Tomas Erpingham, bătrîne!
Ți-ar sta sub capul dalb o pernă moale,
Mai bine decît aspra Franței iarbă.

ERPINGHAM

Nu, sire, mi-este drag acest culcuș,
Că pot să spun acum: dorm ca un rege!

REGELE HENRIC

E bine cînd te-mpaci cu suferința
Ca toți ceilalți, că duhu-i ușurat,
Și cînd ți-e mintea-nviorată-i sigur
Că-ntregul trup nensuflețit și mort
Tresare-n groapa lîncezelii sale
Și-nvie ca un șarpe năpîrlit,
Cu nouă agerime. Sir Thomas,
Dă-mi haina ta. Voi, frații amîndoi,

[1] Se pronunță Glo'ster (n.t.).

Vorbiți de mine prinților în lagăr,
Ducîndu-le salutul meu. Degrabă
Doresc să-i văd pe toți la mine-n cort.

GLOUCESTER

Stăpîne, așa vom face.

(Gloucester și Bedford ies.)

ERPINGHAM

Să te-nsoțesc?

REGELE HENRIC

Nu, cavalere, du-te
Cu frații mei la lorzii Engliterei.
Aș vrea să stau cu sufletu-mi de vorbă
Și nimenea de față să nu fie.

ERPINGHAM

Te aibă-n pază-i Dumnezeu din cer
Pe tine, nobil Harry.

REGELE HENRIC

Mulțumescu-ți
O, suflete, că vorba ta-mi dă viață.

(Ies toți, afară de rege.)
(Intră Pistol.)

PISTOL

Qui va là ? [1]

REGELE HENRIC

Un prieten.

---

[1] În limba franceză în original: „Cine-i acolo ?" (n.t.).

PISTOL

Vorbește lămurit: ești ofițer?
Ori ești un om de rînd și din popor?

REGELE HENRIC

Sînt nobil și fac parte dintr-o ceată.

PISTOL

Şi porţi cu tine-o suliță grozavă?

REGELE HENRIC

Întocmai! Şi tu?

PISTOL

Sînt tot atît de nobil ca-mpăratul.

REGELE HENRIC

Ești mai presus ca regele atuncea.

PISTOL

Oh! Regele-i o inimă de aur;
Ce mai cocoș! Și ce băiat de viață!
Vlăstar ales și din părinți de soi,
Năprasnic pumn! Eu tălpile-i sărut:
Mi-e drag din sulfet spadasinul ăsta.
Dar tu cum te numești?

REGELE HENRIC

Harry le Roy.

PISTOL

Le Roy. Un nume galic. Ești din Cornwall?

REGELE HENRIC

O, nu! Sînt velș.

PISTOL

Cunoști pe Flueller?

REGELE HENRIC

Da.

PISTOL

Să i spui că-i trag cu prazu-n scăfîrlie
De Sfîntul David.

REGELE HENRIC

În ziua aceea să nu-ți porți pumnalul la pălărie, ca nu cumva să ți-l înfunde și el în cap.

PISTOL

Ești prieten cu el?

REGELE HENRIC

Și ruda lui.

PISTOL

Atunci nu faci o ceapă degerată.

REGELE HENRIC

Mulțumesc. Dumnezeu cu tine!

PISTOL

Pistol mi-e numele.

(Iese.)

Se potrivește, că iei foc ușor.

(Se retrage.)

(Intră Fluellen și Gower, fiecare din altă parte.)

GOWER

Căpitane Fluellen!

FLUELLEN

Ei, pentru Tumnezeu, forpește mai încet! Cel mai uimitor lucru din lumea întreacă este cînd fezi că nu se ține seamă de străfechile și atefăratele legi și prifilegi ale rezpe'u'ui. Tacă ți-ai ta osteneala să cercetezi pătăliile marelui Pompei, te încretințez că ai găsi că-n tapăra lui Pompei nu era nici flecăreala nici zapaceala. Îți spun eu pe cufînt: ai să găsești că opiceiurile de rezpel, și grijile, și reculele, și cumpătarea, și buna cuființă sînt cu totul într-alt fel.

GOWER

Dar și dușmanul e gălăgios! Doar l-ai auzit toată noaptea.

FLUELLEN

Uite, fezi, tacă tușmanul e un macar și un smintit și un fanfaron limbut, crezi că e pine să fim și noi macari și smintiți și fanfaroni? Ia, spune trept, cu mîna pe conștiință?

GOWER

Am să vorbesc mai încet.

FLUELLEN

Te roc, te roc din suflet.

(Gower și Fluellen ies.)

REGELE HENRIC

Deși arată cam din alte vremuri
E-un gal cuminte, plin de vrednicie.

(Intră John Bates, Alexander Court și Michael Williams.)

COURT

Frate John Bates, nu începe colo să mijească de ziuă ?

BATES

Ba cred că da. Dar nu prea avem pricină să dorim lumina zilei.

WILLIAMS

Vedem noi colea zorile, dar pare-mi-se că n-o să-i mai vedem sfîrșitul... Cine-i acolo ?

REGELE HENRIC

Un prieten.

WILLIAMS

Cine ți-e căpitan ?

REGELE HENRIC

Sir Thomas Erpingham.

WILLIAMS

Un comandant bătrîn și încercat și un nobil plin de omenie. Ia spune-mi, rogu-te, ce crede el de starea în care ne aflăm ?

REGELE HENRIC

Că sîntem ca niște oameni aruncați pe o limbă de nisip, care se așteaptă să fie luați de valuri, la mareea viitoare.

BATES

Nu cumva i-o fi spus și regelui părerea lui ?

REGELE HENRIC

Nu. Și nici nu se cădea s-o facă. Fiindcă, fie vorba între noi, cred că regele nu e decît un om ca și mine. Miroase și el micșunelele, cum le miros și eu, vede și el cerul și pămîntul cum le văd și eu. Are și el simțuri la fel ca toți oamenii. Dacă dai la o parte toate podoabele regești, rămîne omul în toată goliciunea lui. Cu toate că sentimentele lui rîvnesc mai sus, dar, cînd pogoară, apoi se prăbușesc la fel de iute. Cînd are și el, ca noi, cuvînt să se teamă, temerile lui sînt, fără doar și poate, tot atît de amarnice ca ale noastre. Și atunci nu e cuminte să-i arate cineva vreo umbră de îndoială, ca nu cumva el să o lase să se vadă și să-și descurajeze ostașii.

BATES

Oricît îi place lui să facă pe grozavul, cred că ar prefera să stea în gîrlă pîn-la gît, chiar și pe o noapte friguroasă ca asta; și eu i-aș dori-o. Ba aș vrea să fiu și eu cu el; oricum, numai să nu fim aici.

REGELE HENRIC

Pe cinstea mea, să vă spun cum îl văd eu pe rege: cred că nu dorește să fie altundeva decît acolo unde este.

BATES

Mai bine aș vrea să-l știu singur aici, că atunci negreșit că ar fi răscumpărat, și-ar scăpa cu viață atîția oameni.

REGELE HENRIC

Mi se pare că nu prea ții la el dacă-i dorești să fie singur aici; deși pare că spui astea numai ca să-i pui

pe ceilalți la încercare. Eu cred că nicăieri n-aș muri mai fericit decît alături de rege, pricina lui fiind dreaptă și lupta lui cinstită.

WILLIAMS

Asta n-avem de unde s-o știm.

BATES

Sau mai bine zis, nu ne privește; nouă ni-e de ajuns să știm că sîntem supușii regelui; dacă pricina lui e nedreaptă, ascultarea noastră față de rege ne spală de orice vină.

WILLIAMS

Dar dacă pricina nu-i dreaptă, chiar și regele o să dea strașnică socoteală în Ziua de Apoi, cînd s-or aduna laolaltă toate brațele și picioarele și capetele tăiate într-o bătălie și or începe să strige: „Am pierit în cutare loc"; unii din noi înjurînd, alții strigînd după felcer, unii jeluindu-și nevestele rămase în sapă de lemn pe urma lor, alții cu gîndul la datoriile pe care le au, iar alții la copiii lăsați golași. Teamă mi-e că dintre cei căzuți în luptă prea puțini mor cum se cuvine. Cum o să aibă gînduri miloase și evlavioase, cînd ei nu urmăresc altceva decît să verse sînge? Așadar, dacă oamenii ăștia mor neîmpărtășiți, o să fie o pată pentru regele care i-a îndemnat: că dacă lui nu-i dai ascultare, înseamnă să calci toate îndatoririle unui supus.

REGELE HENRIC

Atunci, dacă un fiu trimis de tatăl său să aducă niște mărfuri se îneacă în mare cu păcatele lui cu tot, ar trebui, după legea voastră, ca vina ticăloșiilor lui să fie aruncată asupra tatălui care l-a trimis; sau dacă un slujitor, ducînd, la porunca stăpînului său, o sumă de bani, este lovit de hoți și moare încărcat de fărădelegi pe care nu le-a ispășit, voi o să spuneți că treburile stăpînului sînt de vină că slujitorul merge în

iad. Dar lucrurile nu stau așa; regele nu e ținut să răspundă de sfîrșitul fiecărui ostaș în parte, nici tatăl de-al fiului, sau stăpînul de-al slugii; fiindcă ei nu le-au vrut moartea cînd le-au dat o însărcinare. Pe de altă parte, dacă un rege a ajuns o dată la calea armelor, oricît de dreaptă i-ar fi cauza, nu poate încerca s-o cîștige numai cu oștași curați la suflet. Unii, de pildă, poartă vina unui omor precugetat și făptuit, alții au înșelat vreo fecioară, călcîndu-și jurămîntul, alții, care au însîngerat mai înainte dulcele sîn al păcii cu tîlhăriile și fărădelegile lor, își caută o scăpare în război. Chiar dacă oamenii aceștia au înfrînt legea și au scăpat de pedeapsa ce li se cuvenea, chiar dacă au putut fugi de oameni, n-au aripi să fugă și de Dumnezeu; războiul e mîna dreaptă a Domnului, e răzbunarea lui. Așa că oamenii care au călcat cîndva legea regelui sînt pedepsiți abia acum în lupta pentru rege. Atunci cînd se temeau de moarte, au scăpat cu viață, iar atunci cînd cred că scapă, sînt răpuși; iar dacă mor fără grijanie, e tot atît de nevinovat regele de osînda lor de veci, pe cît era și de ticăloșiile săvîrșite mai înainte și pentru care sînt pedepsiți acuma. Supușii au îndatoriri față de rege, dar sufletul rămîne al lor. Iată de ce orice ostaș la război trebuie să se poarte ca un bolnav căzut la pat: să-și curețe sufletul de orice pată; murind în felul ăsta, moartea îi va fi cu priință, iar dacă nu moare, să binecuvînteze vremea pierdută cu această pregătire; și cel scăpat de la moarte nu e un păcat să cugete că, dăruindu-se Domnului de bunăvoie, i-a fost dat să supraviețuiască pentru a-l preamări pe El și a arăta și altora cum să se mîntuiască.

WILLIAMS

Firește, dacă un om moare nemîntuit, păcatul cade asupra capului său, iar regele nu poate răspunde pentru el.

BATES

Nici nu doresc să răspundă pentru mine; și sînt totuși hotărît să lupt din răsputeri pentru el.

REGELE HENRIC

Chiar eu l-am auzit pe rege cînd spunea că n-ar vrea să plătească nici o răscumpărare.

WILLIAMS

Ei, o fi zis și el, așa, ca să ne facă să luptăm mai cu inimă; dar cînd om fi cu beregata tăiată, poate plăti el orice răscumpărare că pentru noi totuna e.

REGELE HENRIC

Dacă trăiesc s-o văd și p-asta, nu mă mai încred în cuvîntul lui niciodată.

WILLIAMS

Vezi, să-i ceri socoteală! Ia, un biet supus acolo s-a supărat pe rege! Grozav lucru, ca bubuitura unei puști hodorogite! E ca și cum te-ai căzni să prefaci soarele în ghețar, făcîndu-i vînt cu o pană de păun. N-o să te mai încrezi în cuvîntul lui! Auzi ce nerozie!

REGELE HENRIC

Răbufneala ți-e cam tare; mi-ar sări țandăra dac-ar fi clipa mai prilenică.

WILLIAMS

Hai să ne batem, dacă scapi cu viață.

REGELE HENRIC

Bucuros.

WILLIAMS

Cum o să te mai recunosc ?

REGELE HENRIC

Dă-mi încoace un zălog să-l port la pălărie. Și dacă tu cutezi să mi-l ceri înapoi, mă bat cu tine.

WILLIAMS

Ţine mănuşa mea. Dă-mi-o pe a ta.

REGELE HENRIC

Iat-o.

WILLIAMS

O s-o port şi eu la pălărie. Dacă, după ce-o trece ziua de mîine, vii la mine şi-mi spui: „Asta-i mănuşa mea", uite, pe mîna asta mă jur că-ţi trag un pumn după ceafă.

REGELE HENRIC

Dacă mai trăiesc s-o văd şi p-asta, ţi-ai găsit omul!

WILLIAMS

Mai bine te-ai duce să te spînzuri.

REGELE HENRIC

Fii pe pace! chiar dacă ar fi să te iau de lîngă rege şi tot am s-o fac.

WILLIAMS

Numai să te ţii de cuvînt! Rămîi cu bine!

BATES

Ia împăcaţi-vă, englezi nerozi ce sînteţi. Împăcaţi-vă! N-avem noi destule răfuieli cu franţuzii, că nici nu le mai ştim de număr?

REGELE HENRIC

Adevărat! Francezii pot face prinsoare pe douăzeci de galbeni franţuzeşti că or să ne bată, că doar sînt douăzeci contra unu; pentru englezi, însă, nu e

nici un păcat să pilească galbenii francezilor iar mîine însuşi regele o să-i pilească de zor.

(Oştenii ies.)

Pe rege totul! Suflete şi vieţi,
Şi văduve mîhnite, datorii,
Copii, greşeli, în seama regelui!
Să duc eu totul! O, ce soartă grea
Şi care,-ngemănată cu mărirea,
Supusă-i clevetirii-oricărui prost,
Ce ştie numai de durerea lui.
De cîte făr' de seamăn bucurii
E nevoit să se lipsească-un rege
Cînd orice om de rînd e plin de ele.
Şi unde-i oare partea regilor
De care-un om de rînd să n-aibă parte,
Afară de măriri, obşteşti măriri?
Au ce eşti tu, mărire, chip cioplit?
Ce zeu eşti tu că griji lumeşti înduri
Mai mult decît acei ce ţi se-nchină?
Cu ce te-alegi? Ce cîştiuri dobîndeşti?
Mărire, spune-mi care ţi-este preţul,
Şi-al închinării tale suflet, care-i?
Eşti altceva decît un tron, un rang
Ce nasc în oameni teamă şi-umilinţă?
Dar cel temut e mai puţin ferice
Decît cei ce se tem.
De ce adesea,-n loc de-un drept prinos,
Sorbi cupa-nveninată-a linguşirii?
Încearcă doar să cazi la pat, mărire,
Şi cată-ţi leacu-n proslăvirea ta:
Vei stinge, crezi, al frigurilor foc
La suflul unor măguliri deşarte,
Gonit cu-nchinăciuni şi temenele?
Tu care-l îngenunchi pe-orice calic
Poţi da porunci şi sănătăţii sale?
Eşti doar un vis trufaş care te joci
În fel şi chip cu-al regilor repaus.
Un rege sînt şi eu, dar te descopăr,
Şi ştiu: nici sfîntul mir şi nici coroana,
Nici sceptrul, globul, spada, buzduganul,

Hlamida-n fir și perle-ntrețesută,
Nici toate-acele denumiri umflate
Ce-ntîmpină pe rege, și nici tronul
Pe care stă, nici valul de onoruri
Ce bate-n țărmul 'nalt al ăstei lumi,
Nu! Tot acest de trei ori falnic fast
Și tot ce-ncape-n patu-i de paradă
Nu poate-adînc dormi ca bietul rob
Ce, fără gînduri, cu stomacul plin,
Sătul de-a trudii pîne, se-odihnește,
Și-n veci nu vede groaznicele bezne
— Aceste ale iadului odrasle. —
Ci el, din zori asudă pînă-n seară,
Ca un argat sub ochiul lui Apollo,
Și toată noaptea doarme-n Elizee.
Trezit apoi în crucea dimineții
L-ajută pe Hyperion să-nhame,
Și-a vremii goană veșnic o-nsoțește
Trudind mereu, cu spor, pîn' la mormînt.
Un sărăntoc deci, de măriri lipsit,
Ce-și trece ziua-n muncă, noaptea-n somn,
E mult mai fericit decît un rege.
Și-un sclav, părtaș al păcii țării lui,
Se bucură de ea, și nu-și dă seama,
Cu mintea-i proastă, cît veghează-un rege
Să țină pacea, ale cărei ceasuri
Sînt pentru toți plugarii-un mare bine.

(Reintră Erpingham.)

ERPINGHAM

Stăpîne, lorzii tăi, îngrijorați,
Te caută prin lagăr.

REGELE HENRIC

Cavalere,
Adună-mi-i pe toți la mine-n cort.
Ți-o iau-nainte.

ERPINGHAM

Sire,-așa voi face.

(Iese.)

REGELE HENRIC

Călește-mi, zeu al oștilor, soldații,
Și nu-i lăsa să fie pradă fricii.
Dezvață-mi-i și de-a mai număra
De-i îngrozește numărul potrivnic,
Și nu azi, Doamne, azi nu-ți aminti
Păcatul săvîrșit de-al meu părinte,
Uzurpator de tron. Pe Richard eu
L-am îngropat din nou și-am plîns asupră-i
Cu mult mai multe lacrimi de căință
Decît i-au curs din rană stropi de sînge.
Cinci sute de săraci eu țin pe an,
Iar ei de două ori pe zi ridică
Uscatele lor brațe către cer,
Să ierte sîngele vărsat. Zidit-am
Și schituri două. Schivnici gravi și triști,
De sufletul lui Richard cîntă încă.
Voi face și mai mult. Dar ce pot eu
E prea puțin, căci pocăința mea,
Cerînd iertare, vine după toate.

(Reintră Gloucester.)

GLOUCESTER

Stăpîne!

REGELE HENRIC

E glasul fratelui meu Gloucester?
Da! Știu ce vrei să-mi spui. Eu merg cu tine.
A noastră-i ziua și tot ce mai vine.

(Ies.)

SCENA 2

Tabăra franceză.
Intră Delfinul, Orléans, Rambures și alții.

ORLÉANS

Sus, domnilor! Pe-armura mea e soare.

DELFINUL

Montez à cheval! [1] Dă-mi calul! Valet, lacheu, ha!

ORLÉANS

Ce suflet de viteaz!

DELFINUL

Via! — *Les eaux et la terre!* [2]

ORLÉANS

Rien puis? L'air et le feu! [3]

DELFINUL

Ciel, cousin Orléans! [4]
(Intră Conetabilul.)

Și-acum, înalte Conetabil?

CONETABILUL

Nechează caii,-auzi, li-i dor de luptă!

DELFINUL

Încalecă-i și-adînc în coaste-mpunge-i,

---

1 Pe cal! (n.r.).
2 Apele și pămîntul! (n.r.).
3 Nimic altceva? Aerul și focul! (n.t.).
4 O, ceruri, vere Orleans! (n.t.).

Să-mproşte-un aprig sînge-n ochi vrăjmaş
Stingînd prisosul lui de bărbăţie.

RAMBURES

Vrei dar, drept lacrimi, sînge de-armăsari?
Atunci cum le-am vedea firescul plîns?

(Intră un crainic.)

CRAINICUL

Seniori, de luptă duşmanii s-au strîns.

CONETABILUL

Pe cai, degrabă, prinţi viteji, pe cai!
Priviţi doar biata lor lihnită gloată
Ca să stîrpiţi cu mîndrul vostru-alai
Şi duhu-n ei, lăsînd pojghiţa numai!
Aci, nici nu-i de lucru pentru noi:
De-abia cît sînge-ajunge să stropească,
Din trupul lor sleit, baltagul gol
Pe care-l trag francezii vrednici astăzi
Şi-l pun la loc din lipsă de vînat.
Suflăm în ei şi iată-i răsturnaţi
De boarea vitejiei. Domnii mei,
Un fapt e sigur, fără doar şi poate:
Ţăranii noştri,-argaţii de prisos
Ce mişună şi se tot află-n treabă
Pe lîngă lagăr, ar putea şi singuri
Să cureţe de-aici de pe ponoare
Pe un vrăjmaş atît de prăpădit,
Iar noi, la umbra-acestui munte,-am sta
Să flecărim în toată voia.
Dar nu ne lasă-onoarea. Ce mai vorbă:
Puţină osteneală să ne dăm
Şi s-a făcut. Începe vînătoarea!
Să sune trîmbiţaşii-ncălecarea!
S-ameninţe pe cîmp, călări, vitejii:
Se gudură şi se predau englezii!

(Intră Grandpré.)

GRANDPRÉ

Voi, nobili fii ai Franței, ce mai stați?
Vedeți acele hoituri insulare,
Cu frica-n oase, plaiul pîngărindu-l
În zori de zi? și ruptele lor steaguri
Sărac desfășurate-n vîntul țării,
Ce-n treacăt suflă-n ele cu disprеț?
Mofluz e Marte-n hoarda lor calică,
Privind blegit prin ruginitu-i coif.
Călării lor, ca sfeșnicele,-s țepeni,
Cu facle-n mîini, și bietele lor gloabe
Cu capu-n jos, doar piele și ciolane.
Cu ochi sticloși și morți, ce scurg urdori,
Pe cînd din botul vînăt le atîrnă
Zăbalele cu iarbă mestecată.
Deasupră-le, călăii lor în zbor,
Hidoșii corbi, de-abia și-așteaptă ceasul.
Nu-i chip să zugrăvesc doar din cuvinte
O tabără atît de făr' de viață
Și de ne-nsuflețită cum se-arată.

CONETABILUL

S-au închinat, și-acum adastă moartea.

DELFINUL

Să le trimitem straie noi și hrană,
Și pentru caii lor lihniți, proviant,
Și-apoi să ne luptăm cu ei?

CONETABILUL

Mi-aștept doar flamura. Și-acum, la cîmp.
Cu mine iau drapelu-unui gornist
Să-mi fie la iuțeală de folos.
E soarele pe cer. La luptă, dar!
Să nu ne pierdem timpul în zadar.

(Ies.)

SCENA 3

Tabăra engleză.

Intră Gloucester, Bedford, Exeter, Erpingham cu toată oastea lor, Salisbury şi Westmoreland.

GLOUCESTER

Dar unde-i regele ?

BEDFORD

Pe cal, să-i vadă-n rînduri de bătaie.

WESTMORELAND

Duşmanii sînt şaizeci de mii, în cap.

EXETER

Sînt cinci pe unu, și-odihniți cu toții.

SALISBURY

Lovească mîna Domnului prin noi,
Cumplită-i osebirea. Monseniori,
V-ajute Domnul! Plec la postul meu.
De nu ne om mai vedea decît în cer,
Vă las cu bine, nobil lord de Bedford,
Lord Gloucester, şi iubite lord Exeter,
Războinici, rude, vere scump, adio!

BEDFORD

Norocul, Salisbury, să te-nsoţească.

EXETER

Cu bine, şi te luptă vitejeşte,
Iubite lord. Fac rău că-ţi amintesc,
Eşti însăşi întruparea vredniciei.

(Iese Salisbury.)

BEDFORD

Pe cît de bun, pe-atît e și de vrednic
Fruntaș în toate.

(Intră regele.)

WESTMORELAND

De-am avea cu noi
Vreo zece mii din cei ce huzuresc
În Englitera.

REGELE HENRIC

Cine a dorit-o?
E vărul Westmoreland? Nu, scumpe vere,
De trebui' să murim, sîntem destui
Pe care-i pierde țara. De-om trăi,
Cît mai puțini, cu-atît mai multă cinste.
Să nu-ți dorești un om mai mult, o, Doamne!
Pe Jupiter! Eu nu rîvnesc la aur,
Nici nu mă uit la cîți hrănesc pe seamă-mi,
De-mi poartă vrunul hainele, nu-mi pasă;
Și nu pun preț pe-asemenea nimicuri.
Dar gloria s-o vrei, de-i un păcat,
Sînt cel mai mare-n lume păcătos.
Nu, vere, nici un om din țară, zău!
Nu vreau să pierd din astă mare cinste
Nici partea unui singur om mai mult,
Ți-o jur pe-a mea nădejde cea mai sfîntă.
O, nu-mi dori nici unul, Westmoreland,
Mai bine dă de știre-n toată oastea:
Acel ce n-are poftă să se bată
E slobod a pleca. Îi dați un zapis
Și-n pungă-i puneți galbeni pentru drum.
Nu vreau să mor alături de-acel om
Ce se codește-a mă-nsoți la moarte.
Azi este ziua Sfîntului Crispian:
Cel care-o mai trăi și-ajunge-acasă
Cînd i s-o pomeni de-această zi
Va crește parcă, și se va-nălța
L-auzul numelui de Sîn-Crispian.

Cel care ziua-aceasta a trăit-o
Şi-ajunge om bătrîn, el, an de an,
Va ospăta-n ajun pe-ai săi vecini
Spunîndu-le: „E mîine Sîn-Crispian".
Şi mîneca-şi sumete,-arată racili
Şi-adaugă: „Acestea-s răni pe care
Le-am căpătat în zi de Sîn-Crispian".
Bătrînii uită Totu-i dat uitării.
Dar el îşi aminteşte cu mîndrie
Isprăvile făcute-n ziua asta
Şi-n gura lui va fi şi-al nostru nume
Rostit aşa cum e, duios şi simplu,
Ca: Harry-rege, Bedford, Exeter,
Warwick şi Talbot, Salisbury şi Gloucester,
Viu pomenite la-nspumate cupe.
De noi vor spune fiilor părinţii,
Şi nu va trece-o zi de Sîn-Crispian,
— De astăzi pînă la sfîrşitul lumii —
Să nu fim prăznuiţi noi, cei puţini,
Puţini şi norocoşi, legaţi ca fraţii;
Că toţi ce-şi varsă sîngele cu mine
Sînt fraţii mei şi-nnobilaţi vor fi,
Oricît de-umili, de-această zi.
Iar nobilii ce dorm acum în ţară
Blestem numi-vor lipsa lor de-aici
Şi-a lor nobleţe lucru de nimic
Cînd le vor spune unii c-au luptat
Alăturea de noi, de Sîn-Crispian.

(Intră Salisbury.)

SALISBURY

Fii gata, sire, fără de zăbavă:
Francezii ne fac faţă vitejeşte
Şi-n aprig iureş da-vor peste noi.

REGELE HENRIC

Cînd gata-i cugetul, e totul gata.

WESTMORELAND

Cel care-n cuget pregetă, să piară!

REGELE HENRIC

Cum, vere, nu mai vrei din țară sprijin ?

WESTMORELAND

N aş vrea să fim decît noi doi, jur, sire!
Să dăm crăiasca luptă făr' de-alt sprijin.

REGELE HENRIC

Dorești acum cinci mii de oameni lipsă.
Mai bine-așa, decît mai mult cu unul.
La posturi fiecare! Doamne,-ajută!

(Fanfară. Intră Montjoy.)

MONTJOY

Mai viu o dată s-aflu, rege Harry,
De te-nvoiești să dai răscumpărare
'Nainte de-a pieri fără de greş.
Că ești atît de-aproape de abis,
Că sigur fi-vei înghițit. Mai spun
Că-n mila-i Conetabilul dorește
Să-ndemni pe soții tăi la pocăință,
Ca sufletele lor să părăsească
Ușor și-n pace plaiurile-acestea,
Pe care azi sărmanele lor trupuri
Vor putrezi.

REGELE HENRIC

Dar cine te-a trimis ?

MONTJOY

Înaltul Franței Conetabil.

REGELE HENRIC

Du-i, rogu-te, răspunsul meu dintîi:
Să-i spui să mă ucidă, iar apoi
Să-mi vîndă oasele. O, sfinte Doamne!

De ce-și bat joc de niște bieți golani ?
Un om vindea o blană de urs viu
Și-a fost mîncat de urs la vînătoare.
Din trupurile noastre-un mare număr
Afla-vor sigur un mormînt în țară,
Pe care veșnic bronzul va trăi
Mărturisind isprava-acestei zile.
Iar cei ce-n Franța bărbătește mor
Și lasă-aci viteze oseminte,
Cu toate că-n gunoi sînt îngropate,
Slăviți vor fi, căci soarele-i salută
Și suie-n cer tămîia slavei lor.
Rămîne-vor doar resturi pămîntești
Văzduhul să vi-l strice.-A lor duhoare
În toată Franța molima s-o-ntindă,
Și-acest prisos al nostru de curaj,
Ca pe-o ghiulea ce-atinge abia pămîntul,
Îl veți simți atunci, noi morți fiind,
Zbucnit în nou, nimicitor avînt,
Cum duce moartea-n voi pe-ntoarse căi.
Îți voi vorbi de sus. D'Albret să știe:
Sîntem războinici, dar în strai de lucru.
Cernitu-s-au zorzoane și fireturi
De-atîta trudnic mers prin ploi, pe cîmpuri.
Nu-s pene-n oastea noastră, nici de-un smoc,
— Cuvînt să cred că n-om zbura de-aici —
Și vremea ne-a ferfenițit de tot;
Dar inima, ți-o jur pe sfînta slujbă,
Ni-i zdravănă, și-mi spun ostașii, bieții,
Că pîn' la noapte-avea-vor straie noi,
Sau smulge-vor soldaților francezi
Frumoasele pieptare de pe umeri,
Și le vor petici. De-or face asta
Și-așa va fi, — o, Doamne, s-o găsi
Și-a mea răscumpărare. Crainice:
Să nu mai vii pentru răscumpărare;
O, nobil crainic, cruță-ți osteneala,
Că n-am decît aceste mădulare,
Ți-o jur. De le-or avea în starea
În care am de gînd să vi le las,
Fac prea puțin. D'Albret să știe asta.

MONTJOY

Cu bine, rege Harry, — așa voi face
Și nu vei mai primi alt sol.

REGELE HENRIC

Mă tem
Să nu vii iar să-mi ceri răscumpărarea.

(Iese Montjoy.)
(Intră York.)

YORK

Smerit îngenunchez și-ți cer, stăpîne,
Comanda avangărzii.

REGELE HENRIC

York, a ta e!
Și-acum, -nainte , voi, oștenii mei!
Cu soarta luptei, Doamne, fă cum vrei!

(Ies.)

SCENA 4

Cîmpul de bătălie.

Fanfare. Mişcări de trupe.
Intră un soldat francez, Pistol şi pajul.

PISTOL

Predă-te, cîine!

SOLDATUL FRANCEZ

Je pense que vous êtes un gentilhomme de bonne qualité. [1]

---

[1] Cred că eşti un nobil de neam bun (n.t.).

PISTOL

Ce „*calité*" ? *Calen O custure me!* Ești de viță nobilă ? Ce nume porți ? Vorbește!

SOLDATUL FRANCEZ

O, Seigneur Dieu! [1]

PISTOL

A zis sinior Dié ? E nobil, sigur!
Ascultă-mi vorba, o, sinior Dié!
Ia seama! Vei muri de vîrful spadei
De nu-mi dai, măi sinior, răscumpărare.

SOLDATUL FRANCEZ

O, prenez miséricorde! ayez pitié de moy! [2]

PISTOL

„Moy" nu ți-ajută. Dă-mi vreo patruzeci,
C-altfél îți scot pe gît răscumpărarea
În roșii picături de sînge.

SOLDATUL FRANCEZ

Est-il impossible d'eschapper à la force de ton bras ? [3]

PISTOL

„Para" potaie ?
Tu, țap afurisit și desfrînat,
Nu vrei să-mi dai „para" ?

SOLDATUL FRANCEZ

O, pardonnez-moi! [4]

---

[1] O, Doamne, Dumnezeule! (n.t.).
[2] Ah, îndură-te, fie-ți milă de mine! (n.t.).
[3] E cu neputință să scap din strînsoarea brațului tău ? (n.r.).
[4] Ah, iartă-mă! (n.r.).

PISTOL

Iar zici așa ? Ești plin de „moy“, firește!
Băiete, vino-ncoa și-ntreabă robul,
Pre limba lui, ce nume poartă ?

PAJUL

Escoutez: comment estes vous appelé ? [1]

SOLDATUL FRANCEZ

Monsieur le Fer.

PAJUL

Zice că-l cheamă domnul Fier.

PISTOL

Domnul Fier! Mi-ți-l-oi ciocăni eu, ți l-oi potcovi, ți l-oi freca. Spune-i-o pe franțuzește!

PAJUL

Nu știu cum se zice pe franțuzește potcovi și ciocăni și freca!

PISTOL

Să fie gata, c-am să-i tai gîtlejul.

SOLDATUL FRANCEZ

Que dit-il, monsieur ? [2]

PAJUL

Il me commande à vous dire que vous faites vous prest; car ce soldat icy est disposé tout à cette heure de couper vostre gorge. [3]

---

[1] Ascultă! Cum te cheamă ? (n.r.).
[2] Ce spune, domnule ? (n.r.).
[3] Îmi ordonă să vă spun să fiți pregătit; căci acest soldat dorește chiar acum să vă taie beregata (n.t.).

PISTOL

Ouy, cuppele gorge, permafoy, [1]

Țărane, ori îmi dai coroane bune
Ori sfîrtecat vei fi de spada asta!

SOLDATUL FRANCEZ

O! Je vous supplie, pour l'amour de Dieu, me pardonner! Je suis le gentilhomme de bonne maison: gardez ma vie, et je vous donneray deux cents escus.

PISTOL

Ce spune?

PAJUL

Te roagă să-i lași viața; e un nobil de neam bun; și drept răscumpărare o să-ți dea două sute de scuzi.

PISTOL

Să-i spui că mi-a trecut de tot mînia
Iar scuzii îi primesc.

SOLDATUL FRANCEZ

Petit monsieur, que *dit-il* ? [2]

PAJUL

Encore qu'il est contre son jurement de pardonuer aucun prisonnier, neantmoins, pour les escus que vous l'avez promis, il est content de vous donner la liberté, le franchissement. [3]

---

[1] Da, îți tai beregata, pe legea mea! (n. r.).
[2] Ce spune, domnișorule ? (n.r.).
[3] Deși nu obișnuiește să-și cruțe prizonierii, totuși pentru scuzii pe care i-ai făgăduit îți dă bucuros libertatea și te lasă slobod! (n.r.).

SOLDATUL FRANCEZ

Sur mes genoux, je vous donne mille remerciements; et je m'estime heureux que je suis tombé entre les mains d'un chevalier, je pense, le plus brave, vaillant et très distingué seigneur d'Angleterre.

PISTOL

Băiete, tălmăcește-mi.

PAJUL

Îți mulțumește de mii de ori, în genunchi, și se socotește fericit că a căzut în mîinile unui cavaler dintre cei mai viteji — crede el — cei mai vrednici și de trei ori nobili, ai Engliterei.

PISTOL

Milos voi fi, cu toate că sug sînge.
Urmează-mă!

(Ies Pistol și cu soldatul francez.)

PAJUL

Suivez, vous, le grand capitaine. [1] De cînd sînt n-am auzit un glas așa de răsunător ieșind dintr-o inimă așa de seacă: bine zice cine zice că bășica goală face ăl mai mare zgomot. Bardolph și Nym erau de zece ori mai viteji decît diavolul ăsta sforăitor de bîlci, căruia oricine poate să-i taie unghiile cu o sabie de lemn; dar amîndoi au fost spînzurați și așa o să fie și el, dacă din întîmplare îndrăznește să șterpelească ceva. Trebuie să stau cu valeții, cu bagajele din lagăr; franțuzul ar lua pradă strașnică de la noi, numai să știe; căci nu e nimeni de pază, afară doar de copiii de casă.

(Iese.)

---

[1] Ia-te după marele căpitan (n.t.).

SCENA 5

O altă parte a cîmpului de luptă.

Fanfară.

Intră Delfinul, Orléans, Bourbon, Conetabilul, Rambures și alții.

CONETABILUL

O, diable! [1]

ORLÉANS

O, seigneur! le jour est perdu! tout est perdu! [2]

DELFINUL

Mort de ma vie! Totul e pierdut.
Ocara și rușinea pe vecie
De coifurile noastre joc își bat.
Oh, stați pe loc. *O, méchante fortune!*[3]

CONETABILUL

Dar rîndurile noastre-s toate rupte.

DELFINUL

Să ne-njunghiem. Oh, veșnică rușine!
Aceștia-s oameni de jucat la zaruri?

ORLÉANS

Și-acestui rege i-am cerut zălog?

BOURBON

Rușine, doar rușine,-n veci rușine!
La iureș, iar! Și să murim frumos!
Cel care nu-l urmează pe-un Bourbon

---

[1] Ei, drace! (n.t.).
[2] O, doamne, bătălia e pierdută. Totul e pierdut! (n.t.).
[3] Vitregă soartă! (n.t.).

De-aici să plece cu tichia-n mînă,
La prag păzind ca un codoș de rînd,
Cînd un mîrlan de neam ca și zăvodu-mi,
I-o tăvăli cea mai frumoasă fată.

CONETABILUL

Nerînduiala care ne-a pierdut
Acum să ne-nfrățească. Înainte!
Să ne jertfim toți viețile de-a valma.
Pe cîmp mai sînt destui de-ai noștri teferi,
Să-l copleșim cu gloata pe vrăjmaș,
De-am face doar puțină rînduială.

BOURBON

La dracu! Hai, năvală! Mor mai bine,
Decît să duc o viață de rușine.

(Ies.)

SCENA 6

Altă parte a cîmpului de luptă.
Fanfare.
Intră regele Henric și ostași; Exeter și alții.

REGELE HENRIC

Ne-am întrecut, prea vrednici consîngeni,
Dar nu de tot: vrăjmașul luptă încă.

EXETER

Aduc salutul ducelui de York,
Măria ta.

REGELE HENRIC

Cum, unchiule? E-n viață?
De trei ori azi l-am fost văzut căzînd
Și de-alte trei cum se ridică-n luptă;
Era din coif în pinteni plin de sînge.

EXETER

În starea asta-ntins îngrașă plaiul
Ca brav ostaș. Pe-nsîngeratu-i loc
Mai zace și viteazul conte Suffolk.
El a murit întîiul. York, atunci,
Cu totul hăcuit, la el ajunge,
Așa cum zace-n chiaguri năclăit,
Îl ia de gît și rănile-i sărută,
Ce-i sîngeră adînc pe-obraji. Și-i strigă:
„Așteaptă-mă, iubite vere Suffolk,
Vreau sufletu-mi s-ajungă-n cer cu-al tău.
Așteaptă-mă, drag suflet, să-ți iei zborul
O dată cu-al meu suflet, astfel cum
În crunta, glorioasa bătălie,
Cavalerește ne-am luptat alături!"
Sosesc și eu asupra-acestor vorbe.
Îi dau curaj. Surîde și-mi ia mîna,
Mi-o strînge slab, spunînd: „Iubite lord,
Lui Harry să-i vorbești de-a mea credință".
S-a-ntors spre Suffolk. Și c-un braț rănit
El l-a cuprins atunci după grumaz
Și-apoi l-a sărutat pe gură. Astfel,
Ca mire-al morții, el pecetluit-a,
Cu sîngele-i, o diată de iubire
Ce-n chip atît de nobil s-a sfîrșit.
Purtarea lui duioasă și senină
Mi-a podidit un plîns nestăpînit,
Că nu-s atît de plin de bărbăție,
Și maică-mea, nu eu, privind prin ochii-mi,
Am izbucnit în lacrimi.

REGELE HENRIC

Te-nțeleg.
Că doar te-aud, și trebuie să lupt
Cu plînsetul din ochii-mi plini de ceață.

(Fanfare. Alarmă.)

Auzi! Alarma iar! Ce-nseamnă asta?
Francezii risipiți din nou s-adună.

Ucidă-şi tot ostaşul prinşii săi.
Să răspîndiţi porunca!

(Ies.)

SCENA 7

O altă parte a cîmpului de luptă.

Alarmă.

Intră Fluellen şi Gower.

FLUELLEN

Au prapatit şi pajii şi pacaşele! E cu totul împotrifa lecilor rezpelului! E cefa atît de mîrşaf, fezi tum'ta ce fapt ticalos, cum nu s-a mai făzut! Spune trept, nu e aşa?

GOWER

Adevărat e că n-au lăsat nici un paj în viaţă; şi măcelul ăsta l-au făcut nemernicii ăia fricoşi care au fugit de luptă: şi pe deasupra au mai dat şi foc şi au luat cu ei tot ce era în cortul regelui. Şi pentru asta, regele a poruncit, pe bună dreptate, ca fiecare ostaş să-i taie beregata prinsului său. Oh! E un rege vrednic!

FLUELLEN

Da! S-a născut la Monmouth, căpitane Gower. Cum îi zice oraşului unte s-a născut Alexandru cel Cros?

GOWER

Alexandru cel Mare.

FLUELLEN

Ce, rocu-te, cros nu înseamnă mare? Cel cros, cel mare, sau cel puternic, cel înalt, sau cel inimos sînt tot o socoteală, toar cufintele sînt niţel mai altminteri.

GOWER

Cred că Alexandru cel Mare s-a născut în Macedonia: tatăl său, după cîte știu, se numea Filip de Macedonia.

FLUELLEN

Și eu cret că Alexandru s-a născut în Macetonia. Îți spun eu, căpitane, tacă prifești pe harta lumii, te încretințez că, punînt alături Macetonia și Monmouth, ai să găsești, fezi tum'ta, că ținuturile acestea e la fel amîntouă. În Macetonia este un rîu, la fel este și în Monmouth: în Monmouth i se zice Wye; tar nu mai țin minte cum se cheamă celălaltul. Oricum ar fi, seamănă cum seamănă tejetele astea ale mele cu astelalte tejete și este păstrăvi în amîntouă. Tacă iei pine seama la fiața lui Alexantru, apoi a lui Harry de Monmouth i se botrifește nesbus de pine; fiintcă în toate e cîte un simpol. Alexantru, Tumnezeu știe și știi și tum'ta, în furia lui, în turpare și în mînie, ori suparare, într-o toană, la necaz, scos tin fire, și fiint și nițeluș amețit la creier, și-a ucis la o ceartă și la peție pe cel mai pun prieten, Cleitus.

GOWER

La asta nu-i seamănă regele nostru: doar nu și-a ucis niciodată un prieten.

FLUELLEN

Nu e pine, fezi tum'ta, să-mi iei forpa tin gură, înainte de a o fi rostit și sprăfit. Eu forpesc in figuri și simpoluri: așa cum Alexantru l-a ucis pe prietenul său Cleitus, fiint la un pahar de pere și la peție, tot așa Harry Monmouth, fiint cu mintea limpete și cu jutecata întreacă, l-a gonit pe cafalerul acela grasu cu haina lui burtuhănoasă care se ținea numai de posne și de șotii, de ghitușii și de ticăloșii. Am uitat cum îl cheamă.

GOWER

Sir John Falstaff.

FLUELLEN

Chiar el. Strașnici oameni se nasc la Monmouth, ascultă-mă pe mine!

GOWER

Iată-l pe rege!

(Fanfară. Intră regele Henric și trupa; Warwick, Gloucester, Exeter și alții.)

REGELE HENRIC

De cînd mă aflu-n Franța, n-am mai fost
Atît de mînios ca-n clipa asta.
Ia-ți goarna, crainice. Te du-n galop
La călăreții strînși pe deal, acolo.
De vor, cu noi, să lupte, cheamă-i jos;
De nu, s-o ia din loc. N-am ochi să-i văd!
Altmintrelea, vom tăbărî pe ei
Și-o vor zbughi mai repede ca piatra
Din praștii asiriene slobozită.
Le vom tăia, afară de-asta, gîtul
La toți prizonierii ce-i avem
Și nici un om nu va mai fi iertat,
Din cîți mai prindem. Du-te și le-o spune.

(Intră Montjoy.)

EXETER

Sosește, sire, crainicul francez.

GLOUCESTER

Se uită mai smerit ca de-obicei.

REGELE HENRIC

Ce-nseamnă asta, crainice? Nu știi
Că oasele mi-am pus răscumpărare?
Vii iar s-o ceri?

MONTJOY

Mărite rege, nu!
Eu vin să cer miloasă-ngăduință
Să căutăm pe plaiu-nsîngerat
Pe-ai noștri morți. Să-i îngropăm apoi,
De cei de rînd pre nobili osebindu-i.
Că mulți din prinții noștri — ce durere! —
Zac potopiți, în sînge mercenar,
Pe cînd în nobil sînge, gloata-și scaldă
Ciolanele greoaie. Cai răniți
Se zbat sălbatic, pîn'la glezne-n cheaguri,
Strivindu-și sub copita ferecată
Stăpînii morți, uciși de două ori.
Îngăduie-ne, rege, să străbatem
Nestînjeniți cîmpia, să-ngrijim
De moartele lor trupuri.

REGELE HENRIC

Drept să-ți spun,
Heralde, nici nu știu de-a noastră-i ziua,
Că mulți călări de-ai voștri mai se-arată
Gonind pe cîmp.

MONTJOY

A voastră-i biruința.

REGELE HENRIC

Slăvit să fie-ntru aceasta Domnul!
Iar nu tăria noastră. Cum îi zice
Castelului din față?

MONTJOY

Azincourt.

REGELE HENRIC

Să-i zicem: lupta de la Azincourt
Şi-a fost în ziua Sfîntului Crispian.

FLUELLEN

Tacă îmi tă foie măria foastră, tupă cît am citit în gronici, punicul fostru cel festit şi moşul fostru Etuart, prinţul cel negru al galilor, ar fi cîştigat o pătălie strălucită aci în Franţa.

REGELE HENRIC

Aşa e, Fluellen.

FLUELLEN

Atefăr grăieşte măria foastră. Tacă măria foastră mai ţine minte, galii au făcut şi ei bună treapă într-o grătină unte creştea praz, şi-au înfipt cîte un praz în pălăriile lor din Monmouth; care lucru, tupă cum ştie măria foastră, şi pînă azi este o mărturie fretnică te cinste a acelei fapte; şi eu cret că măriei foastre n-o să-i fie ruşine să poarte prazul în ziua de Sfîntul Tavid.

REGELE HENRIC

Cu cinste-l voi purta spre amintire.
Sînt gal şi eu, fîrtate,-o ştii prea bine.

FLUELLEN

Toată apa rîului Wye n-ar putea spăla sîncele gal tin trupul măriei foastre, f-o spun eu! Tomnul să-l placoslofească şi să-l aipă în pază, cît îi e frerea şi puterea.

REGELE HENRIC

Îți mulțumesc, concetățene!

FLUELLEN

Jesus! Sînt concetățean cu măria foastră, și nu-mi pasă cine o să afle că o s-o spun la toată lumea: slafă Tomnului, n-am te ce să-mi fie rușine cu măria foastră, atîta timp cît măria foastră e om de treapă...

REGELE HENRIC

Mă țină Domnu'-așa! Urmeze-l crainici
Să numere și-ntocmai să-mi dea seamă
De cei căzuți de-o parte și de alta.
Pe-acel băiat, mi-l cheamă mai aproape.

(Arată spre Williams; Montjoy și ceilalți ies.)

EXETER

Ostaș, înfățișează-te la rege!

REGELE HENRIC

De ce porți mănușa aceea la pălărie, soldat?

WILLIAMS

Cu voia măriei tale, e zălogul lăsat de unul cu care trebuia să mă bat, dacă scapă cu viață.

REGELE HERNIC

Era englez?

WILLIAMS

Cu voia măriei tale, un mișel care făcea astă-noapte pe grozavul cu mine; dac-o mai fi trăind și o îndrăzni cumva să-mi ceară mănușa asta, m-am jurat să-i trag un pumn după ceafă. Sau dacă mi-oi vedea mănușa

la pălăria lui — că a jurat pe legea lui de soldat s-o poarte dacă o scăpa cu viață — o fac eu să zboare de acolo.

REGELE HENRIC

Ce zici, căpitane Fluellen? E bine ca ostașul ăsta să-și țină jurămîntul?

FLUELLEN

Cu foia măriei foastre și tupă părerea mea, tacă nu-l ține, e un ticălos și un nemernic.

REGELE HENRIC

S-ar putea ca potrivnicul său să fie un nobil de neam prea mare, ca să-i răspundă unuia de teapa lui.

FLUELLEN

Chiar te-ar fi ca tracul te nopil, ca Luțifer și chiar ca Belzebut, e nefoie, feteți măria foastră, ca el să-și țină cufîntul și jurămîntul. Feteți, că tacă nu-l ține, rămîne că e cel mai mare mișel și nătăfleț din cîți și-au frecat tălpile de pămîntul asta al lui Tumnezeu, pe legea mea!

REGELE HENRIC

Atunci, ține-ți jurămîntul, băiete, cînd îl întîlnești pe fîrtatul acela.

WILLIAMS

Așa voi face, stăpîne, pe viața mea!

REGELE HENRIC

Sub cine servești?

WILLIAMS

Sub căpitanul Gower, stăpîne.

FLUELLEN

Gower e un pun căpitan cu multă carte şi cunoaşte pine arta respelului.

REGELE HENRIC

Cheamă-l aci la mine, soldat!

WILLIAMS

Da, măria ta.

REGELE HENRIC

Ascultă, Fluellen: ia-ţi tu zălogul ăsta şi pune-l la pălărie. Cînd Alençon şi cu mine eram la pămînt amîndoi, i-am smuls mănuşa asta de la coif; dacă o cere cineva, e vreun prieten de-al lui Alençon şi un duşman de-al meu; dacă-l întîlneşti cumva şi dacă ţii la mine, pune mîna pe el!

FLUELLEN

Măria foastră face la mine cea mai mare cinste, la care poate să rîfnească inima unui supus de al său. Aş fi pucuros să-l făd pe omul ăla cu touă picioare care s-o arăta jicnit de mănuşa asta, şi nimic mai mult! Să-l făd măcar o tată şi să tea Tumnezeu în mare mila sa, să-l pot fedea.

REGELE HENRIC

Îl cunoşti pe Gower ?

FLUELLEN

Cu foia măriei foastre, e prieten pun cu mine.

REGELE HENRIC

Caută-l, rogu-te, şi adu-l la cortul meu.

FLUELLEN

Mă tuc să-l atuc.

(Iese.)

REGELE HENRIC

Milord de Warwick și tu, Gloucester, frate,
Să-l urmăriți pe Fluellen pas cu pas.
Mănușa dată -n semn de prețuire
Îi poate face rost de-o scărmăneală.
Acel ostaș mi-a dat-o cu-nvoire
S-o port și eu. Urmează-l, dragă vere,
Și dacă omul nostru-l va lovi,
— Căci după grosolana lui purtare
Socot că se va ține de cuvînt —
Se-ntîmplă-atunci nenorocire mare.
Că-l știu pe Fluellen: este un viteaz,
Ca pulberea-i de iute la mînie,
Cît ai clipi, răspunde la jignire.
Te du, și vezi să nu se ia la harță.
Tu, unchiule Exeter, vii cu mine!

(Ies.)

SCENA 8

În fața cortului regelui Henric.

Intră Gower și Williams.

WILLIAMS

Mă prind, căpitane, că te face cavaler.

(Intră Fluellen.)

FLUELLEN

Cu foia lui Tumnezeu și tin mila lui, căpitane, te rog să merji întată la reje; e spre pinele tum'tale; e poate mai mult tecît îți închipui și tecît ai visat vreotată.

WILLIAMS

Domnule, ştii ce e cu mănuşa asta ?

FLUELLEN

Cu mănuşa asta ? Ştiu că e o mănuşă ca toate mănuşile.

WILLIAMS

Eu ştiu ce e cu ea. Şi uite cum ţi-o cer înapoi!

(Îl loveşte.)

FLUELLEN

La naipa! Ce ticălos fără pereche în lumea întreagă! În toată Franţa şi în toată Anglia nu-i altul ca el!

GOWER

Ce faci, domnule ? Tu, nemernicule!

WILLIAMS

Crezi că era să-mi calc jurămîntul ?

FLUELLEN

La o parte, căpitane Gower! Îţi spun că-i plătesc eu trădarea, cu cîţiva ghionţi.

WILLIAMS

Nu sînt trădător.

FLUELLEN

Îţi ies numai minciuni din gură. În numele rejelui, îţi poruncesc să-l arestezi; e un prieten al tucelui te Alençon.

(Intră Warwick şi Gloucester.)

WARWICK

Dar ce-i ? Ce-i asta ? Ce se petrece aici ?

FLUELLEN

Milord te Warwick, uite, fezi tum'ta, a ieșit la lumină, slafă Tomnului, o trătare cumplită, mare cît o zi te fară! Iată că fine măria sa.

(Intră regele Henric și Exeter.)

REGELE HENRIC

Ce e ? Ce s-a întîmplat ?

FLUELLEN

Stăpîne, e aici un mișel și un trătător care, tupă cum feteți, a smuls mănușa luată de măria foastră te pe coiful lui Alençon.

WILLIAMS

Stăpîne, asta a fost mănușa mea; uite-i perechea; și cel căruia i-am dat-o eu în schimb a făgăduit s-o poarte la pălărie; eu am făgăduit să-l lovesc dacă o poartă; l-am întîlnit pe omul ăsta cu mănușa mea la pălărie și m-am ținut de cuvînt.

FLUELLEN

Măria foastră a auzit acum — cu tot respectul pentru măria foastră, ce mai terpeteu, ce mișel nemernic, golan și păcătos e ăsta... Trac nătește că măria foastră o să-mi tea mărturie și tofată și întărire că aceasta-i mănușa lui Alençon, pe care măria foastră mi-a tat-o mie — cu mîna pe conștiință că-i așa!

REGELE HENRIC

Ostaș, dă-mi mănușa; iată-i aci perechea.

Pe mine chiar ai spus c-ai să mă bați,
Pe mine m-ai jignit cu vorbe grele.

FLUELLEN

Cu foia măriei foastre, o să răspuntă cu capul tacă mai este pe lume freo lege de respel.

REGELE HENRIC

Cum poţi încerca să-ţi capeţi iertarea ?

WILLIAMS

Toată jignirea, stăpîne, de la inimă porneşte; dintr-a mea n-a pornit nimic ce ar putea să jignească pe măria ta.

REGELE HENRIC

Pe mine însă m-ai jignit.

WILLIAMS

Măria ta n-a venit el însuşi. Mi s-a arătat ca un om oarecare; ca dovadă noaptea, straiele şi înfăţişarea smerită. Şi tot ce a avut de suferit înălţimea voastră sub chipul ăsta o rog să creadă că e din vina sa, nu dintr-a mea, fiindcă dacă-ar fi fost cine credeam eu că este, nu era la mijloc nici o jignire; de aceea, rog din suflet pe măria ta să mă ierte.

REGELE HENRIC

Mănuşa umple-i-o cu bani, Exeter!
Şi dă-i-o lui! Băiete, s-o păstrezi!
S-o porţi la cuşmă ca pe-o mare cinste
Şi pînă ţi-o voi cere înapoi.
Ş-acuma daţi-i banii. Căpitane,
Să-i fii un bun prieten de-azi-nainte!

FLUELLEN

Pe ochii mei, flăcăul asta are testul coraj în pieptul lui. Ţine şi te la mine touăsprezece pănuţi şi te rog să fii cu frica lui Tumnezeu şi să te fereşti te sfată şi te

flecăreală, te certuri și gîlceafă și te încretințez ca o să-ți fie mai pine.

WILLIAMS

Nu-mi trebuiesc gologanii dumitale.

FLUELLEN

Ți-i tau tin toată inima; îți spun că au să-ți printă pine ca să-ți tălpuiești cizmele: hai, ce tot faci atîtea nazuri? Cizmele nu prea este în pună stare; e pun șilingul, crete-mă; te nu, îți dau altul.

(Intră un crainic englez.)

REGELE HENRIC

Heralde, fost-au morții numărați?

CRAINICUL

(îi înmînează un înscris)

Aci-s trecuți francezii omorîți.

REGELE HENRIC

Noi, unchiule, cîți prinși de neam luat-am?

EXETER

Pe Charles d'Orléans, regesc nepot,
Jean, duce de Bourbon, de Boucicqault,
Și-alți conți, baroni, scutieri și cavaleri
O mie și cinci sute, făr' de gloată.

REGELE HENRIC

Izvodul ăsta-mi spune că francezii
Ce zac uciși pe cîmp sînt zece mii,
Din care-o sută douăzeci și șase
Sînt prinți și nobili purtători de steaguri,
Căzuți aici. Se-adaugă la număr

Baroni, scutieri și gentilomi de seamă,
Opt mii și patru sute, dintre care
Cinci sute-s cavaleri de-abia de ieri.
Așa fiind, din zece mii pierduți,
Seimenii-s doar o mie șase sute,
Ceilalți-s prinți, baroni, scutieri, seniori,
Și cavaleri, prin naștere și slujbă.
Din nobilimea lor zac, morți, anume:
D'Albret, înaltul Franței Conetabil,
De Chatillon, al Franței amiral;
Mai mare peste-arbalistari: Rambures,
Și bravul majordom Guiscard Dauphin;
Jean, duce D'Alençon, Antoine de Brabant
Ce frate e cu al Burgundiei duce,
Eduard, duce de Bar, iar dintre conți:
Grandpré, Roussi, de Fauconberg și Foix,
Beaumont și Marle, Vaudémont, Lestrale:
Da, iată un regesc sobor al morții!
Și-acum, englezii morți: izvodul unde-i?

(Heraldul îi înmînează un alt înscris.)

Eduard de York și contele de Suffolk,
Sir Richard Ketly, Davy Gam, scutar,
Și nici un nume altul mai de seamă:
Doar douăzeci și cinci din celelalte.
O, Doamne, mîna ta a fost aici.
Doar ei să-i mulțumim, nu vrerii noastre.
Văzutu-s-au cîndva-n vreo luptă dreaptă,
Prin grea izbire, fără vicleșug,
Atîtea pierderi într-un singur lagăr
Și-n cellalt mai nimic? Primește, Doamne,
Această biruință drept prinos,
Ea este doar a ta.

EXETER

Minune mare!

REGELE HENRIC

În sfînt alai să mergem pînă-n sat,
Vestind oștirii-ntregi osînda morții,

Oricărui ins ce s-ar făli cu slava
Ce se cuvine doar lui Dumnezeu.

FLUELLEN

Putem cu foia majestății foastre
Să zbunem cîți de-ai noștri au pierit ?

REGELE HENRIC

Da, căpitane. Dar să ținem seama
Că Domnul s-a luptat de partea noastră.

FLUELLEN

Pe legea mea că pine-a mai făcut.

REGELE HENRIC

Să ne-ngrijim de cele sfinte.
Non Nobis și *Te-Deum* să se cînte
Pios să-i îngropăm pe morții noștri
Și prin Calais spre Anglia-napoi
N-au tins nicicînd ostași voioși ca noi.

(Ies.)

ACTUL V

PROLOG

Intră corul

Acei ce-n cronici n-au citit povestea,
Dea voie să le-o suflu eu. Ceilalți,
Cei care-o știu, smerit îi rog să ierte
Că-n șirul lor firesc, în timp și-n număr,
Lipsesc atîtea fapte, care-aici
Nu pot apare-n toată măreția
Și-n viața lor aievea, cum au fost.
Pe rege-acum îl ducem spre Calais.
E-ajuns acolo. L-ați văzut. Și-acum,
Pe-aripi de gînd purtați-l peste mare.
Priviți, pe țărm la noi, un brîu de lume:
Femei, copii și oameni pînă-n valuri.
Uralele și-aplauzele lor
Acoperă adîncul glas al mării,
Cel care, ca o goarnă uriașă
Deschide calea regelui, spre țărmuri.
Lăsați-l să debarce și priviți-l
Spre Londra cum se-ndreaptă cu alai.
Și-i pasul gîndului atît de mare
Că-l și vedeți în minte-acum la Blackheath.

Acolo vrut-au lorzii lui să-i poarte
Zdrobitul coif și paloșul știrbit
'Nainte-i prin oraș. Dar n-a dat voie
El nefiind supus deșertăciunii
Și laudei de sine, ci dînd totul
— Trofeie, prăzi, drapele și onoruri —
Prinos lui Dumnezeu. Și-acum, priviți,
De gîndul meșter grabnic făurite,
Mulțimile ce Londra le revarsă!
În scump veșmînt primarul și-ai săi sfetnici,
Urmați, ca senatorii vechii Rome,
De-o plebe-n forfot, ies în calea lui,
Cuceritorul Cezar să-și primească.
Precum (asemuirea este palä,
Dar scumpă nouă azi) cînd generalul
Prea grațioasei noastre suverane
Va fi rentors (și se va-ntoarce-odată)
Din insula Irlandei [1], aducînd
Înfiptă-n vîrful spadei răzvrătirea,
O, ce de lume-n cale-i va să iasă
Din pașnica cetate, să-i ureze
Un bun sosit. Dar pentru Harry, iată,
Făcutu-s-a mai mult și mai pe drept.
Acum la Londra să-l vedeți. Acolo
L-ajunge-al Franței bocet care-ndeamnă
Pe-al nostru rege să rămîie-acasă.
Iar împăratu-ntr-ajutorul ei
Se-amestecă să mijlocească pacea.
Dar pînă Harry se rentoarce-n Franța,
Sărim tot ce s-a mai putut petrece.
Acolo se cuvine să-l urmăm,
Și eu jucat-am pe locțiitorul,
Cel care v-amintește de trecut;
Și iar vă chem să fiți, — ca să scurtez —
Cu ochii minții pe pămînt francez.

(Iese.)

[1] Aluzie la expediția condusă de Essex (n.r.).

SCENA 1

Franța. Lagărul englez.

Intră Fluellen și Gower.

GOWER

Așa e, ai dreptate! Dar de ce-ți porți prazul astăzi? Că doar a trecut Sfîntul David.

FLUELLEN

În ori ce lucru găsești brileșuri și bricine, te ce și pentru ce. Am să-ți spun, căpitane Gower, așa ca la un brieten: terpeteul cela golan, chelbos, pătuchios și puncaș, fanfaronul de Pistol, pe care-l știi și tum'ta și lumea-ntreagă că nu-i bun de nimica, fine, uite, fezi, ieri, la mine, și-mi atuce pîine și sare și-mi poruncește să-mi mănînc prazul. Eram într-un loc unde nu i-am putut cere socoteală. Tar sînt în stare să-l port mereu la pălărie, pînă ce oi ta ochii cu el și atunci îi arăt eu lui cam ce gîntesc.

GOWER

Uite-l că vine, umflîndu-se în pene ca un curcan.

(Intră Pistol.)

FLUELLEN

Nu-mi pasă mie de penele lui umflate și de curcanii lui. Tomnul să te aibă în pază, sdegare Pistol, puncaș rîios și pătuchios, Tomnul cu tine!

PISTOL

Ce, ești nebun? Sau vrei, troian mojic,
Pe loc să-ți rup al Parcei fir fatal?
Ieși! Silă mi-i de-al prazului miros.

FLUELLEN

Te rog tin suflet, puncaş rîios şi puchinos, să binefoieşti ca la cererea şi la porunca şi la torinţa mea să înghiţi, uite, fezi, prazul ăsta. Cu toate că nu-ţi blace, fezi pine, şi n-ai gust, nici poftă, şi nu poţi să-l mistui, eu ţin să-l mănînci.

PISTOL

Nici pentru Cadwallader şi-ai lui ţapi!

FLUELLEN

Îţi tau eu ţie-un ţap să nu-l poţi tuce!

(Îl loveşte.)

Vrei să fii atît de trăguţ, terpeteu ticălos ce eşti, să înghiţi prazul?

PISTOL

Troian nemernic, vei muri.

FLUELLEN

Pine zici, puşlama rîioasă, o să mor cînt o frea Tumnezeu. Între timp, însă, freau ca tu să trăieşti şi să mănînci punătăţile astea: Uite, îţi tau şi puţin sos la ele!

(Îl bate iar.)

Ieri mi-ai zis cafaler te munte, acum te căfălăresc eu pe jos. Fii pun, te roc! Tacă-ţi poţi pate şoc te un praz, poţi să-l şi mănînci.

GOWER

Destul, căpitane, l-ai zăpăcit de tot.

FLUELLEN

Îţi sbun eu că am să-l fac să mănînce o pucăţică din prazul meu, chiar te l-oi pocni în scăfîrlie patru zile

în şir. Ia te rog, muşcă te aici, e pun te pus la rană, şi la creasta ta plină de singe.

PISTOL

Zici să muşc ?

FLUELLEN

Ta, tesigur, fără întoială — şi te pună seamă, nici nu încape forbă!

PISTOL

Mă jur pe prazul ăsta că am să mă răzbun cumplit. Înghit eu, înghit, dar mă jur...

FLUELLEN

Hai, mănîncă, rogu-te. Mai vrei nițel sos la prazul tău ? Nici nu mai e testul praz ca să poţi jura pe el.

PISTOL

Mai lasă toroipanul că mănînc.

FLUELLEN

Să-ţi fie te pine, puncaş chelbos, tin toată inima. Nu, mă roc, să n-arunci nimic. Coaja e pună pentru capaţina ta crapată. Te azi încolo, cînt s-o mai întîmpla să fezi frun praz, să rîzi de el, te rog. Asta e tot!

PISTOL

Prea bine!

FLUELLEN

Ta! Ta! E pun prazul! Ţine şi un sfanţ să-ţi finteci scătîrlia.

PISTOL

Mie ? Un sfanţ ?

FLUELLEN

Ta, într-atevăr, și te pună seamă ai să-l iei, că te nu, mai am încă un praz în puzunar; și pe ăla o să-l înghiți.

PISTOL

Eu sfanțu-l iau cu gînd să mă răzbun.

FLUELLEN

Tacă îți mai sînt tator ceva, o să-ți plătesc cu bîta, că n-ai să mai fezi te la mine tecît pețe. Tomnul să te aibă în pază și să-ți fintece capațina.

(Iese.)

PISTOL

Intregul iad se va cutremura!

GOWER

Haide, haide, ești un netrebnic, un fricos și un mincinos. Ți-ai bătut joc de un obicei – întemeiat pe o mare cinstire, și purtat ca o slăvită amintire a vitejiei celor duși, dar nu te-ai încumetat să-ți sprijini vorba și pe fapte. De două-trei ori te-am văzut necăjindu-l pe nobilul ăsta și rîzînd de el. Ai crezut că dacă nu știe să vorbească englezește ca cei din țară n-o să fie în stare să țină un ciomag ca orice englez. Acum ți s-au deschis ochii. Măcar de te-ar învăța bătaia asta dată de un velș să te porți de-acum încolo ca un englez cumsecade. Rămîi cu bine.

(Iese.)

PISTOL

Își bate oare soarta joc de mine?
Aflai că Nell, nevasta, mi-a murit
De-o boală franțuzească la spital
Și casa de-ntîlnire mi s-a-nchis.

Îmbătrînesc. În trupu-mi vlăguit
Onoarea-i ciomăgită. Mă voi face
Codoș de rînd și cu dibace mînă
Tăia-voi pungile. Spre țară zbor.
Și-ntors în ea, m-apuc de jafuri iar.
Mă ung pe vînătăi c-o alifie
Și jur c-am fost rănit în bătălie.

(Iese.)

SCENA 2

La Troyes, în Champagne. O sală în palatul regelui Franței.

Intră pe o ușă: regele Henric, Bedford, Gloucester, Exeter, Warwick, Westmoreland și alți lorzi. Pe altă ușă: regele Franței, regina Izabela, prințesa Caterina, Alice și alte doamne; ducele de Burgundia și curtea sa.

REGELE HENRIC

Soborului acestui, bună pace,
Că pentru pace ne găsim aci.
Iar fratelui din Franța și surorii
Salutul meu și multă sănătate.
Noroc și bucurie prea frumoasei
Prințese Caterina, vara noastră.
Și te salut, o, duce de Burgundia,
Ca ramură și parte a domniei
Prin care s-a-ntrunit acest sobor.
Iar vouă, sănătate, prinți francezi
Și nobili mari.

REGELE FRANȚEI

Mult vrednicul meu frate
Din Anglia, mă simt prea norocos
Că-n față te privesc. Bine-ai venit!
La fel și vouă, prinți englezi, la toți!

REGINA IZABELA

Această zi și-acest frățesc sobor
Încheie-se la fel de bine,-o, frate,
Cum ne simțim și noi. văzîndu-ți ochii.
Da, ochii tăi, cei ce purtau mai ieri
Cînd întîlneau francezi, cumplitul fulger
Al vasiliscului ucigător.
Veninu-acestor ochi, nădăjduim,
Pierdutu-și-a puterea: ziua-aceasta
Va preschimba-n iubire vrăjmășia.

REGELE HENRIC

Amin răspund: de-aceea vin aci.

REGINA IZABELA

Voi, prinți englezi, primiți al meu salut.

DUCELE DE BURGUNDIA

Credința și iubirea-mi deopotrivă
Vi-o-nchin, regi mari ai Franței și-Engliterei,
Că m-am trudit din răsputeri cu gîndul
Cu rîvnă și-osteneală să-i aduc
Pe amîndoi monárhii prea-slăviți
La scaunul acestui sfat regesc.
O pot mărturisi, de-o parte și-alta,
Puternicele voastre majestăți.
Dar izbutind în străduința mea
De-a pune față-n față, ochi în ochi,
Doi regi, să nu vă fie cu bănat
De-ntreb acì,-ntr-acest măreț sobor,
Ce vrăjmășii, ce piedici mai sînt încă,
De ce această biată pace goală
Și schilavă, ea, muma sfînt-a Artei,
Și-a nașterilor binecuvîntate
Și-a-ndestulării-n toate, tocmai ea
Nu poate să-și arate blîndul chip
În cea mai veselă grădină-a lumii,
În Franța noastră rodnică ? Dar vai !

Prea mult din țară fost-a izgonită,
Grămezi pe cìmp agonisita-i zace
Și putrezește-n rodnicia ei.
În părăsire moare și-a ei viță
Ce toarnă-n inimi bucuria vieții,
Iar gardul viu, pe vremuri cosorit,
Ca un captiv cu păr crescut sălbatic,
Își lasă-n voie mlăzile zbîrlite.
Răsar pe-nțelenitele ogoare
Cucuta, fumărița și negara
Iar plugul care-ar fi stîrpit tot pirul
A ruginit. Și neteda cîmpie
Pe care-o-mbălsămau mai ieri cebarea,
Trifoiul verde, -aglica cea pestriță,
Cînd coasa-i lipsă, azi, s-a răzvrătit,
Și-n schimb dă brusturi și scaieți spinoși,
Și searbedele ștevii — rodul lenii
Lipsit de frumusețe și folos.
Și cum livezi, podgorii, țarini, tufe,
Din firea lor se-abat sălbăticite,
La fel și noi, cu neamuri și copii,
Din lipsă de răgaz destul, uităm
Științele, podoaba țării noastre.
Ci creștem ca barbarii, ca ostașii,
Ce-n minte n-au decît vărsări de sînge,
Sudălmi grozave, straie fistichii,
Și tot ce stă-mpotriva omeniei.
V-ați adunat aci să-ntoarcem toate
La bunăstarea lor de mai-nainte
Dar cuvîntarea-mi stăruie să-ntrebe
De ce n-alungă răul blînda pace,
Ca iarăși să ne dea blagoslovire
Din darurile ei de altădată.

REGELE HENRIC

O, duce de Burgundia, de vrei
Să facem pacea, din a cărei lipsă
Ne bîntuie-amintitele răstriști,
Va trebui să cumperi pacea asta,
Prin împlinirea dreptei mele cereri

Pe care-n înțeles și-n amănunte
O vezi, pe scurt, în scrisul ce-l ții-n mînă.

DUCELE DE BURGUNDIA

Aflatu-le-a și regele dar încă
N-a dat răspunsul.

REGELE HENRIC

Bine. Pacea, însă,
Pe care-o implorați cu stăruință,
Atîrnă numai de răspunsul său.

REGELE FRANȚEI

În treacăt doar mi-am aruncat privirea
Pe-acest tratat. Din sfatul tău de-aci
Fii bun și-alege, sire, cîțiva sfetnici
Să stea cu mine iar, să-l cercetăm
Cu și mai multă grijă. Și voi da
Răspunsul meu hotărîtor de-ndată
Și-a mea-nvoire.

REGELE HENRIC

Așa voi face, frate,
Tu, unchiule Exeter, Clarence frate,
Tu, frate Gloucester, Huntington și Warwick,
Duceți-vă cu regele. Din parte-mi
Puteri depline aveți de-a încheia
Sporind sau prefăcînd orice veți crede
În luminata voastră iscusință
Că-i potrivit cu demnitatea noastră
Și-orice scăderi și-adaosuri veți face
La cererile mele, mă-nvoiesc.
Vrei, mîndră soră, prinții să-nsoțești,
Sau stai aci cu noi ?

REGINA IZABELA

Iubite frate,
Mă duc cu ei, că poate prinde bine,

Cînd pricini grele fi-vor dezbătute,
Şi glasu-unei femei.

REGELE HENRIC

Dar cel puţin
S-o laşi cu noi pe vara Caterina
Ea mi-este cererea cea mai de seamă
Şi-i pusă-ntîia pe hrisovul păcii.

REGINA IZABELA

La voia ei!

(Ies toţi, afară de regele Henric, Caterina şi Alice.)

REGELE HENRIC

Frumoasă Caterină,
Vrei oare pe-un războinic să-l înveţi
Ce vorbe-ncîntă-auzul unei doamne
Şi-n inimă-i şoptesc iubirea lui ?

CATERINA

Măria ta are să rîdă de mine. Eu nu pot să vorbesc
Anglia voastră.

REGELE HENRIC

Frumoasă Caterină, dacă mă iubeşti tare mult, din
toată inima ta de franţuzoaică, o să fiu încîntat să
mi-o spui într-o engleză cît de stricată. Îţi plac puţin,
Kate ?

CATERINA

Pardonnez moy[1], nu ştiu ce înseamnă „îţi plac".

REGELE HENRIC

Tu eşti un înger, Kate, şi mie-mi plac îngerii.

---

[1] Iartă-mă (n.t.).

CATERINA

Que dit-il ? Que je suis semblable à les anges ? [1]

ALICE

Ouy, vraiment, sauf vostre grâce, ainsi dit-il. [2]

REGELE HENRIC

Așa am spus, scumpă Caterino, și nu mi-e rușine s-o spun iar.

CATERINA

Oh ! mon Dieu ! Les langues des hommes sont pleines de tromperies.

REGELE HENRIC

Ce spune, frumoasă doamnă ? Că limbile bărbaților sînt înșelătoare ?

ALICE

Ouy, ca limbile barbați are să fiu plin de amăgire; asta spus domnița.

REGELE HENRIC

Domnița e cea mai strașnică englezoaică din lume. Pe legea mea, Kate, vorbele mele de dragoste sînt tocmai pe măsura științei tale. Mă bucur că nu știi mai bine englezește; fiindcă, dacă ai ști, ți s-ar părea că sînt un rege așa, dintr-o bucată, și ai putea crede că mi-am vîndut o sfoară de moșie ca să-mi cumpăr coroana. Nu prea mă pricep să ticluiesc la vorbe dulci; îți spun așa, fără înconjur, că te iubesc. Și-mi pierd tot șirul, dacă-mi ceri să-ți spun mai mult decît atît: „Mă iubești și tu ?" Hai, răspunde-mi, zău, și-om bate palma, să facem tîrgul. Ce zici, domniță ?

---

[1] Ce spune ? Că semăn cu îngerii ? (n.t.).

[2] Da, adevărat, cu voia dumneavoastră, așa spune (n.t.).

CATERINA

Sauf vostre honneur, [1] la mine înțelege bine.

REGELE HENRIC

Doamne, Kate, dacă mă pui să fac stihuri sau să dansez de dragul tău, sînt pierdut; la stihuri nu știu să potrivesc nici cuvintele, nici măsura, de dansat nu pot dansa în măsură, deși e greu să te măsori cu mine. De-aș putea cuceri o femeie sărind capra, sau aruncîndu-mă pe cal cu armura în spinare, apoi, nu că mă laud, dar mi-aș găsi repede perechea. Sau, dacă ar fi să mă bat cu cineva ca să-i fac ei plăcere, ori să-mi joc calul în două picioare, aș tăbărî pe el ca un parlagiu, și m-aș ține-n șa, fără să cad, ca o maimuță. Dar, Dumnezeu mi-e martor, Kate, că nu știu să fac ochi dulci, nici să șoptesc vorbe goale și nici nu-s dibaci la declarații: n-am decît un cuvînt, de care mă folosesc doar atunci cînd mi se cere cu dinadinsul, și pe care nu mi-l calc niciodată, oricît mi s-ar cere. Dacă poți iubi un flăcău de teapa mea, Kate, cu un obraz ce nu face să-l bată soarele și pe care nu se învrednicește măcar să-l privească în oglindă, lasă-ți ochii să aleagă pentru tine. Îți vorbesc deschis, ca un soldat. Dacă poți să mă iubești, ia-mă; iar de nu, eu tot am să mor odată, dar nu de dorul tău, Doamne ferește! Cît trăiești, dragă Kate, ia-ți un bărbat credincios și dintr-o bucată. El trebuie, vrînd-nevrînd, să se poarte frumos cu tine, fiindcă n-are darul de-a suci alte capete. Iar bărbații buni de gură care se bagă în sufletul femeilor cu stihurile lor sînt repede alungați de bunul-simț. Chiar așa! Omul bun de gură nu-i decît un flecar, și stihurile nu-s decît povești. Un picior, cît de sprinten ar fi, începe să tremure. O statură falnică se înconvoaie, barba neagră încărunțește, capul cîrlionțat ajunge chel, obrazul frumos se scofîlcește, ochii cei mai vioi se duc în fundul capului; numai o inimă bună, Kate, e ca soarele și ca luna, sau mai bine zis ca soarele, nu ca luna. Fiindcă strălucește luminos și nu se schimbă și nu se abate din drum

[1] Cu voia dumneavoastră (n.r.).

niciodată. Dacă vrei un om ca ăsta, ia-mă pe mine; luîndu-mă pe mine, iei un soldat, și luîndu-l pe soldat, îl iei și pe rege. Ei, ce spui tu de dragostea mea? Vorbește, te rog, deschis, frumoasa mea.

CATERINA

Se poate eu să iubesc pe un dușman de Franța?

REGELE HENRIC

Nu! Nu se poate să iubești pe dușmanul Franței, Kate; dar iubindu-mă pe mine, iubești pe un prieten al Franței: fiindcă mi-e atît de dragă Franța, că n-aș vrea să mă despart de nici un cătun de al ei. Vreau să fie a mea cu totul. Și, Kate, dacă Franța e a mea, și eu sînt al tău, Franța e atunci a ta și tu ești a mea.

CATERINA

Eu nu știu ce e asta.

REGELE HENRIC

Nu știi, Kate? Am să ți-o spun pe franțuzește; parcă văd că mi se lipește de limbă, că n-o mai pot dezlipi, ca o nevestică abia măritată de gîtul soțului. *Je quand sur le possession de France, et quand vous avez le possession de moy* — stai să văd ce mai vine? Sfinte Denis, dă-mi o mînă de ajutor! — *donc vostre est France et vous estes mienne.* [1] Mai lesne mi-ar fi să cuceresc regatul ăsta, decît să îndrug la vorbe franțuzești. N-am să izbutesc niciodată să te înduplec cu franțuzeasca mea, ai să rîzi de mine.

CATERINA

Sauf vostre honneur, le François que vous parlez est meilleur que l'Anglois lequel je parle. [2]

---

[1] Cînd eu sînt stăpînul Franței și cînd tu ești stăpîna mea... Deci Franța e a ta și tu ești a mea (n.r.).

[2] Dacă-mi dai voie, franțuzeasca pe care o vorbești e mai bună decît englezeasca mea (n.r.).

REGELE HENRIC

Zău că nu e, Kate! Trebuie să recunoaştem că tu vorbeşti nespus de prost limba mea şi la fel de prost o vorbesc şi eu pe a ta, aşa că între noi doi nu e nici o deosebire. Dar, Kate, atîta lucru înţelegi şi tu, pe englezeşte: poţi să mă iubeşti?

CATERINA

Nu pot să spun.

REGELE HENRIC

Poate că mi-o spune vreo vecină, Kate. Am să le întreb. — Lasă, ştiu că mă iubeşti, şi la noapte cînd te vei duce în cămăruţa ta, ai s-o întrebi pe această nobilă doamnă despre mine; şi mai ştiu, Kate, că ai să ponegreşti în faţa ei tocmai ceea ce, în adîncul inimii, îţi place mai mult la mine. Însă, dragă Kate, fie-ţi milă cînd rîzi de mine, fiindcă, vezi tu, drăguţă principesă, eu te iubesc cumplit de mult. Dacă ai să fii vreodată a mea, Kate (şi am credinţa nestrămutată că ai să fii), te-am cucerit prin luptă şi va trebui, vrei nu vrei, să fii o bună mamă de soldaţi. Adică, n-o să facem noi, tu şi cu mine, de la Sfîntul Denis şi pînă la Sfîntul Gheorghe, un băiat jumătate francez, jumătate englez, care să meargă pînă la Constantinopol să-l tragă pe turc de barbă? Nu crezi? Ce zici, frumoasa mea floare de crin?

CATERINA

Eu nu ştii.

REGELE HENRIC

Nu! Ai s-o ştii mai tîrziu, deocamdată trebuie să-mi făgăduieşti; făgăduieşte-mi, deci, Kate, că ai să-ţi dai toată silinţa pentru partea franţuzească a băiatului; cît despre jumătatea de englez îţi dau cuvîntul meu de

rege și de bărbat. Ce răspuns îmi dai, *la plus belle Katharine du monde, mon très chère et divine déesse*[1]?

CATERINA

Majesté a voastră are fausse francez destul ca să amăgească pe cea mai sage demoiselle en France.

REGELE HENRIC

La naiba, cu franțuzeasca mea stropșită. Pe cinstea mea, ți-o spun verde pe englezește: Kate, te iubesc! Nu m-aș încumeta însă să jur tot pe cinstea mea că mă iubești și tu; deși inima-mi spune că da, cu toată mutra mea, săraca, fără nici un farmec. Blestemată fie acum ambiția tatălui meu! Îi era gîndul la război cînd m-a făcut pe mine: de aceea m-am ales cu înfățișarea asta aspră, ca de fier, care sperie femeile cînd încerc și eu să fiu curtenitor cu ele. Dar, crede-mă, Kate, cu cît o să îmbătrînesc, cu atît o să arăt mai bine. Mă mîngîi cu gîndul că bătrînețea, acest vrăjmaș al frumuseții, n-are ce să mai strice la chipul meu. Dacă mă iei acum, mă iei sub înfățișarea cea mai rea; cînd ai să te obișnuiești, ai să mă găsești din ce în ce mai bine. Și-atunci ia spune-mi, prea frumoasă Caterină, mă vrei? Lasă roșeața asta feciorelnică; destăinuește-ți pornirea inimii, cu o privire împărătească. Ia-mă de mînă și zi așa: „Harry al Angliei, sînt a ta!“ Cum mi-o încînta auzul atare vorbă, îți și răspund răspicat: „Anglia e a ta, Irlanda e a ta, Franța e a ta, și Henric Plantagenet e al tău“. Iar ăstuia îi spun în față: „Chiar dacă nu e cel mai de treabă dintre regi, ai să vezi că e regele oamenilor de treabă“. Hai, răspunde-mi, fie și cu un crîmpei de cîntec: glasul tău e un cîntec, dar vorba ți-e cam scîlciată. Așadar, Caterina, regină între regine, deschide-ți inima într-o englezească stropșită. Mă vrei, spune?

---

[1] Cea mai frumoasă Caterină din lume, prea iubita și divina mea zeiță (n.r.).

CATERINA

Daca i-o place lui *roy mon père* [1].

REGELE HENRIC

O să-i placă, dragă Kate, îți spun eu că-i place, Kate.

CATERINA

Atunci și eu am să fiu încîntat.

REGELE HENRIC

Prin urmare, îți sărut mîna și-ți zic regina mea.

CATERINA

Laissez, mon seigneur, laissez, laissez! Ma foy, je ne veux point que vous abaissez vostre grandeur en baisant la main d'une vostre indigne serviteur; excusez-moy, je vous supplie, mon très puissant seigneur. [2]

REGELE HENRIC

Atunci, am să te sărut pe gură, Kate.

CATERINA

Les dames et demoiselles, pour être baisées devant leurs noces, il n'est pas la coutume de France.

REGELE HENRIC

Ce-a zis, doamnă interpretă ?

---

[1] Regele, tatăl meu (n.t.).

[2] Lăsați, monseniore, lăsați! Pe legea mea, nu vreau să vă înjosiți, sărutînd mîna smeritei voastre slujnice, iertați-mă, vă rog, puternicul meu stăpîn (n.t.).

ALICE

Că nu e obiceiul *pour les* doamne din Franța. Nu știu cum spune *baiser* în limba dumneavoastră.

REGELE HENRIC

Sărutare.

ALICE

Măria ta *entendre* mai bine ca *moy*.

REGELE HENRIC

Vrea să spună că în Franța nu se obișnuiește ca fetele să fie sărutate înainte de cununie?

ALICE

Ouy, vrayment. [1]

REGELE HENRIC

Obiceiurile cele mai îngrădite se pleacă în fața unui rege mare. Scumpă Kate, tu și cu mine nu putem fi închiși în cercul strîmt al obiceiurilor unei țări. Noi facem datina, Kate, și libertatea care decurge din starea noastră închide gura tuturor bîrfitorilor, așa cum am să ți-o închid și eu pe a ta, fiindcă a vrut să apere strașnicul obicei al țării voastre, și mi-a respins sărutarea. *(O sărută.)* Buzele îți sînt vrăjite, Kate; atingerea lor dulce ca mierea e mai convingătoare decît toate glasurile din Sfatul Franței. Și l-ar îndupleca mai repede pe Harry al Angliei decît o jalbă a tuturor regilor din lume. Iată-l pe tatăl tău.

(Intră din nou regele și regina, ducele de Burgundia, Bedford, Gloucester, Exeter, Warwick, Westmoreland și alți nobili francezi și englezi.)

---

[1] Da, întocmai (n.t.).

DUCELE DE BURGUNDIA

Domnul să te ocrotească, măria ta! Augustul meu văr o învață englezește pe principesa noastră?

REGELE HENRIC

Aș fi vrut, dragă vere, să-i arăt cît de mult o iubesc; și tot pe englezește.

DUCELE DE BURGUNDIA

Și se codește?

REGELE HENRIC

Graiul ne e cam aspru, vere, și firea nu prea mi-e duioasă; așa că, neavînd nici suflet, nici glas de lingușitor, nu sînt în stare să trezesc în ea duhul iubirii, ca să se arate așa cum e.

DUCELE DE BURGUNDIA

Iartă-mă dacă-ți răspund sfătos și fără înconjur. Dacă vrei să-i faci farmece, trebuie să tragi un cerc magic; și dacă vrei să trezești în ea Amorul așa cum e, apoi trebuie să se arate orb și gol. Cum poți dar să învinuiești o tînără fată ca ea, cu obrajii rumeniți de o roșeață sfioasă și feciorelnică, dacă nu vrea să se lase descoperită, ca să iasă la lumină băiețașul orb și gol? Înseamnă, măria ta, să pui la grea încercare o fecioară!

REGELE HENRIC

Cu toate acestea, ele închid ochii și se supun, dragostea fiind oarbă și atotputernică.

DUCELE DE BURGUNDIA

Le este iertat, mylord, dacă nu văd ce fac.

REGELE HENRIC

Dacă-i așa, scumpe lord, învaț-o pe verișoara domniei tale să închidă ochii.

DUCELE DE BURGUNDIA

Am să-i fac eu cu ochiul, să zică da. Numai că măria ta să-i lămurești vorbele mele: că fecioarele pe care vara le-a încins bine sînt ca muștele din August: au ele ochi, dar sînt oarbe și rabdă să pui mîna pe ele, chiar și cele care mai înainte n-ar fi îndurat măcar o privire.

REGELE HENRIC

Sfatul ăsta mă silește să aștept o vară călduroasă: și așa, în cele din urmă, voi prinde gîza, vara domniei tale, cînd o orbi și ea.

DUCELE DE BURGUNDIA

Ca amorul, mylord, înainte de-a iubi.

REGELE HENRIC

Adevărat! Și unii dintre domniile voastre trebuie să mulțumească amorului pentru orbirea care mă împiedică să văd o mulțime de mîndre cetăți franțuzești, fiindcă-mi stă în cale o mîndră fecioară din Franța.

REGELE FRANȚEI

Da, mylord, văzute din depărtare, fiecare din ele îți par fecioare: fiindcă toate sînt înconjurate cu ziduri neatinse, în care războiul n-a pătruns niciodată.

REGELE HENRIC

Kate îmi va fi soție ?

REGELE FRANȚEI

Dacă așa ți-e voia!

REGELE HENRIC

Sînt fericit; în felul ăsta, cetățile virgine de care pomenești o vor însoți; iar fata care a stat în calea dorințelor mele își va face drum în sufletul meu.

REGELE FRANȚEI

Ne-am învoit cu tot ce-i înțelept.

REGELE HENRIC

Așa să fie, lorzi ai Engliterei ?

WESTMORELAND

Da, regele tratatul l-a-ntărit
În fiecare punct; cel mai dintîi,
E fata lui. Urmează-apoi la rînd
Și celelalte-n slova lor întocmai.

EXETER

Pe-acesta numai nu l-a iscălit:

Acolo unde măria ta cere ca regele Franței, ori de cîte ori îți va scrie pentru a-ți cere ceva, să te numească pe măria ta în felul următor și cu acest adaos în franțuzește: *Notre très cher fils Henri, Roi d'Angleterre, Héritier de France*[1], și la fel și în latinește: *Praeclarissimus filius noster Henrico, Rex Angliae et Haeres Franciae.*

REGELE FRANȚEI

Dar dacă ții cu dinadinsul, frate,
Eu nu mă-mpotrivesc nici la aceasta.

REGELE HENRIC

În numele alianței noastre sfinte,
Te rog să te-nvoiești și la aceasta
Și dă-mi pe-a ta fiică de soție.

---

[1] Preaiubitul nostru fiu Henric, rege al Angliei și moștenitorul tronului Franței (n.t.).

REGELE FRANŢEI

A ta să fie, mîndrul meu fecior,
Din sîngele-i urmaşi să-mi odrăslească.
Regatele-nvrăjbite ale Franţei,
Şi Engliterei, ale căror ţărmuri
Îngălbeneau de ciudă cînd vedeau
C-a dat norocul peste-a lor vecină,
Prin ei vor înceta să se urască.
Unirea asta,-atît de scumpă nouă,
Să semene iubirea creştinească,
Şi buna învoire-n sînul lor.
Şi-ntre frumoasa Franţă şi-Englitera
Să nu-şi mai tragă paloşul nicicînd
Războiul încruntat şi sîngerînd.

TOŢI

Amin!

REGELE HENRIC

Kate, bun găsit! Să vadă toată lumea:
Sărut regina -n tine şi stăpîna.

REGINA IZABELA

Iar Dumnezeu, al căsniciei ctitor,
Din două inimi şi din două tronuri
O inimă şi-un singur tron să facă
Şi cum un soţ şi-o soaţă, doi fiind,
Prin dragoste sînt unul, — tot aşa
Va fi şi-ntre regate-o cununie.
Iar hîda gelozie, clevetirea,
Ce-adesea se strecoară pînă-n patul
Blagoslovitelor căsătorii,
Să nu se furişeze-n legămîntul
Acestor ţări, stricîndu-le unirea.
Franţuji, englezi, un neam şi un cămin
Şi spun cu voia Domnului: Amin!

TOŢI

Amin!

REGELE HENRIC

Să facem pregătirile de nuntă.
Iar ducele Burgundiei chiar astăzi
Să vie să depună jurămîntul
Cu nobilii cei mari, chezășuind
Printr-însul legămîntul dintre noi.
Și-apoi mă jur lui Kate. Ea-mi jură mie.
Și tuturor ce jură, — bucurie!

(Fanfară. Ies toţi.)

EPILOG

Intră corul

În vers stîngaci, prin timpii legendari,
Poetul perindatu-va cu gîndul,
Strîngînd în mic locaș tot oameni mari,
Destinul lor, crîmpeie, depănîndu-l.
Un scurt răstimp, da-n care-a luminat,
În Anglia, luceafărul speranței,
Și-un rai luînd c-un paloș fermecat,
Lăsă pe-al său copil pe tronul Franței.
Deci, Henric cel de-al șaselea, prin lege,
A fost-nălțat, în scutece fiind,
Al Franței și al Engliterei rege.
Da-n statul său prea mulți chivernisind,
Pierdută-i Franța — Anglia-i rănită.
Povești de-acestea au mai luat ființă
Pe-a noastră scenă. Fie deci primită
Și cea de astăzi cu îngăduință.

(Iese.)

CUPRINSUL

Responsabil de carte : D. Mazilu
Tehnoredactor : S. Malcaş
Corector : E. Vrancea

Dat la cules 04.04.958. Bun de tipar 02.08.58. Tiraj 35.150 ex. Hîrtie semivelină ed. m. sul de 65 gr. m.² Ft. 540×840/16. Coli ed. 14,88. Coli de tipar 28. Ediţia I. Comanda 2039. Planşe tipo 3. A. nr. 0537. Pentru bibliotecile mici indicele de clasificare 82 — O = R.

Tiparul executat sub com. Nr. 80567 la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin" — Bucureşti R.P.R.

Lei 13,40